

Koncerti rojakinje iz Pariza

Cembalistka Katarina Smrečnik – Glachant
jutri v Črnomlju, v ponedeljek v Novem mestu

Cembalistka Katarina Smrečnik – Glachant – Novomeščanka, ki živi v Parizu – bo nastopila jutri ob 20. uri na osnovni šoli Mlike Šobar – Nataše v Črnomlju v okviru tamkajšnjega glasbenega abonmaja. To bo v sezoni 1979/80 že peti abonmajski koncert v organizaciji Koncertne poslovavnice Bele krajine, ki deluje pri črnomaljski glasbeni šoli. Umetnica, ki ima na programu skladbe iz renesančnega in baročnega obdobja, bo v Črnomlju pred večerno prireditvijo imela dva koncerta tudi za mladino.

V ponedeljek, 25. februarja, bo cembalistka Smrečnikova – Glachantova koncert ponovila v rodnem Novem mestu, kamor jo je povabila organizacija Glasbene mladine. Dopoldne bodo njemu izvajanju prisluhnili na eni od novomeških osnovnih šol, ob 18. uri pa bo koncertirala v Dolenjski galeriji za odraslo občinstvo. To bo hkrati njen prvi javni nastop pred občinstvom rodnega Novega mesta, odkar živi in deluje v Franciji, kjer je postala ena od uglednih osebnosti glasbenega življenja.

KAJ DELAJO SIS?

Klub samoupravljalcev občine Ribnica pripravlja razgovor s predsedniki delavskih svetov, osnovnih organizacij sindikata in predsednikov komisij za načrtovanje pri KS o temi obravnavanje načrtov SIS. Pregledali bodo uresničevanje načrtov.

KDAJ ZAVESTNO ODLOČANJE?

To, čemur pravimo svobodna menjava dela, so za sedaj še vedno prispevne stopnje, ki vsako leto enkrat ali dvakrat burijo kri. Pravega sporazumevanja ni, takega, ki bi temeljilo na vrednotenju programov oziroma na obsegu posameznih storitev. Maneviranje s prispevnimi stopnjami pove delavcu zelo malo in je v bistvu administrativna rešitev. Zaradi tega je občinska skupščina v Brežicah zahtevala, da bi se svobodna menjava dela uveljavila vsaj v novem srednjeročnem obdobju. Začetni se mora pri programiranju, ne pri konkretnih dejstvih. Od združenega dela, od njegovih zahtev in možnosti naj bo odvisno nadaljnje sporazumevanje s samoupravnimi interesnimi skupnostmi ne pa obratno.

Dražji naftni derivati

Liter navadnega bencina stane 15, supra pa 16,5 dinarjev – Kilometrine nespremenjene do marčevega dogovora

V šestih letih so se v Jugoslaviji sedemkrat podražili naftni derivati, najbolj pa seveda pomnilno in občutimo zadnjo podražitev, do katere je po sklepu ZIS prišlo 15. februarja letos.

V pol leta se je surova nafta podražila za 62 odst., zato so tudi naše rafinerije delale z vse večjo izgubo; zvišanje proizvodnih in maloprodajnih cen naftnih derivatov je bilo tako neizbežno. Po novem

stane 1 liter 86-oktanskega bencina 15 dinarjev (podražil se je torej za 20 odst.), 98-oktanskega bencina 16,50 din (za 22 odst.), nova cena kurilnega olja za gospodinjstva je 7,40 din, diselsko gorivo se je podražilo za okoli 24 odst., vse vrste mazuta pa za 34 odst. Večje so tudi proizvodne cene vseh drugih derivatov, ki jih sicer ni v prodaji na drobno. Glede na ceno surove nafte bi bila tokratna podražitev še veliko večja, če ZIS hkrati z dvigom maloprodajnih cen derivatov ne bi občutno znižal tudi stopnje prometenega davka.

Dojajmo se priporočilo republiškega sindikalnega sveta: Kljub podražitvi naj bi kilometrine ostale nespremenjene do marca, ko bo sprejet poseben družbeni dogovor o urejanju osebnih prejemkov, ki bremenijo materialne stroške.

„GOGA“ V BALETU

Minulo nedeljo so Celjani v svojem Slovenskem ljudskem gledališču izvedli krstno uprizoritev plesne predstave „Dogodek v mestu Gogi“. Libreto je nastal po znameniti drami Slavka Gruma, glasbo pa je napisal Pavel Šivic. Predstavo so pripravili pod vodstvom koreografa Damira Zlatarja – Freya. Kaže, da izrazne možnosti, ki jih nudi „Goga“, še dolgo ne bodo izčrpane.

ABONMAJSKA „LEPA VIDA“

V ponedeljek, 25. in v torek, 26. februarja, bo gostovalo v Novem mestu Slovensko ljudsko gledališče iz Celja z dramo Rudija Seliga „Lepo Vido“. Obkraj bosta abonmajski predstavi (za red A in B).

RAZGOVOR Z MITJO RIBIČIČEM – 11. februarja je predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič sprejel glavnega in odgovornega urednika Dolenjskega lista Marjana Legana ter urednika Priloge Marjana Bauerja ter jima odgovarjal na vprašanja o pomenu in problemih obveščanja s posebnim poudarkom na lokalni informaciji, o delovanju krajevne organizacije SZDL ter o odnosih z verskimi skupnostmi. Intervju objavljamo v današnji Prilogi, izdani ob 30-letnici izhajanja Dolenjskega lista. (Foto: Janez Pavlin)

30 LET DOLENJSKEGA LISTA

17. februarja je minilo 30 let, odkar je v Novem mestu izšla prva številka Dolenjskega lista, najmlajšega slovenskega pokrajinskega glasila. Jubileju posvečamo današnjo številko Priloge, ki na 12 straneh prinaša intervju s predsednikom republiške konference Socialistične zveze Mitjo Ribičičem, izbor iz dosedanjih jubilejnih števil, izjave naročnikov, ki so listu zvesti že od vsega začetka, zanimive doživljaje in razmišljanja novinarjev Dolenjskega lista, načrte razvoja tiskarstva v Novem mestu in drugo.

V čast jubileja bo v soboto, 23. februarja, ob 10. uri dopoldne v Dolenjski galeriji v Novem mestu manjša slovesnost s kulturnim programom, na kateri bo o pomenu obveščanja govoril inž. Niko Rihar, predsednik izdajateljskega sveta Dolenjskega lista.

V BOŠTANJU „KAJ VEŠ O KMETIJSTVU?“

V soboto, 23. februarja, bo temeljni obrat za kooperacijo sevniškega Kmetijskega kombinata prvič gostitelj medobčinskega kviza, znanejša pod imenom „Kaj veš o kmetijstvu“. Priglasilo se je že deset ekip iz sedmih občin okoli Dolenjske in Posavja. Na tem srečanju bodo izluščili najboljše za republiško tekmovalstvo. Običajno popestrijo takšne nastope najboljšje kulturne skupine. Tokrat bodo to razumljivo domačini: oktet Boštanski fantje in člani KUD Anton Umek – Okiški, za ples pa bo poskrbel Seplan iz Sevnice. Prireditve se bo pričela ob 16. uri.

Obsodili so prekinitev na Bizeljskem

Stališče OK SZDL Brežice

Dvodnevno protestno prekinitev popoldanskega dela na celodnevni šoli na Bizeljskem ob začetku II. polletja je predsedstvo občinske konference SZDL v Brežicah obsodilo kot nesprejemljiv ukrep delovnega kolektiva. V petek, 15. februarja, pa je do dogodka zavzel enako stališče tudi svet za vzgojo in izobraževanje pri OK SZDL. Na seji je obravnaval predlog komisije, ki ga je na njegovo pobudo izdelala za sofinanciranje prehrane učencev na tej šoli. Menil je, da bi moral v kolektivu poiskati tudi notranje rezerve ter razmisлити o morebitnem prispevku staršev v živežu, preden so se nepremišljeno odločili samo za dopoldanski delavnik šole, brez kosa za učence.

SEMINAR ZA SEKRETARJE OO ZK

Za sekretarje osnovnih organizacij in svetov Zveze komunistov je komite občinske konference ZKS v Krškem v torek, 12. februarja, priredil enodnevni seminar. Na njem so obravnavali naloge komitejev za SLO in družbeno samozaščito v miru in vojni, pripravo in vodenje sestankov, sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franca Šetinca pa so zaprosili za predavanje o nalogah ZK.

PREMALO KADROVSKIH ŠTIPENDIJ

Za vse posavske občine velja, da podeljujejo premalo kadrovskih štipendij. Dobri sklepi na sejah občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij ne rodijo dejanj.

V Brežicah na primer podeljujejo 469 štipendij (od tega 199 kadrovskih), v Krškem 551 (od tega 270 kadrovskih), v Sevnici pa 392 (od tega 223 kadrovskih in 169 iz združenih sredstev). Ob tolikšnem pomanjkanju kadrov je odziv delovnih organizacij zares veliko premajhen. Kot da pozabljajo, da tudi pot k stabilizaciji lahko usmerijo le pravi ljudje na pravem mestu.

Slavje v novem šolskem centru

Za občinski praznik so v Črnomlju odprli novi center srednjih šol – Uspehi občine v zadnjem času jih vodijo iz nerazvitosti – Ivan Maček – Matija častni občan

Osrednji prireditvi v počastitev letošnjega praznika črnomaljske občine sta bili v ponedeljek, 18. februarja, ko so v Črnomlju slovesno odprli sodobno stavbo tamkajšnjega centra srednjih šol, v kateri je bila zatem slavnostna seja vseh zborov občinske skupščine, izvršnih odborov družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti.

Direktor centra srednjih šol prof. Jože Pavlišič je v svojem govoru poudaril pomen te stavbe in pripradajoče športne dvorane, katere gradnjo so omogočili tudi občani s samopriskom. Novi center srednjih šol s športno dvorano je veljal okoli 93 milijonov dinarjev, v njem pa je prostora za 720 dijakov in učencev poklicne šole kovinskih strok. O velikem pomenu črnomaljskega centra govori tudi podatek, da je le-ta imel pred šestimi leti 266 dijakov, medtem ko se jih v letošnjem šolskem letu tam šola že 470. Brez te sodobne stavbe v Črnomlju gotovo ne bi mogli preiti na usmerjeno izobraževanje. Lojze Ratajc, predsednik medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko, pa je spregovoril o pomenu našega na znanstvenih temeljih slonečega šolskega sistema za mlade rodove.

● Za častnega občana črnomaljske občine so proglasili revolucionarja, narodnega heroja, uglednega družbenopolitičnega delavca in velikega prijatelja Bele krajine Ivana Mačka – Matijo. Ob zaključku slovesnosti so podelili pet plaket občine

slavnostni seji najprej orisal velik pomen zasedanja SNOS pred 36 leti v Črnomlju; v spomin na ta dogodek slavi črnomaljska občina svoj praznik. V zadnjih letih je črnomaljska občina, ki šteje danes 14.700 prebivalcev, naredila velik korak naprej in bi po načrtih do konca letošnjega leta morala priti med povprečno razvite slovenske občine. Seveda morajo v občini dosledno izvajati stabilizacijske ukrepe, prav tako pa si je treba prizadevati za izpeljavo dogovorjenih naložb.

A. BARTELJ

Črnomelj. To najvišje občinsko priznanje so prejeli: klub OZN na osnovni šoli Vinica, črnomaljska matična knjižnica, Viniko Horvat, Lojze Šterk in inž. Peter Štor. Državna odlikovanja pa so prejeli Vera Zalokar, Fani Toman in Anton Marentič.

Na sliki: predsednik občinske skupščine inž. Niko Požek izročja plaketo Vinku Ilorvatu. (Foto: A. Bartelj)

Naših 30 let

17. februarja minilo 30 let, odkar je izšla prva številka Dolenjskega lista

Vsak četrtak Dolenjski list. Danes je eden teh četrtkov in v rokah imate, spoštovani bralci, 1593. številko. Približno toliko četrtkov je minilo, odkar se je pred tridesetimi leti, 17. februarja 1950, rodil Dolenjski list, zadnji med slovenskimi pokrajinskimi listi, kot je bila tedaj Dolenjska po razvoju zadnja med slovenskimi pokrajinskimi. Danes ništa več zadnja ne Dolenjski list ne Dolenjska.

Izhajati je začel ob petkih. Petek slab začetek; kljub začetnemu zagonu in žilavemu delu maloštevilne posadke se je le počasi postavil na noge. Casopisu ne daš življenja z ustanovno odločbo. Ne daš mu dote, pa živi. Ne ukažeš: bodi! in je. Časnik nastaja mukoma, postopoma si pridobiva ime. Rojeva se v krčih, spočetka se ga držijo še plenice, sčasoma pa postaja – ali pa tudi ne – krepak, shodi in raste. Z vsako številko se je treba na novo potrjevati. Vsakega bralca je treba pridobiti, zakaj brez ljudi, ki bi radi segali po njem, je časnik mrtev, je neobdajtruba, je družbeni parazit, če hočete.

Dolenjski list je postal to, kar je danes – nepogrešljiv spremljevalec in povezovalc našega življenja, predvsem zato, ker so ga pisali ljudje s srcem, z navdušenjem.

Novinarskega poklica pač ne smeš jemati kot običajno službo, z njim si ne moreš zagotoviti lagodnega življenja. Priganja dogodki, življenje, priganja čas, ki se na svojski način kaže v časniku. Novinarji celo drugače jemljejo časopis v roke kot drugi ljudje. Hlastno, vznemirjeno, čustveno in zlasti čimprej, ko še diši po tiskarskih barvah. Naš otrok je to.

Tako smo, bolj ali manj, delali vsa tri desetletja. Vodilo pisanja nam je bilo življenje samo, zajemali smo v njem, živeli z ljudmi. Namenoma nismo ločevali „velikih“ in „malih“ problemov. Tudi drobna, za mnoge nepomembna novica je našla prostor na straneh Dolenjskega lista in prav to se je izkazalo kot dobro. Brez „drobnjarij“ ni ljudskega časnika. Sele ob njih najdejo bralca in zaživijo tudi velike, načelne besede ter pomembnejše reči.

Vseskozi smo pri delu pazili na ljudskost, zanimivost in odmevnost lista in bili za to vseskozi vpeti v ljudsko prizadevanje naploh. Zato Dolenjski list ni potreboval priseganja na napredno družbeno usmeritev, saj je bil del nje. Zvestost se je kot glasilo Socialistične zveze prizadeval za vsestranski napredek v družbi in za utrjevanje socialistične samoupravne ureditve, kar izhaja tudi iz njegove temeljne vsebinske zasnovе. Še več: z večjim ali manjšim uspehom se je trudil stopati v korak pred prakso z angažiranim, kritičnim odnosom do nje. Skozi ta merila se je njegovo delo preizkušalo vedno znova.

Dosti zamer si je nakopal zaradi kritike pa tudi spodsrljavev, s katerimi mu ni bilo prizaneseno. Toda tudi pohvale in družbena priznanja niso izostala v treh desetletjih. Po nakladi je postal največji pokrajinski tednik v Jugoslaviji in s ponosom to zapišemo, četudi naklada ne pomeni in pove vsega.

Kljub minljivosti novinarske besede nam se naj ne šteje v zlo, če ob jubileju neskromno rečemo: Dolenjska ne bi bila brez Dolenjskega lista takšna, kot danes je. Če drugega ne, se je v listu bolj kot v katerikoli drugi obliki ohranilo življenje, ki smo ga preživeli v teh naših treh desetletjih.

MARJAN LEGAN

VREME

Ob koncu tedna bo prevladovalo suho vreme z občasnimi povečanimi oblačnostjo. Le malo topleje bo.

RAZSTAVA IN PRIREDITEV V ČAST VELIKANU IN MISLECU – V avli novomeškega Doma JLA so v četrtek popoldan odprli knjižno in fotografsko razstavo o življenju in delu Edvarda Kardelja, ki sta jo ob njegovi sedemdesetletnici pripravila Studijska knjižnica Mirana Jarca in Dom JLA. Razstavo, ki bo postavljena 20 dni, je odprl predsednik občinske konference SZDL Novo mesto Uroš Dular. Kardelju v čast je bila v petek zvečer akademija, ki so jo v dvorani Doma JLA velikemu mislecu in teoretiku jugoslovanskega samoupravljanja pripravili moški pevski zbor „Dušan Jereb“, Dolenjski oktet in recitatorji iz vrst novomeških mladincev in pripadnikov JLA. (Foto: Janez Pavlin)

Velika večina demokratičnega tiska po vsem svetu je v zadnjem času posvetila veliko svojega prostora Jugoslaviji ter njeni aktivnosti doma in na tujem. Besedi, ki se kot rdeča nit prepletata v vseh zapisih, sta samoupravljanje in neuvrščeno, torej stalnici, ki jugoslovanske narode in narodnosti predstavljata navznoter in navzven.

Ne potrebujemo nikakršnih pokroviteljev

Obletnica prvih delavskih svetov in graditve svojske poti v socializem (s poglavitnimi koreninami v narodno-osvobodilnem boju), je bil-torej priložnost za vsestransko seznanjenje z izkušnjami jugoslovanskega notranjega družbenopolitičnega razvoja. Hkrati s tem pa tudi s pojasnjevanjem mednarodnega položaja, ki se je z vnovičnim rivalstvom in z njim povezujočo naraščajočo nevarnostjo za splošni mir in varnost, močno zaostri, niso prezrli tudi naše zunanje politične aktivnosti, kako preseči nevarno rožljanje z orožjem.

Temeljne naloge, ki so jih izoblikovale neuvrščene

države kot tudi ustavna listina svetovne organizacije, so tista vodila, ki oblikujejo jugoslovansko dejavnost na mednarodnem prizorišču, so zapisali mnogi komentatorji.

Vseh teh sporočil smo bili seveda zelo veseli, žal pa so se v nekaterih časnikih pojavljali tudi pisarji, ki so prelivali tiskarsko črnilo o „usodi“ Jugoslavije. Vsem tem je treba očitno večkrat povedati, kar je pravzaprav zapisal tudi že prenekateri časopis, da je Jugoslavija močna, trdna, neodvisna in samostojna država. „Našo varnost varujemo z lastnimi silami in ne potrebujemo nobenega pokroviteljstva“, je pred dnevi ponovno opozoril Miloš Minič.

Pokroviteljstva ne potrebuje tudi neuvrščeno gibanje (nezamenljiv moralno-politični dejavnik), katerega aktivna članica je Jugoslavija že od vsega začetka, torej od takrat, ko sta po vojni veselili prvič zamajali težko pridobljeni mir.

Jugoslavija bo skupaj z ostalimi članicami gibanja seveda še naprej vztrajala pri svojih ciljih, zavedajoč se, da v tem trenutku ni druge alternative kot dosleden boj za popuščanje napetosti v svetu.

VASO GASAR

ZASEDBA VELEPOSLANIŠTVA – Pripadniki „ljudske lige 28. februar“ so včeraj brez incidenta zapustili špansko veleposlanstvo v San Salvadoru, ki so ga zasedli 5. februarja. Do tega je prišlo potem, ko je vojaško-civilna hunta obljubila, da bo spustila na svobodo tri politične zapornike, pripadnike „ljudske lige 28. februar“. Na sliki: med zasedbo veleposlanstva. (Telefoto: AP)

Kdo bo odkupil odvečen krompir?

Kmetovalcem ni moč jamčiti za odkup vsega pridelka, če se ne ve, koliko ga bo

O načrtovanju kmetijske proizvodnje je bilo veliko razprav ob jesenski setvi. Ob pomladanski setvi je treba take razprave ne le nadaljevati, temveč tudi razširiti in dopolniti. Ne samo zaradi skupnih, družbenih koristi, da bi izboljšali prehrano prebivalstva, temveč tudi zato, da bi kmetovalci laže in uspešneje gospodarili.

Lani so slovenski kmetje posadili in pridelali veliko krompirja, jeseni so si „izbojevali“ še kar dobro odkupno ceno – čeprav so nekateri še imeli prigovore, češ da je pre nizka – toda še sredi zime so imeli več tisoč ton neprodanega pridelka. V stiski poiskani kupci ga prevzemajo po nižji ceni od jesenske.

Pridelovalci dolžijo za neodkupljen krompir kmetijske organizacije in trgovce, češ da so malomarni in jim kmetije niso nič mar. Nobeden pa ne bo misliti, ali ni kriv tudi sam, ker je pridelal več krompirja, kot je bilo kupcev.

Kaj naj počne s krompirjem kmetijska organizacija ali trgovina, če ni končnih kupcev, ki bi ga porabili v gospodinjstvih ali predelali v industrijskih obratih? Nekateri menijo, naj bi ga izvozili. A tudi tu so omejitve. Kadar je krompirja dovolj, je v drugih državah precej cenejši kot pri nas. Po kako nizki ceni bi ga bilo treba ponuditi, da bi ga tuji trgovci vzeli raje kot domačega? In kdo bi izvoznikom kril razliko v ceni?

Bistvo načrtovanja jesenske in pomladanske setve je v tem, da bi posejali in posadili toliko poljščin, kolikor jih družba

delala zalog, za katere ne bi vedela, kdaj jih bo lahko razprodala. Kmetje jim lahko očitajo karkoli, spremenili ne bodo nič, kajti vsakdo mora delati gospodarno. Sprostitve jeze tudi ne bo koristila gnotno.

Povsem drugače je, če bi npr. na Dolenjskem ostal krompir neodkupljen, v nekaterih jugoslovanskih mestih pa bi ga primanjkovalo in bil zato nudo drag. Takrat bi bila kritika upravičena in bi menda tudi zalegla – če ne pri trgovcih, bi pa spodbudila družbene organe, da bi posredovali z učinkovitejšimi ukrepi.

Torej ne pozabimo na načrtovanje setve ne le na svojih, temveč tudi na sosedovih posestvih. Kajti nenačrtovani pridelki lahko postanejo, zlasti ob dobri letini, huda nadloga tudi za tiste, ki so se vključili v načrtno proizvodnjo. Da bi našli kupce, ki jih je premalo, nekateri kmetovalci takrat namreč zbijajo cene tudi pod pridelovalne stroške.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

BIELEFELD – V nemškem mestu Bielefeldu so ubili britanskega polkovnika Marka Coea iz sestave britanskih sil v ZR Nemčiji. Ubila sta ga dva, za zdaj še neznan napadalca, ki sta ga pričakala, ko je zapuščal svojo garažo v tem nemškem mestu.

VARŠAVA – AFP poroča, sklicujoč se na poljsko agencijo PAP, da se je dvema Poljakoma posrečilo, da sta se prva pozimi povzpela na Mont Everest. Po velikih naporih in močnem vetru, ki je drugim članom odprave preprečil, da bi se povzpeli na stredo sveta (8.844 metrov), sta vrh osvojila 30-letni elektrikar iz Wrocława Krzysztof Wielicki in 29-letni varšavski geometer Leszek Cichy.

LUSAKA – Južnoafriških napadov na Zambijo je vedno več. To je poskus, da bi okrepili rasistično politiko. Južnoafriški vojaki so se vedno na zambijskem ozemlju. Tako so sporočili v Lusaki indijskemu generalu Candu, poveljniku pomožne prehodne skupine OZN za Namibijo.

V Lusaki opozarjajo, naj zahodne države, zlasti ZDA, nehajo pošiljati orožje in naj ne trgujejo ter vlagajo kapital v to „trdnjavo rasizma“. General Cand je obiskal Zambijo po uspešnih pogovorih s predstavniki vlade in „organizacije narodov Jugozahodne Afrike“ (SWAPO).

NEW YORK – V imenu držav članic organizacije iskamsle konference je Maroko zahteval takojšen sklic Varnostnega sveta zaradi težkega in vznemirljivega položaja, ki ga je povzročila izraelska zasedbena oblast v mestu Hebron na zahodnem bregu Jordana. Tudi Jordanija je zahtevala, naj sprejme Varnostni svet učinkovite ukrepe, s katerimi bi ustavil izraelsko agresijo in kolonizacijo Hebrona. Pričakovati je, da se bo Varnostni svet sestel v začetku prihodnjega tedna.

IZREDNO MOČNO LEPILO, ki ga graditelji modelov že dolgo poznajo, naj bi v prihodnje uporabljali tudi pri izdelavi ameriških vojaških letal. „Uspešneje, kot smo pričakovali,“ so letalski inženirji v Ohaju ocenili dveletne poskuse s 13 metrov dolgim delom letalskega trupa. Pogoj za poskuse je bila izdelava posebnih, luknjičavih aluminijastih plošč, katerih površine sta se izvršno prijeli tako prevleka proti koroziji kakor lepilo. Letalski trup, izdelan v tovarnah McDonnell, so zlepi in pristiskali celo uro pri temperaturi 121 stopinj celzija. Tako izdelan letalski del je v simulaciji zdržal 120.000 ur letenja, torej štirikrat več kot znaša življenjska doba normalnega letala.

V JUŽNI KAROLINI PRIZKUŠAJO v nekem laboratoriju novo kontracepcijsko sredstvo, ki bo ženske za leto dni obvarovalo pred nosečnostjo. Novo sredstvo, ki naj bi ga vsadili pod kožo, je med dosedanjimi preizkušnjem na živalih dalo zadovoljive rezultate. Po besedah znanstvenikov, ki izpopolnjujejo novo kontraceptivno metodo bodo podkožne kapsule oddajale majhne količine sredstva vsako leto, ne da bi imele zdravstvene posledice. Praviijo, da se bo serijska proizvodnja novega sredstva začela čez tri ali štiri leta.

SOVJETSKI STROKOVNJAKI SO PRIPRAVILI novo napravo, ki naj ljudem pri zobnem zdravniku prihrani bolečine. Na preizkušnji niso svedra čutili niti otroci, ki so najbolj občutljivi. Naprava stoji na zobozdravstvenem ogradju. Ob vključitvi toka je treba enega izmed prevodnikov spojit z ustreznim delom svedra, drugega pa z elektrodo sponko pripeti na pacientov uhelj. Naprava nevtralizira bolečino tudi ob prehodu enega zoba na drugega. Sline ni treba odstranjevati od bolelega zoba, anestezirajoči tok avtomatično ostaja na delovnem območju.

ALŽIR – Poveljstvo fronte Polisario je sporočilo v Alžiru, da so boreci Polisaria napadli položaje maroške armade v mestu Buzador v zahodni Sahari in prizadeli maroškim vojakom hude izgube.

Sestrelili so maroško letalo tipa „F 5“ in ujeli pilota, medtem ko je poveljnik maroškega letala tipa „Mirage F 1“, so ga tudi sestrelili, izgubil življenje.

vsak četrtek

DOLENJSKI LIST

Zanimivo vam bodo naša
glasila in revije, ki vam bodo pomagale pri
vaših poslovnih potrebah. V našem katalogu
našli boste strojno opremo, sušila, mikrovalnivo, hladilnike, bojlerje, grelnike, elektronsko opremo,
za ogrevanje in hlajenje, plovilne opreme, vrtno opremo, vrtno orodje, vrtno opremo, vrtno opremo,
za gozdarstvo, vrtno opremo, vrtno opremo, vrtno opremo, vrtno opremo, vrtno opremo, vrtno opremo,
ZACETEK POKLIKA K ZANESLJIVEMU POSLOVNEMU USPEHU – OGLAS V DOLENJSKEM LISTU

POKLIČITE NAS
po telefonu: (0688) 22 365, ali pa na obisk v novih poslovnih prostorih na Gornjem trgu 5

EKONOMSKA PROPAGANDA – DOLENJSKI LIST

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Stabilizacijo so delovni ljudje v Sloveniji že sprejeli kot svojo trajno nalogo, je bilo med drugim slišati na minuli seji predsedstva CK ZKS, ki jo je vodil France Popit. Na seji so se zavzeli za bolj koordinirano delovanje vseh družbenopolitičnih dejavnikov, ko gre za krepitve naše gospodarske rasti, izpostavljenost pa je bila tudi nujnost, da namenijo v delovnih

Stabilizacija kot naša trajna naloga

organizacijah še več pozornosti analitskim ocenam delovnih mest, ker bo le na tej podlagi lažje odmerjati pravičnejši osebni dohodek.

VPLIV

Cene surove nafte na svetovnem tržišču nezadržno naraščajo. Od julija lani do letošnjega januarja se je tona podražila za prek 1700 dinarjev, zaradi tega pa je dnevna izguba rafinerij znašala 85 milijonov dinarjev. Nihče tudi ni pričakoval, da bodo podražite na svetovnem trgu tako velike. Cene nafte in njenih derivatov je bilo zato treba povišati tudi doma. Na rast cen industrijskih proizvodov bo podražitev vplivala za 2,4 odstotka, ob sprejemu letošnje resolucije pa je bilo predvideno, da bodo višje cene nafte in derivatov vplivale na ceno v industriji le z 0,7 odstotka. Nove cene, ki so višje, kot so sestavljavci resolucije predvidevali, bodo z dobrimi dvema odstotkoma vplivale tudi na cene na drobno, resolucija je predvidevala

vpliv nafte le s slabo polovico odstotka (0,46 odstotka). Ta podražitev nafte in derivatov torej avtomatično pripelje tudi do višjih življenjskih stroškov in to za poldrug odstotek – resolucija pa je predvidevala, da bodo višje cene nafte vplivale na življenjske stroške le z 0,33 odstotka.

SREČANJA

Končalo se je 12. srečanje jugoslovanskih samoupravljavcev. Delegati so razpravljali v 4. komisijah, od katerih je bila najštevilnejša tista, v kateri so razpravljali o pridobivanju in delitvi dohodka.

Ugotovili so, da nekatere sistemske rešitve slabo vplivajo na pogoje gospodarjenja, s tem pa tudi na pridobivanje dohodka ter akumulativno in reproduktivno sposobnost temeljnih organizacij gospodarstva. Za slabo gospodarjenje vidijo krivdo predvsem v slabostih v zunanjetrgovinskih predpisih, v primarni delitvi narodnega dohodka, v slabostih mednarodnega in bančnega sistema ter v svobodni menjavi dela.

Srečanje v Kragujevcu se je končalo s podelitvijo diplom kluba samoupravljavcev Kragujevca, ki so jih dobili tudi trije Slovenci: Janez Barborič, Jože Marolt in Franc Polak.

S srečanja v Kragujevcu so poslali predsedstvu republike Titu pozdravno pismo, v katerem je rečeno, da v Titovi pobudi za organiziranje kongresov jugoslovanskih samoupravljavcev vidijo zgodovinsko željo delavskega razreda, da bi še bolj napredoval na svoji poti obvladovanja celotnega dohodka in razširjeni reprodukciji.

MILAN MEDEN

iz zadnjega PAVILJE

— Imate kaj za carino?
— Ne, vse to je za mojo družino!

BIROKRATSKA MAŠKARADA

NAJSTAREJŠI MED VEJE — Temeljitega pomladnega čiščenja dreveja se je v toplih februarjskih dneh na Jerebovi ulici v Novem mestu lotil tudi najstarejši prebivalec bloka, skoraj 80-letni Jože Zorko, čeprav v bloku kar mrgoli mlajših ljudi (tudi pisec teh vrstic je med njimi). (Foto: J. Pavlin)

NEKAJ TON ŽELEZA — Mladinci KS Gotna ves so imeli v nedeljo očiševalno akcijo; v bližnjem potoku ter na okoliških travnikih so nabrali zavržene avtomobilne karoserije, štedilnike in hladilnike, kopico platišč ter še marsikaj. Na sliki: očiščevalci s svojim plenom. (Foto: M. Gošnik)

STARI NI BIL KOS ČASU — Most v Meniški vasi je bil do nedavnega zaprt, saj ni več zaslužil svojega imena. Novomesko podjetje Novograd ga je zamenjalo s sodobnim betonskim. Odprta cesta je spet skrajšala razdalje, najbolj pa so novega mostu veselili prebivalci ob vznožju Roga. (Foto: J. Pavlin)

KONCERT ZA PRAZNIK — V počastitev Prešernovega dne je ZKO občine Kočevje organizirala 14. februarja v gimnazijski dvorani koncert. Na njem je domači violinist Volodja Balžalorsky izvajal dela Bacha, Mozarta in Brahmsa. Pri klavirju ga je spremljala Blaženka Arnič. (Foto: Primc)

Bo „dolenjka“ prerasla v avtocesto?

Dolenjci in Posavci upajo, da se bo to zgodilo že v novem srednjeročnem obdobju

Črna kronika „dolenjke“ je smiljiva. V zadnjih desetih letih se je zgodilo na njej 3.561 nesreč ali povprečno vsak dan ena. Statistika pove, da je vsaka deveta nesreča terjala po eno človeško življenje. Vseh 97,5 kilometra magistrale od Šmarja — Sapa do Bregane je poskropljenih s krvjo. Vsak kilometer je do zdaj zahteval poprečno pet mrtvih. Ponekod, zlasti na tako imenovanih črnih točkah, je cestni davek plačalo z življenjem kar 17 ljudi.

Strokovnjaki menijo, da je sicer moč nekaj krivde za to, kar množični poboj zvaliti na ramena voznikov in drugih udeležencev prometa, nikakor pa ne večjega dela, ali celo na tej cesti, ki se je v zadnjem času gozljivo zgostil do nepreglednosti v obeh smereh, hkrati pa tudi samo magistralo, ki s svojimi nepreglednimi ovinki, polžjimi odseki in ozki voznimi pasovi sploh predstavlja najožje prometno globo vzdolž celotne Ceste bratstva in enotnosti med Karavankami in Gevgeljo.

Prve ukrepe za ublažitev problematike na „dolenjki“, kakor imenujemo del magistrale med Ljubljano in Zagrebom, so predlagali že leta 1971. Po teh predlogih naj bi se cesta na najnevarnejših delih razširila v tripasovnico, na ta način pa bi odpravili tudi zastoje in prepočasen promet na klancih. Vendar so kasneje ugotovili, da bi bila to le začasna rešitev, ki pa bi silno malo

prispevala za boljšo prometno varnost.

Zato se se nujno morali roditi načrti, da bi sedanji cesti dodali še dva pasova in ozko magistralo spremenili v pravo avtomobilsko cesto. Govor je bil o tem, naj bi se ustrezna gradbena dela začela že v petletki, ki se izteka, ustreznega koraka pa vendarle ni nihče naredil. Dolenjsko avtomobilsko cesto naj bi zgradili ali vsaj začeli graditi v naslednji petletki, za kar se zavzemajo zlasti tiste dolenjske in posavske občine, po katerih teče magistrala.

V skupnem stališču dolenjske in posavske občine poudarjajo, da podpirajo samo tista prizadevanja, ki ponujajo trajne rešitve v zvezi z dolenjsko-posavskim delom magistrale. Zato zahtevajo, da tudi novi srednjeročni načrt (za obdobje 1981 — 1985) obravnava to kot dograditev dvepasovnice v štiripasovnico, ne pa delno razreševanje z graditvijo tako imenovanih polževih pasov za počasna vozila. V ta namen naj bi zagotovili več sredstev, kot se jih zdaj zbere na najrazličnejših računih. Avtomobilsko cesto naj bi gradili postopno, najprej pa tam, kjer so kritični cestni odseki.

I. Z.

Pokušnja cvička tudi v Podbočju

23. in 24. februarja v Kerinovi gostilni

Ožji vinogradniški okoliš Podbočje, ki združuje predele Gadove peč, Brezovce, Banovca, Bočja in drugih

Za Jugotantinovo izgubo krivi drugi?

Večna sevniška tema

Minuli četrtek se je ob ne ravno dobri udeležbi sestali aktivni komunistov neposrednih proizvajalcev sevniške občine. Sprejeli so delovni program, ki predvideva za vsak mesec obravnavo enega od perečih vprašanj.

Tokrat izbrana tema — obravnavajo podjetje za največjo izgubo v občini (kar je, kot je znano Jugotantin) — je bila nedvomno dobro izbrana. Navsezadnje je

vmesnih področij ter spada v novomesko vinogradniško društvo, bo v soboto in nedeljo, 23. in 24. februarja, pripravil pokušno cvička v prostorih Kerinove gostilne v Podbočju.

Pokušnja bo trajala oba dneva od 8. do 20. ure. Komisija bo ugotavljala kakovost vin, vinogradniki pa se bodo v tem času lahko pogovarjali s strokovnjaki o morebitnih napakah pri kletarjenju in drugih stvareh, ki vplivajo na kakovost vina. Hkrati bodo v društvo včlanjevali nove vinogradnike.

Naj omenimo še, da je bilo v OVO Podbočje v zadnjem letu organiziranih več predavanj in svetovanj, še naprej pa si prizadevajo doseči trdnjšo povezavo med vinogradniki in odkupovalci grozdja in vina.

F. ČERNELIČ

Več zavarovancev?

Po toči zvoniti je prepozno tudi v Črnomlju

Nevšečna pezeba in toča prihajata v goste tudi k metliškim vinogradnikom, toda slednji že več let vedo, da škodo lahko delno ublažijo s kolektivnim zavarovanjem proti njima.

Tovrstno zavarovanje pa si stežka utira pot pri črnomaljskih vinogradnikih. Lani je vinograde sicer zavarovalo nekaj več vinogradnikov, toda še vedno premalo. Premija je res visoka (metliška zadruga npr. plača za svoje kooperante 0,60 dinarjev pri litru vina, pogoj pa je, da vinogradnik proda vsaj polovico zavarovane količine zadrugi), če pa štejemo visoke proizvodne stroške, pa na vsoto lahko gledamo v precej manjši luči. Morebitne škode tako ne trpi samo vinogradnik, ampak se razširi na večji krog zavarovancev.

V črnomaljski zadrugi si prizadevajo povečati število vinogradnikov pri kolektivnem zavarovanju zoper pezebo in točo, zato so rok za zbiranje prijav izjemoma podaljšali do 1. marca. Prijave zbiraajo obratovodje proizvodnih okolišev zadruge.

F. DERGANČ

Kakovost cvička

Urednik rubrike „En hribček bom kupil“ v lanski 44. številki Dolenjskega lista sodi, da je lahko cviček tudi kakovostno vino z geografskim poreklom, in predlaga popravek 21. čl. pravilnika o označevanju vina, po katerem je cviček samo namizno vino z geografskim poreklom. Sodim, da so naši vinarji strokovnjaki ob razpravljanju (brez sodelovanja Društva vinogradnikov) o kakovosti cvička sodili drugače in niso upoštevali kakovosti, ki jo cviček dosega na prireditvah Tedna dolenjskega cvička. Vemo, da naša dolenjska vina niso le namizna, temveč tudi kakovostna. Dober glas našim dolenjskim vinom moramo vrniti. Od raznih vplivov na kakovost cvička je velikega pomena izbira sort. Po mnenju

FRANC MARTINČIČ

VSAK LAHKO PREBIRA SLUŽBO

Pomanjkanje delovne sile v novomeski industriji je že pripeljalo do tega, da si delavci prebirajo službo in iščejo tak kolektiv, kjer so delovni pogoji boljši, osebni dohodki pa večji. V tovarni Novoteks so izračunali, da je lani v tozdu Tkanina, kjer je zaposlenih 900 ljudi, kar 140 zaposlenih menjalo delo. Ko so jih pred odhodom anketirali, so zakaj zapuščajo kolektiv, so dobili naslednje odgovore: zaradi večizemskega dela, zaradi nočnega dela, zaradi nizkih osebnih dohodkov.

NOV BILTEN V KRŠKEM

Občinska konferenca ZK v Krškem je začela izdajati svoj Bilten, da bi tako zapolnila vrzeli pri obveščanju člansva.

Sejmišča

NOVO MESTO: Sejmišče je bilo tokrat spet izredno živahno, cene živivalim pa nespremenjene. Naprodaj je bilo 391 pujskov in 41 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa skupno 303. Pujski so stali od 800 do 1.400 din, starejši prašiči pa od 1.410 do 2.500 din.

BREŽICE: V prodaji je bilo 483 pujskov in 16 nad tri mesece starih prašičev, lastnika pa je menjalo skupaj 392 živali. Pujski so bili po približno 60 din, starejši prašiči pa po 40 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Ribezova zmaga nad pozebo?

Črni ribez vsebuje tri — do petkrat več C vitamina kot limone pa še deviz ni treba tritati zanj, zato smo pred leti tudi pri nas spodbujali napravo ribezovih nasadov. Vendar je prvo navdušenje kmalu začelo plahneti, saj so pridelovalci spoznali, kako zahtevna je ta rastlina in kako negotov je njen pridelek. Zlasti pozebe so jemale voljo, v zadnjih treh letih so kar trikrat zapored desetakale letino.

Ribez je pač občutljiva rastlina. Lahko jo prizadene že zimski mraz, če se je vegetacija prejšnje leto zavlekla ali če je nasad preobilno gnojen z dušičnimi gnojili in les do zime dobro ne dozori. Zimska pozeba je nevarna zlasti za najzgodnejšo sorto črnega ribeza, nizozemsko sorto rosental, ki sicer obilno rodi in ki je razširjena zlasti na Nemškem.

Mnogo bolj od zimske je nevarna pomladanska pozeba. Ribez tako zgodaj brsti in cveti, da ga pomladanski mraz če le je, skoraj gotovo pomori. Varnejši so le nasadi na nekoliko dvignjenih legah ter na osojnih legah. Stalna nevarnost in izgube v pridelovanju ribeza so že vseskozi silile pridelovalce da nasade zavarujejo pri zavarovalnicah vendar z njimi dolgo niso našli za obe strani sprejemljivih rešitev. Šele ko so pri zavarovanju od mislili druge sadne vrste in pogoje zavarovanja prilagodili samo ribezu, se je v letu 1978 obneslo poskusno zavarovanje ribeza, ki kaže, da je zdaj stvar le na pravi poti.

Zdaj so oblikovani posebni pogoji za zavarovanje ribeza. Pridelovalci lahko ribez zavarujejo le prek zadruge ali obrata za kooperacijo, za to se jih mora odločiti vsaj tri četrtine. Pridelek je mogoče zavarovati do višine proizvodnih stroškov toda največ do 6000 kg pridelka na hektar, pri štiriletnih nasadih na primer.

Prvo leto je tako zavarovanje zajelo petino nasadov, lani pa že polovico. V Posavju, kjer so pri nas edini pomembnejši pridelovalci črnega ribeza, je bilo izplačano 2,2 milijona novih din odškodnine, kar je ublažilo škodo zaradi pozebe in, upajmo, pripomoglo k temu, da se bodo ribezovi nasadi prej širili kot pa krčili.

MALOMARNI DO LEPOTE KRKE

Krka pri Žužemberku slovi po lepih slapovih. Žal pa je tudi sem žer prdira človeška malomarnost, saj je v globoki strugi nad slapovi veliko odlagališče smeti. Gotovo bi morala krajevna skupnost Žužemberk ubrati pravo pot za rešitev tega problema, dokler ni še prepozno. Vendar ne sloni vsa odgovornost le na krajevni skupnosti, temveč tudi na krajanah, tudi mladih.

STANKO SKOČIR

KOZJANCI LETOS V ŠMARJE

Okrožni odbor aktivistov in borcev OF za Kozjansko vsako leto sprejema delovni program srečanj in druge dejavnosti. Na sestanku, ki je bil 6. februarja v Krškem, so se udeleženci dogovorili, da bo letošnje srečanje borcev in aktivistov OF s kozjanskega območja v šmarski občini Kozjanci imajo namreč domično pravico v vseh treh posavskih občinah: v Laškem, Sentjurju in Šmarju.

RIBNICA: DELAVCI NA SEMINARJE

Občinski svet Zveze sindikatov Ribnica in Klub samoupravljalcev hosta organizirala do konca junija več seminarjev, ki jih bo izvedla Delavska univerza. Že ta mesec bo seminar za predsednike, podpredsednike in sekretarje osnovnih organizacij sindikata, ki se ga bo udeležilo okoli 100 delavcev. V maju bo seminar za člane občinskih vodstvenih organov Zveze sindikatov. V aprilu bodo po območjih, v Ribnici pa celo ločeno po nekaterih večjih OZD, seminarji za člane izvršilnih odborov osnovnih organizacij sindikata. Od februarja do maja bodo seminarji za člane delavskih svetov in delovnih kontrol in še nekateri drugi.

Delavec naj se čuti gospodarja

Nekatere misli, izrečene ob dvodnevem obisku Vinka Hafnerja v novomeški občini

Na dvodnevem obisku v treh novomeških delovnih organizacijah: v IMV, Krki in Novoteksu ter na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta, je bilo v pogovoru z Vinkom Hafnerjem, predsednikom slovenskih sindikatov, predstavljenih niz podatkov o delu sindikatov, o gospodarskih rezultatih v preteklem letu in o trenutnih stabilizacijskih prizadevanjih, kot o usmeritvah za novi petletni plan. Ni možno v takem zapisu zajeti vse, kar je bilo povedano, pač pa na ton pogovora in vtise Vinka Hafnerja in njegovih sodelavcev kažejo naslednje misli, ki jih je gost v teh dveh dneh izrekel med drugimi:

● Po več letih sem spet v IMV. Kar so v tem času naredili, je izjemno težak, ambiciozen in napreden program, za katerega se moramo vsi skupaj kar najbolj angažirati in ga podpreti, da ga privedemo h

koncu. Če bo uspel, bo prihranjenih v bodočnosti mnogo resnih težav. Obseg zdajšnje investicije, povečanja proizvodnje in nadaljnja usmeritev kaže na grozljivo velike številke. Vsega tega ne morejo sami obvladovati, zato potrebujejo pomoč tako občine, kot republike. V sklopu vsega tega je namreč še veliko nedorečenega. Tudi v tej hudi stiski ob investiciji in vsch drugih proizvodnih nalogah pa morajo v IMV hkrati skrbeti za razvoj samoupravljanja.

● Letos bo potreben dodaten napor vsakega zaposlenega za tako rekoč manjši osebni dohodek, zato da bomo morda že prihodnje leto lahko spet normalno napredovali. Odvisno pa je od vsakega aktivista, predvsem komunista, koliko bo z osebnim zgledom prispeval k temu.

● V Krki sem bil pred nekako 12 leti. Ze takrat sem občudoval njeno širokopoteznost, razvojni program in razvoj. Zdaj vidim, da ste v zadnjih letih spet naredili velik korak dalje. Ste nesporno nosilec razvoja tovrstne proizvodnje v Sloveniji in celo državi in mislim, da je vaš pristop do stabilizacije povsem na liniji družbenih stališč. Interes sindikata pa je ustvarjati med delavci razpoloženje, da se bodo čutili gospodarje in da bodo čutili odgovornost do stabilizacije.

● V Novoteksu ob nizkih osebnih dohodkih vam uspeva donosno poslovati in namesto velike izgube, kot ste jo imeli pred leti, ustvarjate vsaj skromne sklade in amortizacijo. Že to je velik napredek, ki smo ga lahko vsi skupaj vesel. V Sloveniji je potrebno glede tekstilne industrije uveljaviti v novem srednjeročnem planu stališče, da ima ta veja industrije bodočnost, vendar brez povečevanja zaposlenih, pač pa z boljšo kvaliteto izdelkov. Vi imate tako usmeritev, in po lanskih delovnih rezultatih sodeč, lahko optimistično gledate naprej, čeravno se je treba zavedati, da bo letošnje leto težko za nas vse.

R. B.

NOVOTEKSOVA PLAKETA VINKU HAFNERJU

Ob nedavnem obisku Vinka Hafnerja, predsednika slovenskih sindikatov, v tovarni Novoteks so gostu izročili Plaketo Novoteks ob njegovem življenjskem jubileju, kar je največje priznanje, ki ga delavski svet tovarne lahko podeli. Iskrene čestitke za 60-letnico je bil predsednik vesel in se je Novoteksovem zahvalil.

NAJVEČ NESREČ V NASELJIH

Po ugotovitvah delavcev novomeške UJV je bilo daleč največje število prometnih nesreč v lanskem letu v naseljih, kar 38,4 odstotka, ali 296 nezgod. Veliko ne zaostaja tudi magistralna cesta Bič-Bregana, ki je zabeležila lani 158 trkov, na ostalih magistralnih cestah je bilo 69 nesreč, na regionalnih 152, ter na lokalnih in ostalih cestah 95.

VEČ DOMAČE HRANE

Na področju kmetijstva in gozdarstva v črnomaljski občini sodi v letošnjem letu med prioritete naloge izgradnja hladilnih bazenov za mleko. Ker bodo govedo pitali dalj časa, bodo posebno skrb posvetili pridelovanju kvalitetne domače krme, gradnji silosov in uvajanju čredinske pašne. Na Krasincu bodo preuredili hleve za vzrejo jarečk.

SNEMANJE ZA RTV

V Kočevju je napovedano za 23. februar snemanje nekaterih kulturnih skupin za RTV Ljubljana, in sicer za oddajo „Iz naših krajev“. Predvidoma bodo posneli po več glasbenih točk ansambla Miheliča, noneta „Rog“ in moškega pevskega zbora.

»Dolenjski list« v vsako družino

OVCE SE VRAČAJO V BOSNO — Letos bodo pastirji prej doma kot običajno. Mila zima jim je omogočila, da so nepričakovano zgodaj zapustili pašo v krajih okoli Nove Gorice in se nاپotili s čredami proti domačim planinam. Na sliki jih vidite, ko zapuščajo Posavje in nadaljujejo pot na Hrvaško. Pastirji upajo, da jim bo v prihodnje samoupravni sporazum, o svobodnem potovanju čred olajšal zimsko pašo. Zdaj imajo namreč veliko težav zaradi tega, ker je precej občin prepovedalo nomadsko pašo na svojem ozemlju. (Besedilo in slika: M. R.)

Malo inštruktorjev

„Devet tečajev o prometnih predpisih za razne kategorije, ki jih je obiskovalo 280 kandidator, smo imeli lani v našem AMD,“ je povedal za uvod v razgovor tajnik Avto-moto društva Ribnica Alojz Mihelič. Tečajnikov je bilo skoraj enako kot leto prej.

Pri AMD Ribnica so posebno ponosni na uspeh tečajnikov pri izpitih. Ta se giblje pri različnih kategorijah med 80 in 90 odstotki. To je v primerjavi z drugimi AMD precej nad povprečjem. Društvo pa ima tudi težave, ker mu manjka inštruktorjev. Stalno zaposlenega imajo le enega, šest pa honorarno. Izvršni odbor društva je že sprejel program dela za letos. Komisija za preventivo in vzgojo v cestnem prometu bo organizirala predavanja o prometnih predpisih za voznike motornih vozil, izvedla bo anonimno testiranje o znanju prometnih predpisov, predvajala bo filme o prometu, sodelovala pri organiziranju tekmovanja „Kaj veš o prometu?“, organizirala predavanja za vojaške soferje in sodelovala pri urejanju cestno-prometne signalizacije v občini.

Komisija za rekreacijo in turizem bo organizirala piknik za člane AMD, izlet v meznano: za občinski praznik 26. marec pa že tradicionalno polaganje venca k spomeniku v Jelenovem žlebu. Komisija za avto-moto šport bo izvedla ocenjevalno vožnjo za voznike osebnih avtomobilov in motoriste.

Odbor za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito pa bo v okviru društva in vsake komisije posebej krepil družbeno samozaščito in varnost. Skrbel bo torej za boljšo varnost pešcev in voznikov ter seveda za varnost pri delu društva.

M. GLAVONJIC

»Dolenjski list« v vsako družino

Po več letih nekaj za sklade

V tovarni Novoteks bo po zaključnem računu ostalo 11 milijonov za sklade, dva tozda pa sta vrnila tudi že vse sanacijske kredite — Varčno gospodarjenje tu nič novega

„Ocenjujemo, da je naš osebni dohodek realen, da pa drugod preveč izplačujejo, zato smatramo, da je bil družbeni dogovor o razporejanju dohodka potreben in koristen,“ so novoteksovcem dejali v pogovoru z Vinkom Hafnerjem, predsednikom slovenskih sindikatov, ko jih je pred nedavnim obiskal.

V Novoteksu so imeli leta 1972 še 420 zaposlenih na nočnem delu, danes jih je samo še 130, od teh večina v metliškem tozdu, medtem ko je v srednjeročnem planu predvideno še nadaljnje postopno uklinjanje nočnega dela. Tej nalogi dajejo celo prednost.

Tovarna z 2330 zaposlenimi — od teh jih je okrog 1500 v Novem mestu — je organizirana v 6 tozdov in delovno skupnost skupnih služb, je imela še pred tremi leti veliko izgubo. Po lanskem zaključnem računu pa obetno kaže na boljše, čeravno težav ne manjka kot nasploh pri tekstilih.

Sanacijski program je kolektiv navedel na skrajno varčno poslovanje in tudi v letu 1979 so ravnali tako, čeprav uradno še ni bilo stabilizacije. Dohodek v tovarni je na primer

parasel za več kot 52 odstotkov, za osebne dohodke pa so dali le 17,8 odst. več. Za največji uspeh preteklega leta pa je šteti dejstvo, da bodo lahko poravnali vse družbene obveznosti, ostalo pa bo še 11 milijonov za sklade. Ni sicer veliko, vendar obetavna spodbuda. Lani je Novoteks izvozil za 65 milijonov dinarjev izdelkov, osvojil ameriški trg, kamor bo letos prodal za 100 milijonov dinarjev blaga in s tem kril vse lastne potrebe po uvozu surovin,

barv in emikalij, ki jih potrebuje za proizvodnjo. Celoten uvoz z opremo vred pa vseeno ne bo krit, saj predvidevajo ob modernizaciji proizvodnje nekaj novih strojev, čr jih bo zaradi hudih uvoznih omejitev sploh možno uvoziti.

Usmeritev v novem planskem obdobju pa je v Novoteksu taka, da bodo s povečanjem izvoza krila najmanj 80 odst. uvoznih potreb, da bodo skušali doseči poslovno sodelovanje z industrijo v regiji, predvsem z IMV in „Krko“, in da bo del proizvodnje namenjen novim proizvodnim in tehničnim tkaninam, po katerih je na tržišču precej povpraševanja.

R. B.

Sevnica še odrezana?

Posvet o predvideni cestni politiki — pripravil ga je medobčinski svet SZDL za Posavje minuli četrtek v Sevnici — je bil lepa prilika za soočenje stališč delegatov in strokovne službe republiške cestne skupnosti.

Povedanih je bilo ogromno številov o načunih, ki se naši cestni skupno-

sti nikakor ne izidejo. Dobro zastopstvo te skupnosti na čelu z inž. Počkarjem se je močno trudilo predstaviti možne inaičie finančnega načrta skupnosti za zadnje leto iztekajočega se srednjeročnega načrta. Za Posavje kaže slabo, navkljub tolikšni želji po olepšanju. Za vse tri posavske občine je namreč zanimivo, kakšne bodo ob koncu te petletke tako imenovane regionalne ceste. Brežiška občina bo imela posodobljenih največ — 97,5 odst. teh cest, krška občina 89 odst., medtem ko sevniška občina ne bi dosegla niti s posebnim sklepom RSC določenih 50 odst. (enaka obveza velja v republiki še za Kočevje in Laško), kajti zanjo naj bi obveljalo le 45 odst.!

Ali lahko potegnemo križ nad nadaljnji deli v dolini Mirne ali novim mostom pri Dolenjem Boštanjju (dela naj bi se pričela v marcu, v ponedeljek so zabijali količke), je trenutno morda še preuranjeno. To se prav gotovo ne sme zgoditi, zakaj Sevnica in njena industrija še vedno nimata urejene najkrajše cestne zveze z Ljubljano, in ta je po dolini Mirne. Navsezadnje bi ta cesta z nadaljevanjem začel del proti Planini povežala dvojce nerazvitih območij, Kozjansko in Dolenjsko.

Le panika ali res mesna kriza?

Ob pomanjkanju mesa
so se gospodinje dobro
znašle

Lani so nas o pomankanju različnih dobrin večkrat pozdravile tudi nekoliko bolj prazne mescice, kot smo bili navajeni. Ker se nam prve mesece letošnjega leta ne obeta nič boljše, smo vprašali nekatere gospodinje v Novem mestu, v kolikšni meri jih je prizadela mesna kriza in kako so se znašle v njej.

ZDENKA KRUH — uslužbenka: „Kar navadili smo se na obroke z manj mesa. Sicer pa jemo sedaj več zelenjave, piščancev. Nekoliko bolj hudo je le takrat, kadar ne dobim niti mesa za juho.“

VERA GOSTIČ — delavka: „Meso kupujem malokdaj, zato ga takrat vedno dobim. V glavnem jem v obratih družbene prehrane. Menim pa, da trgovine z mesom še nekaj časa ne bodo založene tako, kot so bile včasih, kajti odgovorni zatrjujejo, da imajo rejci slabe zaloge.“

JOŽICA MALI — gospodinja: „Res je, teletine ni, a govedina in svinina je na voljo vsak dan. Pri nas smo problem rešili s kurami, ribami, zelenjavo. Nikoli nismo bili v takšni stiski z mesom, da bi se morali poslužiti konzerv.“

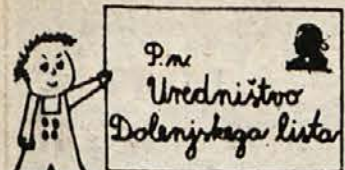

VINKO ČEČELIČ — prodajalec v ribarnici: „Odkar so ljudje začutili pomanjkanje mesa, kupujejo več rib, kot so jih prej. Pri nas jih imamo vsak dan na zalogi 14 vrst, povprečno pa jih prodamo okrog 200 kg na dan. Zdi se mi, da kupci še vse premalo posegajo po ribah. Glavni vzrok je v tem, da jih ne poznajo.“

JOŽICA LIPELJ — prodajalka v mesnici na tržnici: „Menim, da ljudje delajo preveliko paniko, glede mesne krize. Priznatl moram, da se naše stranke ne pritožujejo nad založnostjo naše trgovine. Mesj imamo dovolj: govedino, svinino in piščance imamo na zalogi vsak dan, teletino pa enkrat na teden.“

M. BEŽEK

arja počastili s kratkim kulturnim programom, obiskali pa so nas tudi člani uredništva revije Kurirček.

Alkotest za lopato ni uspel

Kako ugotavljati vinjeko na delovnem mestu - Čuden primer iz Kočevja

Jaz, Alojz Urh, zaposlen pri Komunali Kočevje, sem na cesti v Kočevju odmetaval 16. januarja sneg. Prisel je namestnik delovodje Lado Eberle in mi rekel, naj prinesem malo lopato v skladišče, da bom dobil večjo. To sem tudi storil. Potem se je začelo. Rekel mi je, da moram biti čez pet minut na mostu pri cerkvi.

Odgovoril sem mu, da ne bom z lopato tekal po mestu Nato mi je rekel, da sem vinjen. Zahteval je, da gremo na postajo milice na alkotest in da naj bo prisoten direktor Marjan Kosten. Ker je bil direktor odsoten je tovariš Vlado Eberle vzel za pričoč tehničnega vodjo Emo Marinčič.

Tako smo šli vsi trije na milico. Vlado je zahteval pri dežurnem miličniku naj napravi alkotest. Miličnik mu je odgovoril, da me ne more testirati ker nisem napravil nobenega prekrška.

Potem smo došli na podjetje „Komunala“. Nato je Eberle telefoniral na ITAS, če imajo balončke za alkotest. Nič mu niso odgovorili. Tov. Ema je na Vladovo zahtevo napisala naročilnico za odvzem krvi v ambulanti. Vlado me je peljal v ambulanto na odvzem krvi in sicer k dr. Vizjaku. Rekel sem doktorju, če vzame kri Vladimiru, naj tudi meni, drugače pa ne. Doktor se ni strinjal z odvzedom krvi in je dejal, da smo opravili ter da lahko gremo. Lado je vzel naročilnico in odšel iz ambulante. Jaz pa kasneje za njim.

ALOJZ URH
Zajčje polje 15
KOČEVJE

»Dolenjski list« v vsako družino

Lasten kot bi olajšal delo

Iz dosedanjega dela metliškega društva invalidov

Društvo invalidov v Metliki deluje že četrto leto. Do sedaj ima v članjenih 238 članov. V preteklem letu je društvo še dokaj uspešno delovalo. Poskrbelo je za rekreacijo svojega članstva, priredilo več izletov: v Kumrovec, bolnico „Franjo“ pri Cerknem, na Bazo 20, po Gorenjski in v Celovec. Po izletih so imeli člani tudi družabne večere. Za novo leto so obdarili 36 svojih članov. Na posvetu, katerega se je udeležilo 12 članov in poverjenikov upravnega odbora DI so ugotovili, da bi bilo delo še uspešnejše, če bi društvo imelo svoje prostore.

Invalidi so vključeni v dejavnosti raznih društev, družbenih organizacij in v delegacije samoupravnih interesnih skupnosti. V letu 1980 ima društvo namen razviti svoj prapor. V ta namen so ustanovili komisijo, katere naloga je pripraviti vse potrebno, da se zagotove materialna sredstva. Tudi komisija za rekreacijo in izlete bo pripravila svoj program. Nadalje so sklenili na posvetu, da bodo prosili pristojne

organe, naj jim zagotovi prostor za lastno pisarno. Pokazalo se je, da je potrebno, da DI v občini Metlika deluje še naprej, vendar dela do sedaj v zelo težkih razmerah. Tinca Molek, tajnica in obnem knjigovodja, dela vse na svojem domu, pripravlja sestanke in seje ter sprejema na posvet člane društva.

R. F.

Andrej Arko: dopisujem 30 let

„2. novembra 1949 sem prišel v takrat dokaj razvpito Kočevje, kjer živim sedaj že nad 30 let. Kmalu sem se vživel v delo za obnovo skoraj porušenega Kočevja in požganih ter praznih vasi. Menil sem, da je treba to vnemo ljudi za obnovo Kočevja in okolice zapisati, da ne bo šlo v pozabo. Zato sem se odločil dopisovati v takratno časopisje, med drugim tudi v tednik Dolenjski list.

Prvi dopis sem poslal uredništvu Dolenjskega lista 4. decembra 1950. Poročal sem o izpolnitvi letnega plana na Šekšovi žagi v Podgorski ulici. V spremenem dopisu sem napisal: „Ker nam je bilo sporočeno na nedeljskem zasedanju okrajnih delegatov OF, da je vaš list mišljen tudi za dopisovanje iz našega okrajja, Vam dostavljam kratek sestavek o izvršitvi letnega

Zadnjič: „Prehitevamo čas“

Ponovno /in upajmo zadnje/ utemeljevanje štetja

Na željo bralke v zadnji številki našega lista še enkrat in tokrat zadnjič utemeljujem, zakaj smo letos stopili v novo desetletje. Stvar je namreč čisto preprosta, seveda za tistega, ki ne zna računati le s celimi števili, ampak tudi z decimalkami.

Najprej naj ji pojasnim s primerom, ki ga je navedla ona, se pravi z dinarji.

Štetje prvega desetaka (prvega stotaka, tisočaka itd.) se ne začne šele s prvim dinarjem, ampak s prvo paro (0,01 dinarja). Tudi 0,50 dinarja (50 para) je v okviru prvega dinarja itd. do 100 par, ko je zaključen prvi dinar in se takoj nato s 101 paro oz. 1,01 din začne štetje naslednjega, drugega dinarja, ki spet traja do 2 itd. do 9,99 din, kar je še vedno v okviru desetega (in ne devetega) do 10 din, kar je tudi še vedno le prvi desetak, šele pri 10,01 din pa se začne naslednji dinar in naslednji desetak. Samo to sem jaz tudi trdil.

Ker pa gre pri sporni zadevi za leta oziroma desetletja, si to oglejmo kar pri letih, ki naj bi jih šteli, kar je bralki gotovo znano, od Kristusovega rojstva dalje.

Kristus je bil ob rojstvu star 0 let. Takoj z rojstvom (še prvi dan oz. uro ali celo sekundo) je stopil v prvo leto (in prvo desetletje) življenja. Za Novo leto leta 10 je bil torej star 10 let in je takoj po polnoči, kot je z rojstvom stopil v prvo leto, stopil v 11. leto in s tem tudi v drugo desetletje življenja. Z novim letom 1980 bi Kristus torej stopil tudi v novo, 199. desetletje. Samo to pa sem jaz trdil v nasprotju s tistimi, ki so trdili, da smo zdaj še v starem desetletju in da bomo v novo desetletje stopili šele leta 1981.

Pismo bralke je nekoliko nejasno oz. zmenejeno in njeno računstvo tudi. Takega računstva, kot ga navaja ona in ga pripisuje meni, seveda sploh ni in ga tudi jaz nisem

nikjer navajal. Bralka pa ima popolnoma prav, ko trdi, da desetletja zaključujemo z ničlo. Vendar to ne pomeni, da bomo šele s starih letom 1980 zaključili 198. desetletje, ampak smo ga že z minulim novim letom.

VAŠ BRALEC

BLAGOZVENEČE!

Manager sodražskih fantov, ki sestavljajo glasbeno skupino z blagozvenečim imenom The group of whisper, si je dal izdelati posetnico, na kateri najdemo panoramski posnetek nekega mesta (če se ne motimo, gre za poljanski predel Ljubljane, sonce pa sveti nekje v smeri Sodražice), dvoje managerjevih naslovov in več števil official telephone.

Kaj naj še rečem? Morda to, da fantom, katerih skupina se po naše imenuje Šepet, očitno ne manjka samozavesti, čeprav imajo le en posnetek na radiu in njihovo igranje v glavnem še ni prodrlo iz podeželskih plesnih dvoran.

Če pa se bodo scasoma le uveljavili tudi na svetovni rock sceni, prebivalci Ribnice pri Sodražici upajo, da bodo fantje v izjavah za velike svetovne časnike njihovo mesto preimenovali v YU-Liverpool. Sploh pa, zaenkrat še ni važno, kaj znaš, temveč to, da vizitko v angleščini imaš!

JANEZ ŠKRABEC

pisma in odmevi

Čudna nasprotja

Mleko v premajhni, praški pa v preveliki embalaži

Naši proizvajalci in trgovci si čudno razlagajo svoj prispevek k stabilizaciji in taki založenosti trga, kot jo kupci žele. Navedemo naj le dva primera: z alpskim mlekom in praškom za pomivanje posode.

V Kočevju skoraj ne dobiš alpskega mleka v litrski embalaži, pač pa ga je vedno dovolj v embalaži po dva decilitra. Tača prodaja je za kupce dražja. Razen tega pa, kot pišejo časopisi, to embalažo delajo iz nafte. Seveda porabijo naši proizvajalci več nafte, če zapakirajo isto količino mleka v embalažo po dva deci, kot bi jo, če bi ga pakirali v politrsko in litrsko.

Prav nasprotno pa je s pralnimi praški za pomivalne stroje. V trgovinah zmanjkuje količina kilogramskih zavitkih. Teh že dolgo ni. Lahko pa dobiš vrečo praška, ki tehtaja 40 kg! Tako si s praškom preskrbljen za tri do štiri leta, čeprav si tega ne želiš, saj se upravičeno bojiš, da se ti bo prašek strdil, preden ga boš lahko porabil. Seveda nobenemu občanu ni razumljivo, zakaj proizvajalci ne pakirajo praškov v kilogramske zavitke. Če tega že ne store oni, bi bila lahko vsaj trgovina bolj elastična.

Ni treba posebej razlagati, da tako poslovanje povzroča tudi motnje na trgu. Občane prisiliš, da si po nepotrebnem delajo zalogo za več let, zato pa bodo drugi ostali brez praškov ali pa bo potreben spet kakšen nepotreben uvoz.

P. J. Kočevje

VSAK ČETRTEK POLNA TORBA - Zato, da Dolenjski list že trideset let prihaja v skoraj 30 tisoč hiš po Dolenjski, skrbje poštariji. „Najbolj smo ošteti, če pridemo v hišo brez pokojnine ali pa v četrtek brez Dolenjskega lista. Nekajkrat se je to že zgodilo, le redkokdaj pa po naši krivdi“, je povedal eden izmed trinajstčlanske ekipe novomeških poštarijev, potem ko so se zadnji četrtek zjutraj, otovorjeni z nekaj deset kilogramov težkimi torbami, zbrali in krenili na pot, da bo Dolenjski list čimprej v rokah bralcev. (Foto: Janez Pavlin)

plana naše žage. Prosim sporočila, ako želite še podobnih sestavkov, in navodila, do kdaj morajo biti pri vas, da pridejo v prihodnjo številko lista. Dalje prosim, da me uvrstite med vaše naročnike ter mi pošljete tudi položnico. Smrt fašizmu - svoboda narodu!”

Na to pismo sem dobil 7. decembra 1950 odgovor: „Uredništvo je Vaš dopis z velikim zadovoljstvom prejelo in je prepričano, da mu bodo sledili novi. Vaš prvi dopis dokazuje, da imate smisel za dopisovanje in da vam je znano, o čem in kako je treba pisati.”

Prepričanje uredništva, ki ga je tedaj vodil Jože Zamljen, se je uresničilo in tako dopisujem v Dolenjski list že 30 let.

Vse osnutke svojih sestavkov, katerim so priloženi izrezki objavljenih prispevkov, imam shranjene. Tako je nastal kar zajeten arhiv, v katerem je domala vse dogajanje z območja OLO Kočevje od leta 1949 dalje. Če iz teh osnutkov in izrezkov iz DL bi se dala z majhnimi dopolnitvami, posebno slikovnimi, sestaviti kronika Kočevja za teh 30 let.

Oblikovno in vsebinsko je Dolenjski list po moji presoji hitro napredoval in pridobival naročnike. K temu so veliko pripomogli pismoone za medsebojnim tekmovanjem, kdo bo nabral več novih naročnikov.

Novo nalogo in pomembnost za obveščanje na našem območju pa je dobil Dolenjski list, ko so 31.

decembra 1963 prenehale izhajati lokalne kočevske novice. To poslanstvo je Dolenjski list v celoti izpolnil in uspel ter tako postal eden najboljših tednikov.”

Vladimir Prezelj: dopisnik 20 let

„K dopisovanju me je leta 1960 pritegnil tedanji novinar kočevskih Novic Karel Orazem. Tedaj sem bil šef železniške postaje v Ortneku in sva se večkrat srečala ali videla na vlaku ali postaji v Žlebiču. Pogovarjala sva se o novicah iz političnega in društvenega življenja. Ob takih priložnostih me je spodbujal, naj kaj napišem in pošljem v uredništvo Novic. „Napiši, kaj se v Ortneški dolini dogaja, kaj je prav in kaj narobe, saj si družbeni in politični delavec, razen tega pa še šef na železniški postaji, kjer se gotovo vsak dan kaj zanimivega zgodi.”

In tako sem začel. Najprej sem imel tremo, potem pa sem bil vedno bolj korajžen, da sem leta 1963 delal že kar s polno paro.

Do danes sem „služil“ trem našim novinarjem. Od Karla Orazma sem preseljal k Francetu Grivcu, ki me je nekoč nepričakovano obiskal me intervjuval in slikal, kar se mi je zdelo veliko priznanje, ko je javno zapisal, kdo se skriva za kriticama V. P. Grivec me je predal sedanjemu novinarju Jožetu Primcu, ki sem mu zvesto služil vse do pred leti, ko sem zaradi bolezni in dolžnosti v družbenih organizacijah moral popustiti in prepustiti poročevalsko akcijo mlajšim in sposobnejšim tovarišem. V Dolenjskem listu me bralci še vedno poznajo kot „Ortneskega poročevalca”.

Danes pišem bolj poredko. Za pisalni stroj sedem le še, če me kaj preveč zbode v oči. Malo popišem, pogodrnjam, kaj priporočim in popravim, česar pa mladi ne popirajo. Mislijo: „Ah, Prezelj je starokopiten! Korak mu peša, pa nas ne dohaja.” Pa še res je tako.

Dolenjski list se je deslet razrastel in priljubil po vsej naši širni Dolenjski, da menda ni ne hiše ne urada in ne tovarne, kjer ga ne bi brali. Te dni, ko praznuje Dolenjski list 30-letnico, praznujem jaz 20 let dopisništva v Dolenjskem listu in mu ostajam zvest, čeprav so me medtem vabili k sodelovanju tudi v druge časopise.

DVE PRIREDITVI

Ob tridesetletnici smrti pisatelja Prežihovega Voranca smo žužemberški šolarji pripravili dve prireditvi. Najprej so člani literarno-novinarskega krožka razstavili nad 90 pisateljevih del v številnih jezikih. Knjige je posodila novomeška Studijska knjižnica Mirana Jarca, razstavo pa so popestrile fotografije, ki so jih izdelali člani foto krožka. prikazovalne pa so pisateljev rojstni kraj. Na proslavi 15. februarja so člani recitacijskega krožka prebrali tri Vorančeve črtice, šest ekip višješolcev pa se je pomerilo v znanju posebnosti o življenju in delu pisatelja. TANJA KASTELIC

V DVE SMERI NA IZLET

Sportnega dveva smo vedno veseli, še posebej, če lahko izbiramo med dvema zastavljenima ciljema. 14. februarja se je večina gimnazijcev odpeljala za avtobusi v zasneženo Kranjsko goro, kjer so se lahko smučali, drsali ali celo kopali v bazenih v hotelih. Kdor ni šel v Kranjsko goro, je šel na pohod na Trško goro, ker so obiskovalce čakale nekatere prijetne in koristne naloge. IRENA GRAHEK gimnazija Novo mesto

NA TEČAJU S KUMROVCANI

Na nedavni letni konferenci našega taborniškega odbora smo sklenili, da bomo sodelovali s taborniki čete Javor iz Kumrovc. Sklep smo takoj spremenili v prvo dejanje, saj smo trije bizelski taborniki v drugi polovici januarja odšli s Kumrovčani na tečaj za vodje čet in vodnike podvravnih tabornikov. Taborili smo v vasi Djuretina, 800 m od madžarske meje. Tečaja se nas je udeležilo okoli 40, ob rednem delu pa smo pripravili tudi nekaj pestrih kulturnih večerov. Za sodelovanje na tečaju smo dobili diplome. SUZANA BRUDAR odred Bizelskih gorci

OB SMRTI PISATELJA

Nenadna smrt pisatelja Leopolda Suhodolčana je pretresla tudi dolenjske šolarje. MATEJA CEKUTA piše, da so v šentjernejški šoli pripravili spominsko razstavo pisateljevih knjig, nižješolci, ki delujejo v dopisniškem krožku, pa so se med posebnostmi literarno uro seznanili s pokojnikovim življenjem in delom.

Artiški šolarji so med tekmovanjem za bralno značko prebrali že veliko Suhodolčanovih knjig, nedavna smrt pa je še posebej presunila našo dopisnico KATJO HALER, ki je bila povabljena na tiskovno konferenco s pisateljem. Slednje je za 16. februar pripravljala revija Pionir, Suhodolčan pa naj bi odgovarjal na vprašanja mladih o svojem delu in o tekmovanju za bralno značko, katerega pobudnik je bil. „Med počitnicami sem prebrala veliko njegovih knjig in podrobneje spoznala njegovo življenje in delo. Z veliko vnemo sem pripravljala vprašanja za to srečanje. Toda nanje ne bom dobila nikoli odgovorov.” piše Halerjeva.

UREDNIKI KURIRČKA V CERKLJAH

Praznik kulture smo učenci cerkelske osnovne šole 12. febru-

TRIO LORENZ V GRMSKI ŠOLI - Letošnji slovenski kulturni praznik smo učenci OŠ Katja Rupena počastili 11. februarja tako, da smo po razrednih proslavah skupaj z grmskimi šolarji v gmški šoli poslušali koncert znanega trio Lorenz. (Foto krožek OŠ Katja Rupena)

IGM "SAVA" KRŠKO
Komisija za delovna razmerja

sprejme v delovno razmerje

I. v DE GRAMOZNICA IN CEMENTNINE DRNOVO:

- 1 GRADBENEGA TEHNIKA za opravljanje nalog obdelave in sodelovanja pri pripravi del
- 1 RUDARSKEGA NADZORNIKA ali RUDARSKEGA TEHNIKA za opravljanje nalog operativnega vodenja del
- 1 DELOVODJO elektro stroke za opravljanje nalog operativnega vodenja del
- 2 KV ZIDARJA ali KV DELAVCA druge gradbene smeri za opravljanje montaže na terenu
- 3 PRIUČENE DELAVCE gradbene smeri za opravljanje manj zahtevnih betonarskih del

II. v DE GRAMOZNICA IN CEMENTNINE BREGE:

- 1 GRADBENEGA TEHNIKA za opravljanje nalog obdelave in sodelovanja pri pripravi del
- 5 PRIUČENIH DELAVCEV GRADBENE SMERI ali nekvalificiranih delavcev za opravljanje manj zahtevnih betonarskih del

III. v DE STROJNI OBRAT:

- 1 DELAVCA za opravljanje nalog upravljanja tovornjaka s prikolico in nalog vzdrževanja
- pogoj: šola za poklicne voznike in poklicna avtomehanična šola ali priučitev za avtomehanika
- POGOJI:
Poskusno delo traja za vse delavce dva meseca, prednost pri izbiri imajo kandidati z ustreznimi delovnimi izkušnjami. Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: IGM "SAVA" KŠRKO, CKŽ 59. Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

132/7-80

SGP "PIONIR" NOVO MESTO,
TOZD STROJNO PROMETNI OBRAT
RAZPISUJE NASLEDNJE
PROSTE NALOGE IN OPRAVILA:

1. VODJA ZEMELJSKIH DEL
— pogoji za sprejem: dokončana gradbena tehniška šola nizke gradnje, 4 leta delovnih izkušenj ter strokovni izpit
2. GRADBENI DELOVODJA
— pogoji: dokončana delovodska šola, 4 leta delovnih izkušenj.
Prošnje poslati na naslov SGP „Pionir“ Novo mesto, kadrovske oddelke, v 15 dneh po objavi.

131/7-80

RAZPISNA KOMISIJA
LEKARNE KRŠKO

razpisuje
v skladu s statutom
prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA – DIREKTORJA

Poleg z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da je diplomiran inženir farmacije
— da ima opravljen strokovni izpit
— da ima najmanj dve leti prakse v lekarniški službi
— da ima organizacijske sposobnosti in je moralno in politično neoporečen.
Rok prijave 15 dni po objavi na naslov: Razpisna komisija pri Lekarni Krško.
O izidu razpisa bomo prijavljene kandidate pismeno obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

133/7-80

ISKRA-AVTOMATIKA, Ljubljana, o. o.
TOZD ELA
NOVO MESTO, o. sub. o

Objavlja prosta dela
in naloge

1. PLANERJA – ANALITIKA
2. PLANERJA PROIZVODNJE
3. 3 ORODJARJE

Pogoji pod:

1. višja ekonomska šola, 3 leta delovnih izkušenj
 2. srednja tehniška šola elektro, oz. strojne, oz. ekonomske smeri, 2 leti delovnih izkušenj
 3. poklicna kovinarska šola, najmanj 1 leto delovnih izkušenj
- Poskusno delo traja 3 mesece.
Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov:
ISKRA AVTOMATIKA
TOZD ELA
Novo mesto
Ragovska c. 7a
v 15 dneh po objavi.

134/7-80

SKUPŠČINA OBČINE
ČRNOMELJ
ODDELEK ZA
SPLOŠNO
UPRAVO
IN DRUŽBENE
SLUŽBE

OBJAVLJA
prosto delovno mesto

ČISTILKE

Pogoji za sprejem: kandidatinja mora imeti ustrezne zdravstvene sposobnosti
Prošnje sprejemamo 15 dni po objavi. Nastop dela lahko takoj ali po dogovoru. Poskusno delo traja 14 dni.
139/8-80

DOLENJSKI
LETALSKI CENTER

nujno potrebuje

ENOSOBNO

STANOVANJE

(sobo in kuhinjo)

v Novem mestu ali bližnji okolici

Ponudbe na gornji naslov ali po telefonu
21-107

OBRTNIKI!

KREDITIRANJE
OBRATNE DEJAVNOSTI

Obrtno združenje Brežice, Krško in Sevnica obvešča vse svoje člane, da bo v letu 1980 Temeljna posavska banka Krško kreditirala obrtno dejavnost.
Prijave pošljite na svoja združenja najkasneje do vključno 5. marca 1980. Kredite bomo obravnavali po kriterijih prioritete razvoja malega gospodarstva.
Kreditni odbor

SGP „PIONIR“
TOZD TOGREL,

Leskovec pri Krškem
objavlja prosta dela in naloge

TEHNOLOGA

— pogoj srednja gradbena ali smer IGM, lahko začetnik (eno delovno mesto)
Rok za vložitev prijave je 15 dni. Kandidati bodo obveščeni o izidu 15 dni po sprejemu sklepa.
Poseben pogoj je poskusno delo.
148/8-80

ZLATARSTVO ŠEME LUKA

Partizanska 1
NOVO MESTO

VAM NUDI

- izdelovanje nakita po naročilu
- moderne poročne prstane
- popravilo nakita
- predelavo zlatih izdelkov

Ljubljanska banka

Temeljna dolenska banka

Novo mesto

ugodnejši pogoji za pridobitev stanovanjskih posojil za občane

LB – Temeljna dolenska banka Novo mesto je že pričela uresničevati stališča, sklepe in priporočila za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v Sloveniji. V ta namen je:

- v svoje planske dokumente za leto 1980 vgradila takšen sistem za kreditiranje stanovanjske graditve, da STIMULIRA PREDVSEM OBCANE, ki na osnovi varčevanja ali vezave sredstev v banki vlagajo svoja sredstva v stanovanjsko graditev;
- spremenila dosedanje bančne pravilnike za področje dodeljevanja stanovanjskih posojil.

TAKO OD 15. FEBRUARJA 1980 DALJE VELJAJO TILÉ NOVI POGOJI:

1. ČE OBCAN VEŽE SVOJA DINARSKA ALI DEVIZNA SREDSTVA V BANKI ALI ČE BANKI PRODA DEVIZNA SREDSTVA IN VEŽE TAKO DOBLJENA DINARSKA SREDSTVA:

odstotek posojila na vezana sredstva

a) Višina posojila

	doslej	novo
— če veže dinarska sredstva	250 %	250 %
— če veže devizna sredstva	200 %	250 %
— če banki proda devizna sredstva in veže dinarsko protivrednost	320 %	350 %

b) Rok, v katerem dobi posojilo

— doslej je bila 6-mesečna čakalna doba; sedaj pa je ukinjena in občan dobi posojilo najkasneje v 30 dneh po predložitvi ustrezne dokumentacije o namenu porabe posojila.

c) Obrestne mere

ostale so neizpremenjene in sicer:

- če veže sredstva v banki brezobrestno, plača za posojilo 5 %—ne obresti,
- če želi, da mu banka vezana sredstva obrestuje po 7,5 %—ni obrestni meri, plača za posojilo 11 % obresti letno.

2. Banka je razširila obseg možnosti za pridobitev PREMOSITIVNEGA POSOJILA. Dobijo ga lahko stanovanjski varčevalci in to za vse namene, za katere so prejeli posojilo na osnovi stanovanjskega varčevanja. Tovrstna posojila dobijo na daljšo dobo pred potekom stanovanjskega varčevanja tisti občani, ki varčujejo na daljši rok.

3. Banka PONOVO UVAJA VSELITVENA POSOJILA. Dobijo jih lahko za novogradnjo hiš ali nakup stanovanj tisti občani, ki so bili pri banki stanovanjski varčevalci in tisti, ki so v banki vezali najmanj 50.000.- din sredstev in so na tej osnovi že dobili stanovanjsko posojilo. Višina vselitvenega posojila je do 100.000.- din. Odplačilna doba je do 10 let in obrestna mera 6 %.

Poleg ugodnejših pogojev za pridobitev stanovanjskih posojil je banka sprejela še poseben pravilnik, po katerem je omogočeno, da VSAK OBCAN, KI PRI BANKI VEŽE DEVIZNA SREDSTVA ZA DOBO 6 MESECEV DO 5 LET, DOBI V DINARSKI PROTIVREDNOSTI POSOJILO ZA ISTO DOBO ZA NAMEN PO LASTNI POTREBI. S tem mu je omogočeno, da varčuje svoja devizna sredstva za kasnejšo porabo.

152/8-80

Čeprav so 17. julija 1942 Italijani se beležili spopade blizu vasi Česta pri Zdenki vasi in čeprav so še vedno šarili okoli Male vasi pri Vidmu - Dobrepoljah, pa je čez dan postalo že jasno, da za osvobodeno ozemlje vzhodno od grebena Mala gora trenutno ni nobene nevarnosti. Tedaj šele se je s položajev pri Kompoljah lahko umaknila 1. četa in tako se je na Bobnovi senožeti pri Kalu nad Ambrusem spet zbral ves 1. slovenski proletarski udarni bataljon Toneta Tomšiča. Tega dne je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet vznemirilo vdor premečne skupine divizije Isonzo čez Dolenjske Toplice na Kunč in Podstenice ter čez Podhosto na Gorenjo Toplo reber in na Komolec. Ukaz, ki ga je dobil Stanko Semič - Daki tisti večer, je bil v zvezi prav s tem vdorom. Bataljon je iz Ambrusa proti Laščam nad Dvorom odšel ponoči in peš...

Jedro premečne skupine divizije Isonzo je predstavljal bataljon 23. pehotnega polka Como iz Črnomlja, okrepljen s fašisti, baterijo minometov 81 mm, mitralješko četo, oddelkom kraljevih karabinerjev in podobno, tako da je štela čez tisoč mož. Njena naloga je bila zasejati zmedo v partizansko zaledje, izvajati nasilno ogledništvo in zavajati partizansko poveljstvo. Iz obrobja roških gozdov na vzhodu naj bi v notranjost potisnila kar največ partizanskih enot, da bi jih pozneje na Rogu dobil podse ofenzivni valjar, z odklankanjem od Rogu pa naj bi partizansko poveljstvo navdala s slepilom, da naslednja ofenzivna faza ni namenjena Rogu.

Prvi udar premečne skupine divizije Isonzo je veljal severovzhodnemu osrčju Kočevskega Roga. Njegov namen in oblika je mogoče razbrati iz dnevnega poročila XI. armadnega zbora za 18. julij 1942, ki je nastalo še pred velikim spopadom na Komolcu in ki se v izvlečku glasi: „Cona divizije Isonzo: Premečna skupina nadaljuje čiščenje cone Topla reber - Rdeči kamen - Podstenice. En upornik ubit blizu Poljan. Desna kolona: dosežen je cilj Komolec, leva kolona: dosegla Podstenice. Skupine upornikov na begu so nosile s seboj mrtve in ranjene. Da bi ubežale obkolitvi premečne skupine, so opustile material in orožje. Na terenu naštetih 14 ubitih upornikov. V conah, ki so bile doslej čiščene, so vse nastopajoče sile našle prekinitve cest, utrujalna dela, telefonske linije, taborišča, barake, ambulante in skladišča, ki so jih naše čete uničile..."

Oblika gibanja premečne skupine divizije Isonzo ob tem prvem udaru si je najlaže predstaviti s skico, ki jo gibanje ponazarja, vendar je treba k žez znanim dejstvom dati še nekaj pojasniti. Pobočnice leve kolone so 17. julija 1942 na pohodu od Dolenjskih Toplic proti Poljanam trčile na zasledo 4. čete 3. bataljona ZDO ter pri tem utrpeli tri ranjene. Od tod prek Podturna na Kunč in Podstenice ni bilo večjih spopadov. Desna kolona pa je iz Podhoste mimo Sv. Petra čez Gorenjo Toplo reber do Komolca prišla v velikem loku popolnoma neovirano, ne pa tudi neopazeno.

Vest o Italijanih so prvi prinesli kmetje iz vasi Lašče in Klopce nad Dvorom, ki so pribežali s košenic pri Gornji Topli rebri, kjer so pospravljali seno. Potem je s patroljo petih borcev sovražnikom prišel na sled Franc Zavodnik - Jon, namestnik komandirja 3. čete 3. bataljona ZDO. Ta je šel s svojimi tovariši previdno za Italijani po dobro uhajeni sledi do Gorenje Tople rebri proti jugovzhodu. O mraku so prišli blizu Komolca in tam zagledali italijanskega stražarja. Jon je takoj poslal do bataljonskega komandanta Alberta Jakopiča - Kajtimira dva borca s sporočilom, kje nameravajo Italijani prenočiti, sam s dvema borecema pa je ostal pred Komolcem in oprezal vso noč, da jo Italijani ne bi kam popihali, še preden bodo prišli napadalci, kar pa je bilo malo verjetno. Sovražniki so si namreč še pred mrakom zgradili mitralješka gnezda iz kamena in važ, to pa je kazalo, da nameravajo tu ostati do prihodnjega dne, Pa vendar, lahko bi se premislili...

Vas Komolec je čepela na zloznamen, prisojnem pobočju kopaste kote 868. Pod vasio na južni strani je Komolški žleb, ki se vleče od Dolenje Tople rebri mimo Komolca dalje proti Jastrebarju in Podturnu. Ta žleb z južne strani obdaja veriga sklenjenih in dokaj strmih gozdnatih vrhov, katerih srednji, najvišji in s Komolcem vzporedni je kota 912. Od znožja tega grebena v isti ravni s spodnjim robom vasi je največ 300 metrov daleč. Na tej strani vasi, pri velikem kolovozu dvojniku, so imeli Italijani privezane mule. Rahlo valovito polje s košenicami se je razprostiralo od vasi proti severovzhodu, kjer je planoto v polkrogu zapiral gozd z južnim vrhom Pečke, kote 881. Glavna pot vodi od Dolenje Tople rebri na zahodu, na vzhodni strani vasi Komolec pa se

POLOM, BOMBARDIRAN 5. JUNIJA 1942

PARTIZANSKI BOJ NA KOMOLCU

Odlomek iz knjige Francija Strleta o Tomšičevi brigadi, ki bo predvidoma izšla jeseni

veja: jugovzhodni krak gre mimo Jastrebarja proti Grofji mizi, severovzhodni pa se polkrožno zasuka okoli kote 868 proti Gornji Topli rebri. Tudi s te strani je bilo zemljišče golo, poraščeno le z grmi in prepasano s plotovi. Vas je štela 32 hiš in je bila brez cerkve. Ob vhodu z zahoda je stala le večja kapelica, pred njo pa samo še manjša in napred zidana hiša. Tod je bilo veliko česnej drobnic.

NAČRT ZA NAPAD

Stanko Semič - Daki s svojim bataljonom in Albert Jakopič - Kajtimir z deli 3. bataljona ZDO sta v bukov gozd učiteljev tal blizu Dolenje Tople rebri prišla še sredi noči. Poveljnika sta mislila, da so zašli, zato so borci popadali k počitku in zaspali. Ko jima je uspelo dobiti stik s Francem Zavodnikom - Jonom, sta naredila takle načrt za napad: 3. četa 3. bataljona ZDO, ki se je po prvem komandirju Francu Picliju - Franku imenovala tudi Frenkova in katere politični komisar je bil Rado Škribo - Gorazd, naj napade na levem križu v polkrogu od kote 868 navzdol, 3. četa 1. SPU bataljona, ki ji je poveljeval ranjeni Ludvik Praznik - Suljo, njen politični komisar pa je bil Janez Kožar - Prajer, naj napade z zahoda vzdolž glavne poti in južno od nje, 1. četa 1. SPU bataljona, ki ji je poveljeval Albin Dolšček, politični komisar pa je bil Edvard Podlogar - Vili, naj napade z jugovzhodnega in južnega roba Komolškega žleba, skrajno desno z jugovzhodnega dela Komolškega žleba pa 2. četa 1. SPU bataljona Toneta Tomšiča, ki ji je poveljeval Franc Mikuž - Volk, politični komisar pa je bil Zvone Slak - Tilen. Vas Komolec in Italijane v njej bi tako napadali polkrožno obkolili, četa 3. bataljona ZDO pa bi morala Komolško polje zaobiti po severnem robu in bežeti Italijane prestreči nekje pri grebenu Pečke.

Po pismenem ukazu bi morali Italijane napasti še ponoči, ker pa so mislili, da so zašli, in so zaspali, so sklenili, da bodo sovražnike napadli ob zori, ko bodo italijanski vojaki še matasti od spanca in ko še ne bodo opravili z vsem, kar je treba narediti jutraj. Napadalci so proti izhodiščem za napad krenili še pred začetkom svitanja. Ko so pred sabo začutili vas, so se razdelili po četah v dva kraka in se začeli v streljih previdno pomikati od kritja do kritja.

Kje natančno so začne vas Komolec, so vedeli samo ogledniki s Francem Zavodnikom - Jonom na čelu. Tako se je zgodilo, da so napadalci s severozahoda, ki naj bi na svojih izhodiščih počakali povelja za napad, dokler svojih izhodišč ne bi zasedle tudi čete z najdaljšo potjo, zašli preblizu prvih hiš. Začasni komandir 3. čete 3. bataljona ZDO Branko Defar, ki je kasneje dobil partizansko ime Striček, se je italijanskemu stražarju pred polleseno hišo pri kapelici priplazil na tri metre. Italijanski stražar - fašist si je dal opraviti s češnjami tako, da je pripobljil veje in se stegoval do njih; zato ni opazil ne Strička ne njegovih tovarišev. Toda menda je zaznal neki šum in nenadoma uzrl zlovesčega napadalca. Popolnoma je otrpnil in začel spreminjati barve kot kameleon. Naposled je skušal seči po puški in izdaval komaj glasno: „Chi e la?“

Namesto odgovora je dobil kroelo

iz Stričkove mavzerice in padel naprej proti Stričku, tako da je z bajonetom na puški oplazil Strička po roki do krvi. Tako se je začelo...

Branko Defar je bil že poprej vojak bivše vojske, zato je vedel, da tam, kjer je stražar, mora biti tudi stražarski oddelek. Hitro je oddal še štiri strele k dnu brunarice, znova napolnil puško in čakal, da bo prestregel umikajoče se fašiste. Smrtno je zadel še pomočnika mitraljezca s strelivom, italijanski mitraljezec pa mu je ušel. Potem je pokončal še fašista, ki se je bil zamaknil za podboj vrat, in tistega, ki je iskal kritje za okenskimi okvirom. Tedaj se je ozrl nazaj. V dolinici pod seboj je zagledal stati človečka v kožnatem površniku in z usnjeno kapo, ki ga je z odobravanjem spodbujal: „Kar tako naprej! Kar tako naprej!“

Spomnil se je navodila, da mora vsak partizan paziti na morebitne belogradistične vrinjence, ki ostajajo odzad, potem pa streljajo partizane v hrbet. Ker tistega partizana ni poznal, je osorno dejal: „Ti, tovariš, takoj naprej, drugače te bom ustrelil!“

Sele drugi dan je izvedel, da je bil tisti mali partizan sam Stanko Semič - Daki...

Nekaj italijanskih vojakov se je bilo spravilo na češnje že navsezgodaj. Ti in tisti, ki so čuvali mule, so najprej dobili svoj obrok svinca. Daki je zapovedal juriš.

Borci 3. čete 3. bataljona ZDO so krekpo navali, da bi vdrl v vas, še preden bi Italijani uredili odpor. Za naskok v tej smeri so bili dani vsi pogoji, ker so lahko jurišali po ravnem ali po položnem navzdol. Njihovi položaji so bili višje od italijanskih in partizanske bombe so letele daleč. Toda Italijani so se začeli ogorčeno braniti kar iz hiš in nabijati kot sama strela.

Skupina partizanov, v kateri so bili Jože Škufca - Martin, Pavle Keršič - Ježek, Franc Plevnik - Vojo, Miha Štrumbelj, Anton Gregorič - Jakec in mitraljezec Janko, doma iz Podturna, se je spravila nad Italijane v drugi polleseni bajti na zgornjem robu vasi, ki je zapirala prehod čez plotove. Italijanski puškomitraljezec je svoje orožje postavil kar na okno in začel spuščati rafale na slepo tja, kjer se je jak premaknilo. Toda mitraljezec Janko mu je ogenj vrnil z debelimi obrestmi. Pomeril je četr metra izpod okenske police v tihla jelova bruna in jih sesekjal v trske. Italijan je samo krknil, se vrgel navzgor in omahnil žez okno, na katerem je obvisel. Hip zatem je v bajto priletela bomba in jeknila zamolklo kakor v kleti. Bajta je bila zavzeta. V njej so se polastili puškomitraljeza, treh pušk, ene pištole, streliva in opreme...

Desno od te čete, že pod potjo, je s svojo četo naskakoval Dakijev ljubljenec Ludvik Praznik - Suljo, še vedno z obvezno na glavi, tako da je videl le z enim očesom. Rana izpred dveh dni ga očitno ni prav nič motila, zakaj njegova povelja so bila jasna in domiselna.

Najtežavnejši položaj za naskok je imela Dolščakova četa. Jurišati je bilo treba po hudi strmini navzgor proti vasi. Zato je Albin Dolšček del avtomatičnega orožja postavil nekako petdeset metrov od roba navzgor proti središču gozda na južnem bregu Komolškega žleba. Mitraljezec Tone Zupančič - Silvo in Franc Belej - Frenk, doma s Štajerskega, sta imela dobro kritje. Prvi je imel

položaj za tremi smrekami, drugi za skalno grobljo. Vas Komolec in prostore med hišami sta popolnoma obvladala. Italijani so v začetku še tekali in preskakovali od hiše do hiše. Ker pa je bilo več ranjenih, se raje niso izpostavljali mitralješkemu curkom...

Z dvema puškomitraljezoma in polovico strelcev pa je Dolšček naskakoval vas navzlic strmini. Očitno je nameraval Italijanom zaseči tovrne živali. Posebno hud boj se je vnel blizu nekega vodnjaka. Tam se je zlasti izkazal mitraljezec Alojz Kožar - Slavc. Ob vodnjaku je pokosil kar precej Italijanov. Na vsak način si je hotel prilastiti živo mulo, ki je bila skupaj z drugimi privezana pri kozolcu. Skupaj se z enim borecem je za poskušal odvezati, toda vsakič ju je od tam odgnal italijanski mitraljezec. Ko je Slavc spoznal, da mu ne bo mogoče dobiti mul, je vse postrelil. Drugo navezo mul je potolkel puškomitraljezec Ivan Klančar - Maček, ki so ga klicali tudi Visoški hlapec. Ta je pripadal 2. četi, ki je napadala na skrajnem desnem križu. Lisicam in medvedom sta nastrelila toliko mesa, da ga je bilo za nekaj mesecev...

ITALIJANOM PRIDE POMOČ

Druga četa, ki ji je poveljeval Franc Mikuž - Volk, se je morala za boj razvijati in se raztegovati oroti vzhodu žez med streljanjem, vendar pred sabo do vasi ni imela take strmine kot prva. Mitraljezec Ivan Klančar - Maček si je našel zaklon za nekim hrastovim parobkom na spoju med svojo in 1. četo. Od tam je obdeloval Italijane, da si niso upali pomoliti iz zaklonov niti čelade. Tudi ta četa je skušala vdreti v vas. Pri enem od naskokov je bil Stane Režen ranjen v nogo.

Borci 3. čete 3. bataljona ZDO niso imeli nobenega pravega zaklona. Po prvem uspehu so uršali dalje in vpadli v vas. Skupina, ki je bila zavzela polleseno bajto, je prodrla na vrtove do nekega plotu. Od tam dalje so se bojevali od hiše do hiše. Hoteli so Italijane izrinuti iz vasi. Toda ti so se dobro zavedali, da bodo na planem prišli pod žrela partizanskih strojnic, zato so se zagrizeno upirali...

Italijani so se tiščali v hišah za zidovi. Od tam so odgovarjali na slepo in prežali, da se jim kdo od partizanov ne bi prikradel blizu okna. Tako je borba sčasoma prešla v mrtvi tek, zanimivo pa je, da v tem času italijanski minometi sploh niso prišli do izraza. Mine so padale povečini predaleč ali pa prenizko. To je trajalo od zore pa do devetih, ko je Italijanom na Komolcu prihitela na pomoč kolona s Podstenice. Tedaj se je bitka prevesila v škodo partizanov...

Italijani so začeli poboče kote 868 obdelovati s topovi. Najprej so streljali z navadnimi granatami, potem pa so začeli s šrapneli. V naskok so pogнали pehoto, ki so jo borci ZDO dvakrat odbili. Tretjič so Italijani položaje 3. čete 3. bataljona ZDO obšli ter hkrati navalili čelno ter od zadaj in z boka. Nobenega izgleda za uspeh ni bilo več, zato sta Stanko Semič - Daki in Albert Jakopič - Kajtimir ukazala umik. Toda umik je bil zelo težaven. Ze močno zdelani Italijani v vasi so dobili pogum in prešli so v splošen napad.

Franc Hrovat - Gašper iz Suljeve čete, doma iz Rumanje vasi, je med umikom zašel preveč na levo in se nenadoma znašel iz oči v oči z Italijanom, ki je nanj streljal z brzostrelko skozi grm in ga zadel v meča. Toda Gašper je imel še toliko prisotnosti, da je Italijana pokončal s strelom iz mezerice...

Italijani so dobili v precep tudi mitraljezca iz 3. čete 3. bataljona ZDO. Hoteli so ujeti živega. Daki je ukazal, da ga je treba rešiti za vsako ceno, in umikajoči se partizani so se pogнали v nasprotni napad. Mitraljezec se je izmazal, toda padla sta druga dva partizana...

Kljub ostru in hudi bitki sta za neko seneno kopicico dva borca zaspala. Italijani so ju našli in zabolili.

Kdo ve za podrobnosti?

Objavljamo odlomek iz naj-novejše knjige Francija Strleta „Tomšičeva brigada - uvodni del“, ki bo predvidoma izšla do jeseni letos. Avtor v njej obravnava malo znane dogodke, ljudi in enote iz prve polovice leta 1942, pretežno na območju sedanjih občin Cerknica, Ljubljana Vič - Rudnik, Grosuplje, Kočevje in Novo mesto. Pričujoči odlomek je posvečen skupnem boju 1. slovenskega proletarskega udarnega bataljona Toneta Tomšiča in dveh čet 3. bataljona Zapadnodolenjskega oddreda s premečno skupino divizije Isonzo na Komolcu, ki ga gotovo pomni še mnogo preživelih borcev.

Franci Strle prosi za pripombe in dopolnitve. Posebej ga zanima, kako se je pisal komandir čete Ge ali Gedžo, ki je Italijane pričakala ob umiku s Komolca. Odbor ZDO ima na seznamu dva partizana s partizanskim imenom Ge. Prvi je Ivan Kramar, roj. 1915 v Ameriški, ključavničar in podofir bivše vojske, ki je bil v Krimskem, Dolenjskem in po italijanski ofenzivi v Zapadnodolenjskem oddredu, umrl pa je leta 1977 v Naklem pri Kranju. Drugi je Jože Grbec - Ge, rojen v Novem mestu, v NOV od 1941, padel pa 1943 na Dolenjskem. Po izjavi Dušana Svare - Duleta je bil ta, ki ga iščemo, po poklicu dimnikarski pomočnik in je padel v Suhi krajini, vendar v Novem mestu o njem nismo mogli dobiti rojstnih podatkov, podatkov o poklicu in podatkov o sorodnikih. Kot Gedžota priče navajajo samo Franca Bobnarja, ta pa je bil po poklicu natakarn in ni bil nikoli v ZDO.

Vsakogar, ki bi kaj vedel o tem, kdo je bil komandir čete in kakšno število je imela četa, ki je Italijane 18. julija 1942 pričakala na umiku s Komolca, ali ki je pri tem spopadu sodeloval, naj potrebne podatke javi na naslov: Franci Strle, novinar, Sattnerjeva 15/E, 61000 Ljubljana ali po telefonu na štev. 266-682! Dobrodošli so tudi podatki o padlih in ranjenih partizanih, ki v sestavku niso omenjeni...

Tedaj je Italijanom zelo zrasel pogum. Toda partizanov si niso upali zasledovati daleč. Hitro so pospravili šila in kopita, si naložili mrtve in hudo ranjene ter se podvizali, da bi kar najhitreje prišli do Soteske. Toda na poti do tja jih je bil s četo prestreljen še komandir Ge ali Gedžo in jim dal vetra, da so v Sotesko pribežali kakor poklapane kure.

Bojišče na Komolcu je ostalo prazno. Ze kmalu po poldnevu so Dakijeve patrolje ugotovile, da so Italijani izginili...

PARTIZANSKEGA POROČILA O BOJU NI

Partizansko poročilo o borbi na Komolcu se ni ohranilo. Tudi italijansko poročilo je skopo, napisano v telegrafskem slogu. Glasi se: „Sporočamo, da so se med znano hajko 18. t. m. v kraju Topla Reber spopadli naši vojaki s komunisti. Pri tem so padli en podporočnik, en narednik, en pešak in dva črnosrajčnika, ranjeni pa en kapeitan, enajst pešakov in en topničar. Slednji so bili 18. t. m. ob 20h prepeljani v 24. poljsko bolnišnico. Nasprotnikove izgube niso znane...“

O izgubljenem orožju, strelivu, opremi in hrani ter pobitih mulah Italijani niso zapisali nič. Vemo, da so izgubili en puškomitraljez, tri puške in eno pištolo, pobitih mul po skromnih partizanskih cenitvah pa je bilo najmanj trideset. Zaradi pobitih tovrnih živali in naglice pa so morali Italijani na Komolcu pustiti veliko streliva, opreme in hrane. S tem v zvezi so zelo zanimivi spomini Edvarda Podlogarja - Vilija, ki jih kaže posneti zaradi velike prepričljivosti.

„Ker je po vrtniti na Smuku v našem bataljonu manjkal en tovariš, prav tako pa tudi v četi ZDO“, je zapisal Edvard Podlogar leta 1967, „sem bil določen v patroljo, da grem nazaj poiskat tovariša. Oba smo našli v neki požgani sušilnici. Tovariš iz ZDO je bil ranjen v ramo, naš tovariš pa je ostal pri njem za varstvo. Šli smo še skozi vas Komolec in videli, da so Italijani pretrpeli velike izgube. Po hišah je bilo ogromno okrvavljene gaze. Opazili smo, da so vsaki mulli odekalki kopito. V neki hiši smo naleteli na vrečo italijanske kruha, v drugi vreči pa na suho meso in slanino. Kljub temu da smo čutili lakoto, se hrane nismo dotaknili...“

Mislili so namreč, da je hrana zastrupljena. S preprostim zdravniškim preizkusom pa se je izkazalo, da je užitna.

Te navedbe se skladajo z izjavo Franca Hrovata - Gašperja, ki je povedal, da so Italijani na Komolcu pustili tudi veliko salam, drugih mesnih izdelkov in celo mesarskega orodja, kar vse so bili pred dvema dnevnoma naropali pri mesarju Francu Šobarju v Dolenjskih Toplicah in nahote prinesli na Komolec partizanom...

LEKCIJA ITALIJANOM

Pričevanja o številu padlih partizanov so različna. Zanesljivo vemo, da sta iz 3. čete 3. bataljona ZDO padla Tone Fifalt, doma iz Jurke vasi, in Tone Sadar, doma s Krke. Ponju na Komolec so šli z gasilskim vozom in ju slovesno pokopali na Smuki. Toda ob prekopu so svoji Toneta Sadarja našli v grobu tri trupla. Ranjeni so bili: Avgust Bradač - Gustelj, doma iz Podhoste, in še štirje iz 3. čete 3. bataljona ZDO ter Franc Hrovat - Gašper, doma iz Rumanje vasi, in Stane Režen, doma z Vrha nad Mokronogom, iz 1. slovenskega proletarskega udarnega bataljona Toneta Tomšiča. Največ preživelih udeležencev bitke na Komolcu meni, da je od Tomšičevih proletarcev padel samo en borec, kar se sklada z najdbo teh trupel, toda njegovega imena in priimka nismo mogli ugotoviti.

Ako zdaj potegnemo črto pod izgubami enim in drugih, vidimo, da so bile partizanske izgube za več kot polovico manjše od italijanskih. Če upoštevamo, da so štiri partizanske čete štete skupaj 240 mož, kar je bilo vsaj za polovico manj od prvotne italijanske moči na Komolcu, po deveti uri pa so bile italijanske sile najmanj štirikrat močnejše od partizanskih, je jasno, da bile partizani Italijanov niso mogli dotolči. Toda dali so jim izdatno lekcijsko, zato gre bitko na Komolcu oceniti kot zelo uspešno za partizane. Tako so jo ocenili tudi ljudje v vaseh od Soteske do Straže, kjer so Italijani nalagali svoje mrtve in spravljali v bolnišnico ranjene. Ti so naštevali mnogo več padlih italijanskih vojakov, kot so jih poveljniki premečne skupine priznali v že povzetem besedilu, italijansko vojaštvo pa je po umiku s Komolca prevzel tudi velik strah...

FRANCI STRLE

PETEK, 22. II.

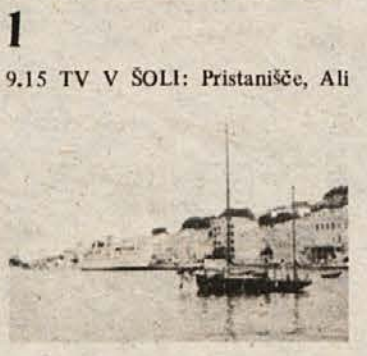
1
8.55 TV V ŠOLI: Narava in mi, Makedonščina, Ruščina, Športna rekreatija in zdravje
10.00 TV V ŠOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Izobraževalna reportaža
15.05 UMETNOSTNO DRSANJE MOŠKIH, posnetek iz Lake Placida
15.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos iz Lake Placida

16.45 POROČILA
16.50 ŠOLA SMUČANJA: TEK NA SMUČEH

Spodobi se, da izvedo kaj o svojem rekreacijskem športu tudi tisti, ki s smučmi tečejo in ne le brzijo ali vijugajo po belih strminah. Danes se bodo seznanili z ustrezno opremo, beseda bo tekla o pravilnem mazu, zažre pa o tem, da tek na smučeh še zdaleč ni tako enostavna zadeva, kot se morebiti komu zdi. Brez dobre obvladavanja prvih tekaških korakov je tek po snegu lahko zelo naporno opravilo. Zato bo govor tudi o korakih. Eden osnovnih je dvočrtni diagonalni korak, ki ga tekač zlagoma izpopolnjuje v močnejše in daljše drsanje. Zatem se je treba naučiti koraka s sočasnim odroidom od obeh palic. Šele po obvladanju tega se smučar lahko loti učenja enkoraka in dvočrtnika.
17.00 IZ ZGODBE V ZGODOBO, lutkovna oddaja
17.15 DRUŽINA LESNIEWSKICH
17.40 OBZORNIK
17.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos iz Lake Placida
18.45 OD REFLEKSA DO LOGIKE: OTROKOV SVET
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 HVALA ZA POZORNOST, zabavnoglasbena oddaja

21.00 TIGROVA BRIGADA
Vsi, ki radi gledajo detektivke, bodo spet prišli na svoj račun. Danes in še ob precej naslednjih petkovih večerih bodo televiziji predvajali zgodbe iz nanizanke, ki je nastala na Francoskem. Slediti bo moč napetim akcijam Tigrove brigade, ki je na začetku tega stoletja pomagala nemočni francoski policiji reševati zapletene kriminalne primere. Brigado so ustanovili na ukaz tedanjega predsednika francoske republike Clemenceauja, imenovanega tudi Tiger. Odtod ime izurjenih brigadirjev, ki so neustrašni, kos se tako nabrimim zlikovcem...
21.55 V ZNAMENJU
22.10 ZABAVA VAS JAMES LAST
23.00 HOKEJSKA TEKMA, prenos iz Lake Placida

1
9.15 TV V ŠOLI: Pristanišče, Ali ste vedeli, Dnevnik 10
10.00 TV V ŠOLI: Dokumentarni film, Risanka
16.05 ŠOLSKA TV: Hrvaško-slovenski kmečki upor leta 1573, Prometni sistem SFRJ, Zemlja se spreminja

Zgodovina ob hrvaško-slovenskem kmečkem uporu leta 1573 posebej poudarjajo to, da so bili politični cilji upornih kmetov močno podobni ciljem poznejše meščanske revolucije. Kmetje so jasno povedali, da ne potrebujejo plemstva in da tudi cesarske posele lahko opravljajo sami. Toda za kmete je bila spet usodna bližina turške meje, pa ne zaradi Turkov, ampak zato, ker so bile ob meji močne cesarjeve čete, ki so upor zadušile, še preden se je doobara razširil. V drugem prispevku bo govor o razvoju cestnega prometa v SFRJ, o pomembnih poteh v preteklosti pa o pomenu dandanašnjih magistrlnih cest ipd. Zaključni prispevek bo šolarje seznanil o tem, kaj vse vpliva na nenehno spreminjanje zemljskega površja. Beseda bo tekla o nastajanju zemeljske skorje, ozračja, jezera, morij, tekočih voda in podobnem. Prikazani bodo najpomembnejši naravni preoblikovalci zemljskega površja: voda, veter, temperaturne spremembe, rastlinje, potresi, vulkani.

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Pionirski TV studio - 18.15 Življenje knjige - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Zabavnoglasbena oddaja - 20.50 Včeraj, danes, jutri - 21.10 Družina in družba - 22.00 Poezija

SOBOTA, 23. II.

1
8.00 POROČILA
8.05 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
8.20 Z BESEDO IN SLIKO: PUNČKA
8.35 VRTEC NA OBISKU: NAROBES SVET
8.55 SVETILNIK
9.25 PISANI SVET
9.55 E. Morgan: MARIE CURIE
10.50 PO SLEDEH NAPREDKA
11.20 LJUDJE IN ZEMLJA

12.20 POROČILA
14.10 HOKEJSKA TEKMA, posnetek iz Lake Placida
15.20 POROČILA
15.25 SEDMO SINDBADOVO POTOVANJE, mladinski film
Sindbadovo nevesto spremeni vrač v prtljivka in ga prisili, da mu pomaga iskati čarobno svetilko. Kaj se še vse zgodi, o tem govori ena od zgodb iz Tisoč in ene noči, otroci pa si jo bodo lahko ogledali v filmski izvedbi. Film, ki ga je pred 22 leti posnel ameriški režiser Nathan Juran, je poln filmskih zvijač in posebnih učinkov, ki jih pritevajo med najboljšje v svetovni kinematografiji, zanje pa je poskrbel Ray Harryhausen.
16.50 NAŠ KRAJ
17.10 SLALOM ZA ŽENSKO, posnetek iz Lake Placida
17.55 SLALOM ZA ŽENSKO, prenos drugega teka iz Lake Placida
18.45 ROBINOVO GNEZDO
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 J. Dietl: ŽUPAN NAŠEGA MESTA

21.00 POSLOVI SE OD JUTRIŠNJEGA DNE, film
V petdesetih letih so v ameriški kinematografiji kot po tekočem traku izdelovali gangsterske filme. Med boljše štejejo dandanes tudi tega, ki si ga bomo ogledali drevi. 1950 ga je z režiral Gordon Douglas. Gre za zgodbo o kriminalcu, ki pobege iz zapora in se pripravlja na nove roparske podvige. To ni t. l. akcijski film, ampak dokaj prepričljiva drama o glavnem junaku. Slednjega igra James Cagney, ob njem pa nastopajo še Barbara Payton, Ward Bond, Luther Adler, Helena Carter, Steve Brodie in drugi.
22.40 SMUČARSKI SKOKI NA 90-METRSKI SKALNICI, posnetek iz Lake Placida
23.40 POROČILA

SREDA, 27. II.

1
9.35 TV V ŠOLI: Za učitelje, Varujmo zobe
10.00 TV V ŠOLI: Izobraževalna oddaja, Kratak film, Predšolska vzgoja
17.00 POROČILA
17.05 Z BESEDO IN SLIKO: AVSTRALSKE PRAVLJICE
17.20 BIZANC, dokumentarna oddaja

18.05 NA OBISKU PAI ANSAM-BLU ILIDZANKE
18.40 OBZORNIK
18.55 NE PREZRITE!
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: ZEMELJSKI DNEVI TEČEJO (po filmu pogovor z režiserjem)
Ogledali si bomo tretji celovečerni film Gorana Paskaljevića (prva dva sta Cuvaj plaže pozimi in Pes, ki je ljubil vlake), za katerega poznavalc pravi, da je tako prežet s človečnostjo, da bolj ne bi mogel biti. Govori o starih ljudeh v domu upokojencev, režiser je snemal v

naravnem okolju in s preprostimi ljudmi. Film je bil deležen velikih priznanj na lanskem puljskem festivalu in deluje kot dokumentarec.
21.50 MAJHNE SKRIVNOSTI VELIKIH KUHARSKIH MOŠTROV
21.55 V ZNAMENJU j22.10 625

NEDELJA, 24. II.

1
8.20 POROČILA
8.25 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: PRIMORSKA POJE
9.00 ŽIVLJENJE NA ZEMLJI
9.55 DISNEYEV SVET
10.40 CEBELICA MAJA
11.05 TV KAZIPOT
11.30 IGRE NA SNEGU
Zadnje igre na snegu (pred finalno prireditvijo, kajpak, ki bo čez teden dni v francoskem Megevu) bodo na Jahorini. Šaljivo bodo ubrane na temo olimpijskih iger in zato se nekateri že šalijo, da se bodo te zimske igre Sarajevčanom morebiti boljše posrečile kot pa prave čez štiri leta. Za domačine bo paralelni slalom vozil nekdanji reprezentant v smuku Ajdin Pašović.

13.30 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
14.05 POROČILA
ZLATI CEKIN, posnetek otroške prireditve iz Bologne
Pokroviteljstvo nad oddajo, ki so jo posneli ob zaključku mednarodnega leta otroka, je imel UNICEF, hkrati z italijanskimi otroki pa bodo nastopili še vrstniki iz Kalifornije, Švedske, Eritreje, Romunije, Pakistan in Argentine. Pevski zbori cicibanov bodo zapeli vrsto prikupnih pesmic.
OD RUGOVŠKE KLISURE DO PRISTINE, potpisna oddaja
POROČILA
UMETNOSTNO DRSANJE ŽENSKO, posnetek iz Lake Placida
NENADOMA LANSKEGA POLETJA, film
Po eni najbolj krvavih dram Tennesseeja Williamsa je film 1959 posnel ameriški režiser Joseph L. Mankiewicz. Delo govori o dekletu, ki pospremi svojega homoseksualnega bratranca na vsakoletno počitnice v Evropo. Toda tamkaj se zgodi nekaj nezasišane, ob dekletovi

2
15.35 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Celovečerni film
prisotnosti mladi fantje bratranca pretepejo do smrti. Dekle doživi živčni zlom, na pomoč ji pride zdravnik in temu se izpove. Zgodbe pa s tem še ni konec... Glavno junakinjo je izvrstno odigrala Elisabeth Taylor, nastopajo še Montgomery Clift, Katharine Hepburn in drugi.
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 S. Pavič: VROČI VETER
21.00 HOKEJSKA TEKMA, prenos iz Lake Placida
23.00 ŠPORTNI PREGLED
23.25 POROČILA
23.30 TEKMOVANJE V ŠTIRI-SEDEŽNEM BOBU, posnetek iz Lake Placida

ČETRTEK, 28. II.

1
9.10 TV V ŠOLI: Pred pomladjo, Matematika, Električna energija

10.00 TV V ŠOLI: Kemija, Risanka, Umetnost, Zgodba
15.25 ŠOLSKA TV: Edvard Kardelj: BOJ ZA PRIZNANJE IN

18.45 SVETILNIK
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.30 JAZZ NA EKRANU: PLESNI ORKESTER RTV LJUBLJANA
22.00 V ZNAMENJU
22.15 SMUČARSKA TEKMOVANJA NA JAHORINI, reportažni zapis

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PONEDELJEK, 25. II.

1
8.55 TV V ŠOLI: Telefon, Korčula, Literatura
10.00 TV V ŠOLI: Matematika, Risanka, Zemljepis
14.40 DRŠALNA REVIIJA NABOLJŠIH, posnetek iz Lake Placida
15.10 ZAKLJUČEK ZIMSKIH OLIMPIJSKIH IGER, posnetek iz Lake Placida
17.30 POROČILA
17.35 OTROCI POJEJO O PUSTU
17.50 MALA ČUDESA VELIKE PRIRODE
18.05 SODOBNA MEDICINA: OPERATIVNO ZDRAVLJENJE KOLENA
Najbrž si je težko predstavljati, da je revmatična obolenja moč zdraviti

tudi s kirurškim nožem. Da je to res mogoče, bomo izvedeli iz oddaje, ki bo govorila o vstavitvi umetnega kolenskega sklepa.
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 D. Fo: SEDMA ZAPOVED - KRADI MALO MANJ
Kristna izvedba te drame Daria Foja je bila 1964 v milanskem gledališču Odeon, pred dvema letoma pa so jo z velikim uspehom uprizorili tudi v SSG Trst. S te uprizoritve bomo gledali televizijsko priredbo dela, ki govori o velikopoteznih malverzacijah z zemljišči in podobnem. Zgodba je takale: Preprosto in luhkoverno dekletu je po očetu podedovalo mesto občinske grobarke. Spozna propadlega komercialista, ki bi rad z njeno pomočjo prišel do zaupnih dokumentov, s katerimi bi lahko izsiljeval državne oblasti. Dokumente hranijo

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.00 Pravljica - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Mladinska oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Znanost - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Črni kruh (televizijska nadaljevanka)
redovnice v neki umobolnici. Policijski komisar izve za nečedne namene, pokliče sodnika, da dokumente pregleda, ta pa povpraša za nasvet človeka še z višjega oblastniškega vrha. Končno pa se zgodi: vse, ki so imeli karkoli opraviti s to zadevo, zaprejo v umobolnico, dokumente pa zažgejo. Igrajo Miranda Caharija, Silvij Kopal, Livij Bogatec, Andrijan Rustja in drugi, režiserske posle pa je opravil Jože Babič.
22.35 V ZNAMENJU

PETEK, 22. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (V. Zupan - I. Petrič: Plašček za Barbaro), 9.05 Z radijom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 12.30 Kmetijski nasveti (Nežka Snoj: Preprečevanje in zdravljenje čebelnih boleznih). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Balet Drsalci G. Meyerbera. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Zabavna glasba. 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi. 18.30 S knjžnega trga. 19.45 Minute s Kamniškim kvintetom. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni mozaik. 0.05 - 4.30 Nočni program.

13.50 Pihalne godbe. 14.05 Humoreska tega tedna (V. Azov: Ob spomeniku). 14.25 S popevkami po Jugoslaviji. 15.10 Pina doma. 15.30 Nedeljska reportaža. 15.55 Listi iz notesa. 16.20 Gremo v kino. 17.05 Popularne operne melodije. 17.50 Zabavna radijska igra (A. Daudet: Lek prečastitega očeta Levičnika). 18.37 Na zgornji polici. 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov. 0.05 - 4.30 Nočni program.

Lirični utrinki. 23.10 S popevkami po Jugoslaviji. 0.05 - 4.30 Nočni program.

SOBOTA, 23. II.

8.08 Pionirski tednik. 9.05 Z radijom na poti. 10.05 Sobotna matineja. 11.05 Zapijmo pesem. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 11.40 Zapijmo z nami. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (Slavko Čepin: Vplivi načinov pitja na glavne lastnosti mladih govodiv). 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 Glasbena panorama. 15.30 Zabavna glasba. 17.00 Zunanepolitični magazin. 18.00 Škatlica z godbo. 18.30 Mladi mladim. 20.00 Šobotni zabavni večer. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Z lahkim notami po Jugoslaviji. 0.05 - 4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 25. II.
8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Ringaraja. 8.40 Pesmica za mlade risarje in pozdravi. 9.05 Z radijom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Milena Jazbec: Problemi in prihodnost zatiranja plevela v sadovnjakih in vinogradih). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Naša glasbena izročila. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z Zadovoljnimi Kranjci. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikarov. 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubitelje jazza.

SREDA, 27. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.05 Z radijom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (Mirko Leskošek: Kako povečati i zboljšati pridelke s travnikov). 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene kulture. 14.05 Razmišljamo, ugotovljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Zborovna glasba v prostoru in času. 18.15 Na gost. 18.30 Odskočna deska. 19.45 Minute z ansambлом Milana Križana. 20.00 Koncert za besedo. 20.30 Iz opusa Josipa Slavenskega. 21.00 Odlomki iz W. A. Mozarta opere Figarova svatba. 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jaz pred polnočjo. 0.05 - 4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 28. II.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Mladina poje. 9.05 Z radijom na poti. 11.35 Znano in priljubljeno. 12.10 Znale melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (Tatjana Brumat: Vrstni ki, sobna vzpenjalica). 12.40 Od vasa do vasi. 14.05 Enajsta sola. 14.25 Koncert za mlade poslušalce. 14.45 Jezikovni pogovori. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Vsa zemlja bo z našim zapela. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 18.35 F. Poulenc: ca sonata za violino in klavir. 19.45 Minute z ansambлом Milana Križana. 20.00 Četrtek večer doma. 21.05 P. Wordsworth: Angleski večer (W. Wordsworth: Angleski večer). 21.45 Lepe melodije. 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05 - 4.30 Nočni program.

NEDELJA, 24. II.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Veseli tobogan. 9.05 Še pomnite, tovariši? 10.05 Panorama lahke glasbe. 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za kmetijske

PRED PRVO KOLONIJO

Slikarske in kiparske razstave v Črnomlju so bile še do nedavnega silna redkost. Lani se jim je prvič posrečilo organizirati več takih prireditiv. Obetavno naj bi bilo tudi to leto, ko med drugim načrtujejo prvo slikarsko-kiparsko kolonijo, njene sado ve pa nameravajo razstaviti v zgornji avli kulturnega doma. Obiskovalcev ne bo manjkalo.

kultura in izobraževanje

Dolenjcu „celjski grb“

Celjani nagradili restavratorsko delo Viktorja Povšeta

Niso redki dolenski rojaki, ki so se uveljavili in dobili priznanja drugje. Med take sodi akademski slikar in restavrator Viktor Povše, doma iz Dolenjskih Toplic, udomljen pa že skoraj dve desetletji v Celju. Prav tu je bil deležen najvišjega priznanja, ki ga podeljujejo Celjani ob slovenskem kulturnem prazniku.

Kot smo lahko prebrali v časniku, so podelili Viktorju Povšetu „celjski grb“, v obrazložitvi pa so zapisali,

Viktor Povše

da si je Povše to visoko občinsko priznanje prislužil za „izredno natančno in strokovno delo pri ohranitvi kulturne dediščine celjskega omočja.“ Celjani so na Povšeta upravičeno ponosni, saj bi brez njegove velike ljubezni za dediščino sčasoma izgubili, na kar so že stoletja ponosni.

Viktor Povše prihaja ne redko kot restavratorski strokovnjak v Posavje, redkeje na Dolenjsko, kjer je doma. Med drugim je za domla stoletja podaljšal življenje tako imenovani pleterški zbirki umetniških del, ki je razstavljena v kranjsko-velikem gradu, oživil freske v sevniškem gradu in rešil pred propadom zidno slikavo v vrsti drugih objektov za posavsko-dolenskem koncu.

Bodi povedano, da bi se bil Povše enako kot pri Celjanih uveljavil v Novem mestu, če bi bilo to imelo dovolj poslušna za službo, za katero ga je štipendiralo.

Ker pa Povše, potem ko je končal svoje študije, v Novem mestu ni dobil ustreznega dela, se je od njega poslovil, kot kaže, za vselej.

Za amaterizem le drobtine?

Je stabilizacijska „plenkača“ sevniško ZKO od vseh porabnikov kulturnega denarja najbolj prizadela? — Za ljubiteljsko kulturo celo manj kot dovoljuje resolucijska omejitev!

Dve stvari sta bili značilni za sejo skupščine sevniške kulturne skupnosti 14. februarja: slaba udeležba delegatov, tako da je potekala seja ves čas na meji sklepčnosti, in burna, na trenutke pa tudi zelo vroča razprava.

Govorniki so se raznemali zlasti ob posameznih razdelkih in številkah iz plana kulturne skupnosti za leto 1980, ki je seveda stabilizacijsko naravnano. Šlo je predvsem za to, da bi omejitev porabe na 16 odstotkov čutili vsi, da pa ne bi smeli bistveno prizadeti ene dejavnosti na račun druge. Za izhodišče je bilo spoznanje, da kulturna skupnost ni bogata, nobena dejavnost pa tako močno razvita, da bi lahko v stabilizacijskem letu prenesla večje breme omejitev kot druge.

V razpravi so se zavzemali zlasti za to, da bi omejitev porabe izvedli v razmerjih, sprejemljivih za vse porabnike. To pa se, očitno, ni zgodilo, saj je bil naposled sprejet plan, ki nekaterih dejavnosti ne zadovoljuje. Posebno velja to za občinsko Zvezo kulturnih organizacij. Predsednik te organizacije Albert Felician je na seji odločno izjavil, da ZKO ne more biti zadovoljna s predvidenimi 270

točkami, še zlasti pa ne z razrezom, ki je sredstva tej organizaciji povečal le za 12,5 odstotka namesto dovoljenih 16.

O tem, ali bo ZKO vsemu navkljub lahko izpolnila svoje poslanstvo v letošnjem letu, je tekla zelo glasna beseda. Amaterizem namreč mora živeti, pa če je to komu všeč ali ne. Seveda nekatere moti, da se na sevniškem odru zvrsti še premalo dogodkov, in poskušajo odvrniti pozornost na tisto, kar

bi se naj bilo godilo za odrom. To je zmotilo tudi Petra Žuraja, vodjo Odra mladih, da je vprašanje načel že četrtič.

Ob tem se tudi zastavlja glasna misel, ali ne bi reševanja takih vprašanj raje prenesli na pristojnejše mesto, na skupščini kulturne skupnosti pa uravnali tako politiko, ki bi bila spodbudna za nadaljnjo množično in kakovostno rast ljubiteljske kulturne dejavnosti.

A. Ž.

Iztržek iz življenja Dolenjske galerije

V zadnjih petih letih je bilo pod njeno streho 86 razstav — Močno se je uveljavila fotografska razstavna dejavnost

Dolenski galerija je v zadnjih petih letih pripravila, posredovala in sodelovala pri postavitvi 113 razstav. Od tega je bilo pod njeno streho 86 razstav, v oddelku NOB so bile tri, šest razstav je galerija pripravila za v goste pri drugih muzejih, 18 takih prireditiv pa so z njeno pomočjo organizirali delovni kolektivi.

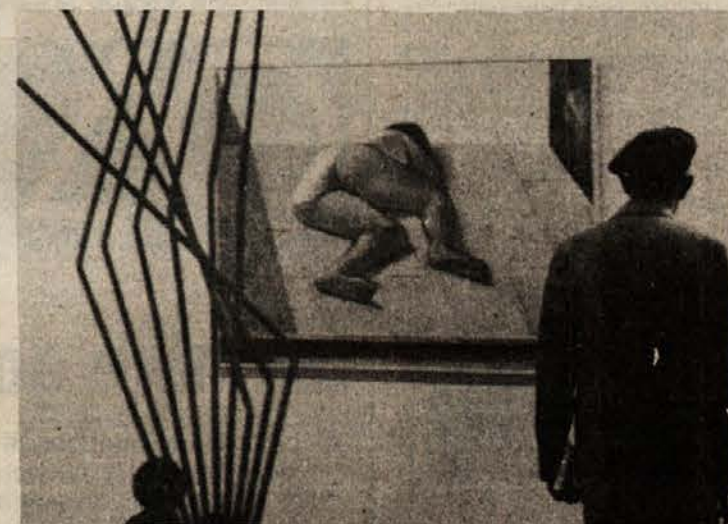
Razstave so bile pestre, na ogled pa so bile najrazličnejše zvrsti.

Prevladovala so slikarske razstave, ki jih je bilo 40, kiparskih je bilo pet, grafičnih pa šest. Posebna razstava je bila posvečena otroški risbi, vprašanja oblikovanja pa so obravnavale tri razstave. V tem času se je zvrstilo tudi 13 fotografskih razstav. Zlasti ta zvrst se je v zadnjem času močno uveljavila. Tri razstave v galeriji so bile

s področja arhitekture in urbanizma.

Veliko pove podatek, da je bilo v Dolenski galeriji moč videti dela in spremljati ustvarjalnost kakih 340 likovnikov in drugih ustvarjalcev. V skladu z možnostmi je galerija poskrbela tudi za ustrezno publiciteto avtorjev in njihovih del. Tako je izšlo kakih 20 zloženek in prav toliko katalogov.

Galerija je v zadnjih petih letih krepko povečala svoj umetniški fond. Med drugim je za svojo stalno zbirko pridobila kakih 120 del raznih avtorjev. Ta dela so raznovrstna tudi glede na tehniko in čas nastanka. Bogastvo stalne zbirke so v zadnjih letih temeljito pregledali, najkvalitetnejša dela pa so dali restavrirati. Nekaj del je zob časa že krepko načel in jih bodo rešili le tako, da jih bodo zaupali konservatorjem.

„POSLOVALNICA“ UMETNOSTI — Dolenska galerija v Novem mestu je postala pomembna prirediteljica likovnih razstav v južni Sloveniji.

Beograjski fotografi v gosteh

V Dolenski galeriji razstavlja trinajsterica fotokluba „Stiv Naumov“

Dolenska galerija je za slabe tri tedne odprla vrata beograjskemu fotoklubu „Stiv Naumov“. Razstavo del trinajsterice njegovih članov so v galeriji odprli minuli petek, na ogled pa bo do 3. marca.

Fotoklub „Stiv Naumov“ deluje od leta 1948, in sicer v okviru gradbene fakultete beograjske univerze. V pravilih ima zapisano, da so člani lahko tudi študentje drugih fakultet in splot delovni ljudje, ne pa samo gradbeniki. Po tem načelu klub ves čas tudi deluje.

V klubu se ukvarjajo zlasti s fotografijo, ki je namenjena razstavnim dejavnostim. Člani so svoje delo prikazali že nešteto-

krat na samostojnih in skupinskih razstavah. Dobili so številna skupinska in posamična priznanja.

V Dolenski galeriji razstavlajo: Ljubomir Škorić, Dragan B. Ivanović, Danilo Stojičević, Dragana Mrdžanov, Radmila Stojičević, Raško Ojdrović, Nebojša Ojdrović, Milan Nikolić, Slaviša Nikolić, Milan Aleksić, Milan Cvetković, Ognjen Dalović in Branislav

Tomić. Kajpak šteje klub nekajkrat več članov, kot je naštetih tu, saj je ena njegovih glavnih značilnosti, da se nenehno pomlajuje.

Oko kamere zdajšnjih razstavljalcev v Dolenski galeriji išče motive iz mestnega in podeželskega okolja. Po izpovedni moči so blizu nekaterim najboljšim grafičnim stvaritvam naših umetnikov. Pravzaprav bi lahko dejali, da kamera v njihovih rokah ne dela le sliki posnetkov, marveč sliki tudi za tagatelj si velja za to ogledati.

„Rož, Podjuna, Zila“ ki je na Koroškem ponarodela, potem ljudsko „Ne hodi mi tode ponoči“ iz Slovenske Benečije, „Metliško kolo“, „Kranjčičev Juri“, dolensko ljudsko „Saj lepše rožice ni na svet“, gorensko „Skrjanček poje“ za primorsko „Smukovo“ in savinjsko „Mene glavca boli“. Na koncu bodo obiskovalci slišali glasbeno novost za zbor s solom in godbo, ki jo je skladatelj Viktor Mihelčič posvetil 35-letnici osvoboditve.

Za nastop na šentvidskem taboru se je prijaviilo do zdaj kakih 120 zborov. Prijave in partiture pa so prireditelji razposlali še vsem tistim zborom iz Slovenije (vseh je kakih 200), ki so že do zdaj peli v Šentvidu pri Stični. Rok za prijave se bo iztekel 2. marca, nakar bo skupen sestanek vseh zborovodij, kjer se bodo dogovorili o podrobnostih.

NE BREZ NAŠIH — Med prvimi so za nastop na letošnjem šentvidskem taboru prijaviili pevski zbori iz Dolenjske.

Na stabilizacijskem prepihu

Svoje programe bodo morali prevetriti vsi porabniki denarja, ki ga združuje novomeška izobraževalna skupnost — Samo nujne naložbe za šolstvo

V šolskem letu, ki se je pravkar prevesili v drugo polovico, obiskuje v novomeški občini osnovnošolski pouk 7.176 učencev. Od tega jih je že 1.495 ali petina vseh deležnih celodnevne osnovne šole. Poleg tega jih je kakih 400 v tako imenovanem podaljšanem bivanju, kjer izvajajo le nekatere temeljne vzgojno-izobraževalne elemente celodnevne šole.

Vsekakor je moč reči, da je v celodnevno osnovno šolo zajetih več osemletkarjev, kot je bilo za letos določeno s srednjeročnim načrtom. Po načrtu celodnevne šole poteka v celoti učno-vzgojni proces v Dolenjskih Toplicah in na Prevolah, v Brusnicah in na dveh novomeških osemletkah (Grm in Katja Rupena) pa imajo celodnevno šolo nižji razredi.

Na več šolah v novomeški občini poteka pouk še vedno v celoti ali delno v dveh izmenah. Vendar je izmenaskost celo nekoliko manjša, kot je za letos predvideval srednjeročni plan. Z dograditvijo šole v Šentjernejju pa bo problem večizmenskega pouka v občini še bolj ublažen.

„Nadaljnje vključevanje novih oddelkov v celodnevno šolo bo nekoliko zavrla stabilizacija, ki se ji, kar je povsem razumljivo, tudi vzgojno-izobraževalno področje ne more izogniti,“ pravi Marjan Močivnik, tajnik občinske izobraževalne skupnosti v Novem mestu. „Dejal bi, da ostaja vsa celodnevnošolska dejavnost na ravni sedanjega

Marjan Močivnik: „Težka in odgovorna naloga za izobraževalno skupnost in njene organe v stabilizacijskem letu.“

šolskega leta. Prav to pa pomeni za izobraževalno skupnost hudo breme, naj se še tako čudno sliši. Jeseni 1979, ko se je začelo to šolsko leto, je bil program dejavnosti, ki jih financira izobraževalna skupnost, precej povečan. Kajpak je bilo treba v ta namen zagotoviti več sredstev. Povečana sredstva smo tudi načrtovali in bi šolsko leto zvozili normalno, če ne bi bilo omejevalnega posega v porabi. Ta pa je prišel s koledarskim in ne s šolskim letom, zato je problem, kako potrebe uskladiti z možnostmi, še hujši.“

Po Močivnikovem mnenju bo moč ta vprašanja reševati le z veliko mero razumevanja in strpnosti vseh prizadeletih. Stabilizacijsko breme bo namreč nujno porazdeliti na vse porabnike sredstev izobraževalne skupnosti. Slednja je od

porabnikov že zahtevala, da mora vsak zase narediti lasten stabilizacijski program in pri sebi pogledati, kaj lahko zmanjša, da bo kar najmanj bolelo. Pri osebnih dohodkih ne bo kaj privarčevati, ker že do zdaj niso bili zavidljivi. Če bi v šolah že morali uporabiti omejevalne škarje, naj bi z njimi segli med materialne izdatke. Predvsem pa naj bi se lotili varčevanja z velikim solidarnostnim čutom za tiste porabnike sredstev, ki bi jim kakršnokoli prikrajševanje povzročilo hujše motnje v izvajanju redne dejavnosti.

Kaj pa bo z naložbami?

„Program izgradnje osnovnošolskega prostora ne bi smel biti prizadet, ker temelji jo naložbe na samoprispevku,“ meni Močivnik. „Vsekakor si bomo prizadevali, da bodo nemoteno stekle naložbe, ki so na prednostni listi. To so: gradnja centra usmerjenega izobraževanja, gradnja osnovne šole v Stopičah, gradnja prizidka ekonomsko-administrativnemu šolskemu centru in preureditev bivšega zdravstvenega doma za potrebe glasbene šole. Med temi ima spet prednost — po mojem, seveda — center usmerjenega izobraževanja — že zato, ker ta gradnja v marsičem pogojuje izvedbo usmerjenega izobraževanja, ki se v vseh prvih letnikih na srednji stopnji začenja že z novim šolskim letom. Naj povem, da bodo v kratkem znani izvajalci teh del, hkrati pa podpisane tudi vse druge pogodbe, da bi gradnja potekala nemoteno.“

I. ZORAN

SENOVO

Komisija za delovna razmerja
RUDNIK RJAVEGA PREMOGA SENOVO
razpisuje
naslednje štipendije in učna mesta za leto 1980:

ŠTIPENDIJE

1 za socialnega delavca
2 za ekonomskega tehnika
15 za rudarske delavce

UČNA MESTA:

2 ključavničarjev
2 obratovnih električarjev

Kandidati naj pošljejo prošnje s kratkim življenjepisom, priporočilom šole ter zadnjim spričevalom Rudniku Senovo v 15 dneh po razpisu.

137/8-80

ŠOLSKI CENTER KRŠKO IN IZOBRAŽEVALNI CENTER ZA TEHNIŠKE STROKE NOVO MESTO

Razpisujeta vpis v

TRILETNO SREDNJO TEHNIŠKO ŠOLO

ELEKTRO STROKE –

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Pogoj za vpis je uspešno končana poklicna šola elektro stroke in zaposlitev. Prijave sprejemamo do 25. II. 1980 v tajništvo IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA ZA TEHNIŠKE STROKE, NOVO MESTO, ULICA TALCEV 3.

Začetek pouka bo 25. II. 1980 ob 16h v prostorih ICTS, Kristanova 60, Novo mesto (učilnica št. 13).

IZOBRAŽEVALNI CENTER ZA TEHNIŠKE
STROKE NOVO MESTO

144/8-80

Komisija za delovna razmerja RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA SENOVO

oglašča naslednja prosta dela oziroma naloge za nedoločen čas:

1. 1 STRUGARJA
2. 2 OBRATOVNIH ELEKTRIKARJEV

Poleg splošnih pogojev za izvajanje del oziroma nalog se zahtevajo še:

pod 1:
– kvalifikacija strugarja z 2-letno prakso pri strugarskih in rezkalnih delih

pod 2:
– kvalifikacija električarja z 2-letno prakso pri električarskih delih

Prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Rudnik rjavega premoga Senovo 15 dni po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po objavi.

138/8-80

TOZD TRGOVSKA MREŽA v sestavi industrijskega kombinata „PLANIKA“ KRANJ

O B J A V L J A

PROSTA dela in naloge

1 PRODAJALCA

za prodajalno Kočevje, Trg zbora odposlancev 1

Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti trgovsko šolo. Zaželena je praksa v obutveni stroki. Poskusno delo 2 meseca. Rok za sprejemanje prijav je 15 dni po objavi. Kandidati naj pošljejo prošnje ali dostavijo osebno v prodajalno. Rok za zasedbo delovnega mesta 30 dni. Rok obvestila 30 dni po izteku objave.

141/8-80

Delavski svet – ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO p. o.

razpisuje

na podlagi 122. in 123. člena statuta ZD Krško dela in naloge

DIREKTORJA ZDRAVSTVENEGA DOMA KRŠKO

Kandidat mora poleg splošnih pogojev in pogojev, predpisanih v 511. čl. Zakona o združenem delu, izpolnjevati še naslednje pogoje:

– da ima visoko izobrazbo ustrezne smeri

– da ima najmanj pet let delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih.

Navedena dela oziroma naloge se razpisujejo za razdobje 4 let.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v zaprti ovojnicici na naslov:

Zdravstveni dom Krško z oznako na ovojnicici: „Za razpisno komisijo“.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi, o izidu razpisa pa bomo kandidata pismeno obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

142/8-80

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

Komisije za delovna razmerja TOZD Splošne gradnje, Gradbeni polizdelki in Igrad

objavljajo
naslednja prosta dela in naloge:

1. VEČ PK ZIDARJEV, TESARJEV IN ŽELEZO-KRIVCEV za opravljanje manj zahtevnih zidarskih, tesarskih in železokrivskih del

Pogoj: ustreznost usposobljenosti za opravljanje teh nalog.

2. VEČ KV ZIDARJEV, TESARJEV IN ŽELEZO-KRIVCEV za opravljanje zahtevnejših zidarskih, tesarskih in železokrivskih del

Pogoj: končana poklicna šola ustrezne smeri in eno leto delovnih izkušenj ali z delom pridobljena delovna usposobljenost za opravljanje navedenih del in nekaj let delovnih izkušenj.

Dela bodo na gradbiščih: v Ljubljani in okolici, Vrhniki in okolici, Grosuplje, Ribnici, Trebnjem in Mokronogu.

Za vsa dela oziroma naloge se delo združuje za nedoločen čas in s pogojem poskusnega dela, določenega v pravilniku o delovnih razmerjih.

Pismene vloge z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Splošno gradbeno podjetje Grosuplje, kadrovska služba, Taborska c. 13, Grosuplje.

Kandidate za zaposlitev vabimo tudi na osebni razgovor, kjer jih bomo seznanili s pogoji dela.

136/8-80

NOVOLES KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA – TOZD „LIPA“ KOSTANJEVICA

novoles

razglašča prosta dela in naloge

1. 2 mizarjev
2. 2 pomožnih delavcev

pod naslednjimi pogoji:

pod 1. dokončana poklicna šola mizarske stroke, delovne izkušnje zaželene

pod 2. psihofizične sposobnosti za opravljanje del v proizvodnji

– TOZD „BOR“ KRŠKO

razglašča
prosta dela in naloge

1. vzdrževalca
2. mizarjev

pod naslednjimi pogoji:

pod 1. dokončana poklicna šola ključavničarske stroke, zaželene delovne izkušnje na vzdrževanju

pod 2. dokončana poklicna šola mizarske stroke, delovne izkušnje zaželene

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v roku 15 dni od objave na naslov „Novoles“, lesni kombinat, TOZD BOR Krško – kadrovska služba, 68270 Krško.

130/7-80

sečnja lesa

GOZDNO
GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

POZIVA

lastnike gozdov

da priglasi sečnjo lesa za domačo uporabo in blagovno proizvodnjo ter posek novoletnih jelk v letu 1980 področnim temeljnim organizacijam kooperantov v Novem mestu, Črnomlju in Trebnjem. Priglasitev napišite na obrazcu, ki ga dobijo v pisarni navedenih TOK ali revirnih vodstev. Priglasitev naj odpošljejo, oz. oddajo do 30. aprila 1980.

Temeljne organizacije kooperantov prosijo lastnike gozdov, da zaradi racionalizacije dela upoštevajo to obvestilo. Prošnje, poslone po tem datumu, bo TOK reševala le v izjemnih primerih.

143/8-80

PODJETJE ZA PTT PROMET NOVO MESTO Delovna skupnost skupnih služb

objavlja prosta dela in naloge

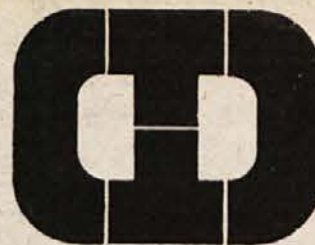
PRAVNEGA REFERENTA.

Za ta dela se zahteva izobrazba diplomiranega pravnika in 3-letna praksa.

Stanovanje je zagotovljeno.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: PTT podjetje, Novo mesto, DSSS.

140/8-80

„TRIMO“ n. sol. o. TREBNJE
TOZD JKP n. sol. o. TREBNJE

razpisuje

zbiranje ponudb ZA OPRAVLJANJE PREVOZA

DELAVCEV NA DELO Z AVTOBUSOM

na relaciji Cikava pri Trebelnem – Roje – Štamberk – Poljane – Dobrava in to vsak delovni dan po 4 polne in 4 prazne vožnje v skupni dolžini 90 km.

Začetek opravljanja prevoza je 15. marec 1980. Ponudbe zbira TOZD JKP n. sol. o. Trebnje, Prijateljeva 12 do 5. marca 1980.

150/8-80

DELAVSKI SVET ISKRA – IEZE Ljubljana TOZD INDUSTRIJSKA ELEKTRONIKA 68310 KOSTANJEVICA NA KRKI

razpisuje
dela in naloge

Individualnega poslovnega organa

Kandidat mora izpolnjevati poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon še naslednje pogoje:

- 1 – najmanj višja strokovna izobrazba tehnične, ekonomske ali družboslovne smeri
- 2 – 4 leta delovnih izkušenj na področju organiziranja in vodenja delovnih procesov
- 3 – sposobnost vodenja in organiziranja delovnega procesa temeljne organizacije
- 4 – družbenopolitične in moralno etične kvalitete, kot jih določa družbeni dogovor o kadrovske politiki posavske regije
- 5 – znanje enega tujega jezika

Izbrani delavec bo imenovan za 4 leta. Rok za sprejemanje prijav je 30 dni po razpisu. Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev naj kandidati pošljejo na naslov:

ISKRA – IEZE
TOZD Industrijska elektronika
68310 Kostanjevica na Krki

z oznako „za razpisno komisijo“
O izbiri kandidata bomo prijavljene kandidate obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

151/8-80

„NOVOTEHNA“, trgovsko podjetje
na debelo in drobno, p. o. Novo mesto,
Glavni trg 11
Komisija za delovna razmerja

objavlja naslednje proste naloge in opravila:

1. KONTROLOR PLINSKIH PRIKLJUČKOV – 1 delavec za delo v Novem mestu
2. SAMOSTOJNI PRODAJALEC – 3 delavci za delo v Novem mestu
3. SKLADIŠČNI DELAVEC – 3 delavci za delo v Novem mestu
4. TRGOVSKI DELAVEC – 1 delavec za delo v Novem mestu
5. MIZAR – 1 delavec za delo v Mirni peči
6. VOZNIK – DELAVEC – 1 delavec za delo v Metliki
7. SAMOSTOJNI PRODAJALEC – 1 delavec za delo v Krškem

POGOJI:

pod 1:
strojni ključavničar ali avtomehanic in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca

pod 2:
KV prodajalec, 1 leto delovnih izkušenj v stroki, poskusno delo 3 mesece

pod 3:
NK delavec, poskusno delo 1 mesec

pod 4:
NK delavec, poskusno delo 1 mesec

pod 5:
mizar, 1 leto delovnih izkušenj ali; PK mizar z 2 letoma delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca

pod 6:
delavec z voznškim izpitom B kategorije, poskusno delo 2 meseca

pod 7:
KV prodajalec, 1 leto delovnih izkušenj v stroki, poskusno delo 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo prijave na naslov delovne organizacije v 15 dneh po objavi, Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

145/8-80

Brez težav do visoke zmage

Novo mesto - Litija - Zagorje 121 : 69 - Novomeščani na 3. mestu - Hud poraz Metličanov - Podbočje ponovno na pragu presenečenja

Nadaljevanje prvenstva v slovenski košarkarski superligi je prineslo povsem pričakovane rezultate. Mednje sodi tudi visoka zmaga Novomeščanov, ki so v četrtem kolu imeli v gosteh ekipo Litije-Zagorja, ki je na parketu novomeške športne dvorane v soboto prikazala kaj skromno košarkarsko znanje.

Ze sam začetek sobotnega srečanja, ki je bilo tokrat odigrano v popoldanskih urah, je dal vedeti, da Novomeščani ne bodo imeli težkega dela. Težko je govoriti o briljantni igri domačinov, kar bi marsikdo sodil po rezultatu 121:69 (68:34), bolj bo, če največ zaslug za takšen razplet dogodkov pripišemo kaj skromnemu znanju gostov. Slednji v svojih vrstah tako rekoč niso imeli igralca, ki bi bil kos Novomeščanom, še posebej pa se je poznalo pomanjkanje visokih igralcev, saj so bile domala vse odbite visoke žoge, tako pod enim, kot pod drugim košem, last domačinov.

Novomeščani so si že v polovici prvega polčasa nabrali zajetno prednost, ki so jo do odhoda na odmor povečali kar na 30 točk. V nadaljevanju so spočetka domačini zaigrali neresno in igra je bila dokaj izenačena; gostom je celo uspelo, da so razliko ob polčasu nekoliko zmanjšali. Konec srečanja pa je ponovno v celoti pripadel domačinom. Trener Kovačević je na igrišču

poslal manjše igrance, ki so v celoti izpolnili zaupanje. Ne samo, da so obdržali visoko razliko, ki je bila takrat okoli 30 točk, temveč so jo iz minute v minuto z atraktivno in hitro igro, ki ji utrujeni gostje niso bili kos, večali. Vse do rekordnih 52 točk in si tako bistveno popravili razliko v koših na lestvici. V vrsti Novomeščanov gre tokrat poveljati vse igrance, ki so stopili na parket, strelci pa so bili:

Munih 29, Zupevec 14, P. Seničar 22, S. Seničar 18, Plantan 16, Skobe 10, Ivančič 6, Beg 2, Hrovatič 4.

Pred okoli 100 gledalci sta srečanje dobro vodila ljubljancin Lancman in Vahen iz Ruš.

Po sobotni zmagi in porazu Fructala v srečanju z Domžalami so se Novomeščani povzpeli za eno mesto, tako da je lestvica po odigranem četrtem kolu, v katerem je Branik slavil v Kopru, takale: Branik 12, Domžale 10, Novo mesto, Fructal in Kraški zidar 8, Comet 6 itd. V naslednjem kolu v soboto bodo Novomeščani ponovno na težki preizkušnji, saj gostujejo pri moštvi Kraškega zidarja, ki ima prav toliko točk kot Dolenjci. Novomeščani, ki so si, kot kaže, le nekoliko opomogli od dveh zaporednih porazov, bi z morebitnim sobotnim uspehom ostali v najzjemem krogu kandidatov za prva tri mesta na lestvici. V nasprotju pa lahko zdrknejo za nekaj mest, česar si po kvaliteti igralske zasedbe vsekakor ne zaslužijo.

B. B.

PORAZA "BETI" IN PODBOČJA

V četrtem kolu vzhodne republiške košarkarske lige so igralci Podbočja gostovali v Zalcu in po dokaj izenačeni borbi izgubili z 80:93 (47:54). Zalčani so bili boljši nasprotnik v prvem polčasu, ko so gostom ušli za deset točk, v odmor pa odšli s 7 kosi prednosti. Razburilja je bila sredina drugega polčasa, ko so igralci Podbočja ujeli domačine in imeli lepo priliko, da pripravijo veliko presenečenje, vendar še edini neporaženi ekipi. Vendar

M. G.-C.

Štiri medalje v Novo mesto

Navzlic neustreznim pogojem za trening so novomeški atleti na republičkem dvoranskem prvenstvu dosegli lepe uspehe

Atletci so se v soboto in nedeljo v Celju borili za republiške naslove v dvoranah v tehki na 60 in 60 metrov z ovirami ter skoku v daljino.

Največ naslovov so tudi tokrat osvojili tisti atleti, ki imajo pač možnost treninga v dvoranah ali pa na stezi iz umetne snovi. Zlate medalje so tako šlo v Ljubljano, Celje in Novo Gorico, Novomeščani pa so osvojili dve srebrni in dve bronasti medalji. Pohvaliti gre mlajšega ml-

jim je v finišu zmanjkalo moči, tako da Podbočje ostaja s štirimi točkami na petem mestu razpredelice. Strelci za goste: Jazbec 20, Stergar 2, S. Gramec 14, T. Gramec 16, Kuntarič 28.

Na „zahodu“, so igralci „Beti“ igrali v Novi Gorici proti Gostolu in doživeli hud poraz. Potem ko so v prvem polčasu še nekako upirali domačinom, ki do sobotne tekme niso zabeležili še nobene zmage, so v nadaljevanju povsem popustili. Rezultat: 106:66 (45:31). Metličani tako tudi na svojem drugem gostovanju ostajajo brez točk, bolj kot to pa preseneča njihov odnos do igre.

Strelci za Beti: Drašković 10, Gršič 18, Ivičič 2, Matjašič 2, Zavčič 21, Janjac 1, Vívoda 4, Straničič 2.

Drugi dolenjski predstavnik na „zahodu“ Kočevje je gostoval pri ekipi Trnovega, vendar poročila s te tekme nismo dobili.

V petem kolu igra Podbočje doma s Kamnikom, Kočevje z Gostolom, medtem ko so košarkarji Beti tokrat prosti.

SLOVANOV ROKOMETASI V VODSTVU

V nadaljevanju zimske rokometne lige, ki jo organizira območna rokometna zveza Ribnica je bilo minuli konec tedna na sporedu drugo kolo, v katerem so bili doseženi naslednji rezultati:

Garnizija-Donit 20:16, Prule-Dobrepolje 22:16, Slovan-Donit 21:15, Dobrepolje-Garnizija 19:19, Donit-Prule 16:19, Grnizija-Slovan 15:32.

Po drugem kolu vodijo rokometarji Slovana pred Prulami. Srečanja so vodili Kozina, Kersnič in Rus.

M. G.-C.

DESET USPEŠNO OPRAVILO IZPITE

Sodniški zbor pri območni rokometni zvezi Ribnica je ob tekmovalstvu v zimski rokometni ligi organiziral seminar in izpite za sodnike in rokometne zapisnikarje. Od enajstih kandidatov, 5 za zapisnikarje in 6 za sodnike, je izpit uspešno opravilo kar 10 kandidatov. Uspeh je toliko večji, če zapišemo, da so bile vmes tudi 3 predstavnice ženskega spola.

M. G.-C.

Maratonci tudi pozimi ne mirujejo

Uspela nastopa Metoda Zuška in Toneta Bučarja

Zima ni za atlete-dolgoprogaše prav nikakršna ovira. To sta s svojimi nastopi nedavno potrdila tudi dolenjska atleta Metod Zušek in Tone Bučar.

Tone Bučar

Zušek se je pred dnevi udeležil polovičnega maratona v italijanskem Coneglianu in med kar 250 tekmovalci (med njimi so bili najboljši maratoncev iz severne Italije) osvojil odlično 3. mesto s časom 1:10,40. Za zmagovalcem, italijanskim specialistom za maratone Ferrarom, je zaostal le za 30 sekund.

Tone Bučar pa se je udeležil najdaljšega cestnega teka v Jugoslaviji, maratona Zagreb - Cazma, dolga 60 km. Zasedel je zelo dobro 11. mesto med vsemi najboljšimi jugoslovanskimi maratoncev. Zmagal je, kot je bilo pričakovati, Numam Ukič.

STRELJANJE: NAJBOLJSI VOGRINC

V organizaciji tamkajšnjega strelškega društva je bilo pred dnevi v Leskovcu pri Krškem strelsko tekmovalstvo za zlato puščico. Najboljši je bil Vogrinc iz ekipe Elektro Krško, sledita Gašperin in Salmič (oba TVD Partizan Leskovec).

NA FEBRUARSKEM TURNIRJU PRVI BAJDE

Na hitropoteznem šahovskem turnirju severnjega ŠK Milan Majcen za mesec februar je bilo trinajstimi šahisti slavil Ivan Bajde (Krško) 10 točk, sledijo pa: Jože Blas 9, Alfred Majerle (oba Radeče) 8, Jože Maver (Sevnica) 7, Rudi Šoper (Zidani most) 6,5, Franc Derstavenšek (Sevnica) 6, itd. Naslednji turnir bo tretjo nedeljo v marcu.

J. BLAS

Poročilo s kar 35-letno zamudo

Obletnica smučarskega tekmovalstva nad Travnikom

V januarju letošnjega leta je minilo 35 let od tedaj, ko je na Gričku nad vasjo Travnik v Loškem potoku takratni Okrajni odbor ZSM Ribnica, pripravil pionirsko smučarsko tekmovalstvo.

Ni slučaj, da je bilo tako tekmovalstvo sredi vojne vihr, prav v teh krajih. Smučanje je tu imelo globoke korenine, saj so bližnje Bloke zibelka smučanja na Slovenskem. Takratna sekretarka mladine Mimica Perc iz Novega mesta je bila eden od organizatorjev tekmovalstva in se razmer in dohodkov še sveže spominja:

„Med vojno je bilo to že drugo tekmovalstvo v tem kraju, saj je prvo že decembra 1941 pripravil tamkajšnji učitelj Lado Vrtačnik, ki je julija 1942 padel v Taborški steni nad Kolpo. Prijavilo se je dvajset pionirjev,

največ iz vasi Travnik. Smučarji na nogah pionirjev so bile delo domačih rok, prenekatere so bile mnogo prevelike, saj so si jih sposodili pri svojih očetih. Po tekmovalstvu je vsak dobil topel čaj, najboljši pa pismene pohvale, ki jih je narisal Jože Kotnik.“

Po toliko letih se je ime zmagovalcev pozabilo, imena ne

Mimica Perc

katerih udeležencev januarkega smuka v Loškem potoku pa so še vedno znana: Franc Lavrič, Ludvik Rus, Alojz Lavrič, Ivan Bambič, Mirko Levstik, Pavla Levstik, Ivan Benčina, Stanko Lavrič, Franc Lavrič, Franc Košir, Alojz Kordiš, Jože Mohar in Ivan Bartol.

J. PAVLIN

Favoritom pomagala tudi sreča

Nadaljevanje zimske rokometne lige - Težko delo favoritov - Sevnčanov in Sentjernečanov ni bilo na parketu

V novomeški športni dvorani se je v nedeljo nadaljevalo prvenstvo v zimski rokometni ligi, ki jo organizira Območna rokometna zveza Dolenjske. Že po prvem kolu je bilo jasno, da favoriti ne bodo imeli lahkega dela, tokrat pa so se napovedi še utrdile.

Praven po pogledamo rezultate, zapišemo, da se v nedeljo na parketu novomeške športne dvorane iz neznanh vzrokov nista pojavili ekipa sentjernejskih mladincev in rokometarji Sevnice, kar - to velja še posebej za slednje - kaže ponižujoč odnos do novomeških prirediteljev. Sicer pa so nedeljske tekme ponovno prinesle kvaliteten in raznorodni rokomet. Favoriti so imeli težko delo, kar velja tako za ekipo Usnjara, Črnomlja in Krmelja pri moških, kot za Sentjernečanke in moških, kot za finalno skupino igralke Itasa, ki so v finalno skupino prišle zgolj po zaslugi boljše razlike v zadetkih. Še to: med srečanjem Usnjar - Veterani je prišlo do poškodbe igralca Usnjara Kirma, ki so mu v bolnišnici ugotovili zlom noge. Prvenstvo se nadaljuje v nedeljo, po dve prvoročni ekipi iz vsake skupine pa sta se uvrstili v finalno skupino.

Rezultati: moški (skupina A): Bršljin - Sentjernej 10:0 (bb), Usnjar - Veterani 15:12, Veterani - Sentjernej 10:0 (bb), Bršljin - Usnjar 12:16, Veterani - Bršljin

24:15 in Sentjernej - Usnjar 0:10 (bb).

Končni vrstni red: Usnjar 12, Veterani 8, Bršljin 4, Sentjernej 0. Skupina B: IMV - Črnomelj 10:16, Krmelj - Sevnica 10:0 (bb), Sevnica - Črnomelj 0:10 (bb), Krmelj - IMV 13:12, Sevnica - IMV 0:10 (bb).

Končni vrstni red: Črnomelj 12, Krmelj 8, IMV 4, Sevnica 0.

Zenske (skupina A): ZRK Novo mesto (zeleno) - Lisa 15:13, Sentjernej - Lisa 14:10, ZRK Novo mesto (zeleno) - Sentjernej 5:13.

Vrstni red: Sentjernej 6, Lisa 4, ZRK Novo mesto (zeleno) 2.

Skupina B: Slovan - Itas 12:7, ZRK Novo mesto (plave) - Mirna 14:4, ZRK Novo mesto (plave) - Itas 14:4, Mirna - Slovan 11:15, Mirna - Itas 10:20, ZRK Novo mesto (plave) - Slovan 18:6.

Vrstni red: ZRK Novo mesto (plave) 12, Itas 6, Slovan 6, Mirna 0. Srečanja sta vodila tudi zvezna sodnika iz pobratene zasavske rokometne zveze Zibret in Jekoš,

ŠE NAPREJ RAZBURLJIVO - Tudi II. kolo zimske rokometne lige je v nedeljo prineslo zanimive in kvalitetne tekme.

Premočna zmaga Topličanov

V obih konkurencah po I. kolu pionirske zimske atletske lige na čelu predstavniki OŠ Dolenjske Toplice

Odbor za ŠSD pri ZTKO Novo mesto je v petek v novomeški športni dvorani organiziral I. kolo finala zimske pionirske atletske lige. Tekmovalja so prinesla zanimive boje in vrsto dobrih rezultatov, med katerimi so prednjačili tekmovalci in tekmovalke iz osnovne šole Dolenjske Toplice.

Rezultati: 40 m ovire ml. pionirji: 1. Zupančič (Grm) 6,7, 2. Bevec (Dolenjske Toplice) 7,1, 3. Zlajpah (Grm) 7,5.

40 m ovire - st. pionirji: 1. Spudič 6,5, 2. Plut 6,8, 3. Eržen (vsi OŠ Grm) 7,1.

40 m ovire - ml. pionirke: L. Jarc (OŠ Dolenjske Toplice) 7,9, 2. Gorenc (Sentjernej) 8,0, 3. Janc (Brusnice) 8,2.

40 m ovire - st. pionirke: L. Avguštin (Dolenjske Toplice) 7,2, 2. Gregorič (Grm) 7,3, 3. Lukšič (Dolenjske Toplice) 7,8.

Višina - ml. pionirji: 1. Hrovat 1,40, 2. Bevec 1,40, 3. Erjavac (vsi Dolenjske Toplice) 1,40 cm.

Višina - st. pionirji: 1. Klancičar (Dolenjske Toplice) 1,69, 2. Spudič (Grm) 1,66, 3. Hrašovec (Dolenjske Toplice) 1,60.

Medicinka - ml. pionirke: 1. Gorše 9,51, 2. Poličnik 7, 93 (obe Dolenjske Toplice) 3. Novak (Zužemberk) 7,90.

Medicinka - st. pionirke: Barbič 10,38, 2. Pezdirc 9,73, 3. Avguštin (vse Dolenjske Toplice) 9,14.

Daljina - ml. pionirke: 1. Senica (Dolenjske Toplice) 4,42, 2. Strojčan (Katja Rupena) 4,23, 3. Volčjak (Brusnice) 4,08.

Daljina - st. pionirke: Hren (Dolenjske Toplice) 5,11, 2. Gregorič (Grm) 4,87, 3. Mrzlikar (Katja Rupena) 4,79.

1.000 metrov - ml. pionirji: 1. Komljanec (Grm) 3:27,4, 2. Senica (Dolenjske Toplice) 3:34,0, 3. Smrke (Zužemberk) 3:35,0.

1.000 metrov - st. pionirji: 1. Zaman (Grm) 2:56,1, 2. Gašperič (Mirna peč) 2:56,8, 3. Nardin (Dolenjske Toplice) 2:57,3.

Po prvem kolu finalnih tekmovalj so na čelu v konkurenci pionir-

jev učenci OŠ Dolenjske Toplice s 136,5 točke, sledijo OŠ Grm 132,5, OŠ Šmarjeta 45, OŠ Katja Rupena 41, OŠ Brusnice 18, OŠ Mirna peč 15, OŠ Zužemberk 8 in OŠ Sentjernej 7. Med dekleti so na vrhu prav tako predstavnice Dolenjskih Toplic s 176 točkami, sledijo pa OŠ Katja Rupena 54, OŠ Grm 53, OŠ Sentjernej 49, OŠ Brusnice 25,5, OŠ Šmarjeta 20,5, OŠ Zužemberk 20 in OŠ Bršljin 9.

Skupni vrstni red po I. kolu je: OŠ Dolenjske Toplice 312,5, OŠ Grm 185,5, OŠ Katje Rupene 95, OŠ Šmarjeta 65,5, OŠ Sentjernej 56, OŠ Brusnice 43,5, OŠ Zužemberk 28, OŠ Mirna peč 15 in OŠ Bršljin 9.

Novomeščani v boju za osmo mesto

Odigrano I. kolo republiškega kegljaškega prvenstva

Na kegljiščih v Ajdovščini in Pivki so minulo soboto in nedeljo odigrali prvo kolo prvenstva SRS za člane.

Na prvenstvu je sodelovalo enajst ekip, ki so prikazale dobro kegljanje, to velja tudi za ekipo Novega mesta, ki je po prvem delu resda šele na devetem mestu z 10.136 podrtimi keglji, vendar jo od osmega mesta loči le 6 kegljev. To je tolikanj bolj pomembno, če zapišemo, da se bo prvenstvo nadaljevalo čez 14 dni v Šostanju in Trbovljah, kjer se bodo morale zadnje štiri ekipe poslovti od nadaljnjega tekmovalstva. Boj za osmo mesto, ki še vodi v nadaljnje tekmovalstvo, bo torej med Novomeščani in Izolčani. Zapišimo še, da so si novomeški kegljači uvrstitev pokvarili s prvim nastopom v Ajdovščini, ko so s 5061 podrtimi keglji zasedli 9. mesto, medtem ko so bili v nedeljo v Pivki sedmi s 5075 keglji, prehiteli so celo ljubljanski Gradis inardo.

M. G.-C.

JELOVICA ZMAGALA NA TURNIRJU

V Leskovcu pri Krškem je bil minulo soboto rokometni turnir, na katerem so nastopile ekipe Jelovice, Usnjara in Krškega. Rezultati: Jelovica - Usnjar 34:28, Krško - Jelovica 28:32 in Usnjar - Krško 30:34. Prvo mesto je tako zasedlo moštvo Jelovice pred Krškim in Usnjarem iz Smartnega.

V nedeljo pa sta se v prijateljski tekmi ponovno pomerili vrsti rokometarjev Krškega in Jelovice. Gostje so bili tudi tokrat boljši in zmagali s 34:28.

J. ARH

POTA IN STRA § VLOMILEC VLOMPOTA

LE KUP ZMEČANE PLOČEVINE – O hudi prometni nesreči, ki se je zgodila v četrtek pri vasi Prilipe, poročamo na drugem mestu. Na našem posnetku pa je žalosten ostanek trčenja, v katerem je izgubil življenje 28-letni Jože Železnik. Kdo bi temu kupu zmečkane pločevine pripisal, da je bil še pred minuto, dvema avtomobil?

dežurni poročajo

RAZGRAJAL V GOSTILNI – Semiški miličniki so v petek zvečer pridržali do iztreznitve 25-letnega Martina Drganca iz Gabra, ker je razgrajal v Bukovčevi gostilni v Kotu pri Semiču, zraven pa se še nedostojno obnašal. Razbijal je namreč steklenino, tako da mu je pot k sodniku že zagotovljena.

TUDI DOMA NI IMEL MIRU – 52-letni Žužemberčan Vlado Škrbe je v petek zvečer končal v prostorih za pridržanje tamkajšnje postaje milice. Doma je namreč ne preveč tiho razgrajal in motil počitek tudi sosedom, zato ga čaka še vabilo k sodniku za prekrške.

PRETEPAL ŽENO IN OTROKA – Novomeški miličniki so imeli v soboto opravka z 39-letnim domačinom Stjepanom Črnečecem, ki se je precej v rožcah vrnil domov ter pel pretepati ženo in oba otroke. Za svoje početje bo odgovarjal pred sodnikom.

HOTEL SE JE PRETEPATI – V soboto pa so metliški miličniki pridržali do iztreznitve 22-letnega Draža Patariča, ker je razgrajal v Badovinčevi gostilni v Metliki. Nadležni so ga hoteli pretepati, kar pa so mu miličniki preprečili.

ODPOČILA STA SI V JEREBOVI – 20-letni Gojko Jovič iz Velike Ilove in 27-letni Boško Žizak iz Otočca sta v soboto popoldne razgrajala v gostilni „Na trgu“. Očitno vinjenima, juna niso hoteli postreči, zato sta pričela razbijati kozarce, da so morali vmes poseči miličniki.

Dom upokojencev: z motiko mu je presekalo čelo

58-letni Alojz Robida je pol ure po udarcu umrl

Do tragičnega dogodka je prišlo minuli torek zvečer v svinjjski kuhinji doma upokojencev v Loki pri Zidanem mostu, ko sta se sprla oskrbovanca 58-letni Alojz Robida in 60-letni Franc Babič.

Iz še nepojasnjenega vzroka sta se Robida in Babič omenjeni večer sprla v svinjjski kuhinji, spor pa nadaljevala še na dvorišču. Pri tem je imel Robida v rokah omelo z ročajem, Babič pa manjšo motiko. Med preprirom, ki je postajal vse ostrejši, je Babič z ostrino motike nenadoma zamahnil proti Robidi in ga zadela v čelo ter mu ga presekala v dolžini štiri centimetra. Robida je po udarcu padel po tleh in po tridesetih minutah umrl. Kot je bilo ugotovljeno naslednji dan, je smrt nastopila zaradi zadržane s krvjo.

Preiskovalni sodnik je za Babiča odredil pripor.

Res cesta krških žrtev?

Odsek smrti med krškim mostom in Kovinarsko – Ob življenje že dvoje pešcev – Kdaj pločnik?

Imena raznih pomembnejših ulic in cest smo poimenovali po znanih dogodkih iz NOB v dokaz, kako cenimo našo revolucijo. Poraja pa se vprašanje, ali storimo dovolj, da se tako cenjeno ime ne blati. Cesta krških žrtev, zaradi številnih gradbišč in drugega v Posavju prav gotovo med najbolj prometnimi odseki, postaja dobesedno prepojena s krvjo pešcev.

Zgolj novinarsko vznesene besede? Žalostni dogodki se vrstijo kot na tekočem traku. Najprej je na odseku med mostom čez Savo in Kovinarsko v začetku leta ugasnilo življenje pešca. V sredo, 13. februarja, je bila nasproti pokopališča zbita pešakinja Fanika Kodrič, tako rekoč domačinka te ulice. Vinko Bizjan z Rake 37 je ta večer Kodričovo dohitel s svojim avtom, jo spregledal in podrl. Za nameček je bilo ugotovljeno, da je Bizjan vozil s slabimi zavorami.

To so pač gole ugotovitve prometnikov. Ljudje pa so opozarjali že

Že ob koncu lanskega leta smo, sicer bolj na pamet, ugotavljali, da bo leto 1979 prineslo doslej najporaznejšo podobo varnostnih razmer na dolenjskih cestah, še posebej na magistralni od Biča do Bregane. Danes, ko imamo pred seboj tudi uradne podatke novomeške UJV o številu prometnih nesreč v lanskem letu in rekordnem številu smrtnih žrtev, lahko napovedim le nemo pri-trdimo.

Dolenjski miličniki so v lanskem letu obravnavali 770 prometnih nezgod, od teh pa jih je bilo kar 91 s smrtnim izidom, kar je za blizu 8 odstotkov več kot leto poprej. Še bolj je naraslo število smrtnih žrtev, natančno za 19 odstotkov, kar pomeni, da je lani na naših cestah umrlo 115(!) oseb, od tega le 27 voznikov osebnih avtomobilov, kar 44 potnikov, 7 traktoristov, 12 kolesarjev, 4 motoristi, 17 pešcev in 4 vozniki tovornjakov. In ko smo že pri posledicah: pri prometnih nesrečah je bilo hudo ranjenih

oseb 333, laže pa celo 648. Če takšno sliko primerjamo v celoti z letom poprej, potem ugotovimo, da je porast števila prometnih nezgod nekoliko upočasnjen, medtem ko število smrtnih žrtev raste. Pri pregledu vzrokov takšnega stanja najdemo na prvem mestu neprimerno hitrost voznikov (30 odstotkov), sledijo pa nepravilno prehitvanje, vožnja po levi strani ceste, neupoštevanje prednosti, vožnja pod vplivom alkohola itd. Ob koncu naj omenimo, da

so vse pogostejše udeleženci prometnih nezgod tudi otroci. Lani jih je bilo kar 75 v starosti do 14 let. Od tega se jih je 8 smrtno ponesrečilo, 67 pa huje ali laže poškodovano. Med smrtnimi žrtvami jih najdemo 3 kot pešce, 5 pa kot sopotnike v avtomobilih. Med ranjenimi je bilo 15 kolesarjev, 26 pešcev in 26 sopotnikov.

Nič kriv kmalu ob službo

Sodišče spoznalo disciplinski postopek tršljinske Iskre za nezakonit in povsem nepotreben

Novomeško sodišče je pred dnevi obravnavalo zahtevek Novomeščana Leopolda Pezdirca, ki trdi, da disciplinski ukrep, s katerim so mu v Iskri – tozdr Tovarna napajalnih naprav Novo mesto izrekli ukrep prenehanja delovnega razmerja s pogodno odložitvijo za dobo enega leta, ni pravičen.

Pezdirc je grajal delo disciplinske komisije in delavskega sveta, ki sta mu, ker pač ni pristal, da bi bil predsednik inventurne komisije, prisodili omenjeni disciplinski ukrep. Trdi tudi, da se je zoper sklep o imenovanju pravčasno pritožil z obrazložitvijo, da je pač skladščnik in bo moral ob inventuri sodelovati v svojem oddelku, za katerega tudi odgovarja. V Iskri so takšni izpovedi pritrdili, zastopnik je na obravnavi celododal, da delavski svet Pezdircove pritožbe kratko malo ni obravnaval, ker je pač smatral odklonitev za očitno kršitev delovnih dolžnosti (!) in tako tudi predlagal disciplinski komisiji uvedbo postopka. Sodišče pri svojem delu ni potrebovalo kaj dosti časa, da je sklep Iskre spoznalo za nezakonit in ga tudi odpravilo. Kajti: ne samo, da je šlo za nezakonitost in nepravilnost že pri samem postopku delavskega sveta, slednji tudi kratko malo ni odgovoril na Pezdircovo pritožbo, da pa bo mera polna, delovna organizacija sploh ni navedla, kateri člen pravilnika o delovnih razmerjih je Pezdirc kršil (če lahko o tem sploh govorimo). Senat je ugotovil celo to, da omenjeni delavec sploh ne bi smel biti imenovan v inventurno komisijo, kar predpisuje Zakon o knjigovodstvu, ki natančno pravi, da delavci, ki upravljajo z materialnimi in denarnimi sredstvi, ne morejo biti člani komisije. Kaj šele predsedniki?!

NENAŠADEN IN PREDRZEN OBISK

Pri Hribarjevih v Gornjem Suhorju so imeli pred dnevi neprijeten obisk, ko se je k njim z avtomobilom Z-850 pripeljala skupina fantov, vstopila v hišo in se fizično lotila vseh, ki so bili tačas pri Hribarjevih. In vzrok? Pri Hribarjevih je bil tačas namreč tudi Anton Sušelj iz Vipave, ki se je malo predtem pripeljal čez Gorjance. Ugotovilo se je, da so Sušelj in pa družba v Z-850 teknovali po cestnišču, kdo bo koga prehitel in se zaradi tega tudi že stekli v Hrastu, medtem ko je bilo zadnje dejanje torej v Suhorju. Še imena pretepaško razpoloženih obiskovalcev: 23-letni Ivan Juršič, 22-letni Anton Juršič, 25-letni Jože Juršič in 28-letni Ivan Kastelic, vsi iz Novega mesta.

Senat sodišča seveda Peračičevemu zagovorniku ni mogel verjeti, saj so izjave prič in miličnikov, ki so zasedli doma najdeno blago, trdile povsem nasprotno. Peračiča je senat obsodil zaradi kaznivnega dejanja tavnine na denarno kazen 8.000 din, ki jo mora plačati najkasneje v dveh mesecih.

»Dolenjski list« v vsako družino

Dobil stanovanje in odšel

Zanimiv, poučen primer pred sodiščem združenega dela

Že domala pravo monotonost pri reševanju spornih zadev novomeškega sodišča združenega dela je pred kratkim prekinil zanimiv primer, v katerem je metliška „Bet“ vložila na sodišču zahtevek, da se Marko Kraševac izseli iz dvosobnega stanovanja v Metliki, češ da je to last tovarne, in ga naj njej tudi izroči.

V „Bet“ utemeljuje svoj zahtevek, da je Kraševac pred kratkim dobil od njih stanovanje, potem pa je le še 35 dni ostal pri njih v službi. Ker pač ne izpolnjuje pogojev iz zakona o stanovanjskih razmerjih (skupaj 10 let delovne dobe, od tega 5 let v Beti), pa tudi v delovnem razmerju ni več pri njih, zahtevajo, naj stanovanje nemudoma izprazni in ga vrne tovarni.

Zanimivo, da senat, ki mu je predsedoval Vladimir Bajc, zahtevku metliške „Bet“ ni ugodil. Zakaj? Po pregledu spisov in zaslišanju prič je sodišče namreč ugotovilo, da je pri Kraševcu šlo za sporazumno prenehanje delovnega razmerja, ne pa, da je izgubil službo po lastni krivdi ali na lastno zahtevo. V vlogi odboru za medsebojna razmerja

„Bet“ namreč stoji, da gre za „prošnjo za sporazumno prekinitve delovnega razmerja“, v takem primeru pa torej ni nikakršnega vzroka, da bi lahko podjetje delavcu stanovanje tudi odpovedalo. Senat je ob takšnih ugotovitvah, kot tudi tej, da stranki v sporazumni odpovedi delovnega razmerja z eno besedo nista omenili morebitne vrnitve stanovanja, odločilo, da zahtevek „Bet“ zavrne kot neutemeljen. Čeprav je podjetje izgubilo stanovanje, 35 dni za njim pa še delavca.

VLOMILEC ODŠEL BREZ PLENA

V kuhinji tovarne zdravil Krka na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu so imeli v noči na prejšnji četrtek vlomilski obisk. Storilec je prostore vdrl skozi okence za odlaganje posode v kuhinjo, vendar tam ni našel nič zase in je odšel brez plena.

To noč pa je bilo vlomljeno tudi v gostišče „Na trgu“, kjer je vlomilec iz predala točilne mize vzel za 140 din drobiža.

Z lato mu je razbil čeljusti

Ne tako nedožen pretep „Pri Poličku“ v Družinski vasi

V soboto zvečer je prišlo v gostilni „Pri Poličku“ v Družinski vasi do pretepa, v katerem so sodelovali 30-letni Vladimir Ilič in 26-letni Vladimir Tekstor iz Novega mesta na eni ter Martin in Anton Blažič iz Žalovič na drugi strani.

Oba Blažiča sta bila tisti večer v gostilni z dekleti, ko sta se nanju spravila Tekstor in Ilič. Prišlo je do ne tako nedolžnega pretepa, ki se je nadaljeval še pred gostilno. Tam je Tekstor iz ograje odtrgal lato in z njo namahal oba Blažiča, tako da sta morala v novomeško bolnišnico, od koder so Martina zaradi poškodb čeljusti odpeljali v Ljubljano.

Po zdravniško pomoč sta prišla tudi Tekstor in Ilič, vendar so ugotovili, da jima ni potrebna, pač pa so miličniki Iliča pridržali do iztreznitve, ker se je hotel pretepati še z možni postav. Kako se bo vsa zadeva končala, bodo odločili sodniki.

Tovarniški material odnašal domov

Na 8.000 din denarne kazni je senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto obsodil 23-letnega delavca črnomaljskega Belta Jadrana Peračiča, ki je bil v času od maja pa do 2. junija lani zaposlen pri novomeški IMV.

V omenjenem obdobju si je Peračič – tako je namreč pokazala preiskava – ki je ta čas delal na oddelku za montažo R-4, protipravno prisvojil več materiala, od kablov in žarnic do razdelilcev, v skupni vrednosti 1.935,30 din. Vse te predmete je Peračič odnesel na svoj dom v Ozalj, kjer so mu jih zasegeli delavci karlovskega SUP.

Peračič je na obravnavi minul teden dejanje v celoti zanimal, trdil je namreč, da je vrečo z avtomobilskimi deli našel na tovarniški avto-busni postaji ob nekem avtomobilu. Ne da bi pogledal, kaj je v vreči, jo je po lastnem pričevanju odnesel domov in šele takrat naj bi opazil, kaj je prinesel. Povedal je tudi, da je stvari nameraval vrniti v tovarno, da pa so ga prehiteli miličniki, ki so mu stvari zasegeli.

Senat sodišča seveda Peračičevemu zagovorniku ni mogel verjeti, saj so izjave prič in miličnikov, ki so zasedli doma najdeno blago, trdile povsem nasprotno. Peračiča je senat obsodil zaradi kaznivnega dejanja tavnine na denarno kazen 8.000 din, ki jo mora plačati najkasneje v dveh mesecih.

»Dolenjski list« v vsako družino

Prilipe: med prehitovanjem ob življenje

Novomeščan Jože Železnik umrl na kraju nezgode

V sredo ob 15.30 je prišlo na magistralni cesti Ljubljana – Zagreb pri Prilipah do hude prometne nesreče.

Tisto popoldne se je 28-letni Novomeščan Jože Železnik, stanujoč na Trahah 11, peljal z osebnim avtomobilom v koloni vozil proti Ljubljani. Nekje pri Prilipah se je odločil za prehitvanje tovornjaka s priklopnikom, ki je vozil pred njim. Ko je bil na levi strani cestišča, mu je nasproti pripeljal tovornjak z ljubljansko registracijo, ki ga je vozil 29-letni Dragomir Smitran z Jesenic na Gorenjskem. Prišlo je do silovitega čelnega trčenja, pri katerem je osebni avtomobil odbilo na desno, tovornjak pa je zaneslo čez bankino, kjer se je prevrnil po nasipu navzdol in obstal na boku. Posledice trčenja so bile hude, saj je Železnik, ki ga je med nesrečo vrglo iz avtomobila, že na kraju nezgode podlegel poškodbam, medtem ko je bilo gnotne škode kar za 130.000 din.

Zaradi nesreče je bil promet na magistralni zaprt za ves promet kar dve uri.

PRISVOJIL SI JE ZIDANICO

Ržkovi iz Vavte vasi so pred dnevi ugotovili, da so imeli v zidanici na Straški gori vlomilca. Kot so pokazali sledovi, je vlomilec vdrl skozi okno, potem pa v zidanici spal, si kahal in popival. S svojim početjem je zaenkrat še neznan storilec Ržkovim naredil za 3.000 din škodo.

KRONIKA NESREČ

TRČIL V HIŠO – V nedeljo zvečer je 18-letni Bojan Vogel iz Kočarije peljal osebni avtomobil iz Kostanjevice v šentjerneji, pri hiši številka 6 pa je vozilo zaradi nepriemne hitrosti nenadoma zaneslo na desno. Avtomobil je trčil naprej v tam parkirano „stoenko“, potem pa ga je odbilo še v zid hiše. Voznika in 18-letnega sopotnika Ivana Junkarja iz Malega Bana ter 16-letnega M. B. so zaradi dobljenih poškodb pre-peljali v novomeško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 40.500 din. Vogel je, kot se je ugotovilo, vozil brez vozniškega dovoljenja.

MOPEDISTA TRČILA – V nedeljo ob 9.30, se je A. C. iz Apnenika peljal z mopedom od Senuš proti Velikemu trnu in tam zapeljal v levi nepregledni ovinek kar po levi strani cestišča. Takrat je prav tako z mopedom pripeljal nasproti 31-letni Franc Pucelj. Mopedista sta trčila, pri čemer sta se oba poškodovala, materialne škode pa je bilo za 400 din. Cerovšek je vozil brez vozniškega dovoljenja.

VINJEN NA KOLESU – V četrtek zvečer se je po cesti Brežice – Dobova vinjen peljal na kolesu 28-letni Jože Vogrnec iz Loč. V Mostecu mu je nasproti pripeljala z osebnim avtomobilom Brežičanka Kristina Savnik. Kolesarja, ki je vozil brez luči in cik-cak po cesti je

zadela tako da so ga morali zaradi poškodb prepeljati v brežiško bolnišnico. ZARADI PREVELIKE HITROSTI ZDRKNIŠLA S CESTE – Minuli torek se je Valerija Novak iz Orehovice peljala z osebnim avtomobilom od Gornjega Vrhpolja proti Cerovemu logu, tam pa v križišču zavijala na desno proti domačemu kraju. Zaradi prevelike hitrosti je avtomobil zaneslo na levo, zdrknil je s ceste in se skotalil po strmini, trčil v drevo in obstal. Pri nesreči sta se poškodovala voznica in sopotnik Stane Luzar iz Orehovice, ki pa je na srečo dobil le nekaj prask, medtem ko so morali Novakovo prepeljati na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 15.000 din. Z MOTORJEM PO SREDINI CESTE – Jože Zupančič iz Krasinca se je v sredo zvečer peljal z osebnim avtomobilom od doma proti podzemlju, kjer mu je nasproti pripeljal na kolesu z motorjem 17-letni Anton Starešinič, prav tako iz Krasinca. Starešinič je med srečanjem vozil kar po sredi ceste, tako da je trčil v Zupančičev avtomobil. Motorist je bil pri nesreči ranjen in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko so materialno škodo ocenili na 10.000 din.

Najnovejše v zdravstvu

Kot vse občinske interesne skupnosti je tudi zdravstvo moralo pripraviti letošnji program na osnovi tega, kar bo zmožnost dati, in ne toliko, kot je bilo sprva predvideno. Za kakšne spremembe gre, je povedal Tone Pirc, predsednik izvršnega odbora občinske zdravstvene skupnosti:

„Občinska zdravstvena skupnost bo imela letos na voljo 11,82 odst. sredstev več, kot je bilo porabljenih za to dejavnost v minulem letu, čeprav bi resolucija dovoljevala 16-odstotno povečanje. Da pa bi se le približali možni 16-odstotno večji porabi, je pripravljen več varčevalnih ukrepov.“

Predvideno je znižanje staleža do 30 dni za 20 odstotkov.

Tone Pirc: „Vsi varčevalni ukrepi so zastavljeni tako, da bolnika ne bodo prizadejali.“

Razen tega gre priporočilo delovnim organizacijam, naj izplačujejo nadomestila za tovrstni stavež le v višini 80 odst., in ne 90 odst. kot doslej. Sklep občinske zdravstvene skupščine je tudi, da bo nadomestilo za nego bolnega otroka do 7. leta posledaj znašalo 70 odst., in ne več 80 odstotkov. Vse denarne datjate, kot potni stroški, pogrebne in v posmrtnine, ostajajo na lanskim ravni. Precej pod udarom pa bo pošiljanje v klimatska zdravilišča. Lani je bilo iz naše občine na tovrstnem zdravljenju 1188 občanov, od tega 258 borec, letos pa bo klimatsko zdravljenje lahko izkoristilo le 880 ljudi.

Sklenjeno je, da bodo v zdravstvenih ustanovah racionalneje predpisovali zdravila v količini in ceni, kar pa bo odvisno od zdravnika in ne na škodo bolnika.“

— Kako je z višjimi oziroma dodatnimi prispevki za soudelež-

bo pri stroških za zdravstveno varstvo?

„Predlagano je bilo, da bi uvedli novo soudeležbo občana za prevoz z rešilcem, vendar je skupščina menila, da bi s tem udarili hudo bolnega občana in da je bolje zaostri merila za uporabo reševalnega avtomobila. Tako dodatnega prispevka za rešila ne bo. Pač pa se uvaja dodatno plačilo vsakega občana za pregled pri specialistu. Doslej je plačal vsak po 60 din, po novem bo 70 din, pri tem pa so nekateri te vsote oproščeni. Novo je, da bo poleg tega vsak brez izjeme odšel do datek 30 din za specialistični pregled. Vsi navedeni ukrepi bodo dali okrog 11 milijonov dinarjev prihranka, več pa bo sprememb tudi pri planiranih investicijah.“

— Po planu so bile letos predvidene gradnje zdravstvenih postaj v Straži in Dol. Toplicah ter nabava opreme za novi zdravstveni dom v Novem mestu. Kaj varčevalni ukrepi spreminjajo?

„V letu 1980 je bilo za te investicije predvidenih 17 milijonov dinarjev, po novem jih bo le 8 milijonov, zato je sklenjeno, da se ne nabavi del sicer nujne opreme za zdravstveni dom in da se odloži gradnja zdravstvene postaje v Dol. Toplicah. Za Stražo, kjer so priprave najdlje, pa predlagamo čim hitrejšo gradnjo, da sredstva ne propadajo.“

— Kaj je z gradnjo novomeške bolnišnice, ki je sicer regijska investicija, pa je bila tudi predvidena za leto 1980?

„Občinska zdravstvena skupnost je za regijsko investicijo planirala 36,5 milijona dinarjev, zdaj plan zmanjšuje na 17 milijonov, kar pomeni, da se odloži gradnja polikliničnega trakta v bolnišnici in nabava opreme za avtomatsko obdelavo podatkov za zdravstveni center. Z zbranimi sredstvi v regiji bi pri bolnišnici letos zgradili le pralnico, delno pa naša skupnost pomaga sofinancirati gradnjo zdravstvene postaje v Vinici.“

— Je vse to že v veljavi ali šele v razpravi?

„Sklenjeno je že, saj so varčevalni program potrdili vsi trije zbori občinske skupščine, ukrepi pa bodo v veljavi predvidoma od aprila letos dalje, ker jih mora prej še formalno s sklepom potrditi občinska zdravstvena skupščina.“

R. BAČER

VINKO HAFNER V NOVOTEKSU — Predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner je med dvodnevним bivanjem v novomeški občini obiskal tudi Novoteks in spoznaval uspehe in težave tega kolektiva. Na posnetku je z direktorjem Luko Dolencem in sodelavci med obhodom proizvodnje. (Foto: Ria Bačar)

Tudi lani dobro gospodarili

„Krka“ je lani za 26 odst. presešla izvozni plan, poslovno leto je bilo ugodno, vendar so gospodarnost uvedli kot pravilo že ob začetku leta 1979

Tovarna Krka je sredi izredno velike investicije — gre za preko 2 milijardi dinarjev vlagan v osnovna sredstva in energetske prispevke — težave imajo zaradi neizpremenjenih cen zdravil od leta 1965, kljub temu pa so lani ustvarili za več kot 3 milijarde din prihodka. Dosežen je bil z velikimi napori kolektiva in gospodarnim obnašanjem.

Razveseljivo je, da v Krki akumulacija hitreje narašča kot splošna in skupna poraba, medtem ko so znotraj delovne organizacije po tozilih tudi različni rezultati. Zadnja tri leta skušajo z lastnim izvozom kriti uvoz za vsako ceno, tudi na račun ekonomike, tako se lahko ponašajo v letu 1979 s 730 milijoni iztržka na tujih tržiščih in s 26-odstotnim presežkom izvoznega plana. Res pa je, da je prodaja na domačem trgu zastajala za predvidevanji. Ker so cene nekaterim zdravilom še vedno v prodaji po cenah iz leta 1965, surovine pa so se medtem nekajkrat podražile, so pač izdelovanje nekaterih proizvodov začasno opustili kot nekateri drugi proizvajalci v državi. Tako se dogaja, da nekaterih zdravil ni dobiti, naj so bolnikom še tako potrebna. Za izgubo noče nihče delati.

Poudarek gospodarnemu obnašanju, ki so ga uvedli že v preteklem letu, je prinesel ugodne rezultate v več smereh. Naj

»Dolenjski list« v vsako družino

omenujemo le nadure, ki jih je bilo 65.000 manj kot v letu 1978, in pa zmanjšanje števila bolniških izostankov. Bolniških do 30 dni je bilo v letu 1979 v „Krki“ za 0,14 odst. manj, število bolniških nad 30 dni pa je upadlo za 0,3 odst.

Najnovejši omejitveni ukrepi in stabilizacija kolektiv „Krka“ niso presenetili. Letošnji plan prilagajajo zahtevam resolucije in računajo, da bo prihodek

narasel za nadaljnjih 18 odst. Omejitve pri zaposlovanju na rezijskih mestih, zlasti v administraciji, boljše izraba delovnega časa, omejitve cele vrste stroškov na ali celo pod raven minulega leta ter sklep, da po zaključnem računu ne bodo nič delili za osebne dohodke, bodo po predvidevanjih strokovnjakov v „Krki“ omogočili tudi letos nadaljnjo skromno rast osebnih dohodkov.

Spremembe pa se obetajo tudi v organiziranosti tovarne. Po zaključku investicij namerava iz Krke narediti sozd, kot zdaj računajo, pa naj bi nova organiziranost zaživela šele v letu 1982.

Letos nobene ohlapnosti

Občinska resolucija za letošnje leto v nobeni točki ne bi smela puščati možnosti za napačno razlago

Ko so člani novomeškega občinskega komiteja ZK 12. februarja obravnavali predlog občinske resolucije za letošnje leto v luči istovrstnega zveznega in republiškega dokumenta, so menili, da je gradivo potrebno dopolniti, preden gre v javno razpravo. Predvsem pa je treba poglobljeno in temeljito preveriti, ker politično in gospodarsko ni vzdržno, da bi krili samo 69 odst. uvoza z domačim izvozom, kot zdaj nakazuje gradivo.

Predlagali so, naj bi za vsako delovno organizacijo vodili neke vrste bilanco glede blagovne menjave s tujino in jo tudi sproti nadzorovali. Izredno natančno pa bo treba preveriti investicije na vseh področjih, ker so apetiti po gradnjah še vedno mnogo preveliki. Nujne bodo odločitve o tem, kaj bomo za vsako ceno morali graditi, kaj odložiti in kaj ustaviti. Glede tega bi morala biti resolucija povsem natančna, hkrati pa bi morali po mnenju komiteja doseči

poenoteno politiko bank na našem področju.

Člani so imeli ob predlogu resolucije še pripombe glede zaposlovanja, češ da je potrebno na tem področju doseči boljše sodelovanje med delovnimi organizacijami in da bo potreben oster ton pogovora z vsemi, ki kanijo ta del resolucije izigravati.

Bili so tudi mnenja, da je stanovanjsko izgradnjo vnesti v resolucijo bolj zavezujoče v tem smislu, da bo nekaj čez 400 stanovanj, ki so trenutno v gradnji, letos tudi dokončani in res vseljivih. Hkrati bi morali že zdaj vse pripraviti za gradnjo novih sosesk, da bi se stanovanjska gradnja v letu 1981 nemoteno nadaljevala.

Vsako bo malo prikrajšan

Stabilizacija sega tudi na področja vseh občinskih interesnih skupnosti, predvsem reže želje na področju investicij — O tem sta se izrekla dva občinska zbora

Pred zasedanjem zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine 13. februarja, je imela širša javnost prvič v rokah celotno poročilo o delu občinskih interesnih skupnosti za pretekla štiri leta.

V zdajšnje srednjeročno obdobje smo startali s precejšnjim zaostankom na vseh področjih v primeri s slovenskim poprečjem, zato so bili načrti zelo pogumno zastavljeni in zdaj se vidi, da so bile pri tem tudi prevelike oči in premajhen želoдец. Kljub temu je bilo veliko narejenega in še več bi bilo, če ne bi podražitve v gradbeništvu vzele toliko dodatnih sredstev.

Novomeška občina je še vedno med prvimi v Sloveniji po višini prispevnih stopenj, še dodatno pa zbira sredstva po družbenem dogovoru za razne gradnje. V zadnjem

letu srednjeročnega obdobja, ko se je bilo nadejati, da bo možno še marsikaj zamujenega nadoknaditi, je stabilizacija povzročila nujno krčenje sredstev, s tem v zvezi pa tudi programov interesnih skupnosti. Namesto 820 predvidenih milijonov za 5 interesnih skupnosti bo na voljo le 780 milijonov dinarjev. Vse skupščine interesnih skupnosti so že sprejele varčevalne programe, s katerimi skušajo izpad sredstev nadomestiti po načelu: redna dejavnost naj ne bi bila prizadeta, prav tako ne kvaliteta dela, pač pa so na udaru najprej investicije, zmanjševanje stroškov, omejitve zaposlovanja itd.

Občutno rezanje investicij je bilo v skupščinah interesnih skupnosti in v obeh občinskih zbora zadržano na področju telesne kulture, kulture, deloma v zdravstvu, medtem ko so predlagali naložbe v uspešno izobraževanje, v osnovno šolstvo in otroško varstvo izpeljati, kolikor se bo največ dalo.

Oba zbora sta sprejela stabilizacijske programe interesnih skupnosti, vendar v zboru krajevnih skupnosti z malce nejevoljno pripombo, da so del gradiva dobili pri vходу na sejo. Gre za bistvene spremembe pri načrtovanih investicijah, zato delegacije na terenu niso mogle o njih predhodno razpravljati. V načelu se je sicer vedelo, kje bo prišlo do krčenja programov, konkretno pa

ne. Tak primer naj bi bil kljub časovni stiski zares enkratna izjava, so poudarili delegati.

R. BAČER

OBVOZNIČNA DRSKA — BROD ČAKA — Predvideno je bilo, da bodo lani končana dela na obvoznici od novomeške bolnišnice do Broda s priključkom na glavno cesto proti Straži, vendar se je zataknilo, predvsem pri mostičku, ki še ni končan. Občani zaradi tega že postavljajo delegatska vprašanja v občinski skupščini. (Foto: R. Bačar)

Novomeška kronika

PRED BLOKI MORAJO SAMI — V Naselju Majde Silc se občani pritožujejo, da so zelenice zanemarjene, da so parkirišča pred bloki umazana itd. Preko delegatov so zahtevali, naj kdo poskrbi, da se ta zanemarjenost odpravi, pa so dobili lep odgovor: Stvar hišnih svetov je skrbeti za čistočo pred bloki (kot povsod drugod)! Ogledalo kultur stanovalcev blokov pa so parkirišča.

OB DVEH SE SAMOUPRAVA NE NEHA — Venomer se dogaja, da na sejah in sestankih delegati zapuščajajo sejne prostore, ko se bliža ura 14. Tako je potem sklepčnost negotova. Zaradi takih nujnih opravkov so na zboru krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine predlagali zasedanja v popoldanskem času. Takrat starši že razvijajo z vrtec otroke domov in bodo imeli čas opravljati svojo delegatsko dolžnost. Bati se je le, da ne bodo potem drugi izgovori.

KIOSK V SMIHELU — Pred starim smihelskim internatom se je te dni pojavil sodoben kiosk, v katerem bodo občani lahko kmalu kupovali tobacne izdelke, časopise in drugo blago, s katerim so običajno založene trafike. Doslej so morali vse to kupovati v mestu.

KAR TRIJE DEČKI — Minuli teden so v novomeški porodnišnici

inšpekcijska služba je nedavno ugotovila v več obratih družbene prehrane v Novem mestu porazno stanje in zahtevala, da nepravilnosti odpravijo, poskrbijo za boljše prostore itd. Temu v prenekateri delovni organizaciji niti ne oporekajo, ker vedo, da v takih prostorih, kot jih imajo zdaj, ni možno zagotoviti sanitarno, in sicer neoporečno prehrano.

Prav v zadnjem času pa so omejitveni ukrepi, delno

Zaradi menze v kleščah

družbeni dogovor o razporejanju dohodka, postavili pod vprašaj že skoro začete prenovitve. Eden takih značilnih primerov je v Novoteksu.

Za temeljito prenovitev menze oz. gradnjo so tozdi že združili 5 milijonov dinarjev, inšpekcija zahteva nove prostore, denar tako rekoč imajo, vendar ga, kot kaže, ne bodo smeli porabiti, ker družbeni dogovor ne dovoljuje letos toliko več porabe sredstev iz sklada skupne porabe, kolikor bi potrebovali za menzo, topel obrok in skromen počitniški regres. Odpovedati se enemu na račun drugega pa najbrž ne bo šlo, ker so zaslužki v tem kolektivu (kot pri vseh tekstilih) že tako majhni. V Novoteksu se zato zavzemajo, naj bi v skladih skupne porabe za ureditev obratov družbene prehrane naredili izjemo, kot velja za stanovanjsko izgradnjo. V podobnem položaju pa je še nekaj drugih delovnih organizacij, ki so se nenadoma znašle v kleščah.

ČLANARINO LAHKO PO POŠTI

Borci za severno mejo iz občin Novo mesto, Metlika, Črnomelj in Trebnje lahko letošnje članarino v znesku 250 dinarjev nakazujejo po pošti na običajen naslov, osebno pa lahko članarino plačajo v Novem mestu, na Glavnem trgu, pri urarju Matiji Wachterju.

rodile: Zdenka Zupan s Poti na Gorjance 26 — Andreja; Dragica Djenadič iz Lobetove 22 — Zorana in Majda Furar iz Kettejevgega drevereda 49 — dečka.

JAJCA SO CENEJŠA — Na novo-meški tržnici je cena jajcem kot običajno v tem letnem času zdrknila malce navzdol, kar je ob siceršnjih nenehni podražitvah redok primer. Sveža domača jajca prodajajo po 3,5 din, dobiti pa jih je tudi ceneje, če kupec „gliha“. Trg je dobro založen s solato, motovilcem, radičem in špinačo, izbira je pri sirčkih — skuti pa pri jušni zelenjavi. Sadržajo le na stalnih stojnicah. Od nedavnega je spet konkurenca, ker je Pik Vrbovc ob otoplitvi ponovno odprl svojo kovinsko kabino.

VSE O RODODENDRONIH

Hortikulturno društvo Novo mesto vabi 26. februarja ob 17. uri na predavanje Marka Jelinkarja, ki bo v sindikalnem domu. Predavatelj bo govoril o pripravi zemljišča in uporabi vrtnih elementov, saditvi in negi rododendronov, azalej in vrtnic.

Hišo gradimo le enkrat!

Gradnjo spremlja vrsta težav, ki se prično že z nabavo in izbiro gradbenih materialov.

ZAUPAJTE NAM SVOJE ŽELJE

Pomagali vam bomo s strokovnimi nasveti in z dobavo vseh vrst gradbenih materialov iz našega prodajnega programa. Našim kupcem nudimo brezplačen izračun količin potrebnih posameznih materialov. Organiziramo dostavo na gradbišče.

VSE OD TEMELJEV DO STREHE

v prodajalni gradbenega materiala

OPEKARNE ZALOG -
NOVO MESTO
Tel.: 21-403, 22-291

SEJEM OBRTI V MÜNCHNU!

DELAVCI PRI SAMOSTOJNIH OBRTNIKIHI

Sklad za dodatno in dopolnilno izobraževanje delavcev pri samostojnih obrtnikih občine Novo mesto organizira dne 13., 14. in 15. marca 1980 strokovno ekskurzijo na sejem obrti v Muenchen.
 Informacije dobite na telefon 21-564.

146/8-80

IGM „SAVA“ KRŠKO
 Komisija za delovna razmerja

sprejme v delovno razmerje v DE strokovne službe:

1 strojnega inženirja ali strojnega tehnika

za opravljanje nalog obdelave in sodelovanja pri pripravi del;

pogoj:

tri oziroma pet let delovnih izkušenj. Poskusno delo traja dva meseca.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: IGM „SAVA“ KRŠKO, CK Ž 59.

Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

149/8-80

MODELARJI USPEŠNO ZAČELI SEZONO!

AK Novo mesto je v nedeljo, 17. 2. 80, organiziral že tradicionalno modelarsko medklubsko tekmovanje za „Zimski pokal 80“. Tekmovali so v kategorijah jadralnih modelov (F-1-A), gumenjakov (F-1-B), največ tekmovalcev pa je bilo v kategoriji pionirskih modelov (A-1), kar je dobra spodbuda za naprej. Tekmovanja se je udeležilo 52 tekmovalcev iz: LT Mirna, AK Bela krajina, MK Vinica, OŠ Sentrupert, AK Brežice in AK N. mesto. Po razmeroma ugodnem vremenu smo ugotovili dobro pripravljenost tekmovalcev za sezono, ki je pred

nami. Se posebej spodbudno pa je, da je bilo opaziti veliko zainteresiranost pionirjev za ta šport; vidijo se vloženi napori v delo z njimi. Se vedno pa so največji problem sredstva za množično razvijanje letalskega modelarstva.

Rezultati:

- A-1**
- Huč Miran, Mirna - 252 točk
 - Ostrovčan Matjaž, AK Novo mesto - 222 točk
 - Gregorič Bogdan, Mirna - 220 točk
 - Sitar Marjan, Mirna - 212 točk
 - Brudar Mitja, AK Novo mesto - 153 točk
 - Dravinec Aleš, AK Novo mesto - 150 točk

- Grešak Božo, AK Novo mesto - 129 točk
- Jankovič Dušan, AK Brežice - 120 točk
- Humar Gregor, AK Novo mesto - 119 točk
- 10 - 11 Jakša Denis - 104 točke ter Maroti Miha - 104 točke (oba AK Bela krajina)

F-1-A

- Žulič Damjan - 1220 točk
- Grošelj Janko - 1112 točk
- Jevšček Matej - 1078 točk (vsi AK Novo mesto)

F-1-B

- Brudar Tine - 1029 točk
- Stankovič Dragan - 996 točk
- Zupanc Marjan - 863 točk (vsi AK Novo mesto)

ZAHVALA

Po težki, zahrbtni in neozdravljivi bolezni nas je v 53. letu starosti zapustil dragi mož, oče, sin, stari oče, brat, stric in tast

ALBIN VOVK

iz Gor. Straže 78 pri Novem mestu

Od njega smo se za vedno poslovili 15. februarja. Ostali so nam žalost, bolečina ter spomin na njegovo dobroto. Vsem, ki ste mu v času bolezni kakorkoli pomagali in mu dajali voljo do življenja, se iskreno zahvalujemo. Posebna zahvala prim. dr. Trobišu, dr. Glucksu in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnice Novo mesto, zdravnikom Onkološkega inštituta v Ljubljani. Hvala tov. Slavku Paverju, tov. Francu Sajetu za poslovlilne besede pred domačo hišo, sosedom iz bloka, Faleskinovim, Šporarjevim, Urbančičevim in ostalim. Prav tako se zahvaljujemo podjetju „Gorjanci“ za organizacijo pogreba, opravljena govora, podarjene vence ter številno udeležbo na pogrebu. Hvala združenju šoferjev in avtomehanikov Slovenije, podbi iz Straže, pevskemu društvu Gorjanci iz Straže in ostalim. Še enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste pokojnika imeli radi.

Žalujoči: žena Milka, mama Micka, hčerki Majda in Darja z družino, sestra Mici z družino ter ostalo sorodstvo

Straža, Soteska, Novo mesto, Mengeš, Beograd

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 13. februarja so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Mežič iz Malega Podloga - Francija, Marjana Lamut iz Trebnjega - Jašo, Slavica Rapuš z Gorenje Gomile - Mojco, Helena Stepan iz Gorenje Straže - Jerneja, Lidija Polak iz Trebnjega - Primoža, Rozalija Barbo iz Mirne peči - Mitja, Ema Stariha iz Moverne vasi - Jožico, Bernarda Vlahič iz Fučkovcev - Toneta, Ana Kozinc iz Koluderij - Katarino, Zdenka Žgajner iz Novakov - Silvijo, Šehrija Durakovič iz Podgore - Samiro, Stoja Priselac iz Kamanja - Ljubico, Mija Cerle iz Gabrovke - Tino, Jožica Mojstirovič iz Skočjana - Darjo, Jožica Rozman iz Kanizari - Miloša, Darinka Selan iz Budganje vasi - Milana, Anica Longar iz Dolenjskih Toplic - Tanjo, Frančiška Slak z Drečjega vrha - Antona, Milka Vidovič iz Zaloga - Siniša, Draginja Ilinčič iz Rožnega dola - Slavico, Marija Dichlberger iz Črnomlja - Mateja, Marija Kobe z Dolža - Tomaža, Zofija Redek iz Ločne - Jurija, Ana Klemenčič iz Reštova - Denisa, Ana Mežič iz Velike vasi - Damjana, Marija Okoren iz Blata - Alena, Anica Povše iz Klencvika - Dušana, Terezija Repovž z Gomile - dečka, Zdenka Luzar iz Gabrja - deklco, Frančiška Kuzma iz Črnomlja - deklco, Alojzija Vodopivec iz Biške vasi - dečka, Martina Kapele iz Metlike - deklco, Ana Adlešič iz Jadričev - dečka, Anica Jakelj iz Pračene - deklco in Stanislava Zakrajšek iz Dolnjih Ponikev - Boštjana. - Čestitamo!

ZAHVALA

Po kratki in težki bolezni nas je v 40. letu zapustil naš dragi oče, brat in stric

ANTON PLUT

šofer iz Novega mesta

Najlepše se zahvaljujemo za pomoč Cestnemu podjetju Novo mesto, združenju šoferjev in avtomehanikov Novo mesto, pevskemu zboru iz Šmihela, Gasilskemu društvu iz Stranske vasi, župniku iz Šmihela za opravljeni obred ter vsem znancem in prijateljem.

Žalujoči: vsi njegovi

FRIZERSKI SALON „MILKA“

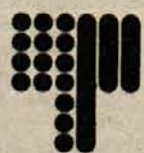
žensko - moško frizerstvo
 Partizanska 3
 NOVO MESTO

**NOVO! NOVO! NOVO!
 MOŠKO FRIZERSTVO!**

- britje
- striženje
- barvanje brk - brade
- preparacija las
- modno striženje: karate, judo, kendo, sai, aikido
- linije za leto 1980: college, fiftie's, harvard, dandy

Naročila sprejemamo tudi po telefonu 21-282

AKUMULATORSKA DELAVNICA TASEV BLAŽO

Partizanska 11
 NOVO MESTO
 tel: 23-826

- izdelovanje akumulatorjev
- izdelovanje ježkov za ikebane
- popravilo akumulatorjev
- polnjenje in formiranje akumulatorjev

VOZNIKI!

ZANESLJIVA
 ZAŠČITA
 PROTI KOROZIJI
TECTYL CENTER

PETER PERDEC

POD TRŠKO GORO 90
 Tel.: (068) 22 - 372

4-LETNA GARANCIJA

novoles

Grizejo otroke

Steklina je blizu

Lani so v Kočevju uradno ugotovili več deset primerov, ko so psi ogrizli ljudi, v veliki večini primerov seveda otroke. Tudi letos so ugotovili že sedem takih primerov. Veliko ljudi pa ugrizov niti ne prijavljajo.

Predpisi določajo, da mora biti pes, ki je ugriznil človeka, 15 dni pod nadzorom oziroma na opazovanju na Veterinarski postaji. V Kočevju tega določila ni možno uresničevati, ker nimamo več niti hleva za pse, kjer bi jih morali zadržati in opazovati. Zato puste veterinarji pse pri lastnikih in jih hodijo k njim opazovat.

Do stekline smo v občini preveč brezbržni. Javna tajnost je, da v občini okoli 100 psov ni cepljenih, ker so pač stroški cepljenja precejšnji. Steklino so odkrili že pri Škofji Loki in Karlovcu, se pravi razmeroma blizu. Če bo zašla na naše redko naseljeno območje, jo bo težko izkoreniniti, saj jo prenašajo razen psov, mačk in lisic lahko še risi, volkovi in nekatere druge divje živali, ki jih je prav na našem območju precej.

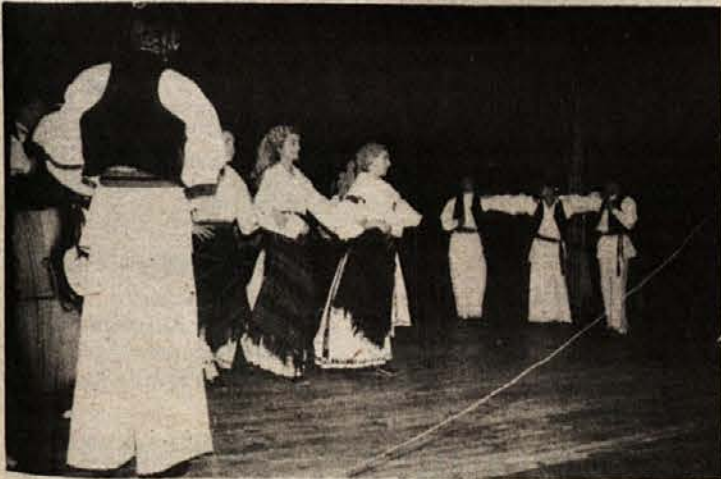
Ukrepati je treba zdaj, ne se, ko bo prepozno!

J. PRIMC

KONČANA ZAKONSKA LIGA

Na kegljišču v Mozlju pri Kočevju so pred kratkim odigrali zadnje kolo lige za zakonske pare v kegljanju. Tekmovanja se je udeležilo 15 parov iz vse KS „Ivan Omerza“. Končni vrstni red: 1. Majda in Slavko Casar, ki sta podrla natančno 1000 kegljev, 2. Erika in Franc Miklič 990, 3. Nevenka in Gojko Bunjevac 970 kegljev itd. Po podelitvi nagrad in priznanj so organizatorji pripravili za zakonce družabni večer. Posebno pohvalo za uspešno vodenje zakonske lige v kegljanju zaslužita domačina Gojko Bunjevac in Franc Salamon.

M. K.

APLAVZ FOLKLORI — Med kulturnimi skupinami iz pobratene KS Novi Zagreb-Trnsko je požela največ aplavza folklorja, ki je nastopila v največ točkah. (Foto: Jože Primc)

Nismo le godba za pogrebe

Tudi živim želi delavska godba nuditi več — Po osmih letih zvišali članarino — Novo vodstvo, novi načrti

Obvestilo o zvišanju podporna članarine od 2 din na osebo na 5 din je poslala pred kratkim Delavska godba Kočevje vsem OZD, podpornim članom in drugim. O tej odločitvi in o načrtih godbe smo se te dni pogovarjali s kapelnikom godbe Slavkom Rančigajem in tajnikom Francem Kresetom.

Kje je vzrok za tako občutno zvišanje članarine? Kakšni so bili dohodki godbe lani in kakšne pričakuje letos?

Ze vse od leta 1972 je bila podporna članarina le 2 din na

osebo. Z njo smo lani nabrali okoli 130.000 din, približno 100.000 din pa smo iztržili še z igranjem na pogrebih, proslavah in prireditvah. Če bomo imeli podpornih članov enako kot lani, potem bodo naši dohodki znašali okoli 400.000 din.

V minulih letih smo denar porabili predvsem za šolanje novih godbenikov za kar smo porabili tudi vsakoletno dotacijo kulturne skupnosti 30.000 din; za dopolnjevanje instrumentov in za nakup uniform za godbenike, za kar smo porabili tudi lansko izredno dotacijo kulturne skupnosti. Podrobno poročilo o

porabi denarja dobe naši člani pismeno.

Letos bo denarja nekoliko več. Za kaj ga boste porabili?

Nadaljevali bomo z dopolnjevanjem instrumentov in oblet ter šolanjem novih godbenikov. Pred kratkim smo za vadbo dobili prostore v gimnaziji in precej denarja bo šlo prav za nakup opreme za te prostore. Zdaj, ko bodo vaje v mestu — doslej so bile v Rudarskem domu na Rudniku — bo lažje prihajalo na vaje več godbenikov.

Med občani prevladuje pričanje, da s prispevkom za godbo plačujejo le, da jim bo godba na njihovem pogrebu igrala brezplačno.

To je res, vendar mi nismo le pogrebna godba. Radi bi podpornim

članom čimveč nudili že zdaj, se pravi živim. Če bodo občani dobro sodelovali z godbo, se jim bo ta tudi primerno oddolžila.

Kakšna je možnost, da bi med turistično sezono prirajali v mestu koncerte?

Trenutno te možnosti ni. Godba je bila zadnja leta v težavah. Zdaj nimamo naštudiranih koncertnih programov niti nimamo dovolj god-

benikov, ki bi bili v kratkem času sposobni igrati na koncertu. Ne rečemo pa, da tudi takih koncertov ne bo. Kot sva že omenila, moramo prej rešiti organizacijske in finančne

bralce?

Obvestila bi jih, da že od julija lani velja nov cenik. Tako stane sodelovanje godbe na pogrebih nečlanov 2.500 do 5.000 din,

KAPELNIK IN TAJNIK — Kapelnik kočevske delavske godbe Slavko Rančigaj (desno) in tajnik godbe Franc Kreseta zaupata v kolektiv godbenikov in menita, da bo godba, če bo imela pogoje za delo, občane tudi prijetno presenetila. (Foto: Primc)

zadeve ter še izpopolniti opremo. Seveda pa vabimo v naše vrste še nove godbenike, tudi nekdanje člane godbe, ki v zadnjem obdobju niso več prihajali na vaje.

Želita še s čim seznaniti naše

igranje na proslavah in prireditvah 4.000 do 4.500 din, samostojni koncerti pa 4.500 do 5.000 din. Cene so odvisne predvsem od oddaljenosti od Kočevja.

J. PRIMC

Vsiljeno ni nikoli dobro

Čas za razpravo o ekonomskih stanarinah je kratek, predlog ne upošteva mnenj stanovalcev in hišnih svetov, zato je upravičena bojazen, da ne bi spet na hitro sprejeli nekaj slabega

Osnutek samoupravnega sporazuma o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine, ki je te dni v javni razpravi v kočevski občini, gotovo ni zrel za sprejem.

Njegova določila so pretežno nedodelana in nejasna, nekatera pa tudi neekonomska in nesamoupravna. V osnutku tudi ni predlaganih več različic (variant), možnega reševanja posameznih zadev in samouprave, za katerega pa je bilo že dostikrat ugotovljeno, da je slab.

Razen nesamoupravnosti in negospodarnosti pa bi novi sporazum rad podtaknil stanovalcem nekatere stroške, ki jih gotovo niso dolžni plačevati le stanovalci ali pa ne v predlagani višini. Tako na primer vzdrževanje starih hiš ni le stvar stanovalcev, predvsem novih hiš, ki naj bi za te namene po predlogu v sporazumu združevali skoraj 35 odstotkov stanarine. Tako namreč v glavnem le siromašji nove hiše. Take hiše bi morali vzdrževati solidarno ali vsi zaposleni (ne le stanovalci v družbenih stanovanjih) ali lastniki teh stanovanj (skupaj s stanovalci), ali pa naj bi — če je vzdrževanje res neekonomsko — ta stanovanja prodali (ali darovali) stanovalcem. V zadnjem primeru (tako so na

primer že sklenili v občini Senj) se lastniki ne bi le znebili neekonomskih stanovanj, ampak bi celo iztržili nekaj denarja za nove gradnje ali popravila drugih stanovanj; novi lastniki pa bi gotovo sami, na lastne stroške hitro lepo uredili stanovanje.

Posebna cvetka je predlagana notranja delitev stanarine, ki je gotovo sporna v vseh postavkah, omenimo naj pa le tistih 12,74 odstotka stanarine, ki naj bi šla „za stroške upravljanja in dela strokovnih služb“. Ker bodo stanovalci v petih letih, približno 5 krat večje bo zato tudi dohodek strokovnih služb avtomatsko za toliko večji.

Najbolj gospodarno in edino samoupravno bi bilo, če bi vsa stanarina ostajala hišnim svetom. Hišni sveti naj tudi sami oblikujejo tako združevanje sredstev, take samoupravne organe in take skupne strokovne službe, kot se njim zde najbolj potrebne in primerne. Le tako bomo prišli do resnično prave samouprave in s tem tudi do gospodarne porabe stanovanjskega denarja. Vse drugo pomeni „vsiljevanje od zunaj“, praksa pa je pokazala, da stanovalci take vsiljene samouprave, ki je v resnici nesamoupravna, ne sprejemajo in v njej ne sodelujejo.

J. PRIMC

ŽELJNE ZA PREŠERNA

V Željnah pri Kočevju, kjer je živahno kulturno življenje, so 9. februarja počastili Prešernov dan. V kulturnem programu je sodeloval domači, a že dolgo daleč znani nonet „Rog“, ki je zapel več pesmi, mladinci pa so nastopili z recitacijami.

ČUDNA POPOLDANSKA OBRT

Zvedeli smo, da se nekateri v Kočevju ukvarjajo s čudno popoldansko obrtjo: pri kvartanju obirajo občane. Taki hazarderji se zbirajo v nekaterih gostiščih. Miličniki jih sicer včasih preseneti, vendar se hazarderji ne spreobrnejo, saj dodatno zaslužijo na dan tudi okoli 400 dinarjev. Nekdo se je pri sodišču celo zagovarjal, da je kradel, oz. vlomil le zato, ker so ga med kvartanjem v gostišču društva upokojenec obrali za ves denar.

NEKULTURNO V DOMU KULTURE

Na zadnji kulturni prireditvi Šeškovem domu v Kočevju smo bili priča precej nenavadnemu, vedenju precejšnje števila gledalcev. Mnogi gledalci so med predstavo kadili. Več jih je dajalo glasne pripombe izvajalcem, zahtevalo drugačen program ali pa so si gledalci dajali pripombe drug drugemu. Vse te glasne pripombe so bile izražene v srbohrvatskem jeziku. To pa ne pomeni, da so domačini bolj kulturni, saj so bili na prireditvi v veliki manjšini, kar pomeni, da si sezonski delavci bolj žele kulturnih prireditev kot domačini.

OGRAJA ZA PIJANCE ALI ZA VSE OBČANE?

Nekateri še vedno opozarjajo, da je ob Rinzi potrebna ograja, ker se je že več ljudi utopilo. Taka ograja gotovo ni potrebna ob vsej reki. Tudi drugod nimajo ograjenih rek. S tem bi onemogočili tudi ribolov. Kočevci predlagajo, naj bi bila taka ograja vsaj od zapornic do avtobusne postaje, saj je tu v bližini več gostišč, in prav tisti, ki so pregledoko pogledali v kozarce, so prav tu najpogosteje padali v Rinzo.

OBČNI ZBOR GASILSKEGA DRUŠTVA

Na občnem zboru Gasilskega društva Kočevje, ki je bilo minulo soboto, so pregledali dosedanje delo in sprejeli delovni program za letošnje leto. Iz poročil je razvidno, da so člani društva uspešno reševali številne probleme, ki so se pojavljali na tem področju. S hitrimi akcijami in ostalim prizadevanjem jim je uspelo število požarov zmanjšati. Minulo leto so gasilci tega društva sodelovali pri sedmih požarih. Pohvalno je, da imajo v svojih vrstah precej mladih. Neglede na to pa so ugotovili, da imajo v svojih vrstah premalo strokovnjakov iz raznih gospodarskih panog. Za predsednika so izvolili Alojza Vidica, zaposlenega pri TOZD Govedoreja Kočevje, za poveljnika pa tov. Borisa Leskoška.

Bolje izkoristiti zmogljivosti

Letos bodo v kmetijstvo vložili okoli 39 milijonov dinarjev — Predvsem v hleve in stroje

Medtem ko so v industrijskih delovnih organizacijah začeli misliti o novih proizvodnih planih z novim letom, ki ponekod ali še zmeraj velja za začetek poslovnega leta, so v kmetijskih delovnih organizacijah začeli bolj intenzivno s pripravami na proizvodnjo z bližino pomladi. Kako so te priprave stekle v Kmetijski zadrugi Trebnje, pa smo izvedeli v pogovoru z njenim direktorjem inž. Dragom Kotarjem.

Kmetijska zadruga Trebnje je organizirana v dva tozda: temeljno zadrugo organizacijo za tako imenovano primarno

z vsem potrebnim materialom. Glavna usmeritev obeh temeljnih organizacij ostaja seveda še naprej taka kot lani, le s to razliko, da bodo povečali proizvodnjo oziroma promet. Ker so že v prejšnjih letih sorazmerno z drugimi močno povečali proizvodnjo, na leto tudi za 15–20 %, čemur je bila vzrok precejšnja nerazvitost trebanjskega konca, bodo letos povečali proizvodnjo le za okoli 10 odst.

„Naš cilj v sedanjem položaju gospodarstva je seveda, da čim bolj stopnjujemo izkoriščenost dosedanjih zmogljivosti,“ je rekel inž. Drago Kotar. „To pa ne pomeni, da ne bomo tudi letos vlagali v povečanje naših zmogljivosti. Vanje bomo vložili 39 milijonov dinarjev. Ta denar bomo porabili za dvajset novih strojnih skupnosti, s katerimi smo dosegli že precejšnje uspehe, zgradili bomo 200 novih stojšč za živino, v izboljšanje sistema za zbiranje mleka, v izboljšanje semen itn. Tako naj bi letos v mlekoreji dosegli 7-odstotno povečanje, v mesoreji pa 3-odstotno.

Povečali bodo pridelek krompirja za okoli 7 odstotkov, pitanje telet se bo od sedanjih 2.000 povečalo na 2.500 in

število mladih goved od sedanjih 200 na 500 glav. Obstajajo pa tudi načrti za povečanje pridelka sadja, tako imenovane mehkega sadja, kot je ribez, grozdje. Da bodo predvideno dosegli, bo morala delež nalog opraviti tudi trgovina. Direktor zadruga je zagotovil, da so pravočasno opravili vse potrebne dogovore za nabavo gnojil, skropiv in semen. V vrsto opravljenih nalog šteje tudi uspešno opravljeno izobraževanje, priprave pospeševalne službe in vodij zadrugnih enot. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje hitreje zemljiške zlozbe, hidromelioracij in uvajanje novih prijemov v mesoreji. Prav pri zadnji že tečejo poskusi s povečanjem števila ovc, s katerimi bi poslej bolje izkoristili opuščene pašne površine, hkrati pa povečali izbor mesa na našem trgu. Več določenega je bilo narejenega tudi že na področju uvajanja perutninarstva, kjer so bili že doseženi prvi dogovori s Perutnino iz Zaloga.

Kotar je povedal, da so v javni razpravi smernice za sprejem novega srednjeročnega plana razvoja kmetijstva v trebanjski občini. O tem vprašanju pa bomo spregovorili v eni izmed naslednjih števil hkrati z odgovorom na vprašanje, kako bodo financirali pospeševalno službo.

J. S.

proizvodnjo in tozdr trgovina, katere naloga je predvsem oskrbovati primarno proizvodnjo

ŠAHISTI DOBILI KLUB

Že v delavskih športnih igrah je bilo opaziti, da je zanimanje za šah v trebanjski občini izredno živo. Že prej so nekateri zanesenjaki „kraljevske igre“ razmišljali o organizirani obliki šahiranja, letos pa so se njihove želje končno uresničile. V ponedeljek, 18. februarja, je bil ustanovni zbor šahovskega kluba Trebnje, kjer so bili določeni organi kluba in nosilci konstituiranja. Dogovorjeno je bilo tudi, da bo prostor ob določenih dnevih na razpolago v prostori knjižnice, vendar je to začasna rešitev, saj že potekajo razgovori o pridobitvi lastnega prostora.

SODELOVANJE MED KZ IN PERUTNINO

Za pretekli petek je bil v Trebnjem sklican sestanek med predstavniki trebanjske kmetijske zadruga in Perutnino iz Zaloga. Na sestanku so se dogovorili o sodelovanju pri reji perutnine. Že letos bodo namreč na Trebanjskem usposobili štiri pitališča za perutnino, tako da bodo lahko skupaj s perutnino naenkrat redili okoli 60.000 piščancev. Kasneje bodo ta program še razširili.

DANES SEJA VSEH TREH ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

Za danes je v Trebnjem sklicana 12. seja vseh treh zborov občinske skupščine. Delegati bodo na seji obravnavali resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana trebanjske občine v letošnjem letu, poročilo o planirani investicijski dejavnosti, analizo izvajanja programa razvoja Suhe krajine in poročilo o izvajanju sklepov v zvezi s socializacijo Romov.

DOBRA PEVSKA „LETINA“

Samostojni koncert pevskega zbora — Mešani pevski zbor „Trimo“ iz Trebnjega, ki deluje v okviru KUD „Pavel Golia“, bo za začetek sezone imel samostojen koncert, in sicer 24. februarja, na gostovanju v Žužemberku. Sodelovanje, ki se je s to suhokranjsko krajevno skupnostjo začelo za njen krajevni praznik, se torej nadaljuje, kar vsekakor kaže na veliko zanimanje Suhokranjcev za umetno, predvsem pa narodno pesem. Vendar to ni osamljen primer. Tudi mešani pevski zbor iz Šentlovenca je pred kratkim izvedel samostojen koncert na Veliki Loki, in to zelo uspešno. Torej se letos v trebanjski občini najbrž ne obeta glasbena suša.

Lojze Podboj

ROMI SE IZOBRAŽUJEJO

Program izobraževanja in vključevanja Romov v normalne življenjske razmere v trebanjski občini poteka po predvidenih načrtih. Tako zdaj sedem Romčkov iz naselja Hudeje obiskuje otroški vrtec, kjer se bodo po programu male šole pripravili na šolanje v osnovni šoli, hkrati pa osem Romov v starosti od 10 do 15 let obiskuje tečaj za opismenjevanje v posebnem oddelku pri Centru za izobraževanje in kulturo. Ta tečaj bo trajal do konca leta.

OBČNI ZBORI SINDIKATA SO KONČANI

Občni zbori osnovnih organizacij sindikata so že opravljeni, prve ocene pa kažejo, da uspešno. Tako se jih je udeležila velika večina članstva, prav tako pa so bila veliko prej opravljena evidentiranja za nova vodstva. Na občinskih zborih so bile dane tudi smernice za stabilizacijsko obnašanje v letošnjem letu.

PREDNOST VEČJIM PRIDELOVALCEM — Med cilji gospodarske stabilizacije je tudi povečanje pridelkov hrane. Zato bo treba še bolj kot doslej spodbujati ustanavljanje strojnih skupnosti in uvajanje sodobnih agrotehničnih prijemov. Prednost pri tem bodo imeli kmetje, ki bodo sposobni pridelovati več hrane, torej „čisti“ kmetje, ne na polkmetje ali polproletarci, kot jim tudi rečemo. (Foto: J. Simčič)

POSEKAL 80 VINSKIH TRT

Na sevniški postaji milice se je prejšnji terek oglašil Leopold Pečar iz Dolnjega Boštanja 9 in prijavil, da mu je neznan storilec v Vrhu pri Boštanju posekal 80 vinskih trt, starih 8 let. Pečar je tako oškodovan kar za okoli 20.000 din. Storilec — za njim miličniki vneto poizvedujejo — je dejanje, kot vse kaže, storil iz maščevanja.

TEDEN CVIČKA BO V TREBANJSKI OBČINI

Teden dolenjskega cvička, ki ga že sedmič zapored organizira Društvo vinogradnikov Dolenjske, bo letos v trebanjski občini. To vino je na trgu vse bolj iskano, zato tudi ob najboljših letinah vinogradniki ne morejo zadostiti potrebam. Vse večje uspehe v vinogradništvu je opaziti tudi v trebanjski občini, zato bo prireditelj zanj še do datna spodbuda. Prireditelj bo popestrjena z bogatim kulturnim programom in prikazom vinogradniške tradicije na Dolenjskem. Pokroviteljstvo nad prireditvijo, o kateri bomo še obširno poročali, je prevzela trebanjska občinska skupščina.

Manj zavezancev

Kljub temu uspeh na izpitih — Lepi načrti AMD in komisij

Čeprav se zdi, da naši „dacarji“ se zdaleč niso tako strogi, kot so po drugih državah, je vendarle treba poplačati vse, kar dolgujemo državi. In tako kot prejšnja leta je bilo treba tudi letos do konca januarja prijaviti vse dohodke, ki so presegali 240.000 dinarjev.

Za zdaj je bilo takih davčnih zavezancev v trebanjski občini pet med neobrtniki, medtem ko davčna služba pričakuje, da jih bo med obrtniki tudi okoli pet.

Tako bo letos okoli 10 davčnih zavezancev za plačilo davka na skupni dohodek. Med občani, ki so prijavili tako visok dohodek, so štirje zdravniki in en trgovski potnik.

Kot smo že rekli, pričakujejo tudi štiri obrtnike. Najvišji dohodek v trebanjski občini je 351.855. Na davčni upravi so prepričani, da so se prijavili vsi zavezanci, saj že dosedanja poizvedovanja kažejo na to, da rovin ne bo. Pa tudi sicer se tistim davčnim zavezancem ne bi zgodilo nič hudega, če bi slučajno „pozabili“ na to obveznost. Plačali bi le nekoliko večjo kazen, medtem, ko bi le stežka prišlo do kazenskega pregona.

Zanimivo je, da je kljub višji kvoti, ki jo lahko posameznik zasluži, jih bo letos le neznatno manj plačalo davek. Lani je bilo okoli 100 napovedi, od tega jih je okoli 15 plačalo davek, letos pa jih bo od skupnega števila prijaviteljev plačalo le okoli 6.

Pridelati več hrane!

V kmetijstvu imamo še velike notranje rezerve

Prizadevamo si za bolj učinkovito gospodarstvo. Prva med nalogami, ki nas čaka na tem področju, je povečanje produktivnosti, hkrati pa učinkovitosti naložb. In prizadevanja niso omejena samo na industrijo, kot radi mislimo v vsakdanjem življenju, ko mislimo o gospodarstvu, temveč tudi v kmetijstvu. Prav tu imamo še velike notranje rezerve. Kako jih izkoristiti?

Na nedavnem ustanovnem zboru Kmetijske živilske skupnosti Dolenjske je eden izmed razpravljalcev govoril tudi o naši kmetijski politiki. Ni toliko grajal njene splošne usmeritve, kolikor njeno „vedenje“ na terenu. Predvsem mu ni prav, da pri nas obravnavamo na enak način čistega kmeta kot polkmeta. In pri tem je mislil na tisti sloj našega prebivalstva, ki je polovico delovnega časa zaposlen v industriji, polovico pa doma na svoji zemlji. In temu sloju zameri, da dobiva enako ugodne kredite za svojo kmetijo, da ga pospeševalci obravnavajo s skoraj enako pozornostjo, da nabavlja stroje pod enakimi pogoji kot kmetje. Pri tem pa taki polkmetje proizvajajo manj tržnih presežkov, saj niso v celoti odvisni od dela na kmetiji.

Vendar imajo polkmetje še eno ime: v industriji jim pravijo polproletarci. In tudi tam niso zažalostni z njimi. Čeprav pravih statističnih podatkov o njihovi učinkovitosti v tovarnah ni, pa vendarle prevladuje mnenje, da je njihova storilnost

manjša kot drugih delavcev, da radi vzamejo bolniški stalež ipd. Vendar polproletarci ali polkmetje kljub temu sorazmerno dobro živijo. Kar zaradi nagrajevanja po delu izgube v tovarni, nadoknadijo doma in obratno.

Čeprav teh pojavov ne gre posploševati, nekaterim vjam industrije tak tip proizvajalca prav gotovo prav pride, pa je vendarle res, da v industriji, kjer so naložbe tudi velike, le-te moramo smotno izkoriščati. Hkrati je tudi napočil čas, da nehamo investirati v tako „konjičarsko“ kmetijstvo, s kakršnim se ukvarjajo polkmetje. Zato bo verjetno treba delovno disciplino v tovarnah še zaostri, hkrati pa bo treba v kmetijstvu odnos do pravih kmetov še bolj izčistiti. Ta proces se je nekako že začel, saj se ob kroničnem pomanjkanju pospeševalcev ti bolj posvečajo tistim kmetom, ki več proizvajajo za zadruga. Spremembe pa bodo morale nastopiti tudi pri kreditni politiki zadrug, pa morda tudi pri zemlji. Zemljo bo namreč treba dati tistim, ki se želijo v celoti posvetiti delu na kmetiji, torej potencialno najmočnejšim kmetijskim proizvajalcem. Kot je rekel omenjeni razpravljalec, zdaj ne gre več za reševanje socialnega vprašanja kmetov, temveč za edini resnični problem: kako pridelati več hrane. In rešitvi tega vprašanja mora biti podrejeno izvajanje kmetijske politike na podeželju, v praksi.

J. SIMČIČ

IZ KRAJA V KRAJ

OBISK V ZADRUGI — Trebanjski fantje so te dni odhajali k vojakom. Mnogi med njimi so se pred odhodom oglašili tudi v trebanjski kmetijski zadrugi. In ta obisk je morda več od vsakdanje vjudnosti: pomeni namreč, da je zadruga za te fante resen poslovni partner, s katerim bodo tesno sodelovali tudi po prihodu iz vojašnic. Obisk namreč pomeni za zadrugo majhen opomin: ne pozabi na nas! In prav bi bilo, ko bi zadruga res ne pozabila nanje. Za začetek bi bilo dovolj pošiljanje združnega glasila.

SE OSTREJŠE VARČEVANJE — Poročali smo že, da so se v eni izmed trebanjskih skupnosti odločili ostro varčevati. Sklenili so namreč, da bodo med delovnim časom poslušali samo val 202. No in zdaj lahko sporočimo, da jim je crknil še

ta val, ker so odpovedale baterije. Tako bodo varčevali po volji usode in zaradi baterij še po tej strani.

KJE SO TABLE? — Kaže, da so obiskovalci trebanjske knjižnice in glasbene šole tako navezani na obe ustanovi kot kakšni zaljubljeni. Obe prav ljubosumno skrivajo, tako da ju tuji skorajda ne bi mogli najti. K njima namreč ne kaže nobena tabla.

KDO POTREBUJE ŠTEDILNIK? — Ob cesti med Račjim selom in Veliko Loko je mogoče v grmovju najti vse vrste stvari. Pred nedavnim pa je neznan „darovalec“ tam postavil skoraj nov štedilnik na trda goriva. Kdor bi ga rad imel, naj ga gre kar iskat. In naredil bo dvojno korist: pridobil si bo štedilnik, pa še za varstvo našega okolja bo nekaj naredil.

LETOS BO MANJ SREDSTEV — Kot je videti iz gradiva za sejo skupščine skupnosti otroškega varstva, ki je bila napovedana za v ponedeljek, 25. februarja, bo gradnja novega vrtca v Mokronogu preložena do leta 1982. Tako bodo tile malčki še naprej gostovali v novi mokronoški šoli, kjer pa se tudi ne počutijo slabo.

»Dolenjski list«
v vsako družino

TREBANJSKE NOVICE

Te dni so na Vinici, v Semiču, Metliki in Črnomlju pripravili javne tribune, na katerih je tekla beseda o celotni problematiki v cestnem prometu s posebnim poudarkom na območju Bele krajine. Tribune so pripravili AMD Bela krajina, OK SZDL, sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v obeh belokranjskih občinah ter Zveza šoferjev in avtomehaničev.

POVSOD O SLO IN DS

V črnomaljski občini morajo do konca meseca v vseh krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela na razširjenih sejah komitejev za SLO in DS razpravljati o osnutku zakona o splošni ljudski obrambi in družbeni samozasčiti. V začetku marca pa bodo pripravili razpravo o osnutku tega zakona na ravni občine, kjer bodo strnili tudi vse pripombe iz javne razprave in jih poslali na republiko.

dogovorjenih resolucijskih nalog in o tem poročal občinski skupščini.

A. B.

DVA IZLETA UPOKOJENCEV

Komisija za izlete pri črnomaljskem društvu upokojencev do letošnji prvi izlet priredila 12. maja. Pot bo vodila v glavno mesto naše države, po ogledu Beograda pa bodo nadaljevali pot v Djerdap. Dan zatem, 13. maja, bodo na izlet lahko krenili tisti, ki jim je bolj všeč naša jadranska obala: preko Zadra in Splita se bodo odpeljali na končno postajo Hvar. Prijave za oba izleta sprejemajo vsak torek in četrtek od 9. do 11. ure do 18. marca. Ob prijavi naj vsak prinese s seboj odrezek od pokojnine.

Nova središča kulturnega življenja

Gradnja in obnova večnamenskih domov – Velik prispevek krajanov

Zelo spomladanski konec zime omogoča, da se v črnomaljski občini nadaljujejo pozno-jeseni prekinjena dela pri gradnji oziroma obnovi tako imenovanih večnamenskih domov. Sedaj potekajo ta dela kar v štirih krajih v občini: na Preloki, v Adlešičih, Butoraju in Dragatušu.

Na Preloki, kjer bodo imeli v spodnjih prostorih svoj dom gasilci, trgovina kmetijske zadruge pa že lep čas deluje, računajo, da bo otvoritev kulturnega doma, v katerem bo dvorana za 150 gledalcev, oder in garderobe, poleti. Potrební denar za dokončanje del (350.000 dinarjev) je zagotovljen, seveda pa krajanje ne bodo stali ob strani, marveč bodo tako kot doslej veliko prispevali s svojim delom. Ko bo preloški dom dokončan, bo veljal več kot tri milijone dinarjev.

Tudi v Adlešičih upajo, da bodo do krajevnega praznika 22. marca končali dela in slovesno odprli dvorano z 200 sedeži. V spodnjem nadstropju doma bodo imeli svoje prostore gasilci, krajevna skupnost, kulturno-umetniško društvo in knjižnica. Ko bo dom v Adlešičih izgotovljen, bo vreden okoli 6 milijonov dinarjev. Seveda so tudi tu vsa fizična dela prevzeli krajanje sami.

V Butoraju se dela pri obnovi tamkajšnjega doma bližajo koncu. Obnavljajo tla, povečali bodo oder, napejali novo elektriko, v prizidku pa bo prostor za krajevno skupnost, tam bodo vadili pevci in dramska skupina. Otvoritev bo za 8. marec. Obnova bo veljala okoli 400 tisočakov; od tega so večji delež v denarju in delu prispevali krajanje sami.

Dela pri obsežni obnovi doma v Dragatušu izvaja črnomaljska obrtna zadruga. Krajanje želijo, da bi prenovljeni dom odprli za svoj praznik 5. maj. Občinska kulturna skupnost je za obnovo namenila 1,25 milijona dinarjev, republiška pa dober milijon.

Uveljaviti pravično nagrajevanje

Tudi neustrezen način nagrajevanja slabi stabilizacijska prizadevanja – Otežen uvoz reprodukcijskega materiala bo najbolj prizadel „Beti“ in Komet

Nedavnega seminarja za sekretarje osnovnih organizacij Zveze komunistov v Metliki se je udeležilo okoli trideset sekretarjev. Seminar so organizirali, da bi se dogovorili o uresničenju nalog po 5. in 6. seji CK ZKS s posebnim poudarkom na gospodarski stabilizaciji, nalogah pri razvoju političnega sistema ter krepitvi obrambe in samozasčite.

V metliški občini potekajo v vseh okoljih aktivnosti v zvezi s stabilizacijskimi prizadevanji; za to se še posebej zavzemajo družbenopolitične organizacije in samoupravni organi, v delovnih in drugih organizacijah so stabilizacijski programi sestavni del gospodarskih načrtov. V občini se zavedajo, da bo najtežje z uvozom potrebnega reprodukcijskega materiala za „Beti“ in Komet.

Povsod iščejo notranje rezerve, si prizadevajo povečevati produktivnost, bolje izabljeti delovni čas in razpoložljive zmogljivosti. Še vedno je veliko bolniških in „bolniških“ izostankov z dela. Pomembna postavka pri iskanju notranjih rezerv je prav gotovo boljša organizacija dela, stabilizacijska prizadevanja pa v določeni meri zavira tudi neustrezen način

nagrajevanja. Zato se komunisti zavzemajo, da bi vse te stvari čimprej in čim bolje uredili. Pripomnili so, da bi marsikje lahko zmanjšali število režijskih delavcev. Ena od pomembnih nalog pa je povečati konkurenčnost.

Pri OK SZDL so imenovali 8-članski koordinacijski odbor za spremljanje stabilizacijskih prizadevanj, ki se je na prvi seji dogovoril o načinu svojega dela. Posebej je treba povedati, da ta odbor ni imenovan zato, da bo vedril in oblačil, skratka zato, da bo glavni razsodnik na področju stabilizacijskih ukrepov. Za konkretne ukrepe pri teh prizadevanjih so zadolženi drugi organi, vsak v svojem okolju, odbor pa bo usklajeval

Velike razlike

Enako delo, enak učinek, razlika v kuverti 900 din

Ker so v metliški „Beti“ zaposleni tudi delavci iz sosednjih občin, ki imajo vsaka svoje in različne prispevke iz osebnega dohodka, prihaja do tega, da dva delavca, ki opravljata enako delo in dosegata enak učinek, dobita različni osebni dohodek. Razlike znašajo 200 dinarjev in več. Za lanski december pa je bila ta razlika zaradi višjih urnih postavk že tako rekoč nesprejemljiva: od 600 do 900 dinarjev, kar seveda vzbuja med delavci nejevoljo. Prav tako je pri nadurnem delu, ki je plačano 50 odstotkov več. Sosednje hrvaške občine imajo precej višje prispevne stopnje, tako da delavec iz teh krajev, ki dela v Metliki, od tistih 50 odst. ne dobi skoraj nič, zato se seveda upirajo nadurnemu delu. Eden od predlogov, kako bi se rešili teh nadlog, je prehod na neto obračun osebnih dohodkov. Ni enostavno, vsekakor pa za delavca bolj pošteno.

Zadruga še bliže kmetu

Hranilno-kreditna služba KZ kmalu svoj tozd – Največ posojil za nakup kmetijskih strojev

V metliški Kmetijski zadrugi se pripravljajo, da bi še bolj razvejili svojo samoupravno organiziranost in tako zadrugo še bolj približali kmetu. Hranilno-kreditna služba naj bi postala tozd.

Zadrugna hranilno-kreditna služba deluje sedaj tudi kot neke vrste interna banka, saj vsi zaposleni v zadrugi dobivajo osebne dohodke preko te službe, pa tudi vsi kooperanti imajo tam hranilne knjižice. Ta služba daje kooperantom zadruge tudi posojila za nakup kmetijske mehanizacije, za gradnjo ali obnovo hlevov in drugih kmetijskih objektov, za obnovo vinogradov itd.

V lanskem letu je predračunska vrednost naložb v zasebno kmetijstvo v metliški občini znašala 21,2 milijona dinarjev, od tega je hranilno-kreditna služba dala od hranilnih vlog 2,2 milijona posojil, 9,3 milijona so kmetje prispevali lastnih sredstev, banka in kmetijska živilsko-razvojna skupnost pa sta odobrili 9,1 milijona din kreditov.

Tako je v lanskem letu dobilo posojilo 195 kmetov in 12 strojnih skupnosti na območju metliške občine. Največ denarja so namenili za nakup kmetijske mehanizacije, in sicer 3,75 milijona dinarjev, medtem ko so v gradnjo ali obnovo živinorejskih objektov vložili 3,40 milijona dinarjev.

Tako bosta poslej v okviru Kmetijske zadruge delovala dva tozda: Vinska klet in sedanja hranilno-kreditna služba ter ena temeljna zadruga organizacija, ki vključuje okoli 380 kooperantov, trgovine, klavnico z mesnicami, valilnico in kooperacijo.

A. B.

V METLIKI „PRVI STIK“

Zaradi pomanjkanja kadrov in prostora so v okviru zakonske svetovalnice v Metliki organizirali le tako imenovani „prvi stik“, ki ga bodoči zakonci lahko opravijo vsak ponedeljek od 12. do 14. ure pri skupnosti socialnega skrbstva. Ko to opravijo, dobijo potrdilo, ki ga morajo kasneje z ostalimi dokumenti predložiti matičarju. Tam jih usmerijo v širše predzakonsko svetovanje, ki so ga organizirali skupaj z zakonsko svetovalnico v Črnomlju.

delo v občinskem merilu, spodbujal, opozarjal, ocenjeval. Ena prvih nalog je, da vsi tozdi čimprej svoje letne delovne načrte, ki morajo vsebovati tudi stabilizacijske programe, dostavijo občinskemu izvršnemu svetu.

A. B.

VRSTA KORISTNIH SEMINARJEV

„V „Beti“ so za letos pripravili vrsto seminarjev, za katere so se odločili na podlagi ankete. Za vodilne in vodstvene delavce bo marca seminar o osebni odgovornosti v kolektivnem sistemu vodenja, aprila bo predavanje o delovanju delegatskega sistema. Maja se bodo vodje programov seznanili s psihologijo kupca. Vzdrževalci se bodo aprila udeležili seminarja, na katerem bo govor o preventivnem vzdrževanju strojev in naprav.

NAČRTOVAN NAKUP KLETARSKÉ OPREME

Medtem, ko so v lanskem letu v posodobitve in povečanje kapacitet metliške Vinske kleti vložili kar 32 milijonov dinarjev, bo vsota, namenjena za nakup kletarske opreme, letos precej manjša: 6 milijonov. Vinska klet ima v načrtu, da bo do 1985 znatno povečala svoje zmogljivosti, od sedanjih 300 vagonov na celih 450 vagonov vina.

KRITIČNO TUDI O SVOJEM DELU

Na zadnjih sestankih osnovne organizacije Zveze komunistov „Betinega“ tozda Konfekcija so poudarili, da še vedno niso zadovoljni z delom delegacij za interesne skupnosti. Delegati odhajajo na seje brez stalščih svoje delegacije in seveda tudi povratnih informacij ni. Prav tako so bili kritični do svojega dela, zlasti kar se tiče razprav in usmerjanja delegatov delavskih svetov. Za sprejem v Zvezo komunistov so predlagali štiri delavce iz obrata v Žakanju in dva iz Metlike.

ZAKRPANA CESTA – Toplo, pravo spomladansko vreme je prejšnji teden na gorjansko cesto pred Metliko privabilo tudi delavce, ki so se po preizkušeni metodi – z asfaltno maso in lopatami – lotili številnih lukenj, ki jih je v gotovo ne preveč kvalitetno cestišče naredila neusmiljena zima.

SPREHOD PO METLIKI

OSNOVNOŠOLSKA MLADEŽ je pripravila pod vodstvom mentorice Ivanke Rus igrico Zvezdica Zaspanka, ki so jo zaigrali najprej svojim vrstnikom. Gotovo pa bodo zbrali toliko poguma, da se bodo predstavili tudi širšemu občinstvu, težko čakajočemu na podobne dogodke. Kot kostumografinja se je izkazala Martina Juran, ki je s sodelavkami obleke tudi sešila. Vsem skupaj tople čestitke!

tej – je vsebinsko bogata, razgibana, napisana v prijetnem in razumljivem jeziku, je močno berljiva, k čemur pripomorejo tudi duhovite domislitice. Prav bi bilo, da uredniškemu odboru ne bi zmanjkalo sape.

V SEJNI SOBI „BETINE“ KODRANKE se je sestal aktiv novinarjev in organizatorjev obveščanja v delovnih organizacijah za Dolensko in Posavje. Imeli so bogat dnevni red, iz katerega izluščimo le načrt dela za leto 1980 ter predavanje Ivana Zorana o novinarskih vrsteh poročanja. Aprila se bodo srečali udeleženci aktiva v novomeški IMV. Pa še to: aktiv vodi Katja Štimac iz „Krke“.

NAMIZNI TENIS BO GOTOVO pridobil na popularnosti po zaslugi mednarodnega mladinskega pokalnega prvenstva SFRJ, ki bo 8. in 9. marca v metliški športni dvorani. Prav zato pripravljata telesnokulturna skupnost seminar za namiznoteniške sodnike, in sicer 29. februarja. Naslednji dan bodo izpiti, k predavanju pa lahko pride vsak, ki ga zadeva zanima. Storititi mora le to, da se prijavi tovarišu Zvonetu Hauptmanu, Cesta bratstva in enotnosti 23.

BRŽKONE BO KMALU ODPRLO svoja vrata gostišče „Veselica“, ki je pozimi zaklenjeno, ker je cesta neurejena in bi malokdo z avtomobilom prilezel na vrh. Ljudje pogrešajo prijetni gostinski lokalček, zato je pričakovati zasedene stole, brz ko bo začel „čika“ Jakša streči. Naturkarja Jakšo imajo gostje radi, ker je prijazen in se dobro spozna na svoj poklic.

metliški tednik

NOVO ŠOLSKO SREDIŠČE – Slovesne otvoritve novega črnomaljskega centra usmerjenega izobraževanja so se udeležili tudi številni dijaki, ki so z novo sodobno stavbo in športno dvorano tudi največ pridobili. Konec je stiskanja v starih in neprimernih prostorih.

Posojila zlasti izvoznikom

Le z odgovornostjo vseh dejavnikov bodo lahko dosledno izvajali sprejeti družbeni plan občine – Poglavitna naloga: stabilnejše gospodarstvo

Ena od najpomembnejših nalog, ki jih črnomaljska resolucija o politiki izvajanja družbenega plana občine za letošnje leto nalaga vsem dejavnikom, je prizadevanje za stabilnejši razvoj gospodarstva. To pa bodo lahko dosegli z omejitvijo rasti cen, ki mora biti letos počasnejša kot lani, z varčevanjem energije na vseh področjih, z boljšim in smotrnejšim izkoriščanjem surovin, osnovnih sredstev in delovnega časa ter z boljšo samoupravno organiziranostjo.

Tudi v letošnjem letu bo izboljšanje obnovitvene sposobnosti gospodarstva ena ključnih nalog. Vsa investicijska dejavnost mora biti usmerjena zlasti v dokončanje tistih naložb, pri uresničitvi katerih prihaja do zamud.

Rast družbenega proizvoda in celotnega prihodka bo znašala okoli 20 odstotkov. Družbeni proizvod naj bi po lanskem cenah znašal 1,170 milijarde dinarjev. Zaposlenost se bo povečala za okoli 3,5 odst. ali za okoli 200 delavcev, produktivnost pa se bo morala v združenem delu povečati za približno tri odstotke. Tudi izvoz bo večji od uvoza. Vse oblike porabe morajo rasti počasneje od družbenega proizvoda, prav tako bodo sredstva za osebne dohodke naraščala počasneje kot dohodek. V družbenih dejavnostih in upravnih organih se bodo osebni

dohodki povečevali počasneje kot v materialni proizvodnji.

Pomemben poudarek daje resolucija pospeševanju izvoza in zmanjševanju uvoza, k čemur bo pripomogla tudi kreditna politika, saj bodo banke odobravalne posojila zlasti za take investicije, ki bodo povečevale izvoz in tako izboljševale naš plačilno-bilančni položaj. V občini bodo zaostrili odgovornost pri izvajanju predpisov in sporazumov o delitvi dohodka, zlasti v tistih organizacijah združenega dela, ki poslujejo z izgubo.

Odgovorni občinski dejavniki morajo zagotoviti, da bodo cene na drobno rasle najmanj za petino počasneje kot konec lanskega leta. Ti občinski organi bodo zagotovili tudi družbeno kontrolo cen in poskrbeli, da bodo uresničevali sprejeto politiko cen.

Občinski izvršni svet bo sproti spremljal uresničevanje

ODBOR ZA STABILIZACIJO

V črnomaljski občini so imenovali odbor za gospodarsko stabilizacijo, katerega naloga je spremljanje prizadevanj v občini za smotrnejše gospodarjenje in stabilizacijsko obnašanje. 11-članski odbor mora med drugim skrbeti, da bodo v vseh okoljih izdelali stabilizacijske programe, jih ocenili in spremljali njihovo uresničevanje.

ČRNOMALJSKI DROBIR

KJE TOČA KLESTI – Metliški vinogradniki so že pred leti spoznali, da se jim vsekakor splača zavarovati pridelek pred točo, črnomaljske pa je očitno precej težje prepričati, da bi odšteli vsako leto potrebni denar za zavarovanje. Star pregovor pravi, da je po toči zvoniti prepozno, danes pa vemo, da tudi zvonjenje pred točo nič ne koristi. Morda pa so črnomaljski vinogradniki po dolgoletnih opazovanjih spoznali, da na njihovem območju toča ne klesti tako pogosto kot pri metliških sosedih...

DO KAM SEŽE GLAS – Ob otvoritvi novega centra usmerjenega izobraževanja v Črnomlju je morda le polovica številnih prisotnih slišala besede slavnostnih govornikov. V začetku, ko ozvočenje ni delovalo, so vsaj tisti, ki so stali blizu, lahko sledili besedam govornikov, ko pa so „mojstri“ mislili, da so stvar uredili, je bilo še slabše, saj je zvijanje in kruljenje ozvočenja preglasilo še tisto, kar so ljudje lahko prej slišali.

„FIZIKALNA“ ZAKUSKA – Po otvoritvi centra usmerjenega izobraževanja so si prisotni ogledali notranjost novega poslopja. Čeprav so dijaki številne obiskovalce usmerjali, je marsikdo sam od sebe odprl tudi vrata fizikalnega kabineta, kjer pa je začuda namesto preciznih in zapletenih naprav in učnih pripomočkov zagledal številne pladnje s sendviči in drugimi jedmi, pripravljenimi za po končani svečani seji.

Mladi „fiziki“ so kmalu kabinet zaklenili.

RAZOČARANI – Učenci globoške in drugih šol smo med počitnicami lahko samo takole sedeli na sankah, voziti se nismo mogli, ker je do takrat pobralo ves sneg. Vprašujemo se, zakaj nismo tudi mi imeli zimskih počitnic, kakor je bilo v Pečicah in na Čatežu še dovolj snega. Upamo, da bo prihodnjo zimo drugače, da se bomo tudi mi lahko naužili sankanja in smučanja, kot na primer letos ljubljanski in mariborski šolarji. (Fotokrožek Globoko)

Prenova celote, ne le fasade

V Brežicah se začena razprava o prenovi starega mestnega jedra

Zamisel o prenovi starih Brežic sega nekaj let nazaj. V razpravi je bil celo že prvi predlog družbenega dogovora, vendar do dejanja ni prišlo. Izvršni svet je nameraval naročiti sanacijski načrt za mestno jedro, pa je zaradi pomanjkanja finančnih virov opustil tak namen.

Ideja ni zamrla in izvršni svet je februarja letos imenoval strokovni odbor, ki bo pripravil program za postopno prenavo starega mesta, hkrati pa preprečeval nasilne posege v tem delu Brežic.

Okrogla miza, ki sta jo za minuli teden o teh vprašanih sklicala izvršni svet občinske skupščine in Posavski muzej, je imela dober odziv in razpravljalci so podprli zamisel o prenovi mestnega jedra, vendar so menili, da to ni le stvar krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, ki imajo trenutno tam svoje poslovne prostore, ampak da zahteva to sodelovanje občinske skupščine.

Predavanje dr. Petra Fistra s ponazoritvijo oživljanja starih mestnih jeder drugod po Sloveniji in v nekaterih evropskih

državah je bilo dobro izhodišče za razpravo, predvsem pa za boljše predstavo o ciljih take preнове. Zgledov za to je dovolj in Brežice so tudi tokrat na repu slovenskih prizadevanj. Gre predvsem za temeljito vsebinsko prenavo, ne le za polepšanje fasad. Ta prenova naj bi Brežicam prinesla več poslovne živahnosti in omogočila v starih stavbah urediti nove stanovanjske prostore. To pomeni, da bi se prebivalstvo pomladilo. Prva bi se morala potemtakem vključiti v ta prizadevanja samoupravna stanovanjska skupnost, zraven pa seveda združeno delo in krajevna skupnost z vsemi mestnimi prebivalci. O tem naj bi stekla široka javna razprava, v kateri bodo občani, delovne organizacije in družbenopolitična skupnost opredelili svoj odnos do teh vprašanj.

Prenova starih Brežic bo morala upoštevati spomeniško-varstvene zahteve in zgodovinsko urbanistično zasnovano mesto. Iz mesta naj bi se sčasoma preselila vsa večja skladišča in delavnice, namesto njih pa bi obogatili njegov utrip sodobni gostinski, trgovski, obrtni in drugi lokali, ki jih občani in turisti zdaj pogrešajo. Tudi več zelenja bi potem lahko lepšalo mestno središče, zlasti se če bi javnosti odprli dostop na vrbinsko stran, na kar so nekajkrat opozorili razpravljalci za okroglo mizo. **JOŽICA TEPPEY**

PREMALO UČILNIC IN PREMALO PROFESORJEV

V šolskem centru v Brežicah ugotavljajo, da imajo premalo učilnic za fiziko, kemijo, biologijo, osnove tehnike ter za blagovni in denarni promet. Na nove prostore zdaj težko računajo, vsaj na pet učilnic ne, zato si bodo vsaj začasno morali pomagati kako drugače, na primer s podaljšanim urnikom v drugo izmeno.

Prostorske težave pa niso edine, s katerimi se ubada kolektiv. Še več skrbi kot utesnjenost jim povzroča pomanjkanje učnih moči. To ogroža izpolnjevanje učnega programa. Pomagajo si tako, da posamezniki prevzemajo večje obveznosti, vendar tako ne bodo mogli nadaljevati, saj delajo nekateri tudi 50 odst. več, kot je njihova normalna obveznost.

V pedagoški gimnaziji so v tem šolskem letu 203 dijaki, v splošni gimnaziji jih je 306, v oddelkih ekonomske srednje šola pa 174. Šola za blagovni promet jih je imela v jesenski izmeni 372, v spomladanski pa 284. Toliko jih do sedaj še ni nikoli sedelo v klopih obeh šolskih zgradb, zato je letos stiska večja.

Iz protesta so poslali učence domov

Na Bizeljskem so izbrali pot mimo sporazumevanja

V osnovni šoli na Bizeljskem so prvi in drugi dan po počitnicah poslali učence domov takoj po končanem dopoldanskem pouku, čeprav je njihova šola celodnevna. Iz protesta zaradi težav pri pokrivanju stroškov za šolsko prehrano so ta dva dneva ukinili kosilo in popoldansko delo z učenci.

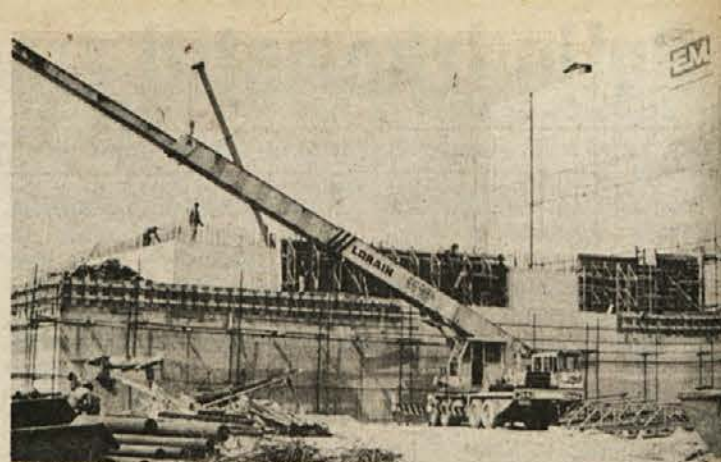
V času sporazumevanja in dogovarjanja je to kaj čuden ukrep. Vzbudil je veliko ogorčenja v občini, pa tudi v kraju samem. Osnovna organizacija ZK je obsodila to nepremišljeno odločitev kolektiva in tudi starši niso soglašali s tem, češ da jih nihče nič vprašal. Zagotovo bi lahko našli drugo, ustrenejšo pot, po kateri bi si zagotovili rednejši dotok denarja za prehrano otrok. **J. TEPPEY**

POKLICNE VRZELI BODO ZAPOLNJENE

Oddelek poklicne elektro šole, ki so ga v tem šolskem letu odprli v Krškem, bo vzgajal obratovne električarje, elektromehanike in elektroinstalaterje. Te poklice so pogrešali v vseh posavskih občinah, ker zanje ni bilo naraščaja. Odkar je šola v regiji, je kandidatov več.

MARIBORČANI GOSTUJEJO

Delavski dom je za jutri napovedal dramsko predstavo. Z romantično igrano H. D. Grabbeja „Don Juan in Faust“ se bo občinstvu predstavilo Slovensko narodno gledališče iz Maribora. V naslovni vlogi bodo obiskovalci tokrat imeli priložnost videti domačina Rajka Stuparja.

ZAMUDA SE VEČA – Na področju energetike ima Posavje veliko nalog, med katere štejejo tudi prizadevanje za čimprejšnje dokončanje jedrske elektrarne v Krškem, čeprav to ni posavski objekt. Vse tri občine zahtevajo, da bi končno prišlo na vrsto tudi elektrarne na Savi, katerih gradnja ni pretirano zahtevna. To so elektrarne na Vrhovem, v Boštanju, v Krškem. (Foto: Jožica Teppey)

V Rudniku Senovo prvič izguba

Med vzroki povečani stroški za nov način odkopavanja, upadanje produktivnosti, naraščanje neopravičenih izostankov z dela – V bližnjem zaledju ni več rudarjev

V senovskem rudniku so lani nakopali 118.100 ton premoga, kar je najmanjša količina po vojni. Za planom so zaostali za 3,8 odst. Del izpada pripisujejo manjšemu številu zaposlenih, del spremenjenih razmeram v jami, del pa tudi slabši strukturi delavcev oziroma pomanjkljivim delovnim navadam.

V rudniku imajo zadnje čase težave z zaposlovanjem. Na Kozjanskem ni več rudarjev in tudi v območja Klanjca se le še redki odločajo za delo v jami. Vedno več delavcev prihaja iz drugih republik. Ti potrebujejo stanovanja, teh pa jim rudnik ne more nuditi. Ima sicer dosti lastnih stanovanj, a so vsa zasedena, zato ne more po želji povečevati števila zaposlenih iz oddaljenih območij. Lani so računali s 450 ljudmi, imeli pa so jih le 430. Ti so zato morali več delati, zlasti v zadnjem četrtletju, ko so kopali premog tudi ob prostih sobotah.

Vžig metana, ki se je pojavil v rudniku januarja lani, je

zahteval niz dodatnih varovalnih ukrepov. Preiti so morali na nov način odkopavanja, zamenjati vrste razstreliva, zamenjati vse električne naprave za plinovarno opremo, kar je povzročilo zastoje in povečalo stroške.

Vse to je poslabševalo poslovne rezultate in rudnik Senovo je prvič v zgodovini zaključil leto z izgubo. Ta znaša 3,1 milijona dinarjev. Če prištejemo zraven še 9,2 milijona dinarjev izpada za sklade, se primanjkljaj povzpne na 12,9 milijona dinarjev. Rudnik je spričo tega že naslovil vlogo na SIS za elektrogospodarstvo Slovenije s prošnjo, da bi mu krilo izgubo

iz istih virov kot drugim premo-govnikom.

Sindikalne skupine obravnava- vajo zaključni račun za leto 1979 od 7. februarja dalje. Poročilo o gospodarjenju je dobil vsak član kolektiva, z njim pa tudi predlog za razpore- janje dohodka v tekočem letu, ki zahteva dosledno spoštovanje družbenega dogovora v republi- ki.

V razpravah kritično opozar- jajo na upadanje produktivno- sti, na slabo izkoriščenost del- lovnega časa ter na zaskrbljujo- če naraščanje neopravičenih izostankov. Odsotnost zaradi bolezni in nezgod se je v tem obdobju nekoliko zmanjšala, zaradi neopravičenih izostan- kov pa so v jami vsak dan pogrešali po pet delavcev. Reši- tev vidijo predvsem v mehaniza- ciji proizvodnega procesa, ne v zaposlovanju novih delavcev. Ljudi bi sicer še dobili, toda ne takih z delovnimi navadami, kot si želijo in jih potrebujejo. Na Senovem zato menijo, da bi se morala za sodobnejšo opre- mo rudnikov predvsem bolje organizirati strojna industrija, ki tej nalogi zdaj ni kos. **JOŽICA TEPPEY**

Dobro blago se samo hvali

V Rimšu naprodaj nad 400 vrst okrasnih drevnin

Vse toplejši dnevi v prvi polovici februarja vabijo na plan ne le zvončke in trobentice, temveč tudi prenekaterega vrtičkarja, sadjarja in vinograd- nika. Ta živahni utrip zaznavajo po vse številnejših strankah na velikih nasadih tozda Hortikul- ture brežiškega Gozdnega gospodarstva v Rimšu pri Krškem.

Na prvi pogled odmaknjene redi čudovitih sadik ob cesti proti Raki številnim ljubiteljem urejenih vrtov vse od Novega mesta do Zagreba že zdavnaj niso več neznanca.

„Ljudje se zanimajo za vse,“ odgovarja na vprašanje, kaj kupce najbolj privlači, vodja Martin Koritnik. „Naj je to srebrna omri- ka, znana s pogorij Tare, rododend- roni, preprosto rušje, kateri od desetih vrst plazečih se borov ali prav imenitne japonske češnje ali jabolka, vse je iskano,“ pohvalno ocenjuje vse boljši okus urejevalcev okolice hiš. Kot pripoveduje, niso več redki taki, ki pridejo kar s celim načrtom za ureditev okolice. Razumljivo ob taki priliki izmenjajo izkušnje, Koritniku in sodelavcem jih ne manjka. Navsezadnje vsi od tega osemčlanskega malega, a priza- devnega kolektiva, živijo za te sadike. „Zemlja je tod prej skopa, kot ne. Poglejte, bližnji gozd se kar ne more razživeti,“ pokaže čez ograjo in precej pristavi, da je tudi to za nekaj dobro. Njihove sadike morajo navsezadnje imeti utrjeni

koreninski sistem, to pa je iskana lastnost, zakaj taka sadika ali grm ne zataji.

A. Z.

SKRBNE ROKE – Delavki presajata godne rastline za prodajo v „kontejnerje“. Take so pripravljene za prevoz in dokončno sajenje pri strankah. (Foto: Železnik)

KRŠKE NOVICE

5. JUNIJA – Na ta dan se bo na železniški postaji v Krškem prvič na slovenskih tleh ustavil „Vlak bratstva in enotnosti“ s pobrateni iz SR Srbije. Ker bo to njihov prvi ura- dni sprejem, bodo zanj pripravili poseben program. Zanj je zadolžena komisija, ki so jo imenovali na seji koordinacijskega odbora za proslave pri občinski konferenci SZDL.

DELOVNI OBRAČUN – Naredila ga je delavska godba krške tovar- ne celuloze in papirja „Djuro Salaj“. Ta ima ta čas 35 aktivnih članov in skoraj toliko učencev. V minule- mu letu so imeli 17 javnih nastopov, letos pa jih bo vsaj toliko. V načrtu imajo tudi prvi obisk v pobrateni skrbli občini Bajina Bašta.

RAZGIBANA KOSTANJEVICA – „Dolenjskim Benetkam se obeta letos res veliko število kulturnih in drugih prireditvev. Povezane bodo s 25-letnico Dolenjskega kulturnega festivala in 20-letnico „Forme Vive“, 10. obletnico bo počastil Kos- tanjeviški oktet, 100-letnico pa kos-

tanjeviški gozdarji. Obetajo še otvri- tev zdravstvenega doma in delov- nih prostorov „Iskre“ pa še nekaj enak pomembnih dogodkov.

OBVELJALO JE, KAR SO RE- KLI – O tem, da nameravajo za romske otroke v Leskovcu odprti oddelek varstvene ustanove, smo že pisali. Obljubo so zdaj uresničili in vrtec je začel delati. V prvem tednu prihaja v varstvo tudi do 18 mladih Romov. Torej jim novo okolje ugaja. Kot kaže, so tudi starši za sedaj zadovoljni.

ZIMA SE IZTEKA, POHITETI BO TREBA – V krški občini se bo- do še pred nastopom pomladi zvrsti- la predavanja za kmečko prebi- valstvo. Pripravili so jih strokovnjaki pospeševalne službe pri Agro- kombinatu, tozdr Kooperacija. Zim- sko izobraževanje je na podeželju utečena oblika in kmetje se že leta vestno udeležujejo strokovnih in drugih razgovorov, ki jih organizira Socialistična zveza v sodelovanju s strokovnjaki pod imenom Večeri na vasi.

PUŠČENA ŠOLA PROPADA – V nekdanji škopiški osnovni šoli stanujejo delavci, kar krajanom ni najbolj po volji. Komaj čakajo, da bi stavbo obnovili, uresničili pobudo za preureditev in invalidske delavnice, v otroški vrtec ali kaj drugega, s čimer bi koristno izrabili dragoceni prostor. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

DO KOT SEGA MESTNO JE- DRO? – Z odlokom o varovanju mestnega središča naj bi do izdelave dokumentacije za prenovitev starih Brežic obvarovali pred nestrokovni- mi in nenačrtnimi posegi območje od starega savskega mostu do Roko- ve cerkve, ki ga na vzhodu omejuje- ta Ulica Pod obzidjem in Kajuhova ulica, na zahodu pa stara savska struga. Gre tudi zato, da med tem ne bi nenadzorovano gradili raznih prizidkov, provizorijev ipd, ki bodo kasneje oteževali prenavo. Bolje prva zamera kot zadnja!

vabilu na ogled knjig in slikanic so se najštevilneje odzvali prvi razredi. Knjižničarke so jim pripravile uro pravljic, učencem od 2. do 4. razre- da pa še knjižne uganke.

DENAR ZA NAČRTE JE – Komunalno obrtno podjetje Brežice je naročilo načrte za mliško vežico na brežiškem pokopalšču in zaprosilo izvršni svet za 320 tisoč dinarjev iz sredstev samoprispevka, da bo kot investitor in naročnik lahko podpisa- lo pogodbo z Regionom.

KRAJANI ZAGOTAVLJAJO SOUDELEZBO – Prebivalci Šent- lenarta ob cesti brez imena (v prihodnje bo to Cesta Borisa Kraigher- ja) so pripravljani prispevati del sred- stev za asfaltiranje, ker se zavedajo, da je to trenutno edina možnost za njeno ureditev. Ker pa to najbrž še ne bo danes ali jutri, se zavzemajo za boljše vzdrževanje ceste, vsaj za navoz gramoza. Posipali ga bodo že sami.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Trdnost na samoupravni osnovi

Misli iz uvodne razprave sekretarja OK ZK Kočevje Petra Šobarja na zadnji seji OK ZK

Lansko poslovno leto ni nobena tozdz oz. delovna organizacija kočevske občine zaključila z izgubo. Z rezultati dela smo lahko zadovoljni. Kljub temu pa lahko ugotovimo, da gospodarstvo občine ne daje tistega, kar je sposobno.

V letošnjem letu bomo morali vse sile posvetiti ukrepom gospodarske stabilizacije in nadaljnji krepitvi samoupravljanja.

Ti dve nalogi sta tesno povezani.

Nedavni obiski v delovnih organizacijah so pokazali, da je

samoupravljanje znotraj tozdzv oziroma delovnih organizacij bolj razvito, saj imajo tu delavci več vpliva na odločitve kot pa na odločitve v SIS in KS. Delegacije za SIS in zbor združenega dela s samoupravnimi organi niso povezane, kar potrjuje tudi ugotovitev, da samoupravni organi niso razpravljali o nobenem vprašanju iz dnevnega reda skupščin SIS ali zbora združenega dela. Izjema so razprave o prispevkih za SIS, kar je po zakonu obvezno, in še vprašanja delegatov in odgovor nanje, ki jasno kažejo, da se delavci žele ustvarjalno vključiti v razprave.

Naslednja ugotovitev obiska je bila, da so osebni dohodki v večini tozdzv premalo odvisni od doseženih rezultatov dela in gospodarjenja. Zahteva resolucije, da sredstva za osebne dohodke lahko naraščajo najmanj za četrtino počasneje kot dohodek, ni zahteva po zmanjšanju osebnih dohodkov, ampak zahteva po zvečanju produktivnosti. Izvajanje ukrepov stabilizacije torej ne pomeni stiskanja pasu za tistega, ki dobro gospodari, ampak za tistega, ki s svojim delom ne ustvarja toliko, kolikor si želi prisvojiti. Zato je treba vse razprave usmerjati v boljše in učinkovitejše gospodarjenje, in ne nasadeti raznim „zaščitnikom delavcev“, da mora tudi tisti, ki slabo in malo dela, zvišati osebne dohodke.

V okviru stabilizacijskih ukrepov je treba v občini usmeriti prizadevanja komunistov in vseh občanov v uveljavljanje osebne in kolektivne odgovornosti za izvajanje dogovorjenih nalog.

J. P.

SPET BREZ TV

Minuli teden v Kočevju in okolici spet niso mogli gledati televizije tisti gledalci, ki lahko spremljajo spored le na 8. kanalu. Takih je kar precej. Gledalci ne razumejo, zakaj so na tem pretvorniku okvare tako pogoste oz. hitre, popravila pa tako počasna.

J. P.

„Borci radi delamo z mladino“

Pomoč starim — Urediti spomenike — Zbirati zgodovinsko gradivo

„Osnovna organizacija ZB NOV Stara cerkev v občini Kočevje šteje 130 članov, med katerimi jih 12 do 15 opravlja razne odgovorne oziroma vodilne dolžnosti, dobra polovica pa jih dela v samoupravnih organih KS, v društvih in organizacijah ali pa so delegati raznih sredin,“ je povedal predsednik te organizacije Jože Potočar.

V povprečju so borci stari nad 55 let. Kakih 30 do 40 odstotkov je bolnih ali vsaj bolehnih. Med njimi ni socialno ogroženih. Velika večina bolnih ima oskrbo

JOŽE POTOČAR, predsednik ZB NOV Stara cerkev: „Borci delamo povsod, najtesneje pa sodelujemo s KS in mladino.“

v družinskem krogu. Vodstvo organizacije pa se že dogovarja o uvedbi patronažne zdravstvene službe, s predstavniki mladinske organizacije pa za uvedbo soseske pomoči bolnim borcem.

„Borci menimo, da pri sodelo-

vanju z mladino ne gre le za pomoč našim bolnim članom, ampak predvsem za prenašanje tradicij NOB na mlajše pa tudi na uvajanje mlajših v odgovorna dela na vseh področjih dela,“ pravi predsednik Potočar.

V zdraviliščih in okrevališčih je bilo lani 20 borcev, kar je malo, a med borci za to tudi ni večjega zanimanja. Za sistematične preglede so prijavi zdej kar 70 borcev. Nekateri si pregledov sicer ne žele, a jih v organizaciji prepričujejo, da je to zanje lahko le koristno.

Na pravkar minuli letni konferenci so sklenili, da bodo letos obnovili spomenike, spominke plošče in grobišča na Pugledu, v Starem logu, Stari cerkvi in Konca vasi. Pri tem jim bo pomagala mladina, ki bo pod vodstvom borcev opravila najtežja fizična dela.

V kratkem bodo ustanovili posebno komisijo za zbiranje zgodovinskega materiala, dokumentov, spominov, brošur itd. Občinski organizaciji ZB pa so predlagali, naj ona organizira izlete v partizanske kraje, ker je krajevna organizacija za to prešibka.

Skozi KS Stara cerkev poteka tudi del transverzale „Kurirčkove pošte“, ki pride na njihovo območje pri spomeniku na Jasnici in poteka dalje preko Male gore, Pugleda, Trnovca, Ceste, Smuke do Baze 20. S pionirji in mladino sodelujejo borci še pri izvedbi obrambnih dni, Kurirčkovi torbici ter pri mnogih drugih proslavah in prireditvah.

J. PRIMC

Premalo o gospodarjenju

Komunisti naj na sestankih posvete več pozornosti gospodarstvu in njegovi utrditvi, ne pa le prebirajo razne informacije

Gospodarjenje in samoupravna organiziranost bi morala biti najpogostejše na dnevnih redih sestankov osnovnih organizacij ZK, žal pa ni tako, so ugotovili na seji občinske konference ZK Kočevje, ki je bila 13. februarja in na kateri so razpravljali tudi o poročilu o delu osnovnih organizacij ZK v minulem mandatsnem obdobju.

Iz zapisnikov in poročil osnovnih organizacij se da sklepati, da celo o zaključnih oz. periodičnih računih niso raz-

pravljali povsod. Še manj kot o gospodarjenju pa so razpravljali o samoupravnem organiziranju in delu v OZD in KS.

Kritično so ocenili tudi izobraževanje in usposabljanje komunistov v osnovnih organizacijah, na območju občine ali v okviru medobčinskega študijskega središča v Ljubljani. Udeležba na predavanjih je le okoli 50-odstotna.

Med razpravo je bilo opozorjeno, da nekatere osnovne organizacije ZK na svojih sestankih le ugotavljajo, kaj je treba narediti, to napišejo v zapisnik in nato čakajo, da bo občinski komite zadeve rešil. Pravilna pot pa je le, da bi se komunisti take osnovne organizacije samo zavzemali za reševanje perečih zadev, in sicer preko krajevnih konferenc SZDL, samoupravnih organov krajevnih skupnosti, OZD, SIS in drugod.

Jože Novak je poudaril, da bi komunisti marsikaj hitreje in uspešneje rešili, če bi poslednje izvajali statutarna določila. Ta namreč med drugim določajo, da je treba v osnovni organizaciji enkrat na leto oceniti sprejemanje v ZK. Prav tako je treba enkrat na leto oceniti delo vsakega člana ZK, in sicer njegovo delo v ZK in drugod. Stalno je treba skrbeti za idejno-politično izobraževanje. Sestanke osnovnih organizacij je treba sklicati najmanj enkrat na mesec. Itd. Menil je tudi, da se organizacije preveč ukvarjajo z raznimi formalnimi, manj pomembnimi vprašanji.

J. P.

RAZSTAVA O KARDELJU — Še do 25. februarja bo v domu JLA v Ribnici razstava o življenju in delu Edvarda Kardelja, nato se bo preselila v Loški potok in Sodražico. Organizira jo klub samoupravljalcev. (Foto: Jože Primc)

Vedno več bolnih in osamelih

Kljub temu so borci steber delegatskega sistema — Borci sprejemajo delovne programe in volijo nova vodstva — Kdaj dom za ostarele občane?

V ribniški občini je vedno več bolnih, ostarelih in osamelih borcev, ugotavljajo na letnih konferencah krajevnih organizacij ZB NOV, ki so se začele te dni, trajale pa bodo še do sredine marca. Zato se obeta tudi komisiji občinskega odbora ZB NOV, ki ima na skrbi ta vprašanja, vedno več dela.

Ostareli borci imajo sicer primerne dohodke, potrebujejo pa pomoč, kot jo potrebujejo vsi starejši ljudje. Veliko jih živi na kmetijah, kjer so sami, saj so otroci odšli za delom v večja mesta. Odbori Rdečega križa naj bi zato čimprej organizirali sosesko pomoč ostarelim na njihovem domu.

Ostareli borci in drugi občani se neradi odločajo za odhod v domove starejših občanov, ker bi radi živeli tam, kjer so se pač rodili. Ko pa so ljudje stari in betežni, je zanje le treba poskrbeti, zato nekateri že predlagajo, naj bi v srednjoročnem načrtu 1981 do 1985 predvideli v Ribnici gradnjo doma za starejše

občane, v katerem bi dobili prostor tudi ostareli in osamelci borci.

Pozornost na konferencah ZB velja tudi delu borcev v delegatskem sistemu, saj velika večina borcev opravlja odgovorne dolžnosti v krajevnih skupnostih, SIS, organizacijah in društvih pa tudi na občinski ravni in celo republiški. Prav borci so med tistimi, ki najbolj redno prihajajo na sestanke in razne akcije. Borci so tudi nosilci dejavnosti na področju ljudske obrambe in družbene samozasčite.

Na konferencah ocenjujejo tudi delo svojih organizacij v minulem obdobju in sprejemajo načrte za bodoče delo. Razen tega volijo nova vodstva svojih organizacij.

J. P.

Možno le dvoje: ali bolje delati ali zategniti pas

Stabilizacijo izvajati z dejanji, ne le z besedami

„Ni nujno, da pomeni stabilizacija le zategnjanje pasu. Če bomo dobro delali in gospodarili, če bomo povečevali dohodek in če se bomo na področju cen držali dogovorov, potem bomo ustvarjali več in bodo skladno s tem lahko naraščali tudi osebni dohodki,“ je v razpravi o dopolnilu načrta občine Ribnica za leto na zadnji seji zborov občinske skupščine poudaril predsednik izvršnega sveta Viktor Pogorelec.

Nadalje je menil, da bo treba ponovno pretehtati pogodbe združenega dela za uvoz. V akciji „zaključni računi“ bo treba sprejemati tudi popravljene načrte OZD za leto, Zagotoviti je treba, da bodo delovni čas, material in stroji bolje izkoriščeni. Za višji standard bo treba bolje delati. Kjer ne bodo tega upoštevali, se lahko zgodi, da bodo že kmalu osebni dohodki nižji. Takrat se bo tudi pokazalo, kje so res za stabilizacijo in kje so za stabilizacijo le z besedami.

Predsednik SZDL Ivan Petrič je poudaril, da se ne moremo dopoldne obnašati kot delavci, popodne pa kot občani, ampak da se moramo zavedati, da bomo svoje zahteve, ki jih imamo kot občani, lahko uresničili le z denarjem, ki ga

bomo ustvarili kot delavci. Predsednik občinske skupščine Stane Kromar pa je poudaril, da smo povsod dolžni gospodariti dobro, sami ukrepati proti slabostim, sicer bodo potrebne drugačne omejitve.

Predsednik zbora združenega dela Stane Vesel je menil, da je treba bremena stabilizacije enakomerno porazdeliti. Ne bi se smelo dogajati, da se bodo v eni tovarni obnašali stabilizacijsko in stiskali pas, v sosednji pa slabo delali in dobro živeli. Pri investicijah za uvoz opreme naj ne bodo glavno merilo za pridobitev dovoljenja osebne ali drugačne simpatije. Delovna disciplina in omejevanje porabe naj ne velja le za gospodarstvo.

V razpravi so sodelovali še nekateri odgovorni tovariši, razprave delegatov združenega dela in zbora krajevnih skupnosti praktično ni bilo, kar gotovo ni najboljši znak.

J. PRIMC

PREDAVANJE ZA TRAKTORISTE

Ker je veliko nesreč s traktorji, sta svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in KZ Ribnica organizirala predavanje „Traktor, varnost in promet“. Predavatelj je bil inž. Marjan Merhar iz Kmetijskega inštituta Ljubljana, ki je predavanje popestril z nekaj filmi. Predavanje je bilo potrebno tudi zato, ker se spet bliža sezona uporabe traktorjev.

M. G-6

NAČRTI GASILCEV

Glavne naloge Gasilskega društva Ribnica za leto so: ustanovitev komisij za preprečevanje požarov v stanovanjskih hišah, organizacija gasilskega tečaja, priprava ekip pionirjev za tekmovanje v Celju in vadba gasilskih desetih za delo z novim gasilskim orodjem, aparati in drugo tehniko. Tako so sklenili na občnem zboru 27. januarja, ko so razpravljali tudi o delu društva v zadnjih štirih letih in o pripravah za kongres Gasilske zveze Slovenije, ki bo v Brežicah. Izvolili so tudi nov upravni in nadzorni odbor. Predsednik GD Ribnica je zdej Peter Jecel, poveljnik pa Alojz Kos.

M. G-6

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

MALO ZABAVE — Ribnica se ne more pohvaliti s kako posebno zabavno dejavnostjo, čeprav so Ribničani širno po svetu znani prav po svojem humorju. Več glasbe bi radi tako mladi kot starejši. Samo tu in tam kakšen plesni večer v domu JLA razživi in razveseli občane. Nedavni zabavni večer, na katerem je igral ansambel „Artilerec“ iz Ribnice, je imel zato veliko obiskovalcev.

TABORNIKI V NARAVI — Med zimskimi počitnicami je 30 tabornikov iz ribniške osnovne šole „Dr. France Prešeren“ vadilo v Glazuti. Nastanjeni so bili v gozdarskem domu. Na štiridnevni vajah, ki so trajale po ves dan, so se spoznavali s taborniški veščinami ter življenjem in delom tabornikov pozimi. Naučili bi se gotovo še več in tudi vadba bi bila prijetnejša, ko bi bilo več snega.

M. G-6

SKAKANJE PRIVLAČI — Razen rokometu, ki je v ribniški občini šport številka ena, imajo vse več privrženecov tudi smučarski skoki. To sta pokazali tudi zadnji dve tekmovalni v Sodražici in Loškem potoku. V Sodražici si je skoke ogledalo 1.500 gledalcev, v Loškem potoku pa celo 2.000. V obeh krajih so dobro urejene skalnice, v Sodražici 40-metrška, v Loškem potoku pa celo 45-metrška.

SOLARJI NA IZLET — Učenci višjih razredov osnovne šole Ribnica so v okviru poučnega izleta obiskali razstavo o življenju in delu Edvarda Kardelja, ki je v Ljubljani. Razen tega so si ogledali na lokalni televiziji še spomine uglednih politikov Lidije Sentjurc, Vladimirja Bakariča, Sergeja Kraigherja in drugih na tovariša Edvarda Kardelja.

VEČ ŽENSK NA ŠOFERSKIH TEČAJIH

Kar 65 odstotkov vseh prijavljenih kandidatov za opravljanje šoferskih izpitov iz ribniške občine je žensk, moških pa torej le preostalih 35 odstotkov. Okoli 90 odstotkov vseh kandidatov je mlajših od 25 let, medtem ko je bilo naprimer še lani v Sodražici kar 75 odstotkov kandidatov starejših od 35 let.

Lani je imelo AMD Ribnica 553 članov, letos pa se jih je vpisalo že 470. Članarina je 250 din in v njej je vračunana tudi brezplačna vleka avta v primeru karambola ali okvare na razdalji do 500 km.

M. G-6

OGLAŠUJTE V DL!

občan vprašuje medved odgovarja
— Zakaj si se tako oddahnil, ko ni več snega?
— Ker zdaj ne bodo mogli več ugotavljati, kje uhajamo med delom skozi tovarniško žično ograjo in do katere gostilne vodijo naše sledi.

DROBNE IZ KOČEVJA

MIMO SEMAFORA — Pouk se je po zimskih počitnicah spet pričel. Sedaj, ko sta se tudi gimnazija in kovinarska šola preselila v novo stavbo, hodi veliko več šolske mladine v to smer. Na obvozni cesti za NAMO je zdej veliko pešcev. Brez odlašanja je za to treba postaviti cestnoprometne znake, ki so predpisani za okolico šol. Avtomobilisti bodo morali biti bolj obzirni do otrok. Ali se nekaterim voznikom res tako mudi, da se preživajo z vozili med otroki samo zato, da se z obvozom izognejo čakanju pred semaforom? Ali čakamo nesreče?

žavne založbe in tam lahko uredimo vse. Tu smo vedno hitro in skrbno postreženi. Če pa slučajno želene knjige nimajo, jo takoj naročijo in v nekaj dneh jo že dobimo.

V KOČEVJU PA NIČ — „Naša obramba“, mesečna revija s predvsem vojaško vsebino, je sporočila nov način plačevanja naročnine. Za veliko naročnikov bo naročnina letos veliko nižja. Seveda bodo popustov deležni samo naročniki v občini, katere so se odločile za sofinanciranje izdaje „Naše obrambe“. Naročniki bodo tako plačevali samo razliko, ki bo potrebna za ozirom na višino sofinanciranja občine. Dolg je spisek teh občin, žal med njimi ni občine Kočevje. Naročniki bomo torej plačevali še naprej „ekonomsko“ naročnino oz. ceno revije.

NAKUPI KNJIG — Prodaja knjig na prostem in po hišah ter pošiljanje raznih naročilnic za knjige po pošti je v Kočevju popolnoma odveč. Saj imamo v Kočevju podružnico Dr-

KOČEVJSKE NOVICE

Analize naj povedo, kdo je uspešen

V „Donitu“ na Veliki Loki so se prvi lotili akcij za uresničevanje stabilizacije

Na eni izmed zadnjih sej občinskega sveta Zveze sindikatov Trebnje so med drugim sprejeli program akcij in usmeritev aktivnosti pri uresničevanju družbenoekonomske politike ter gospodarske stabilizacije v letošnjem letu.

Akcije se bodo lotili v vseh delovnih organizacijah, izpeljali pa jo bodo poslovodni in samoupravni organi s pomočjo sindikata. V tej akciji gre seveda za že večkrat omenjeno zmanjšanje porabe, to je stroškov za kilometrine, počasnejši rast osebnih dohodkov, manjši sklad skupne porabe. Najhitreje in najboljše so se te naloge lotili v „Donitovem“ tozdu Tesnila na Veliki Loki.

Mira Gole, predsednica osnovne organizacije sindikata v tem tozdu, je povedala, da imajo plan že pripravljen. V njem so upoštewane vse spremembe, ki jih je narekovala letošnja resolucija. V tem tednu pa bo šel novi plan v javno razpravo po sindikalnih skupinah. Za javno razpravo je namreč že vse pripravljeno in vodili jo bodo poverjeniki sindikalnih skupin, medtem ko bodo za strokovni del poskrbeli člani strokovnega kolegija.

V tem delovnem kolektivu si poleg zmanjševanja stroškov prizadevajo tudi izboljšati iz-

ukrepe. Zavedajo se namreč, da ukrepi sami po sebi niso preveč približljivi med delavci, posebno če ne gredo v korak z dejanskim izboljšanjem vsega dela. In sem prav gotovo sodijo tudi strokovne službe.

J. S.

KJE SO BILI „PRIDNI“ DELEGATI?

Delegati družbenopolitičnega zbora trebanjske občinske skupščine so med najboljši „pridni“, kar se tiče udeležbe na sejah. Vendar za zadnje skupno sejo ne bi mogli reči, da so bili na njej udeleženi v skladu s slovesom. Od 25 (petindvajsetih) delegatov jih je kar 12 (dvanajst) manjkalo. Ti ti delegati, le kje so bili?

Klub za izobraževanje

Delo v trebanjskem klubu samoupravljalcev oživel

Čeprav je pri nas zakoni in s sistemom zagotovljena pravica vseh delovnih ljudi, da se dejavno vključujejo v reševanje vseh družbenoekonomskih vprašanj, je bilo v praksi marsikaj drugače. In vrzel v njihovem znanju naj bi izpolnili klubi samoupravljalcev, ki ponekod so zaživi, drugje pa spet ne.

Trebanjski klub samoupravljalcev dolgo ni mogel zaživeti, zdaj pa so za novega predsednika njegovega izvršnega odbora evidentirali Alojza Podboja, in delo je steklo. Pred nedavnim je bil namreč za delo tega kluba sprejet delovni program, ki ga namerava novo vodstvo izpeljati. Kakšne naloge si je klub zadal?

„Predvsem se namerava načrtno lotiti izobraževanja vseh delegatov. Seveda tega ne bomo počeli na preživel način, s predavanji, ampak hočemo, naj postane klub javna tribuna združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti. In vsi problemi naj se obdelajo v razgovorih, na problemskih konferencah. Tu nam

gre za uveljavljanje delitve po delu, uveljavljanje samoupravnega družbenega planiranja.

Tako bomo že konec februarja pripravili razgovor o delitvi dohodka, v marcu o stabilizaciji gospodarstva, aprila o samoupravnih organiziranosti in gospodarjenju. Seveda se bo klub samoupravljalcev vključil tudi v ostale akcije, novembra

pa se bomo udeležili 8. srečanja samoupravljalcev v okviru zletov bratstva in enotnosti v Goplicu, je povedal Alojz Podboj. Dodal je še, da si dela kluba ne morejo predstavljati brez povezovanja z ostalimi klubi v dolenski regiji. Še posebej pa bodo za razmeroma obsejni delovni program potrebovali pomoč in podporo vseh družbenih in političnih dejavnikov v občini.

J. S.

SEMINAR ZA ČLANE PORAVNALNIH SVETOV

Dolenjci se znajo že po naravi pripraviti. Najraje se lasamo zaradi kokoši, ki ne poznajo lastniških mej, pa zaradi poti in podobnih malenkosti. Precej teh razprtij obravnavajo sodišča, veliko pa so jih prevzeli tudi poravnalni sveti pri krajevnih skupnostih. Vendar poravnavanje med sprteži ni tako lahko in samo po sebi umevno. Za kaj takega morajo imeti člani poravnalnega sveta vsaj nekaj znanja. In tega so se prvi domislili v trebanjski občini, kjer so za člane poravnalnih svetov pripravili kratek seminar, ki ga je vodil Janez Gartnar, predsednik tamkajšnje sodišča.

NI JIM ZA ŠOLO V NARAVI

Redko kje na Dolenjskem se lahko pohvalijo s tako dobro organizirano šolo v naravi kot v trebanjski občini. Vendar imajo tudi Trebanjci težave. Čeprav nudijo otrokom, katerih starši ne bi zmogli stroškov, bivanje in opremo popolnoma zastoj, se prav ti starši ne odločajo za to obliko šolanja. Tudi letošnja zimska šola v naravi ni omehčala staršev. Lahko bi rekli da je to edinstven primer odklanjanja nečesa, kar je zastoj. Kaj stoji v ozadju ali je to pretiran ponos, ali so kakšni drugi zadržki, ni znano.

L. P.

TREBANJSKE NOVICE

SE KAŽE REBRA — Ta čas največji objekt, namenjen šolstvu, v gradnji je osnovna šola „Savo Kladnik“ v Sevnici. Gradbinci in stotine šolarjev se srečujejo dan za dnem. Z dozidavami in nekaj novimi zidavami naj bi bilo z novim šolskim letom več prostora. Podjetje Beton je imelo velike težave s prekrivnimi ploščami. Na sliki: nekoč ravna streha, očitno ne za naše podnebje, je že dobila novo streho. (Foto: Zeleznik)

Razprava o slehernem dinarju

IS: o vsaki namestitvi novih delavcev pred delegate skupščin

Prejšnji teden ni minil dan, da se v Sevnici ne bi sešli delegati katere od samoupravnih interesnih skupnosti. V ponedeljek je zasedala skupščina socialnega skrbstva, v torek otroškega varstva, v sredo izobraževalne skupnosti, v četrtek kulturne skupnosti, v petek vsi trije zbori občinske skupščine... Sklici bodo zaključeni v tem tednu.

Če je sploh mogoče potegniti kakšen skupni imenovalac, je nedvomno lahko ta, da besedo stabilizacija zelo resno jemljejo tako uporabniki, kot tudi izvajalci.

Omejitveni ukrepi bodo nekatere nedvomno prizadeli. Z nemajhnim trudom so npr. lani v Sevnici zgradili nov vrtec. To pa terja tudi nove zaposlitve. S podobnim vprašanjem se bodo z novim šolskim letom prav gotovo srečali v sevnici osnovni šoli, ko bo dograditev končana. V skupščini otroškega varstva so zato jasno povedali, da

bo med letom verjetno treba sprejemati rebalans proračuna te skupnosti.

Omembe vredna je prizadeta razprava o krčenju operativne rezerve v izobraževalni skupnosti. Tistih 25 tisočakov je od dobrih petdesetih milijonov lahko kaplja v morje. Učitelji so se je bili pripravljeno solidarnostno odreči, čeprav naj bi bili, denimo, letos gostitelji posavskega srečanja pedagoških de-

lavcev, ki ni zgolj družabnega značaja. Ko pa že nekaj let črtajo postavko o modernizaciji pouka, niso pomislili, da ne bi nekaj te rezerve usmerili v to. V izobraževalni skupnosti so tudi razširili pobudo skupščine otroškega varstva, naj bi o prehrani otrok govorili ne le skupaj z izvršnim odborom skupnosti otroškega varstva, temveč naj bi povabili še zdravstveno skupnost, socialno skrbstvo in še koga.

A. Z.

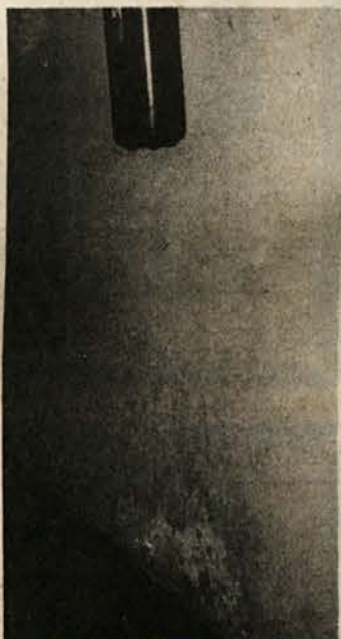
„Vroč veter“ na sevniški način

Zakaj curija po sosedih v bloku št. 26

V vse bolj priljubljeni beograjski televizijski seriji „Vroč veter“ so se videli v vlogi nesrečnih uporabnikov družbenih stanovanj tudi nekateri Sevnščani. V bloku št. 26 Naselja heroja Maroka v Sevnici namreč že od lanskega poletja zamaka od kopalnice do kopalnice. „Najmanj petkrat sem bil lani v Komunalni, a se ni nič zgodilo,“ opisuje svoje nenavadne izkušnje stanovalec v tem nesrečnem bloku Jože Bedek. Kako se ne bi čutil prizadetega, ko iz njegove kopalnice, če se kdo kopa, teče do spodnjega sosedu in tako dalje.

Očitno se dela nemajhna škoda na družbenem premoženju, da o slabem počutju stanovalec ne govorimo. Ko so le-ti romali od Poncija do Pilata, so povsod zvrčali krivdo na drugega, kajpak tistega, ki ga ni bilo zraven. Kdo dela bloke v Sevnici, je znano. Opisani blok je star šele nekaj let!

A. Z.

OMET ZARDEVA — Vsak od novih sevnških blokov ima na vходу marmornato ploščo, tako rekoč osebno izkaznico. To-le šestindvajsetico v Naselju heroja Maroka je nesporno zgradil GIP Beton leta 1974. Takole pa izgleda na hodniku, ker nekaj ne tesni po kopalnicah. Kakšen je šele strop v teh kopalnicah, si lahko mislimo. Gospodar tega hišnega sveta Jože Bedek pravi, da so bila doslej, žal, vsa opozorila pristojnim zmanj.

SENTJANŽ: ODGOVORI ŽE, A MALO REŠENEGA

Sentjanska delegacija je na zasedanju zborov občinske skupščine ob koncu leta zastavila sveženj delegatskih vprašanj. Naj vsaj na kratko povzamemo bistvo nekaterih. Koptarna potrebuje za svoj plan, če bi že lahko gradila kakšen obrat v Sentjanžu, še mnogo podatkov: od možne lokacije do opreme in kadrov. Skratka, dovolj vprašanj za temeljit pogovor. Za cesto Veliki Cirknik Češnjavec naj bi veljalo tudi posej, da bo na plečih krajevnih skupnosti. Zanimiv pa je odgovor strokovne službe zdravstvene skupnosti glede aparata za dializo (poenostavljeno: umetna ledvica). Menijo namreč, da se jim v zdravstvenem domu absolutno ne bi izplačalo, v isti sapi pa zatrjujejo, da bi ga lahko kdo z boljšim standardom in kulturo imel, kajpak v svoji režiji, kar doma.

POSTRGALI SLEHERNI PRAH

Trgovci v Sevnici — med lanskim navalom pralnega praška so se dobro izkazali — pravijo, da po pralnem prašku ni kdove kaj povpraševanja, čeprav ga na stojnicah ni. Imeli pa so minuli teden v prodajalni Dobrine na Glavnem trgu reci in pši 50 ton cementa. Kupci so to vedeli, iz zanesljivih virov, še preden je bila trgovina odprta. Zato so se pred tem večinoma že tudi domenili, kdo ga bo dobil in kdo ne. Dober gospodar ga pač nabavlja že pred gradbeno sezono.

VE SE, KJE JE DOBRA KAPLJICA

Na zadnji malkovski poskušnji lanskega letnika sta si priborila zmago malkovska klet (tozud Hmeljnik) za rdeče vino, med posameznimi v-nogradniki pa je bil deležen najbolj laskavih ocen pridelek Lojzeta Udovča. Pri ocenjevanju sicer ne merijo alkoholne stopnje, temveč preprosto, kot pravijo, kaj je dobro vino.

SEVNIŠKI PABERKI

SKUPAJ ZA PROMETNO PROSVETLJEVANJE — Upravni odbor AMD se je na zadnji seji odločil nabaviti 16-milimetrski kinoprojektor, namenjen predavanjem o prometu, izletih in drugem. Zelijo napraviti društveno življenje tako, da nikomur ne bo dolgčas, na nevsiljiv način pa se bo mogoče še tudi kaj naučiti. Računajo, da jim bo pri nabavi pomagal tudi svet za vzgojo in preventivo v prometu.

pristojnih. Na petkovi seji pa so lahko vseeno prebrali dodatno še številne odgovore, ki so prispeli v vmesnem času.

ŠE O PARKIRANJU — Sevnška delegacija še vedno ugotavlja, da stojijo tovarnjaki vsepovsod, dostikrat so posebno prizadete ceste, kjer je še malo klančka. Tako „letališče“ za zaganjanje stare pločevine je novi del sicer široke ceste proti Gričku. Menda izpušni plini „naftašev“ ne premorejo toliko monoksida kot kakšen fičko, kadri in ropota pa seveda za štiri. Teško bo ustreči zahtevam enih in drugih.

SLOVO OD ZIME — Naj še zaključimo s prometom. Cestariji so — vsa čast! — pospravili tudi že pesek s sevnških ulic, ki je bil prišel prav ob poledici. Da bi bil čimprej s poti, so ga na mostu zmetali kar v Savo. Nekaj nesnage več ali manj, ribe so, kot je znano, neme.

SEVNIŠKI VESTNIK

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 21. februarja - Irena Petek, 22. februarja - Marijeta Sobota, 23. februarja - Marta Nedelja, 24. februarja - Matija Ponedeljek, 25. februarja - Aleksander Torek, 26. februarja - Matilda Sreda, 27. februarja - Gabrijel Cetrtek, 28. februarja - Roman

LUNINE MENE
23. februarja ob 1.14 - prvi krajec

KINIO

BRESTANICA: 23. in 24. 2. angleški barvni film Lov za kipom.
BREŽICE: 22. in 23. 2. ameriški barvni film Usodna dirka, 24. in 25. 2. ameriški barvni film Orka - kit morilec, 26. in 27. 2. indijski barvni film Simon in Sara.
KOSTANJEVICA: 23. 2. film Kdo ste, Fantozzi, 24. 2. film Dekle

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

VZAMEM V REDNO DELOVNO RAZMERJE ali honorarno potnika. Roletarstvo Bogomir Radi, Slakova 7, Novo mesto.
SPREJMEM FRIZERSKO pomočnico, Salon Jure, Novo mesto.
TAKOJ ZAPOSILIMO 2 KV mizarja pohištva ali stavbene stroke ter dva delavca za pravičitev. OD po dogovoru, možnost tudi nadzornega dela, samsko stanovanje preskrbljeno. Bojan in Neda Gerden, Ivančeva Gorica 92.
GOSTIŠČE PRI NOVEM MESTU ISČE SAMOSTOJNO KUHARICO. Osebnih dohodkov po dogovoru. Stanovanje in hrana v hiši. Delovni čas ugoden. Informacije po tel. (068) 23-770, razen ponedeljka in torka. Ponudbe pod šifro „TAKOJ“.

ISČEM VARSTVO V BREŽICAH za 7-mesečno hčerko od 21. marca dalje. Nada Pencer, V. Vlahoviča 4, Brežice.

SPREJMEM v delovno razmerje avtoličarja. Samsko stanovanje je zagotovljeno. Tel. 85-181, Milan Znidar, Otočec 35.

ISČEM mlajšo žensko ali upokojenko za štiri-ali osemurno varstvo enoletnih dvojčkov na domu. Nudimo hrano in stanovanje, ostalo po dogovoru. Tel. (068) 24-307, Novo mesto.

ZA VSAK DRUGI TEDEN ISČEM varstvo za otroka, starega sedem mesecev. Tel. 24-447, dopoldne.

za slovo, 27. 2. ameriški film Psycho.
KRŠKO: 23. in 24. 2. ameriški film Napad na policijsko postajo, 24. 2. matineja Nore dirke Toma in Jeryja, 27. 2. madžarski film Ne nagibaj se skozi okno! 28. 2. ameriški film Dr. Živago.
MOKRONOG: 23. in 24. 2. ameriški film Slepi konji.
MIRNA: 23. 2. film Bitka na Midway.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 22. do 24. 2. slovenski barvni film Iskanja, 25. in 26. 2. gostovanje gledališča iz Celja (abonma A in B in izven), 27. in 28. 2. ameriški film Zadnji val.
NOVO MESTO - KINO JLA: Od 21. do 24. 2. ameriški film Surovo maščevanje, 24. 2. matineja Ta čudoviti svet, Od 25. do 27. 2. francoski film Resnične zgodbe.
RIBNICA: 23. in 24. 2. ameriški film Mister milijarder.
SEVNICA: 24. 2. italijanski barvni film Divja dirka, 27. in 28. 2. ameriški film Mož iz Avstralije.

BCS 127. Ivanetič, Omota 8, Semič.
PRODAM MAN 9186 kiper, letnik 1968. Tel. 21-140.
PRODAM traktor TV 30 KM (letnik 1977) s priključki. Janez Kobečič, Mali Nerajec 6, Dragatuš.
UGODNO PRODAM avto Opel rekord, letnik 1966, v voznem stanju. Primeren tudi za rezervne dele. Ogled možen vsak dan. Jože Sikonia, Vojna vas 7, Crnomelj.
PRODAM škodo de Lux, letnik 1974, zelo dobro ohranjeno. Ogled možen vsak dan od 15. ure dalje. Peter Čerček, Drska 46, Novo mesto.

PO UGODNI CENI PRODAM malo rabljene grablje za BCS, Franc Povše, Klenovci 7, Škofjanj.
PRODAM RENAULT 4, registriran, za 7.000 din, Lahko tudi po delih. Martin Znidarič, Šmalčja vas 18, Sentjernej.
POCENI PRODAM 125 PZ, letnik 1972. Informacije po tel. 85-786.
PRODAM fiat 850 za 17.000 din. Milan Pavlovič, Gor. Pirošica 34, Cerklje ob Krki.
PRODAM VW 1200 z dodatno opremo za 55.000 din. Janez Jakša, Vranoviči 5, Gradac.
PRODAM 101 super, letnik 1978. Kovačič, Cerovi log 50, Sentjernej. Informacije dopoldne po tel. 22-726.

UGODNO PRODAM Z 101, letnik 1975, registrirano do januarja 1981. Zglasite se vsak dan popoldan od 16. ure dalje na naslov Krivograd, Ragovska 6, Novo mesto, tel. 24-352.
UGODNO
PRODAM MZ TS 250/1, julij 1979. Janko Bogovič, Reštanj 39, Senovo.
AMI 8 break, letnik 1971, dobro ohranjen, prodam. Miran Bogovič, Reštanj 39, Senovo.
PRODAM opel rekord, letnik 1964, v nevoznem stanju. Ogled možen vsak dan pri Antonu Cvitkoviču, Griblje, Gradac.
PRODAM ali zamenjam proti doplačilu za močnejši traktor Deutz 15 D s koso in dvobrazdnim plugom. Golob, Vrbovec 4, Sentjernej.
PRODAM R 4, letnik 1977. Ogled vsak dan od 15. ure dalje. Vene, Kettejev drevored 43, Novo mesto.
PRODAM Z 101, letnik 1974, registrirano do 12. 2. 1981. Anton Miklič, Mačkovec 18, Novo mesto.
PRODAM Z 750 (letnik 1972) in opel kadet (letnik 1972). Darko Knez, Hrastovica 18, Mokronog.

PRODAM Z 101 C, staro devet mesecev in otroški avto sedež z varnostnimi pasovi. Tel. 24-590.
PO UGODNI CENI PRODAM opel rekord 1900-karavan, letnik 1976. Špolar, Mirna peč 67.
PRODAM fiat 125 special, letnik 1971, v dobrem stanju, Marjan Grmovšek, Pavlinov hrib B2, Trebnje.
PRODAM obračalnik Sonce, motorno žago Stihl in Z 750 po delih. Franc Murn, Podgora 6, Straža.
PRODAM škodo, letnik 1971, v voznem stanju, S. Weiss, Vojna vas 6, Crnomelj.

UGODNO PRODAM avto Opel kadet, letnik 1967, registriran do septembra, obnovljen. Informacije: Cegovnik, Avto deli, Novo mesto, tel. 21-570.
PRODAM Z 101, letnik 1978. Informacije po tel. 25-179.
PRODAM skoraj nov traktor Univerzal 445. Mladen Tkalec, Sisačka 26, Novi Zagreb (po cesti od Remetinca proti V. Gorici).

UGODNO prodam skoraj novo otroško sobo. Hočevar, Mokronog, (novi blok).
PRODAM kompletno ostreže za vikend ali hišo. Naslov v upravi lista. (533/80).
PRODAM rabljen črno-beli televizor in 120-basno harmoniko. Stane Cerar, Gotna vas 45, Novo mesto.
PRODAM skoraj nov kavč in dva fotelja. Ponudbe pod šifro „NOVO“.
PRODAM 6.000 kg prvovrstnega sena. Blatnik, Mala gora pri Kočevju.

UGODNO PRODAM dobro ohranjeno otroško sobo in televizor. Informacije od 14. do 15. ure po tel. 23-249.
PRODAM črno-bel televizor. Kristanova 1, Novo mesto.
PO UGODNI CENI PRODAM 700 l

vina. Naslov v upravi lista. (535/80).
PRODAM bojler Braun na trda goriva in elektriko. Tel. 21-040 int. 232, dopoldan.
PRODAM kravo, ki je imela že tri teleta, in telico, brejo šest mesecev. Stane Barbo, Gor. Kamenec 14, Novo mesto, tel. 23-876.
PRODAM 1000 kg sena ali zamenjam za drva. Malenšek, Gubčeva 39, Novo mesto.

ZARADI SELITVE UGODNO PRODAM za devize ali dinarje nov in nerabljen valilnik, kapacitete do 100 jajc, novo peč Kuepersbusch in malo rabljen Alfa brzoparilnik (60 litrov) v zamenjavo za koruzo. Oblak, Kapele 14 pri Brežicah.

POCENI PRODAM dobro ohranjeno kuhinjsko opremo. K temu podarim še šest tapetiranih stolov. Naslov v upravi lista. (536/80).
PRODAM malo rabljeno kostanjevo kolje. Slapničar, Cegelnica 23, Novo mesto.

KUPIM hidrofor ali hidropak (enofazni). Viktor Kovačič, Škofljica, n. h. Ljubljana, tel. (061) 666-044.
KUPIM motor za AMI 8. Informacije po tel. 84-315 (popoldne).

POSEST
PRODAM 16 a parcele - delno vinograd star šest let na Vinjem vrhu pri Beli Cerkvi. Naslov v upravi lista (539/80).
PRODAM parcelo 15 arov za vikend (dovoljena gradnja) na lepi sončni legi v mirnem kraju. Dostop z vsakim vozilom, elektrika v bližini. Ponudbe pošljite pod šifro „IZVEN SENTJERNEJA“.
PRODAM 16 a vinograda, primerno za vikend. Dostop možen z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista. (540/80).
GRADBENO PARCELO z lokacijsko dokumentacijo prodam v Družinski vasi pri Šmarjeških Toplicah. Informacije pri Alojzu Zura, tel. v službi 84-928 in doma 84-920.

PRODAM zemljišče s staro hišo. Električna v hiši. Edvard Mancini, Senovo 310.
PRODAM njivo (75 a) ob cesti v Dobravi pri Dobruški vasi. Miklič, Hudenje 1, Škofjanj.
PRODAM vinograd izmeri 10 a v Skuševcu pri Malkovcu. Anton Bovhan, Gor. Stara vas 7, Tržišče.
PRODAM vinograd (12 a) v Semicu nad tovarno Iskra. Ponudbe na tel. (061) 322-259 ali pod šifro „DOBRA KAPLJICA“.

PRODAM parcelo na Rigi, primerno za vikend in vinograd. Električna v bližini. Hrovat, Dol. Sušice 10, Dolenjske Toplice.
PRODAM manjše posestvo (2,5 ha), hišo z gospodarskim poslopijem,

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in vaščanom za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč Bukovčevim, Strabičevim, Krenovim, Gorsetovim, sosedom, pevskemu zboru Dušan Jereb, tov. Virantu za poslovljene besede ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot.
Zalujoči: sinovi Franc, Lado in Polde z družinami, hčere Slavka in Mimi z družinama

ZAHVALA
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, zlate mamice, hčerke, sestre, tete in nečakinje

SLAVICE MIKLIČ
iz Česenc pri Mimi peči

se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani, posebno prim. dr. Saši Luzarju za ves trud in požrtvovalnost v zadnjem letu težke bolezni, doc. dr. Matiji Horvatu in osebju CIM-a, ki so ji zadnje ure njenega življenja lajšali bolečine in nam jo skušali ohraniti pri življenju, ter tov. Gabrijelu z reševalne postaje Trebnje. Zahvalo smo dolžni vsem vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nesebično pomagali, podjetju Industrije obutve Novo mesto za vso pomoč, govorniku za ganljive poslovilne besede ob odprtjem grobu, osnovni šoli Mirna peč, pogrebecem in pevcem za zapete žalostinke. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so s cvetjem zasuli prerani grob pokojne, nam izrazili sožalje in pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in vaščanom za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč Bukovčevim, Strabičevim, Krenovim, Gorsetovim, sosedom, pevskemu zboru Dušan Jereb, tov. Virantu za poslovljene besede ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot.
Zalujoči: sinovi Franc, Lado in Polde z družinami, hčere Slavka in Mimi z družinama

ZAHVALA
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, zlate mamice, hčerke, sestre, tete in nečakinje

SLAVICE MIKLIČ
iz Česenc pri Mimi peči

se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani, posebno prim. dr. Saši Luzarju za ves trud in požrtvovalnost v zadnjem letu težke bolezni, doc. dr. Matiji Horvatu in osebju CIM-a, ki so ji zadnje ure njenega življenja lajšali bolečine in nam jo skušali ohraniti pri življenju, ter tov. Gabrijelu z reševalne postaje Trebnje. Zahvalo smo dolžni vsem vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nesebično pomagali, podjetju Industrije obutve Novo mesto za vso pomoč, govorniku za ganljive poslovilne besede ob odprtjem grobu, osnovni šoli Mirna peč, pogrebecem in pevcem za zapete žalostinke. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so s cvetjem zasuli prerani grob pokojne, nam izrazili sožalje in pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in vaščanom za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč Bukovčevim, Strabičevim, Krenovim, Gorsetovim, sosedom, pevskemu zboru Dušan Jereb, tov. Virantu za poslovljene besede ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot.
Zalujoči: sinovi Franc, Lado in Polde z družinami, hčere Slavka in Mimi z družinama

ZAHVALA
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, zlate mamice, hčerke, sestre, tete in nečakinje

SLAVICE MIKLIČ
iz Česenc pri Mimi peči

se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani, posebno prim. dr. Saši Luzarju za ves trud in požrtvovalnost v zadnjem letu težke bolezni, doc. dr. Matiji Horvatu in osebju CIM-a, ki so ji zadnje ure njenega življenja lajšali bolečine in nam jo skušali ohraniti pri življenju, ter tov. Gabrijelu z reševalne postaje Trebnje. Zahvalo smo dolžni vsem vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nesebično pomagali, podjetju Industrije obutve Novo mesto za vso pomoč, govorniku za ganljive poslovilne besede ob odprtjem grobu, osnovni šoli Mirna peč, pogrebecem in pevcem za zapete žalostinke. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so s cvetjem zasuli prerani grob pokojne, nam izrazili sožalje in pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in vaščanom za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč Bukovčevim, Strabičevim, Krenovim, Gorsetovim, sosedom, pevskemu zboru Dušan Jereb, tov. Virantu za poslovljene besede ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot.
Zalujoči: sinovi Franc, Lado in Polde z družinami, hčere Slavka in Mimi z družinama

ZAHVALA
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, zlate mamice, hčerke, sestre, tete in nečakinje

SLAVICE MIKLIČ
iz Česenc pri Mimi peči

se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani, posebno prim. dr. Saši Luzarju za ves trud in požrtvovalnost v zadnjem letu težke bolezni, doc. dr. Matiji Horvatu in osebju CIM-a, ki so ji zadnje ure njenega življenja lajšali bolečine in nam jo skušali ohraniti pri življenju, ter tov. Gabrijelu z reševalne postaje Trebnje. Zahvalo smo dolžni vsem vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nesebično pomagali, podjetju Industrije obutve Novo mesto za vso pomoč, govorniku za ganljive poslovilne besede ob odprtjem grobu, osnovni šoli Mirna peč, pogrebecem in pevcem za zapete žalostinke. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so s cvetjem zasuli prerani grob pokojne, nam izrazili sožalje in pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

na 84. rojstni dan nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša ljubljena mama, babica, prababica in teta

MARIJA OKLEŠEN
iz Lok 16 pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in vaščanom za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo za pomoč Bukovčevim, Strabičevim, Krenovim, Gorsetovim, sosedom, pevskemu zboru Dušan Jereb, tov. Virantu za poslovljene besede ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot.
Zalujoči: sinovi Franc, Lado in Polde z družinami, hčere Slavka in Mimi z družinama

ZAHVALA
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, zlate mamice, hčerke, sestre, tete in nečakinje

SLAVICE MIKLIČ
iz Česenc pri Mimi peči

se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani, posebno prim. dr. Saši Luzarju za ves trud in požrtvovalnost v zadnjem letu težke bolezni, doc. dr. Matiji Horvatu in osebju CIM-a, ki so ji zadnje ure njenega življenja lajšali bolečine in nam jo skušali ohraniti pri življenju, ter tov. Gabrijelu z reševalne postaje Trebnje. Zahvalo smo dolžni vsem vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nesebično pomagali, podjetju Industrije obutve Novo mesto za vso pomoč, govorniku za ganljive poslovilne besede ob odprtjem grobu, osnovni šoli Mirna peč, pogrebecem in pevcem za zapete žalostinke. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so s cvetjem zasuli prerani grob pokojne, nam izrazili sožalje in pokojno tako številno spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.
Vsi njeni

ELKTRONINSTALACIJE in popravila gospodinskih aparatov IVAN PETRIČ, CBE 46, Metlika, opravljajo elektroinstalacije, popravljajo pralne stroje, električne in plinske štedilnike ter hladilnike.

RAZNO

IZGUBIL SE JE nemški ovčar črne barve. Sliši na ime Princ. Izgubil se je v Vavti vasi. Najditejša prosim, da mi ga proti nagradi vrne. Jože Tomšič, Hruševce 6, Straža.

ZADNJE dni v januarju sem izgubila pozlačeno ročno zapestno uro, znamke Incablock, od Ribje restavracije do parkirišča pri Kino Krka. Poštenega najditejša prosim, da mi jo vrne proti nagradi. Poljanec, Regečca vas 2.

PREKLICI

MARTIN HROVAT iz Konca 10, Stopiče, prepovedujem vožnjo in obračanje vozil pri kozolcu, parc. št. 1464 in 1465. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

VERA TESTEN iz Gotne vasi 30 prepovedujem MARIJI in PAVLETU ZEFRAN in vsem članom družine iz Gotne vasi 23 točenje kadarkoli in kakršnegakoli alkohola ANTONU TESTENU iz Gotne vasi 30. Prepovedujem tudi obračanje s traktorjem in kombajnom po naši njivi. To velja tudi za vse ostale vaščane.

ANGELA KNAFELC iz Šegove 11, Novo mesto, prepovedujem širjenje neresničnih govoric o meni. Kdor tega opozorila ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala. NIKOLA BACAR, ulica 1. maja 4, Metlika, preključujem neresnične trditve, ki sem jih izrekel o mladoletni LJUBICI JAKOVIČ iz Metlike in svoje dejanje obžalujem. Zakoniti zastopnik ANICI JAKOVIČ se zahvaljujem za odstop od tožbe.

ZAHVALA

Dolenjski muzej v Novem mestu se tov. KARMELI STRAJNAR iskreno zahvaljuje za dve umetniški sliki, delo akad. slikarja Vlada Lamuta, ki predstavljata portret Slavka Strajnarja. S tem darilom je tov. Strajnarjeva pokazala izredno razumevanje in pozornost do naše ustanove. DOLENJSKI MUZEJ.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da sem odprl obrt iz roletarstva, montaže in popravila. Bogomir Radi, Regečca vas 9 a, Novo mesto. Se priporočam!
OBVEŠČAM VOZNIKNE MOTORNIH VOZIL, da odslej lahko opravite vulkanizacijo, menjavo in centriranje avtomobilskih pnevmatik v Sentjerneju 55.

Sporočilo naročnikom DL

Da bi zmanjšali stroške izterjave in tudi na ta način skušali zadrževati dražitev Dolenjskega lista, je delavski svet tozd Dolenjski list sklenil, naj bi odslej izterjevali oz. plačevali letno naročnino le enkrat na leto, s tem bi olajšali delo tudi sicer preobremenjenim poštnim delavcem. Naročnike prosimo, naj razumejo ta ukrep, ko bodo v marcu plačevali naročnino Dolenjskega lista za leto 1980.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Logan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Jože Princ, Drago Rustja, Jože Simič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 8 din, letna naročnina 298 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 600 din ali 32 ameriških dolarjev oz. 55 DM (oz. ustreza druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun, 52100-620-170-32000-009-8-9. (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglase velja do predklic cenik št. 11 od 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS Skupščine SRS (št. 421-1/72 od 2. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov 68001 Novo mesto, Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročeni rokopiisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni film in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Minil je mesec, odkar naju je zapustil v 84. letu starosti najin dragi in nepozabni mož in očka

JANEZ KOTAR

iz Kostanjevice

Hvala vsem, ki ste pokojnemu darovali vence in cvetje, nama izrazili sožalje ter nama pomagali na kakršenkoli način. Zahvalo sva dolžni ZB Kostanjevice za podarjeni venec, govorniku tov. Kupleniku za poslovilne besede ob odprtem grobu, OOS Libna Krško za venec ter sodelavkam za denarno pomoč. Posebej se zahvaljujemo dr. Frlanu za zdravljenje pokojnika, družini Jenškovec pa za vso pomoč, prav tako tudi sosedom, župniku pa za lepo opravljeni pogrebni obred.

Žalujoči: žena Marija in hčerka Stanka v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in brata

MARJANA UHANA

iz Mokronoga

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih in za podarjene vence. Toplo zahvalo za pozornost dolgujemo organizacijam ZB Tržišče, Mirna, Šentrupert, Trebelno. Za poklonjeno cvetje in pozornost se zahvaljujemo SOB Trebnje, borcem XII. SNOUB, organizaciji ZB Mokronog, Društvu upokojencev, Turističnemu društvu, OZD Treles Trebnje, IMP TOZD TEN Ljubljana, KŠC Grm Novo mesto, Višjemu sodišču Ljubljana. Lepa hvala govornikom za občutene besede, pevskega zboru iz Mokronoga in godbi iz Trebnjega. Hvala vsej množici ljudi, ki ga je obiskala in spremlila na zadnjo pot, prav tako vsem za ustno ali pisмено izraženo sožalje.

Vsi njegovi

Mokronog, 18. 2. 1980

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža, očka, sina, brata in strica

JOŽETA ŽELEZNIKA

Na Tratah 11

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč v najtežjih trenutkih, za izraženo sožalje, podarjeno cvetje in vence ter vsem, ki ste ga v tako lepem številu spremili na zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo kolektivoma Laboda in Krke, govorniku ob odprtem grobu, pevcem in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena Anica, hčerkica Darja, oče, mama, brata Stane z družino in Andrej ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po hudi in težki bolezni nas je zapustil naš dragi brat in stric

ALOJZ PLUT

borec NOV iz Zaloga pri Novem mestu

Iz srca se zahvaljujemo vsem, ki ste ga spoštovali in imeli radi, vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku, mu poklonili prelepo cvetje ter nam kakorkoli izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo vaščanom, sosedom, KO ZB Straža za organizacijo pogreba in osebju Doma upokojencev Metlika. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Žalujoči: vsi njegovi

Zalog, Dravograd, Celje, Straža, Cleveland, Novo mesto

V SPOMIN

Boleč je spomin na 23. februar, ko je pred letom prenehalo biti zlato srce dragega moža, očeta, strica in botrčka

ALOJZA GLUŠIČA

iz Gor. Jesenic pri Šentrupertu

O, kako pust in temačen je zdaj naš dom. Stezice, po katerih si hodil, so se zarasle, jablane, ki si jih tako ljubil, bodo težko vzbrstle in pomlad bo pusta brez tebe. Vsem, ki ste ga ohranili v spominu in obiskujete njegov grob, prisrčna hvala.

Žalujoči: žena Francka z otroci ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža

ALOJZA ŠEGINA

iz Livolda

se iskreno zahvaljujem dr. Rupniku za zdravljenje pokojnega v času bolezni, župniku za opravljeni obred, tov. Vrabiču za poslovilne besede, godbenikom, gasilcem, tov. Jožetu Veseliču in vaščanom za nesebično pomoč. Hvala za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoči: žena in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi naše zlate žene, mame, stare mame, sestre in tete

PAVLINE CVITKO

roj. Lindič
Stranje 10

ki nas je zapustila komaj v 53. letu starosti, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in vaščanom, ki so sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje pokojnici ter jo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot. Posebno zahvalo smo dolžni Krki, tovarni zdravil, in ampulnemu oddelku, nevrološkemu oddelku Splošne bolnice Novo mesto za vso pomoč, župniku iz Bele cerkve za spremstvo in žalni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Stanko, sin Stane in hčerka Angelca z družinami, brat, sestra ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi naše predrage hčerkice in sestrice

NIKOLINE LADIŠIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje. Prisrčna hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali. Zahvalo smo dolžni otroškemu pevskega zboru osnovne šole Grm, ki je našo deklico s prelepimi pesmimi spremljal na njeno zadnjo pot.

Žalujoči: mamica Vilka, očka Miroslav in sestra Marina

ZAHVALA

11. februarja nas je v težkih bolečinah nepričakovano zapustila v 86. letu starosti mama in stara mama

TEREZIJA VIDRIH

s Sel 12 pri Zburah

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, znancem, prijateljem in sorodnikom, ki so z nami sočustvovali in nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrazili sožalje, darovali vence ter pokojno v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se kolektivu Litostroj za podarjene vence ter župniku za lepo opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in počastili spomin pokojne.

Žalujoči: sinovi Nace, Jože, Lojze z družinami, hčerke Cvetka, Mici, Ani in Pepca z družinami ter ostalo sorodstvo

V SPOMIN

23. februarja bo minilo žalostno leto, odkar nas je v 85. letu nepričakovano zapustila naša skrbna mama

MARIJA PERUCI

Rimska 21, Trebnje

Mama, ne morem si misliti, da si nas za vedno zapustila. Dom je zdaj prazen brez tebe. Spomin nate še živi in bo ostal. Hvala vsem, ki se jo spominjate in obiskujete njen grob.

Žalujoči: sin Lojze z ženo in ostali

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

JANEZA PAPEŽA

iz Srednjega Lipovca 25

se najprisrčneje zahvaljujemo vsem znancem in vaščanom za tolažbo in pomoč v težkih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo dr. Kocutarju za dolgoletno zdravljenje, za podarjene vence in nesebično pomoč se zahvaljujemo kolektivom IMP-Livar Ivančna Gorica, Novolesu in GG Straža. Hvala vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku, župniku pa za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Srednji Lipovec, 11. februarja 1980

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 65. letu starosti zapustila dobra in skrbna mama in stara mama

ANA ŠERCELJ

roj. Fifolt
iz Sel pri Dol. Toplicah

V našem domu je ostala praznina, odkar nas je zapustila naša ljuba mama in naj ji ne bo pretežka zemlja, ki jo je tako ljubila. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeno zadnjo pot. Posebno se zahvaljujemo teti Markovičevi in ostalim sosedom za pomoč ob smrti. Prav tako se zahvaljujemo podjetjema Novoles in Viator ter kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Ivan, Hčere Anica, Mija in Jožica z družinami

Novinar na biciklu

Bilo je poleti 1950, ko sem prišel po službeni dolžnosti kot dopisnik Radia Ljubljana za območje Dolenjske v do takrat meni malo znano Novo mesto. Hitro sem našel stik z ljudmi in dobil širok krog prijateljev.

Delal sem „gnečo“ v prostorih Dolenjskega lista v stavbi nasproti hotela Metropol. Najemnine nisem plačeval, pač pa sem se „odkupil“ z občasnimi članki. V prvem obdobju mojega bivanja je urednikoval v Dolenjskem listu pokojni Jože Zamljen-Drežče, katerega sem zaradi njegovega človeškega odnosa, izredne razgledanosti in poštenosti ohranil v najlepšem spominu.

Glavna delavca, novinarja oziroma sploh pionirja v novinarstvu na Dolenjskem sta bila Tone Gošnik in Peter Romanič. Spominjam se ju kot zelo sposobnih novinarjev, dobrih tovarišev in sem jima za vse, kar sem se ob njiju in z njuno pomočjo naučil, še danes hvaležen.

Takrat je bilo izredno razgibano življenje. Informburo je še vedno pritiskal na Jugoslavijo. Živeli smo skromno in lastnik bicikla je bil bolj spoštovan, kot je danes lastnik osebnega avtomobila. S kolesom sem prekriziral vso Dolenjsko, Spodnje Posavje, pa tudi v Kočevje sem vsake toliko časa prikolesaril. Moja naloga je bila, da sem vse pomembnejše dogodke v okraju, občini, družbenopolitičnih ali delovnih organizacijah čimbolj sveže posredoval Radiu Ljubljana.

Bilo je nekega dne poleti 1950, ko sem dobil nalogo,

naj opišem pomemben dogodek v novomeški Tovarni perila: razpisane so bile volitve v prvi delavski svet v zgodovini te delovne organizacije. Bilo je res slovesno. Po volitvah in čestitkah novoizvoljenim članom delavskega sveta je bila zabava ob pristni dolenjski kapljici in razgretih telesih pretežno mladih delavk. Ker je bil moški spol v veliki manjšini – razen direktorja in muzikanta sem bil tam le še jaz, ki sem bil tudi po letih najmlajši – so si me dekleta med plesom kar podajala iz rok v roke. Takšnega maratonskega plesa nisem kasneje nikoli več ponovil.

Lepe spomine imam na veličastno proslavo partizanskih brigad leta 1952 v Dolenjskih Toplicah. Po sili razmer sem bil zadolžen tudi za zbiranje podatkov o vremenu. Dan pred proslavo sem poročal uredništvu Radia, da je nebo na Dolenjskem čisto, čeprav se je prav pred mojim poročanjem izlila ploha in je slabo kazalo. Toda napovedal sem pravilno, saj je bilo na dan proslave vreme sončno.

Po treh letih novinarjenja sem se z družino preselil v domače loge v Ribniško dolino. Novinarsko delo sem po krašjem presledku nadaljeval pri Novicah, glasilu SZDL okraja Kočevje. Od tu me je vodila pot v gospodarstvo, potem pa sem pristal v politiki. Pri političnem delu so mi izkušnje, ki sem si jih nabral v novinarstvu, v veliki pomoč. No, pošteno moram povedati, da me neka nevidna sila še vedno privlači k novinarstvu.

KAREL ORAZEM

URNA GASILCA – Sršen in Kaič – sicer delata običajni delavnik v sevniškem gasilskem servisu – sta v pičem mesecu že dvakrat preudarno in hitro posredovala. (Foto: Železnik)

Gasilci na mestu

V sredo, 13. februarja, je okrog 15. ure s svojega doma sevniški gasilec Mirko Sršen videl preko Save, kako se je vžgala simca. Po poklicu je avtomehaničar, zato je brzkone vedel, kaj je treba storiti. Stekel je v gasilski dom, pobral še hišnika Milana Kaiča, in že je nova avtocisterna brzela proti Radni.

Ob tem na videz drobnem dogodku je še nekaj pomembnejšega kot srčnost obeh gasilcev. Nesrečnemu vozniku bi oba gasilca bila nedvomno edina pomoč, navkljub kar precejšnji koloni, ki je tuleč brzela mimo kadečega se avta. Eden od teh mimo vozečih je bil sicer ustavljen, vendar mu priložni gasilski aparat ni delal. Drugi, ki je sicer tudi ustavljen, je samo zamahnil in dodal plin, češ aparata pa ne bom praznil za druge!

Gasilca sta pomagala. Če kdo, pomagajo gasilci.

A. Z.

RAZSTAVA MALIH ŽIVALI V BREŽICAH – Gojitelji in ljubitelji malih živali bodo v soboto in nedeljo, 23. in 24. februarja, od 9. do 18. ure v avli osnovne šole bratov Ribar v Brežicah razstavljali ptice pevke, papige, akvarijske ribice, golobe, kunce in druge male živali. Organizator razstave klub „Pismonoša“ iz Novega mesta vabi k sodelovanju vse ljubitelje malih živali, ki še niso vključeni v klub, želijo pa razstavljati. Razstavo bodo pripravljali v petek, 22. februarja, popoldne, v avli osnovne šole.

Nagonski odgovor težki mladosti

Tako je dejanje Ajne Murić, ki je z nožem zabolila svojega 23-letnega ljubimca Antona Jakšeta, označil psihiater – Nam tuje doživljanje življenja

Skopemu poročilu prejšnji teden o sojenju 32-letni Ajni Murić iz Laz pri Uršnih selih, ki jo je obtožnica bremenila kaznivskega dejanja naklepne uboja in za katerega je bila Murićeva po devetih urah razprave obsojena na 6 let zapor, tokrat dodajamo nekaj podrobnosti, ki jih je odkrila preiskava. Verjetno bo po teh vrsticah mnogo lažje oceniti višino kazni, ki jo je izrekel veliki senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto.

Ajna Murić, ki je mladost preživel na Rožajski planini v črnogorskih hribih, se je poročila še kot 17-letno dekle in potem z možem žvela pri njegovih starših. Zakon je prinesel tudi dva otroka, vendar je mož kmalu prišel z odnosi pri drugi, odšel na delo v Nemčijo, se ločil od Murićeve in se potem s sedanjo ženo preselil na Gradišče pri Dolenjskih Toplicah. Ana je z otroki ostala pri moževih starših vse dotlej, dokler ji ni sodišče v Peči odvzelo otrok in jih dodelilo možu. Murićeva je odločitev sodišča hudo prizadela, zato je stopila v stik z nekdanjim možem in se z njim dogovorila, da se preseli v Novo mesto, kjer ji bo omogočen stik z otroki. Murićeva je po prihodu na Dolenjsko stanovala pri moževih bratih in se zaposlila v IMV. Z otrokoma – eden ima 9, drugi pa 13 let – je imela redne stike.

Na dom moževih bratov pa je zahajal tudi Anton Jakše, ki je imel kot šofer avtobusa v Lazah postajališče in tam tudi večkrat prespal. Spoznal je Ajno (to je bilo 15 dni pred tragičnim dogodkom), kmalu sta navezala tudi intimne odnose, do katerih pa je po pričevanju Murićeve prišlo izključno zaradi Jakšetove obljube, da se bo z njo poročil in jo vzel k sebi na dom v Škrjanče. To bi se naj zgodilo tri dni pred usodnim preprirom. Jakše se je takrat jel izmi-

kati na vse pretege, medtem ko je Murićeva vztrajala, naj izpolni svojo obljubo, še toliko bolj, ker je v njej videla ponovno pot v normalno življenje.

Potem je prišel usoden dan. Z avtobusom, ki ga je vozil Jakše, se je Murićeva peljala v Novo mesto in Jakšetu potem, ko so potniki izstopili dejala, naj jo pelje na njegovo stanovanje, sicer bo to storila sama po končanem večernem delu. Prišlo je do prepira, v katerem ji je po pričevanju Murićeve Jakše celo zagrozil, da jo bo ubil, če to stori. Murićeva je tudi na obravnavi povedala, da si je zato kupila manjši kuhinjski nož za lupljenje krompirja, vendar sodišče izjavi ni moglo verjeti, saj je nož še isto popoldne dala v tovarni nabrusiti, vse z bolj ali manj jasnim namenom, da se Jakšetu maščuje.

Ob 18. uri tistega večera je Jakše prišel pred tovarno, da Ajni ponovno prepove vsakršen obisk pri njegovih starših na domu. Natanko 23 metrov od vratarnice je nato prišlo do prepira, v katerem je Murićeva z nožem zabolila Jakšeta najprej v vrat in mu prerezala sapnik, (kot je sodišče ugotovilo, z namenom, da ga ubije) nato pa še v hrbet in nadlaket. Ko so Jakšeta že odpeljali v bolnišnico, se je vrnila pred vratarnico in izjavila, da ji je žal, da ga ni „do kraja“.

Zaradi takšnega razvoja dogodkov je veliko vlogo pri izreku kazni odigralo mnenje psihiatra, ki je zapisal, da je Murićeva vseskozi žvela v zaostalem okolju, kar je močno vplivalo na usmerjanje njene osebnosti v nagonski in primitiven način reagiranja. Enako so dogodki v njenem življenju vplivali na njeno agresivnost do možkih, zato je tudi v neizpolnjenih Jakšetovih obljubah videla zgolj izkoriščanje in zapostavljanje.

Da pa je Murićeva navzlic storjenemu dejanju še zmeraj ljubila Jakšeta, pričajo z okorno in težko razumljivo pisavo (Ajna je namreč nepisnena) med bivanjem v zaporu napisani verzi, posvečeni od njene roke umorjenemu ljubimcu in njegovim staršem. Življenje je pač doživljala po svoje.

B. BUDJA

BRATA HOTEL PREBOSTI Z VILAMI

36-letni Ilija Papuljak iz Slinovec pri Kostanjevici se je minulo sredo vinjen spravil nad svojega brata Janka. Napadel ga je z vilami in ga hotel zabosti, vendar se je brat umaknil in zbežal. Pa ne za dolgo. Ilija ga je ponovno našel v hlevu in znova hotel napasti, takrat pa je Janka na srečo rešil sosed.

GOREL

STANOVANJSKI VAGON

V soboto okoli poldneva je stanovanjskem vagonu v romskem naselju pri Dobruški vasi nastal požar. Ogenj se je razširil iz štedilnika, kjer je bila dimna cev speljana skozi podstrešje, kjer je bilo naloženo seno. Požar je vagon povsem uničil, zraven pa se razširil še na ostrešje sosednje zidane hiše Dominika Kočevarja. Obe družini sta tako ostali brez strehe nad glavo.

TRAKTOR BREZ ŠOFERJA TRČIL V GOSPODARSKO POSLOPJE

40-letni Anton Škoda iz Gornjega Prekopa se je v nedeljo zvečer peljal z neregistriranim traktorjem skozi Dolenjo Staro vas proti Senternejem. Z vozilom je nenadoma zavil na levo čez betonski robnik, pri čemer je Škoda padel na tla, tako da je traktor zapeljal čez njegovo nogo, nato pa kar brez voznika nadaljeval pot do bližnjega gospodarskega poslopja. Škoda so odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

»Dolenjski list« v vsako družino

razdrapani cesti pa še o pitni vodi, ki so jo še zmeraj zajemali v potoku za vasjo, bolj gospodami pa iz vodnjakov.

Je pa dedec, ta naš funkcionar, je ob tem rekel prvi krajan Spodnje Repičeve drage.

Res je, pa še karakter povzru, je pritrdil drugi prebivalec.

Ni požrl svojih besedi, ni. Kar je obljubil, je tudi storil: od zadnjega sestanka tovariša Izvršilnika res nisem več videl v naši Spodnji Repičevi dragi.

TONI GASPERIČ

Osmošolec je v Krki ujel „taaaakega“ soma

Med počitnicami, ko snega še za kepanje ni bilo več, se je Božo Malneršič, osmošolec iz Brežic, odpravil na svoj prvi letošnji ribolov. Ribaril je v motni Krki pri Krški vasi.

„Najprej sem mislil, da je prišlo kaj manjšega, ko pa sem po četrturnem boju ribo privlekel do brega, sem se skoraj ustrašil,“ pravi Božo. Četudi je imel samo 0,40 mm debel laks, ki zdrži samo 8 kg, je izvlekel na suho 14,5 kg težkega in 135 cm dolgega soma. „Pošast“ je imela 20 cm dolge brke.

Božo pravi, da ga boj s somom ni utrudil, večje težave je imel, ko je moral „ubogega somčka“ na kolesu prepeljati od Krške vasi do doma v Brežicah.

V. JUKIČ

Popravljajo poškodovani daljnovod

Te dni so na Kočevskem začeli temeljito odpravljati škodo, ki jo je povzročil sneg

Poročali smo že, da je prvi sneg, ki je zapadel novembra lani, naredil veliko škodo na električnem (in telefonskem) omrežju v kočevski občini. Ekipe Elektra Kočevje so tokrat z veliko napora zasilno popravile električno omrežje, da so vsa naselja spet dobila elektriko.

Vsa škoda, ki so jo ocenili šele zdaj in znaša nad 15 milijonov dinarjev, še vedno ni odpravljena. Pred kratkim je prišla na Kočevsko ekipa monterjev iz Zagreba, ki popravljajo daljnovod, katerega je lanski sneg najbolj poškodoval. Podrl je namreč vse kovinske drogeve novega daljnovoda med Kočevjem in Ložinami oziroma Jasnico, medtem ko kovinski drogovci starega daljnovoda, zgra-

jenega že pred vojno, niso poškodovani, čeprav stoje ti drogovci drug zraven drugega. Zaradi težkega, mokrega snega se je najprej strgala žica, nato pa so drogovci „padali kot domine“. Nekateri so se zlomili pri betonskem podstavku, drugi pa so se zvilji, oz. pripognili v sredini ali celo pri vrhu.

Zagrebski monterji bodo popravili poškodovani del daljnovoda. Ponekod bodo zamenjali tudi lesene dele daljnovoda s kovinskimi. Hkrati poteka temeljita obnova električnega omrežja v vsej občini (in izven nje), ki prej zaradi snega in mraza ni bila možna, saj zaradi snega mnogi kraji niso bili dostopni, zaradi mraza

pa se ni dalo betonirati podstavkov za daljnovode.

Škodo, ki jo je povzročil sneg, bo Elektro dobilo povrnjeno, ker imajo naprave zavarovane pri zavarovalnici. Vprašanje pa ostaja, če je za škodo res kriv le sneg ali tudi slabo opravljeno delo, saj je sneg podrl daljnovod, ki je bil komaj pred nekaj leti zgrajen, ne po sosednjega, ki je star že 50 let!

JE PA DEDEC TA NAŠ FUNKCIONAR

Tovariš Izvršilnik je rad hodil po sestankih. Zlobneži so natolcevali, da zaradi kilometrin in dnevnih, bolj zmerni pa so vedeli, da ima tovariš Izvršilnik rad ljudi.

Naša šola je stara, po njej se podijo podgane in miši, a tudi strop se bo vsak čas sesipal na glave učencev in učiteljev, je tožil krajan na sestanku krajevne skupnosti Spodnje Repičeve drage.

Obstajajo načrti za novogradnjo. Poleg tega naj vam povem še to, da je del sredstev za zidavo že zagotovljen. Obljubljam vam, da moja noga ne bo stopila na teritorij

Spodnje Repičeve drage, če se streha nove šole ne bo svetila v soncu že letos, je bil prepričljiv tovariš Izvršilnik.

Tudi z elektriko bo treba nekaj storiti. O tem govorimo že vrsto let, a je napetost še vedno tako zanič, da babnice ne morejo vključiti niti pralnih strojev, se je razgovoril drugi prebivalec.

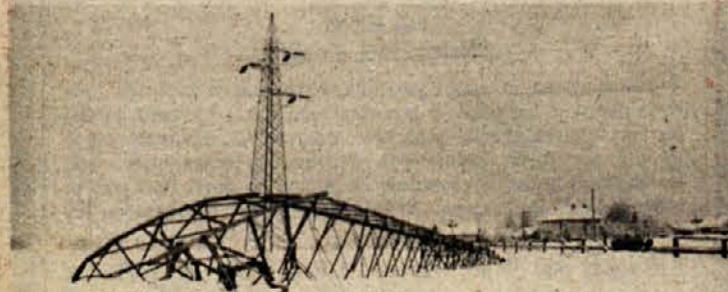
Tudi na to smo mislili, brez skrbi! Denar smo izbezali, nekaj pa boste morali prispevati tudi vi. V lesu in delu, je dodal tovariš Izvršilnik.

Kar neumno se mi zdi reči kakršno koli besedo o naši vaški cesti. Človek dobi pre-

tres možgan od samega poskakovanja in rukanja. Čas bi že bil . . . , ni mogel dokončati svoje jeze tretji predstavnik Spodnje Repičeve drage.

Prekinil sem vas zato, ker vam moram povedati, da je za asfaltiranje že vse postorjeno. Če ne bo čez tri mesece tu asfalta, verjemite, da se nikoli več ne prikažem pred vaše oči, je bil prepričljiv tovariš Izvršilnik.

Minilo je leto in nekaj mesecev. Pa je v gostilni Pri razbiti buči v Spodnji Repičevi dragi stekel pogovor o stari šoli, o slabi elektriki, o

SNEG JE PODIRAL – Novemberski sneg je podrl vrsto drogov, ki so jih komaj pred nekaj leti na Kočevskem postavile ekipe Elektra Ljubljana, zdaj pa škodo popravljajo zagrebski monterji. (Foto: Princ)

Časnikov je več vrst. Lahko kupite jutranjik, ki poroča o dogodkih umirjeno, na voljo je tudi večernik, brali ga boste v postelji, zato močnejše poudarja zanimivosti. Dolenjski list je tednik.

Ljudje navadno mislijo, da je lažje pisati za časnike, ki izidejo enkrat na teden, kot pa za dnevnike. Povedati je treba, ne da bi bila to direktna voda na mlin Dolenjskega lista, da to ni res. Poročevalcem, urednikom in fotoreporterjem tednika še zdaleč ni lahko, če morajo na straneh svojega glasila prikazovati dogodke, ki jih bralci poznajo iz dnevnega časopisja, radijskega zvočnika ali s televizijskega zaslona. Veliko spretnosti in iznajdljivosti je potrebno že samo za to, da se izogneš trditvam in sklepom, ki bi jih že čez uro utegnil spodbiti članek v dnevnem časniku ali pa radijska ter televizijska novica.

Kako se torej odločiti med radiom in televizijo, dnevnikom in tednikom? Kako vedeti, katera od teh „tovarnovic“ izdeluje najboljše „blago“? Nobena in vse! je pravi odgovor. Svetovna industrija obveščanja je zgrajena tako popolno, da bi bilo treba za dobro obveščeno poslušati radio, gledati televizijo, brati dnevnik in tednik. To več ali manj tudi počnemo. Iz dneva v dan, iz tedna v teden, iz leta v leto. Tovarne novic, ki jih poganja naša radovednost, izdelajo na milijone izdelkov, ki so lahko v prodaji samo sveži.

Za novico se namreč ve, da živi samo en dan.
MARJAN BAUER

In vendar je pravo, ustvarjalno časnikarstvo pomembna družbena dejavnost. Orožje in sad take ustvarjalnosti sta živa misel in stik z bralci, poslušalci. Vsebina vsake in tudi časnikarske ustvarjalnosti je iskanje novega, boljšega, na tej poti pa je treba znati razsojevati, ločevati zrno od plev. To zahteva od časnikarstva in časnikarja nekatere posebne lastnosti, med drugim občutek za utrip družbe, sposobnost logičnega mišljenja, potrebno pa je tudi tisto „najtežje na svetu“, sposobnost, ki jo je Goethe označil s stavkom: „S svojimi očmi videti tisto, kar leži pred njimi.“ Torej v družbo vpeto lastno mišljenje.

Ni tako dolgo tega, kar mi je znanec rekel: „Kaj boste vi, čajtengarji! Se malo, pa vas bosta pojedla kralj radio in cesarica televizija.“ Morebiti je ta slavnostna številka Priloge priložnost, da se soočimo s tem, ne tako neumestnim vprašanjem.

Hitrost je pravzaprav tisto, ki daje radiu in televiziji največje prednosti. To se posebej opazi, ko gre za posebno važne dogodke, torej take, ki jih je treba spremljati iz ure v uro, iz minute v minuto, včasih tudi iz sekunde v sekundo. Takih dogodkov res ni veliko, vedno pa so to dogodki, ki pretresejo svet. Druge prednosti radija in televizije sta glas in pri televiziji še slika. Glas sogovornika, izjava važne osebnosti, besede prič – vse to daje avtentično dokumentarno podobo. Z glasom, sliko ali obojim. Tiskana novinarska beseda temu ni kos, te dirke se ne more udeležiti. Še več, mikrofoni in slika sta neizpodbiten dokaz avtentičnosti dogajanja, beležita vsako besedo, vsak vzdih, vsak nasmeh, vsako solzo, grmenje rakete, ropot tankov, šum

valov. Vse tisto, kar je verjetno resnična slika življenja.

Ima torej časnik po vsem, kar je bilo rečeno o prednostih radija in televizije (in še zdaleč ni bilo povedano vse), še sploh kakšno možnost za obstoj?

Ceprav se radiu in televiziji v času hitrega tehničnega napredka pomen skokovito večja, ljudje, ki poklicno proučujejo sredstva obveščanja, trdijo, da ostaja časnik še naprej najpomembnejše množično občilo. Vse kaže, da so tiskane besede, ki jih ima bralec pred seboj, bolj cenjene kot bežni vtisi, ki jih ustvarjata radio in televizija. Časopis lahko odpreš ob katerikoli uri dneva, ga prebereš enkrat, desetkrat ali nikoli, stran, ki ti ni všeč, preprosto obrneš ali nehaš brati. Ne nazadnje je branje časopisa tudi neke vrste obred, primeren civiliziranemu človeku.

21. II. '80
3 PRILOGA

TOVARNE NOVIC
Za časnikarje nekako velja, da so ljudje, ki zvejo o katerikoli temi govoriti 10 minut, o no-
bani pa pol ure. O časniku, televiziji in radiu pa
trdijo, da ta sredstva obveščanja prodro povsod,
v vse vtikajo nos, v trgovino, kavarno, delavni-
co, tovarno, ustanovo, šolo, ne ustavijo se niti
pred pragom zasebne hiše. Pripovedujejo o
tistem, kar vedo, kakor tudi o onem, česar ne.
Nič kaj prijazne besede, mar ne?

30 LET

NAŠA JUGOSLAVIJA JE TITOVA JUGOSLAVIJA

Ob 30-letnici izhajanja Dolenjskega lista je Mitja Ribičič, predsednik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, sprejel glavnega in odgovornega urednika našega tednika Marjana Legana in urednika Priloge Marjana Bauerja. Beseda je tekla o pomenu tako imenovanega pokrajinskega tiska, delovanju SZDL v krajevni skupnosti, tretji sklop vprašanj pa se je dotaknil odnosov z verskimi skupnostmi, torej tematike, ki je za območje Dolenjske še posebej aktualna.

„Najprej vam v imenu republiške konference SZDL čestitam za praznik“, je rekel predsednik Mitja Ribičič. „Dolenjski list uspešno opravlja svojo nalogo. Njegov jubilej sovpada s 30-letnico delavskega samoupravljanja ter utrjevanja vloge občin v našem političnem sistemu. Tako je ta vaša 30-letnica v nekem smislu zaokrožena.“

Dolenjski list je prav gotovo pripomogel k temu, da se je zavest naših občanov dvigala, se utrjevala v samoupravljalnem smislu ter pomagala zidati temelje naše varnosti in svobode. Druga misel, ki bi jo povedal ob tej priložnosti, je ta, da bolj ko se je decentralizirala družba, bolj ko je gradila svoje temeljne celice v delovnih organizacijah in krajevni samoupravi, bolj se je utrjevala vloga tiska, bolj se je pokazalo, da samo s centralnim, tako imenovanim republiškim tiskom ni moč izraziti vseh interesov. Razvoj pokrajinskih časopisov je povezan z dejstvom, da se je samouprava začela razvijati v temeljih družbe, v krajevni skupnosti. Lokalni časopisi so tako dobili svoje mesto v sistemu. Njihov družbeni pomen raste.

Problem pa je, da glasila, ki pokrivajo več občin — vaša kar devet — in pri katerih je več ustanoviteljev, nima zadovoljivo urejenih ustanoviteljskih odnosov glede vira informacij in glede vira sredstev.

Pri nadaljnjem razvoju Dolenjskega lista bi si bilo treba prizadevati, da se odnos in odgovornost ustanoviteljev utrdita. Očitno je, da ustanovitelji devetih občinskih konferenc SZDL čutijo potrebo in utemeljenost svojega glasila, niso pa v zadostni meri prevzeli vseh obveznosti. Ne da bi list samo redno izhajal, ampak da bi se tudi razvijal. To bi bilo treba urediti z dogovori. Predvsem je treba poskrbeti, da bo Dolenjski list tesneje povezan s Socialistično zvezo občin, ki ga izdajajo za potrebe občanov dolenjskih občin in za širše družbene potrebe.“

● Ob vsem tem ugotovljenem družbenem pomenu pokrajinskega tiska pa mi, ki pri tem tisku delamo, čutimo, da družbena pomoč stagnira in da ustanovitelji ne poskrbijo dovolj za razvoj svojih glasil. Hkrati v občinah narašča interes za ustanavljanje občinskih glasil, ki bi bila glede vsebine čisto v „občinskih rokah“. Kaj pravite k temu?

RAZVOJ LISTOV MORA BITI ZAGOTOVLJEN

„Menim, da bi morali sprejeti trden družbeni dogovor, ki bi vsestransko jasno opredelil medsebojne obveznosti. Občine ne morejo biti samo za to, da list izhaja, ob tem pa ga prepuščajo stihiji, trgu. Občinske konference SZDL morajo zagotoviti tudi kvaliteten rast in razvoj listov. Računi morajo biti jasni, socialistične zveze morajo opraviti svojo nalogo do listov. Dobro bi bilo, da bi tiskovni svet pri predsedstvu republiške konference SZDL skupaj z ustanovitelji in izdajatelji glasil celoviteje obdelal ta vprašanja. Kazalo bi, da bi na primer sekretariat tiskovnega sveta skupaj z ustanovitelji razpravljali o programski zasnovi in drugih vprašanjih Dolenjskega lista morda kar v Novem mestu. Naj občine povedo, kaj hočejo.“

Ob tem ni treba zanemariti dejstvo, da potrebujemo več novinarskih središč tudi s stališča vzgoje kadrov. Vsako močno pokrajinsko uredništvo je tudi gojišče mladih novinarskih kadrov. Pretok kadrov bi moral teči v obe smeri, ne samo iz pokrajinskega tiska do republiških glasil in RTV. Naj še enkrat poudarim, da so pokrajinska in krajevna glasila nujno potrebna zaradi tega, ker v njih bolj pride do izraza občanov interes in pluralizem samoupravnih interesov. V osrednje slovensko glasilo Delo razumljivo ne more podreti vsak s svojim „malim“ problemom. Še bolj kot doslej se morate truditi, da ostane Dolenjski list odprto glasilo, s poslušom za življenjske, vsakdanje probleme ljudi v okoljih, za potrebe katerih v prvi vrsti izhaja.“

● Drug sveženj vprašanj, ob katerem bi želeli, da poveste kaj več, je delovanje krajevne organizacije Socialistične zveze. Tej pripisujemo številne pomembne naloge, vendar ugotavljamo, da marsikje ne deluje dobro, oziroma da svoje vloge ne pozna ali zanjo ni dovolj usposobljena. Na Dolenjskem so številni primeri, ko krajevne organizacije po manjših krajih zgledno delajo, po mestih pa je precej slabše. Kako naj bi spodbudili delo temeljnih frontnih celic?

VEČJE ZANIMANJE ZA DRUŽBENOPOLITIČNO DELO

„Odgovor ni niti lahek niti ne more biti kategoričen. Dejstvo je, da je krajevna organizacija temeljna organizacija SZDL in da prav v njej ljudje lahko najbolj neposredno izražajo, soočajo in usklajujejo tiste samoupravne interese in konkretne potrebe, ki jih občutijo vsak dan in ki mimo osebnih prizadevanj in naporov zahtevajo skupno oceno, skupni dogovor in usklajeno akcijo.“

Za bližnje preteklo obdobje lahko ugotovimo, da so bili doseženi pomembni rezultati, čeprav je v praksi še mnogo slabosti. Za mestne krajevne organizacije SZDL ne moremo kar povprek trditi, da so slabše od vaških. Kakor kje. Izkazalo se je, da se je tudi v mestih z razdelitvijo velikih krajevnih organizacij na manjše zanimanje ljudi za politično delo in njihov vpliv na družbenopolitično dogajanje povečalo. Ljudje vse bolj razumejo krajevno organizacijo kot možnost in obliko demokratičnega delovanja, zlasti, ko gre za konkretne akcije. Vztrajno se krepi tudi zavest, da so za učinkovito delovanje delegacij in delegatov ter samoupravnih mehanizmov v krajevni skupnosti odgovorne Socialistična zveza in v jej povezane družbenopolitične organizacije.

Seveda je v mestih in v njihovi okolici poseben problem zaradi gibanja prebivalstva, ki živi drugje, kot dela. Dvojna duša tako rekoč, dvojna duša proizvajalca in porabnika, delavca in krajana. Vendar je tudi v tem primeru mnogo zaved, ki so ljudem skupne in ki jih je treba urejati z njihovo pomočjo: prevoz na delo, prehrana, varstvo otrok in še bi lahko naštevali. Skupni interesi torej so, samo organizirano se jih je treba lotiti in reševati. Krajevna samouprava v krajih ali mestnih predelih, kjer več ljudi dela, kot živi, ni dobro zastavljena, rekel bi celo, da se sodelovanje v njej podcenjuje. Tu je konec koncev še veliko rezerve tudi v pogledu povečevanja produktivnosti dela, večjega reda. V praksi je tako, da se tisti del dohodka, ustvarjenega v mestih, kjer ljudje delajo, ki ga delavci namenjajo za skupne potrebe, v sedanji delitvi, ki je še zelo blizu davčno-proračunski, ne preliva ustrezno v kraj stalnega bivališča delavcev. Zakon o združenem delu in sistem samoupravnega planiranja namreč omogočata delavcem, da že v OZD — v planskih aktih predvidijo svoje skupne potrebe v KS, kjer bivajo.

Uresničevanje te možnosti je gotovo v perspektivi pomemben motiv za hitrejšo rast dohodka in produktivnosti.

Tako gibanje pa bi seveda bistveno okrepilo materialno podlago samoupravljanja v krajevni skupnosti. Plane, ki jih zdaj snujemo za prihodnje srednjeročno obdobje, bo treba izkoristiti za povezovanje vseh, na videz mogoče različnih interesov, ki pa se v življenju vendarle med sabo prepletajo.“

VEČ KOT 1000 RAZLIČNIH SEKCIJ

● Sestanki pogosto niso najbolj obiskani, kar kaže, da to ni edina oblika dela SZDL. Tudi znotraj organizacije se ljudje po svojih interesih razlikujejo. Ene privlačijo ta, druge druga vprašanja. Kako naj se po vašem mnenju, tovariš predsednik, uveljavijo druge oblike dela? Javne tribune, sekcije in podobno.

„V večini krajevnih organizacij se druge oblike dela vse bolj uveljavljajo. To zlasti velja za sekcije in koordinacijske odbore. V večini krajevnih organizacij so že ustanovili sekcije za družbeno-ekonomsko problematiko, sekcije za družbeno aktivnost žena, marsikje uspešno delujejo sekcije za šport in rekreacijo, kulturno problematiko, mednarodna vprašanja, v podeželskih organizacijah pa sekcije za kmetijstvo. Imamo podatke, da v Sloveniji uspešno deluje okoli tisoč različnih sekcij. Spodbudno je, da so v Ljubljani, Mariboru, Celju in nekaterih drugih mestih lani in letos ustanovili več kot 600 uličnih oziroma hišnih odborov SZDL, ki postajajo pomembna oblika delovanja.“

Seveda so tudi še slabosti, ki se kažejo v tem, da krajevne organizacije ponekod še vedno delujejo foramsko, formalno in brez prave povezave s članstvom. V praksi še premalo prihaja do veljave frontna veljava SZDL, saj delegati družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov prihajajo na mesta, kjer se odloča, premalo pripravljeno, često pa celo brez stališč in mnenj svojih organizacij. Razumljivo je, da bo treba v prihodnje krajevne organizacije bolj vpeti v delegatski sistem. Socialistična zveza mora vse bolj postajati politični izraz delegatskega sistema. Njena odgovornost za učinkovito delovanje delegatov in delegacij je hkrati pravica in obveza.“

● Potrebno je torej stalno razvijati demokratično bistvo SZDL, saj samo v njem pride do polne veljave vrednotenja, usklajevanja in razreševanja resničnih samoupravnih interesov?

„Tako je. Zato je treba v prihodnje razvijati in poglobljati vse tiste oblike in metode dela, ki bodo krajanom omogočile, da s svojim znanjem in pripravljenostjo kar največ prispevajo k razreševanju in zadovoljevanju svojih potreb in interesov. Za krajevno organizacijo, ki mora biti ogledalo delovanja Socialistične zveze nasploh, je zato predvsem pomembno, da krepi in izpopolnjuje demokratične oblike dela in načine, s pomočjo katerih bodo delovni ljudje ustvarjalno sodelovali. Tu se zač. nja in od tu dalje raste vsakršno politično delovanje, sporazumevanje in odločanje. Od krajevnih organizacij je v veliki

meri odvisna učinkovitost našega celotnega političnega in samoupravnega delovanja.“

V prihodnje bo potrebno še veliko političnega dela. Odpraviti bo treba zapiranje vase nekaterih vodstev, zgolj formalno obravnavanje družbenih vprašanj. K takšni usmeritvi in delovanju bo nedvomno prispevala tudi pobuda predsednika Tita o kolektivnem delu, vodenju in odgovornosti.“

VERSKO ŽIVLJENJE NI KLERIKALIZEM

● Naš tednik izhaja na območju, kjer je odnos z verskimi skupnostmi že vseskozi vreden posebne pozornosti. V nedavnem pogovoru z uredniki časnikov in radiotelevizije ste izjavili, da je v naši republiki bolj kot informbirojevske tendence nevaren klerikalizem. Dodali ste, da je čas, da ljudem v bazi, ki so s svojim delom in ravnanjem dokazali socialistično pripadnost, bolj zaupamo tudi odgovornejše politične funkcije. Prosimo, če bi te misli bolj razvili in komentirali.

„Na začetku moramo poudariti, da religija ni nikakršna ovira za enakopravno vključevanje človeka v socialistično življenje družbe. To dokazuje stopnja razvoja naše družbe v celoti, in če hočete, tudi vsa naša aktivnost in zavest, ki sta se združili in bili nedvoumni ob napetih zadnjih mesecih preteklega in prvih mesecih novega leta.“

Ljudem moramo zelo jasno povedati, da imamo versko življenje ali obiskovanje verskih obredov še ni nikakršen klerikalizem. Enačenje verskih čustev s klerikalizmom ni samo nehumano, temveč tudi brez potrebe ustvarja nezaupanje ljudi v naš sistem. Prav nobenega vprašanja v naši krajevni samoupravi ni, pri katerem ne bi mogli aktivno sodelovati tudi verni ljudje. Prav nobenega vprašanja tudi glede na varnost naše države, teritorialno obrambo, partizanske enote. Povsem tem lahko tudi pri vodenju polnopravno sodelujejo vsi naši občani. Zaupati je treba vsem našim občanom, saj tudi sicer vsi upravljajo svoje tovarne, krajevne skupnosti, občine in tudi državo!

Ljudi ne smemo deliti na vernike in ateiste, temveč na poštene državljane, rodoljube, samoupravjalce, ki jih je ogromna večina, pa na tiste ki so lenuhi, paraziti in ki se izločajo iz naše družbe.

Ravno tako je treba s tega vidika gledati tudi na duhovščino, na ljudi, ki opravljajo verske poklice. Delovanja tistih, ki v svoje versko delovanje vnašajo politikantske namene, da torej hočejo na svoje vernike vplivati tudi pri vprašanjih, ki niso verske narave, seveda ne moremo odobravati. Obenem pa tudi ne smemo dopustiti, da se v naši družbi žalijo verska čustva ali da kdo žali ljudi, ki opravljajo verske poklice. Vsakršno drugačno ravnanje bi pri vernikih ustvarilo nerazpoložene.“

● Tovariš Edvard Kardelj je zapisal pomembno misel, da si „cerkev sama postavlja meje in razsežnosti svoje svobode“. Kaj to z drugimi besedami pomeni in kakšni so v Sloveniji sedanji odnosi z verskimi skupnostmi?

NEPREČENLJIV POMEN ČEBINSKEGA PROGRAMA

„Odnosi z verskimi skupnostmi v Sloveniji so urejeni. Vsi priznavajo zakon o pravnem položaju verskih skupnosti. Opraviti imamo torej samo s posamezniki ali manjšimi skupinami, ki vztrajajo na pozicijah, da bi bilo treba vero izkoristiti za druge, neverske namene, ki nastopajo proti našim dosežkom v samoupravljanju. Pri postavljanju raznih zahtev jim ne gre za versko življenje, pač pa zato, da bi cerkev dobila določene prednosti v družbenem življenju, predvsem pri sredstvih obveščanja in v šolskem sistemu. Ne zadostuje jim

svoboda verskega tiska in svobodno organiziranje verskega pouka znotraj verske skupnosti. Seveda smo občutljivi za varstvo in nespremenljivost temeljnih ustavnih načel, ki ob enem tudi edina omogočajo ekumenizem, bratstvo, strpnost in sožitje med mnogimi verskimi skupnostmi in verskimi organizacijami v Jugoslaviji. Najobčutljivejši pa smo tedaj, ko kdorkoli prodaja slovensko nacionalno samobitnost v tujino. Razumljivo, ne le naša javnost, tudi koroški Slovenci in zamejstvo so zato tako ogorčeno protestirali ob intervjuju profesorja ljubljanskega bogoslovja dr. Franceta Rodeta za avstrijski list Kleine Zeitung.

Izkazalo se je, da je bilo neprecenljivega pomena, ko smo že v čebinskem programu zapisali in kasneje v narodnoosvobodilnem boju uresničili misel o sodelovanju vernikov v ljudski revoluciji in socialistični graditvi. Verniki so danes pomemben dejavnik v graditvi socialističnega samoupravnega sistema. Kar danes smo in imamo, je naša skupna zmaga, zmaga socializma in samoupravni demokratični predani množici.

Ob povedanem so torej odveč namigi o drugorazrednosti vernikov. Nadškof dr. Jože Pogačnik je na novoletnem sprejemu u izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije izjavil, da je drugorazred-

nost vernikov prisotna le pri nekaterih prenapetih in ozkosrčnih. Ko je ravno beseda o ljubljanskem metropolitu, naj pristavim, da se je udeležil letošnje proslave slovenskega kulturnega praznika in sprejemnega večera v čas prejemanja Prešernovih nagrad, kar je tudi izraz obojestranskih dobrih odnosov.

• V življenju kdaj pa kdaj še prihaja do žalive verskih čustev ali celo kršenja zakonskih določil. Kakšna so pota, da bo tega vsak dan manj?

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE NI IZLOČITEV IZ DRUŽBE

„Predvsem je treba v Socialistični zvezi ustvariti vzdušje, da je za skupno urejanje družbenih vprašanj nepomembna religiozna pripadnost ali nepripadnost človeka, hkrati pa tudi vzdušje, v katerem bo možno na strpen način razreševati nekatera vprašanja, povezana z dejstvom, da žive verujoči in neverujoči skupaj ter tako prirodno nastajajo zaradi raznih javnih manifestacij verskega življenja nekateri po mojem lahko rešljivi problemi in interesi. Na primer pri graditvi novih kulturnih objektov, pri vzdrževanju starih, še posebej če so kulturni spomeniki, pri določanju pokopališkega reda, pri rojstvih, porokah in smrti ljudi, ob prepletanju državnih in cerkvenih praznikov itd. Ločitev cerkve od države ne pomeni njene izločitve iz družbe.

Najhitreje in najmanj boleče rešujemo ta vprašanja preko koordinacijskih odborov za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi pri občinskih konferencah SZDL. Za uradno urejanje odnosov na tem področju pa je zadolžena verska komisija, ki ima redne stike s predstojniki vseh verskih skupnosti v SR Sloveniji.

Predvsem moram reči, da bo nesporazumov esnično vse manj, če bomo dosledno vodili načelno politiko, če se torej ne bomo sektaško obnašali, sejali v ljudi nezaupanje in s svoje strani dajali povod za ubojanje klerikalizma. Dosledno

moramo odpraviti vsako sektaštvo nekaterih posameznikov in skupin, ki enačijo cerkev s klerikalizmom in ateizem s socializmom, na strani verskih skupnosti pa vse tisto, kar vernike ovira ali jim celo preprečuje sodelovanje v najširših oblikah te demokracije, ki omogoča svobodno izražanje samoupravljaljskih interesov in organiziranje družbenih akcij za njihovo uresničitev, je mogoča depolitizacija interesov ljudi in enakopravnost teh interesov.

Naš odnos do vere mora biti jasen. Ne samo zato, da vernik — politikant ne bo imel možnosti uveljavljati nazadnjaških namenov, ker mu bo zmanjkalo prostora, kajti dobronamerni vernik bo namreč zlahka ločil vero od politike. Pač pa tudi zato, ker so izvirna verska načela lahko tudi pobuda za aktivno sodelovanje vernikov v graditvi človeške družbe, kakršno po vsej svoji vsebini predstavlja naš samoupravni socializem.

VSESTRANSKO OSVOBAJANJE CLOVEKA IN DELA

Ve se, da so narodnostni, manjšinski, verski, socialni in drugi spori cokla v družbenem, gospodarskem in kulturnem razvoju nekega naroda.

Naš samoupravni sistem je v svojem bistvu zgrajen tako, da družbene interese združuje, da ne ukinja različnih interesov in nazorov ljudi, bori se za vsestransko osvobajanje človeka in dela. Tako deluje navznotraj, enako pa tudi navzven, kar je razvidno iz naših prizadevanj za mir v svetu in za neuvrščeno, ki tudi v sedanjem razklenem in zapletenem položaju išče skupno izhodišče za združitev vseh miroljubnih sil.

• To, o čemur smo se pogovarjali, so predvsem naloge nekoliko dolgoročnejšega programskega značaja. V čem pa se, po vašem mnenju, v tem trenutku kažejo moč, vloga in pomen Socialistične zveze?

„Opažamo izjemno množičen obisk zborov občanov in drugih sestankov, ki izpričujejo zrelost in zavest. V ospredju so seveda vprašanja ekonomske stabilizacije, ki prizadevajo vsakogar kot posameznika in kot družbeno bitje. Moč, pomen in vloga SZDL pa se kažejo tudi v razmišljanju in pripravljenosti ljudskih množic, ko v tem trenutku poslabšane mednarodne situacije izpričujejo neverjetno pripravljenost braniti Titovo Jugoslavijo, ko vsak posameznik čuti to našo politično usmeritev, naše smeri razvoja kot svojo stvar. Ljudje se zavedajo izjemne situacije, zavedajo se pomena varnosti Jugoslavije.“

• Kako pa ocenjujete odmevnost svetovne javnosti v teh dneh, v času boleznin predsednika republike?

„Ta odmevnost dokazuje izreden ugled našega predsednika in to, da zaskrbljenost za njegovo zdravje sega daleč preko naših meja. Ob enem pa je svet dokazal, da v veliki meri spoštuje našo Jugoslavijo, spoštujejo kot neodvisno državo, samostojno in sposobno, da se sama zoperstavlja kakršnemu koli pritisku od zunaj. Svet se zaveda pomembne vloge Jugoslavije prav v tem času, ko svetovno neuvrščeno gibanje edino lahko ponudi alternativo miru in sožitja.“

So pa seveda tudi takšni, ki ribarijo v kalnem in lovijo svoje interese.“

NOVINARJI SE PREDSTAVLJAJO

kako sem zašel med dolenjce

Sele nekajletno domovanje in službovanje v Novem mestu mi je razkrilo, da Dolenjci pravzaprav več vedo o Štajerski kot Štajerci sami o sebi. Kot „eks“ Mariborčan sem to najbolje občutil na lastni koži in tokrat je verjetno prva, zadnja in najboljša priložnost, da svojo štajersko dušo spraznim na nekaterih dolenjskih „znamenitostih“.

Priznati moram, da je bila moja štajersčina oplemenjena z nekaj dolenjsčine že ob prihodu v Novo mesto. Prve zašilge za to gredo tistemu Dolencu, ki mi je pred davnimi leti v Ljubljani ob neki ne preveč trezni priložnosti zagrozil, da mi bo razbil „uč“. Nedolžno pogledovanje proti (iluči, ki da jo bo razbil, ni obrdilo prav obenih sadov. V besedi „uč“ sem si potem pričel predstavljati mizo, stole, s precej negotovosti in še večjim strahom sem celo pomislil, da „uč“ pomeni levo oko, potem se je za zvezdo Severnico pokazal še gobec, za kaj več modrovanja pa nisem imel časa. Ne vem, ali je bila desnica ali levica, nekaj me je zadelo v Mali voz, s tem pa je bilo tudi moje negotovosti in nepotrebne radovednosti o pomenu besede „uč“ konec.

Ne pa tudi radovednosti nasploh. Že zaradi narave novinarskega poklica, ki pa ga, to sem občutil na lastni koži, vsi Dolenjci ne cenijo povsod enako.

Nekega dne sem se v Novem mestu pogovarjal s priletno ženo in nameraval o njej napisati nekaj vrstic. Predstavil sem se ji kot novinar Dolenjskega lista. Ona pa:

„Ojej, težak poklic, mar ne?“
Srečen, da še kdo razume težavnost novinarskega poklica, sem ji vneto prikimal, gesto pa potrdil še z nekaj besedami.
„Tako mladi, pa opravljate tako naporen poklic, pa vstajati morate gotovo zelo zgodaj zjutraj.“
Ne moram reči, da mi tudi te besede niso prišle, še posebej, ker med kolegi v redakciji slovim vse prej kot za ljubitelja zgodnjih jutranjih, da ne rečem dopoldanskih ur. Zakaj ne bi kdo o meni imel nasprotnega mnenja?

„Res, prav imate. Gotovo ste o načinu in značilnostih novinarskega dela dobro poučeni, da niste morda sami kdaj opravljali tega poklica?“

„O, ne. Veste, za žensko je to vendarle malo pretežko. Vstajati v tako zgodnjih jutranjih urah pa potem največkrat po mrazu raznašati časopise po hišah ...“

Da pa ob ljudeh in jeziku ne pozabim še ene dolenjske znamenitosti, je poskrbel kar cviček. Bil je na enem od mnogih „Uredništev v gosteh“. Posadka je vrgla sidro v edini vaški gostilni, kjer sem, ne povsem naključno, če kmalu videl sebe v podobi zajetnega kosa prekaženega pršuta. Idiliko vaške prekajevalnice je zmotilo le ženketanje kozarcev, katerih vsebina, ki sem jo v začetku v primerjavi s kakšnim ljutomerčanom ali rizlingom ocenil kot rahlo okisani malinovec, je pridno zginjala v večno suha grla. Videč moje vnemo pri degustaciji dolenjske kapljice, sta mi kolega iz posadke velikodušno oprostila beleženje izjav prisotnih krajanov in mi potisnila v roke fotoaparata. Šklocanje in bliskanje je bilo sila obetajoče.

Manj veselo je bilo potem drugi dan. Film je bil popolnoma prazen, da ne rečem hudo meglen. Edina stvar, ki se je še približno razločila, je bila steklenica. Upam, da tista s cvičkom. BOJAN BUDJA

živaljo ne dela! Pa razbijanje posode in pohištva, saj razbijaš svoji družini! Sebi delaš škodo in sam boš moral vse novo kupiti.“

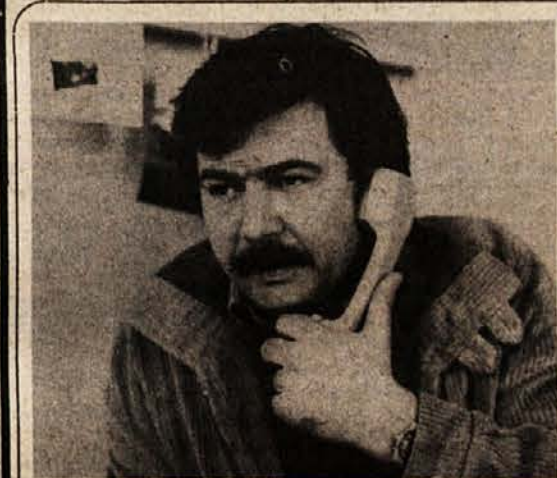
„V nesrečnih družinah so tudi otroci nesrečni.“ sem tečniral dalje. „Postanejo potepuhi, delomrzneži, tatovi, pijanci, namesto da bi imeli srečno mladost in življenje.“

Sicer pa: zakaj sta se sploh poročila? Zato da bosta bila, se zmerjala, tepla in razbijala? Zato, da si bosta namesto lepega življenja ustvarila pekel? Življenje je za brez tega zajahano, težko. Tudi če ne piješ, če se skregaš le na redke čase, če ne razbijaš, je še vedno veliko težav tako v službi kot doma. Vedno se pogovorita o njih! Nič ne skušajta skrivati pred drugim. Tako bosta drug drugemu pomagala, zaupala in se imela vedno rajši.“

Pozorno sta me poslušala, včasih prikimala drugič odkimala, jaz pa še vedno nisem bil prepričan, če so jima šle besede do srca in če je kimanje res znak, da se

bosta poboljšala. Zato in ker sem bil že sit neumne pridigarke vloge, sem jima ob slovesu za vsak primer zažugal: „Tokrat članka o vaju ne bom napisal. Če pa dobim še eno pritožbo ...“

Pritožb nisem več dobil. Na vse sem že popolnoma pozabil, ko je bila čez nekaj let v tisti vasi, prav v bližini tiste hiše, proslava. Ko sem šel mimo okna, so me povabili noter. Nisem vstopil. Pogovorili pa smo se kar skozi okno. Hiša je bila znotraj videti lepo pobeljena. V sobi prtički, rože. Žena je povedala, da mož več ne pije. Dva otroka sta že v službi. Skratka: imajo se lepo. Še enkrat me je povabila na obisk. Obljubil sem, da bom prišel drugič. Spet je minilo precej let, a še vedno nisem bil pri njih, pa tudi pritožb čeznje nisem nikoli več slišal. Kljub temu se večkrat spomnim nanje in zaradi njihove sreče sem najbolj ponosen na članek, ki ga nikoli nisem napisal. JOŽE PRIMC

kako povedati nedoločeno?

V večni tekmi s časom ustvarjamo novinarji „literaturo trenutka“, časopis, ki ga bralci pri kosilu bežno prelistate, potem pa vržete stran, češ spet nič novega. In v tej tekmi, v kateri nas čas vedno premaga, vsak dan ustvarjamo članke, intervjuje in komentarje, katerih življenje je še krajše kot novinarjevo. Vsa ta dela, ki so danes še živa, aktualna, že jutri postanejo gomile porumenelega časopisnega papirja. Medtem pa vsako, še tako zanikro liti rno delo najde svojega kritika, občudovalca(-ko), zapis v literarni zgodovini.

Kje je torej čar novinarskega dela? Sam si nikoli v svojem življenju nisem mislil, da bom novinar. Hkrati pa sem se po nedoumljivem ravnanju usode, ne da bi sam vedel, vestno pripravil na to delo. Tako sembral vse, kar mi je prišlo pod roko: o politiki, agronomiji, numizmatiki, antropologiji, psihologiji, Mati narava pa mi je naklonila nekaj, za novinarja tako potrebne komunikativnosti. Zraven tega sem se ob očetu navzel strasti za branje časopisov, tako da sem že dokaj zgodaj spoznal vse slovenske časopise pa nekaj jugoslovanskih, tudi nekaj tujih. In tako si lahko napaberkuješ precej različnega znanja, ki ti je pri vsakdanjem novinarskem delu v veliko pomoč. Šola pa ti odpirava nova obzorja, predvsem pa pot do virov, in v tem je njena največja vrednost.

Torej, kaj mene kot „literata trenutka“ v novinarstvu najbolj privlači? To je težko reči, kot je težko reči, katera začimba je odločilna za dober tatarski biftek. Vsake malo. Vendar

je za tatarski biftek le najbolj važno, da je meso surovo. In morda bi lahko rekli, da je čar novinarskega dela to vsakdanje soočanje s z nepovrženim, „surovim“ življenjem, začinjenim z vrsto vprašanj, ki se vsak dan porajajo v njem. In ko skuša novinar nanja odgovorjati, je sam kot življenje. Poln in prazen hkrati, ves v gibanju, na večnem lovu za resnico.

Zdaj pa je dovolj tega modrovanja. Urednik je vendar hotel zgodbo, dogodivščino. Ampak zgodbo si je zelo težko izmisliti. Prav tu marsikateri literat omaga. Toda na srečo se zgodbe v novinarstvu dogajajo vsak dan: od tiste, ko je neki kmet dal malo „prehudo“ izjavo in zaradi nje ni mogel spati vso noč, pa je potem pred uredništvom že zjutraj čakal na novinarja, da bi jo omilil, pa do one, ko v „ogrevalem“ pomenku z „žrtvijo“ za intervju vprašaj, ali so že kleti, pa te razumejo, kot da hočeš koline.

Ampak to še niso zgodbe. In pravih, velikih zgodb tudi ni na pretek. So samo dogodki. Cela vrsta jih je, včasih celo preveč. In nekateri se odlikujejo pred drugimi.

Meščani, ki imamo vse pred nosom, takoj nergamo, če je kaka stvar dva pednja od nas. Zato me je lani do kraja očarala sveta skromnost prebivalcev suhokrajinske vasi Šahovec. Tam sem med drugim spremljal tudi delo mladinskih delovnih brigad. Že prej sem zvedel, da so v to vas napeljali vodo. In za ta namen so Šahovčani pripravili veliko slovesnost s kulturnim programom, pojedino in plesom. V duhu sem si že predstavil, kako bom pisal o vodi, ki je pritekla iz pip, kako veselo so zaropotali pralni stroji. Toda prav nič takega niso mogli pokazati prebivalci te pokrajine, ki je tako žejna vode. Voda je namreč prispela le do vaškega hidranta. Toda vaščanov to sploh ni motilo. Samo da je prišla ta voda, so rekli. Drugo bo že še. Naslednje leto. In potem, ko je najstarejši krajan, mislim, da je bil osemdesetletni Janez Pekolj, slavnostno odprl vodo, so se je vaščani veselili kot otroci. Gasilce, ki so se igrali z močnim vodnim curkom sveže, mokre vode, so gledali kot čarovnike. Toda tega trenutka nisem mogel zabeležiti na filmski trak. Zanesen od ljudskega veselja sem že zdavnaj postreljal dva filma. Več jih nisem imel, novih pa ni bilo mogoče dobiti, saj je prva trgovina uro hoda daleč, sploh pa dvomim, da imajo v njej na zalogi tudi filme.

In zdaj še k poanti. Naj si zamislim, da bi v moji Jerebovi ulici šele zdaj dobili vodo. In še to samo do, recimo, uličnega hidranta! Ah koliko kletev bi izrekli na račun tega. In zdaj, ko zaradi novinarstva poznam vaščane Šahovca, si mislim, da bi hojo po vodo do uličnega hidranta malo manj goreče klel.

Ali mi je novinarstvo razkrilo samo to? Mislim, da ne. Verjetno precej več kot to. In prav to nedoločeno poskušamo novinarji povedati tudi bralcem. Ali nám to uspeva, je pa že druga zgodba.

JOŽE SIMČIČ

članek, ki ni bil nikoli napisan

Ne bo še tako čudno, vendar je res, da sem najbolj ponosen na svoj članek, ki ga nisem nikoli napisal.

Zgodilo se je pred mnogimi leti. Dobil sem nepodpisano pismo, v katerem je pisalo približno tako: „V naši vasi živi družina, ki nam je vsem v sramoto. Mož pije in pretepa ženo ter otroke. Žena z otroki beži po vasi. Včasih jih sprejmejo v kakšno hišo, največkrat pa prespijo po kozolcih in skednjih. Tako se je zgodilo tudi za minulo novo leto, ko je bil velik sneg in zelo mrzlo. Napišite članek o tej sramoti.“ Dodano je bilo seveda ime vasi, hišna številka in priimek družine.

Ob prvi priložnosti sem se oglasil pri tisti družini. Doma je bila le žena. Prebral sem ji pismo.
„To je pa čisto res. Moj mož je tak: napije se in me tepe, da moram v sneg s štirimi otroki. On pa še razbija posodo in pohištvo ...“

Že stari ljudje so rekli, da žene običajno ne tepe mož, ampak njen jezik. Zato sem naredil ženi pridigo (sem pač take narave): če pride mož pijan domov, naj se ne prepira z njim, ampak mu naj da v vsem prav in ga na lep način čimprej spravi spat. Ogleдал sem si še stanovanje in ji svetoval, naj ga ima vedno lepo urejenega, da se bo mož doma lepo počutil, pa ne bo hodil v gostilno. Preveč lepo v stanovanju pa spet ne sme biti in žena ne sme vedno tečnariiti: „Pa ne smeš stopiti sem, pa tam si zamazal tla in tam si premaknil prtiček ...“ Tudi to lahko podi moža od doma.

Potem je prišel še mož in pogovoril sem se z njim. „Napije se vsak človek, tudi jaz včasih,“ sem mu dejal. „a ko si pijan, pojdi spat. Kakšen mož in oče pa si, če podiš ženo in otroke ponoči na sneg? Tako se niti z

žrtev tiskarskega škrata

Tiskarski škrat je gotovo edini grafični delavec, ki nikoli ne počiva. To mu priznajo celo naši grafiki, ki kot je splošno znano, delajo kot črvi (da o njihovih šefih sploh ne govorimo). Ko že mislimo, da smo ga ugnali, se trudi na drugem koncu, tam, kjer bi ga najmanj pričakovali. Na srečo je večina njegovih domislic dobrodošna, kot nalašč za priljubljeno rubriko „Nasmějmo se škratkom“ v reviji „7 dni“. Ko ga prime, pa postane škrat zloben in jo zagode, da piscu in uredniku ni ravno do smejanja, prej do joka.

Očitno rahlo spolno vznemirjen je tiskarski škrat v Dolenjskem listu zapisal, da so delegati zamenjali tičke (točke dnevnega reda). Pod vplivom mesne krize je poročal, da so Novomeščani nastopili v igrah brez mesa v Rochefortu. V braziški občini je odkril veliko svinjarijo, da prejemajo priznavalne borci in njihove vdove. Ob odpiranju novega vrta v Ribnici je bil tako navdušen nad pridobitvijo, da je vesoljnemu bralstvu sporočil novico, ob kateri so se kvalificirani raztelevčevalci gotovo zbal za svoj kruh. Zapisal je, da so vrtec oblepili z deli malčkov in tovaršic. Novomeškimi letalcem čast in slava, še hudiču bi spulili rep, toda tiskarski škrat jim je v Dolenjskem listu pripisal še več: Dolenjski letalski center je te dni obogatel še za dve leti, plačano pa ima tudi že tretje. Nakupuje leta, ne letala. Jaz mu jih prav rad prodam nekaj. Nasmėjali smo se, ko je podjeten škratke v našem listu zapisal, da sevniški mesarji spet kolnejo (namesto koljajo). Ob pomanjkanju mesa so tako in tako počeli eno in drugo.

To so bili nedolžni primeri. Bili pa so tudi drugačni. Sreča, da odgovorni mladinci tako malo berajo in da jim je ušla objavljena trditve, češ da organizacijo ZSMS razbujajo (ne pa razvijajo). Toda tiskarski škrat se ni zadovoljil samo s tem ocvirkom, poskušal se je celo v mednarodni areni. V Dolenjskem listu je obelodanil doslej še neznano zgodovinsko „dejstvo“, da je leta 1947 Organizacija združenih narodov priporočila delitev Palestine na arabski in jugoslovanski del. In tako dalje in tako dalje.

In vendar mi je od vseh teh škratovih domislic največ težav povzročila tista, ki mi jo je zagodel v drugem časniku, v Delu. Pred leti smo novinarji Dolenjskega lista polnili s svojimi prispevki tudi dolenjsko izdajo Dela in

zadolžen sem bil, da spremljam tudi dogajanja v sevniški občini. Takrat so v tamkajšnjem kmetijskem kombinatu ravno volili direktorja. Ker je bil razpis naravnani (kateri pa ni?) na že ugledanega kandidata, so v Delu v najbolj brani rubriki „Pa še to“ ošvrknili razpisovalce, da so pozabili napisati samo še številko čevljev (ali srace) uglednega kandidata. To je bilo huje, kot da bi dregnil v osir. Sum za to pisanje je padel seveda name, vendar stvar bi šla nekako mimo tako kot toliko drugih, če bi ne sledilo, kar je.

Volitve novega direktorja so končno le izvedli in dobili zelenega moža. O tej kadrovske pridobitvi sem napisal rutinsko poročilo in ga poslal uredništvu v Ljubljano. Kot toliko drugih. Toda ko sem naslednji dan odprl časnik, me je zadelo kot z nožem. V članku z mojim podpisom je stalo črno na belem, da so v kombinatu dokončno le izžrebali direktorja.

Vse, kar je sledilo, je bila kazen, ki je nisem zaslužil: neprespana noč, pot v Sevnico na izredno zasedanje delavskega sveta, zagovor, ki mu niso verjeli. Tiskarski škrat spremeni črko ali morda dve, toda vso besedo — s tem nam pa tovariš novinar ne bo mazal oči, Pika.

Ne pravim zaman zdaj vsakemu zelencu, ki se skuša s pisanjem; novinarska je težka, prej ko boš to spoznal, prej se boš v sebi dokončno odločil. To delo boš pustil ali zares vzljubil. Delo, ki ga ljubiš in kolneš hkrati.

MARJAN LEGAN

sled, čeprav komaj opazna

„Na svetu se nobena stvar ne konča“, je v silovitem romanu Besi zapisal Dostojevski in prav ta misel mi dostikrat prihaja na um, ko se srečujem s tistim posebnim počutjem, ki je za novinarje še posebno značilno. Pisci tako malo cenjenega blaga, kot so časopisne vrstice, se namreč pri svojem delu nikdar ne

morejo zaustaviti in reči: „Tako, zdaj sem pa nekaj dovršil!“ Novinarjevo pisanje ni nikoli zaključeno, nikoli dorečeno, nikoli ali pa le izjemoma daje človeku tisti resnični občutek osebnega zadovoljstva nad opravljenim delom. Številka za številko časnika se vrsti, vesti, članki, zanimivosti, poročila, reportaže grede z njimi na hitro pot pozabljenja. Taka je narava tega dela: pišeš za kratek trenutek in izdelku je namenjeno živeti le trenutek.

Včasih tudi novinarjevo pero zgane močnejša volja po ustvarjalnem posegu v naš vsakdanjik. Če ga ne povozijo drobna vsakdanja opravila, mu morda uspe narediti nekaj, s čimer je zadovoljen, napiše nekaj, kar čuti, da je pomembno, tehtno in da je njegov ustvarjalni prispevek. Toda stvarčica gre mimo prav tako naglo kot ostali prispevki. Nič drugače se ne dogodi z njo, kot se dogodi z vestjo o prodanih pujskih na sejmiščih.

Takole premišljanje ne zveni spodbudno in bi me moralo odvrtiti od poklica, ki ga opravljam. Saj bi tudi me, ko bi ne čutil, da gre vendarle za nekaj, kar je takšno le po videzu, pod površino pa skriva tehtnejše jedro.

Nobena stvar se ne konča, vse je treba delati, potrjevati, ustvarjati, urejati in odkrivati znova in znova. In dolga vrsta časopisnih števil, ki zginja v pozabo, pušča kljub vsemu za seboj sled. Ne pušča je posamezni prispevek, posamezna številka, vsa vrsta in množina pa jo, in četudi ni morda kdove kaklo opazna, ni med najmanj pomembnimi vplivi, v prepletanju katerih dandanašnji človek zori in živi.

Torej tudi z besedo, ki naj v človeku zbudi zanimanje za naravo, znanost, tehniko, z besedo, ki naj prebujajo zdravo radovednost, ki včasih poteši tudi čisto navaden „firbec“, je mogoče sodelovati v ustvarjanju tiste komaj opazne sledi. Lahko, da je to slišati bedasto, a ko bi ne čutil in mislil tako, bi morda še pisaril v prostorih našega uredništva, vendar bi delo ne bilo delo, temveč muka in nadloga. Kaj tako slabega pa si človek res ne sme zeleti, še manj pa si zares privoščiti.

MILAN MARKEJL

kako sva prišla skupaj

Bil je čas, ko naju ni bilo. Nato je rojstvo prineslo na svet najprej mene. Nehote sem ga prehitel za dokaj mesecev.

Ko je on že delal odločne korake, sem jaz najbrž šele kobacal po vseh štirih.

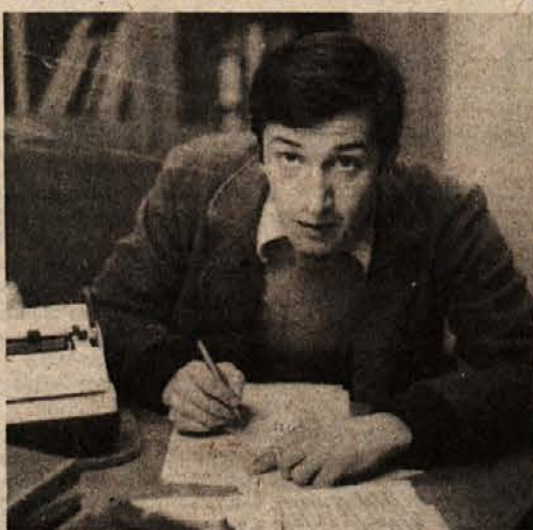
Od mladega sem se staral, on pa se je znova in znova rojeval, iz četrtka v četrtek je postal zmeraj vsebinsko drugačen, znabiti da polnejši ali kaj. Pet let za časnik kajpak že pomeni veliko, človek, toliko star, sam zase ne dosti. Najine poti se tedaj še niso križale, četudi je on zahajal v čedalje več hiš.

Njegova desetletnica. Morebiti sva se že srečala, a se tega ne spominjam. Bil pa je zagotovo eden redkih časnikov, ki so se znajdevali v hišah pod Peščnikom.

Najina rajstniška leta. Njegova zrela, moja negotova. Nezdružljivo sem se staral, on iz tedna v teden spet porojeval. In tedaj — v moji zavesti prvi živi stik med nama. Bilo je ob šeststoletnici dolenjskega mesta. Ko da bi bilo včeraj, se mi zdi, mi je edini znal veliko povedati (pestro, poučno, umljivo) o tisti častitljivi časovni meji.

Odelej — ko da se nisva nikoli razšla. Jemal sem ga v roke, zmeraj starejši — zmeraj na novo spisanega. Prišli so časi, ko sem mu začel dodajati pisane vrste še sam. Sprva sramežljivo, nato odločneje. Ko sem se med ljubljanskim študentovanjem utrujal s knjigami, sem se odpočil ob njem. Sestaviti kaj zanj je bilo domala slastno početje, pa četudi je bilo to žalčno razpravljanje o životarjenju novomeškega študentstva med visokimi hišami glavnega mesta.

Poltrete leto mi je rezal dobrasen kos študentskega

kruha. Dolg bi mu moral prej ali slej vrniti, pravišen način pa je bil kajpak le ta, da sva kmalu po njegovi petindvajsetletnici združila najina pota.

Tako sva zdaj skupaj ko rit pa srarca. On ne pozna počitka, življenje ga nenehno spočenja, četrtki brez njega bi bili prazni za tisoče ljudi. Z njim se za ljudi trudim tudi sam.

In kdo sem in kje in kaj in kako in kdaj in še zlasti — zakaj delam?

O tem bi moral napisati zgodbo, morda le opisati ta ali oni novinarski doživljanje. A iz te moke ne bo kruha, tudi z besedami se ne da vse izreči, doreči.

Ali ni dovolj že to, da sva prišla skupaj. Da delava!

DRAGO RUSTJA

ponos ni na prodaj

Bolj ko vrtam v preteklost, bolj spoznavam, koliko tega je spozlelo skozi sito spomina. Škoda, da človek ne zapiše kdaj kaj zase, kaj bolj osebnega, privlačnega, izjemnega, smešnega ali žalostnega. Če ne za drugo, za obletnice bi prišlo prav. Kot pisci trenutka, enodnevnštva, hitro potiskamo v ozadje vse včerašnje, da naredimo prostor novim dogodkom in obveznostim. In če pozneje kaj potrebujemo, pač pogledamo tja, kjer je zapisano.

Seveda so tudi stvari, ki ostanejo dlje v spominu, srečanja na primer, ki niso čisto vsakdanja, ki budijo dodatno radovednost. Ko ljudje tehtajo, ali si dober ali slab, se obdajo z lupino skopih besed, ki več zamočijo, kot razkrijejo. Sogovorniki zdaj precenjujejo, zdaj omalovažujejo tiskano besedo. Včasih zgrabijo priložnost za pogovor v upanju, da novinarjevo pisanje lahko popravi vse krivice, da odpira vrata novih stanovanj in najde izhode za večino človeških stisk.

Zelo raznolike obraze srečujemo: pristrčne, odkrite, dvomeče, zamerljive, podcenjujoče, napadalne, ravnodušne, ponosne in nezaupljive. Taki smo ljudje, in dolgočasili bi se, če bi bilo drugače.

Nekaj let po vrsti me je hodila obiskovat ženska, ki je prodajala hišo, a je ni nikoli prodala. Samo oglas je vsakič objavila. Zanj je bilo to dovolj, da je pregnala „sosedsko zlobo“ z uročne njive, da so njeni pujski spet dobili tek in da je duh pokojne „vse vražje“ lastnice izgubil moč nad naslednico.

Precej nenavadno, čeprav navdse prijetno, je bilo zame srečanje z uskoškimi potomci iz Petričkega sela onkraj gorjanskega slemena. V spomin se mi je vtisnil ponos posebne vrste, ponos bosonogih plemičev, revnih hribovskih kmetov, ki že tri stoletja navdse skrbno hranijo listino, s katero je avstrijski cesar Leopold 1665. leta podelil plemiški naslov njihovemu predniku, poveljniku Uskokov v Karlovcu in vsem potomcem družine Delišimunović za vojaške zasluge. Uskoki so namreč dolga leta branili mejo pred turškimi vpadi. V žumberške hribe so prišli iz Dalmacije, iz Senja. Priimek Delišimunović so zadržale vse hiše v Petričkem selu. Kdor ni

sprejel ženinega priimka, se ni mogel priženiti v vas. To navado so ohranili zelo dolgo.

Plemiško diploma hrani vaški starešina, vendar je ne pokaže vsakemu radovednežu. Delišimunoviči je doslej še sploh niso dali iz rok. Nikomur ne zaupajo, celo muzejem ne, čeprav bi bila tam morda bolj na varnem. Tako so vajeni in tako delajo iz roda v rod. Diplómo v latinščini in nemščini hranijo z velikim cesarskim pečatom vred v kovinski škatli, katero so doslej rešili še pred vsemi požari.

Ko smo podrli zadnje pregraje nezaupanja, je starešina poklical predsednika krajevne skupnosti, s katerim po nepisanem pravilu skupaj dajeta pristanek za vpogled v plemiško listino izpred treh stoletij. To je bil svečan obred ob domačem vinu in pravkar pečenem kruhu, živa, iskrena pripoved o trdoživosti nekdanjih vojakov, ki zdaj miroljubno obdelujejo svojo hribovsko zemljo.

Z dokazilom plemišva bi vaščani po zadnji vojni lahko zaslužili nekaj milijonov, če bi listino poslali svojim sorodnikom v Ameriko, da bi si oskrbeli kopije, original pa vrnili. Toda revni Delišimunoviči v rodni vasi so se premislili, v strahu, da bi tako prodali svoj ponos.

JOŽICA TEPPEY

kljuse, imenovano avto

V iztekajočem se desetletju mojega novinarjenja so mi bili najzvestejši prijatelji trije avtomobili in moped. Režiser Marjan Marinc je avtomobilu posvetil celo radijsko igro in ugotovil, da ima avto celo dušo. Brez dvoma ima predvsem tank za gorivo. To mi je dala dobro vedeti že škoda, zdaj pa laha in kalimer (poljski fiat 126 p, ki je sploh super). Novinar mora biti na kraju dogajanja, terenskega novinarjenja brez avtomobila tako

rekoč ni. Zato tudi dva avtomobila pri hiši, parni in neparni.

Škoda je običajno doživljala infarkte že pred startom, kar v garaži. To ji še sedaj štejem v dobro tembolj, ker je ponavadi ob gradnji hiše vlakla za seboj še tovorno prikolico. Izdihnula je ob obisku predsednika Tita na Lisci, k sreči šele po obisku, ko sem jo že podil s hriba. Bilo je preko načrta: za čez dva dni je bila najavljena pri mehaniku za generalno, morala pa je čez drn in strn, vmes pa še na planinski vrh, ker se taki obiski ne najavlajo veliko naprej. Verjetno se nobena druga škoda ne bi držala tako dobro. Narejena je bila za časa praške pomladi.

Od časa lanskega NNNP si sledijo presenečenja na kalimeru. Najhujša prva napaka je bila, ko je potonil plovec v tanku. Pred tem sem bil na eni od službenih poti v Krško že itak kupil rezervno posodo.

Ni ravno zabavno, ko se pelješ v četrti in nenadoma odpove poslušnost prestavne ročice. Pretikaš lahko kamorkoli, motor samo kašlja. „Imate vijak M osem na šest.“ sem smrtno resno vprašal v trgovini blizu nove krške postaje milice in Beograjske banke. „Vprašajte v skladišču servisa!“ Kot običajno tam tega zoprnega vijaka niso imeli. Spet sem se soočil s svojim pejkókom. Nekli drugi krški mojster mi je namreč že spotoma hotel prodati skoraj pol menjalnika. Vzel sem torej iz prtlačnika dvigalko, odejo in nekaj ključev. Spodaj nisem ravno veliko videl, sem pa marsikaj otipal.

Pravijo, da obleka naredi človeka, avto pa pripomore k ugledu. Obrtnik menda ne dobi večjega kooperantskega naročila, če se ne pripelje na tovarniško dvorišče v Mercedesu. Meni je izrekel veliko priznanje 87-letni očanec, ko sem priropotal s tisto rdečo lado pod njegovo tepko na Praprotno pri Planini. „Tale avto je pa gotovo nemški, da je pririnit do sem!“

„Zakaj pa, oče?“ se nisem dal.

„Ker so do tod prišli samo nemški tanki, ko so vlekli žice za daljnovod.“ je odvrnil in pokazal na iznakaženo lipo, ki so jo bili okupatorji takrat tako nemilostno oklestili.

ALFRED ŽELEZNIK

domoljubna papiga

Lani se je zgodilo, da sem moral po službeni dolžnosti obiskati enega od tako imenovanih ljubiteljev malih živali.

Doma je imel čopasto papigo nimfo, ki so jo v družini postavljali na prvo mesto. Menda se da papige naučiti celo nekaj besed, od lepih do takih, ob katerih zardavamo. Nimfe pa so papige posebne vrste. Besede jim ne grede v čopasto glavico, zato pa se hitro naučijo žvižgati s pravim človeškim glasom. Tudi ta je imela obsežen žvižgalni spored, kar pa ni bilo nič čudnega, saj jo je imel v rokah mojster glasbene umetnosti. Med vsemi skladbami ji je bil najbolj pri srcu prvi del naše državne himne.

„To moram sišati“ sem si dejal in stopil v kuhinjo, ki je bila z nekaj vejami mimogrede preurejena tudi v ptičje letališče. Med razgledovanjem po kotih sem na viseči omari opazil pernato kepico lepih barv. Lastniku sem namignil, da imam ušesa odprta. Kajti službenega časa ne gre metati stran. Z nešteto žvižganci je poskušal prebuditi zacementirano papagajčkovo spanje in pri polni zavesti lahko trdim, da tisti večer himne ali druge oblike žvižganja iz kljunčka ni bilo slišati.

Toda že naslednji večer je pozvonil telefon in oglasil se je lastnik tistega ptiča ter se najprej opravičil za včerašnje tiho koncertiranje njegovega ljubljence. „Danes ves popoldan žvižga, saj ga slišite?“ je dejal in utihnil. Takrat pa je kot zaklete zaključil s koncertom tudi papagajček. Potem je ljubitelj pevsko izobraženih malih živali še nekajkrat telefoniral, in ko sva se med enim izmed pogovorov pogovarjala povsem tretjo stvar, sem nenkrat zaslišal ob prijateljevih besedah za spremljavo tudi himno, čeprav niti najmanj ni sodila zraven. Takoj sem se lotil zapisa. Ko sem prispevek prinesel v roke

glavnemu in odgovornemu, se je zasmejal in omenjal nekaj o nekom, ki ga luna trka. „Potreben bo dokaz. Da prinesem papigo v uredništvo je bilo nesmiselno, saj še doma ob moji pojavi ni iztisnila iz sebe niti prijaznega čiv, čiv,“ sem si rekel in že našel rešitev. Neko popoldne, ko je bil papagajček spet domoljubno razpoložen, ga je njegov varuh posnel na magnetofonski trak. Enkrat se je z žvižgom oglasil papagajček, potem z enakim glasom njegov lastnik, drugič sta žvižgala v duetu, vsega skupaj za debelo uro. Zadevo sem zjutraj prinesel pred zbrane v uredništvo. Komaj je gumb izginil v tasteru, že se je oglašil papagajček s himno. Magnetofoni sem pustil v uredništvu in odšel novim nalogam naproti. Čez dve uri sem se vrnil in že na stopnicah zaslišal papagajčkovo glasbeno umetnijo. Vstopil sem v sobo, kjer je bilo žvižganje najglasnejše, in videl sotrudnika Marjana Bauerja in Janeza Pezja, ki sta povsem mirno stala ob pisalnih strojih, kot se spodobi pri intoniranju državne himne.

JANEZ PAVLIN

zame nesreča, za druge smeh

Trdo življenje preproste kmečke žene se mi je od nekaj zdelo hvaljevna novinarska snov. Posebno še, ker je bila prav ta tematika tudi v sredstvih javnega obveščanja nekakšna pastorka, ki je navadno zagledala luč sveta le pred 8. marcem. V tistih dobrih "starih" časih, ko sem več let novinarila po Beli krajini, sem večkrat z veseljem zavila do kakšne kmečke domačije, čeprav kje bogu za hrbtom, in po cesti, ki ni zaslužila tega častivrednega imena.

Nekoč, ko moj uradni dan v črnomeljski občini ni bil nabit s sestanki, sem jo mahnila v smer Črnomelj-Semnica. Kajpak o asfaltu takrat še ni bilo sledu in niti pogovarjal se še niso o njem. Nekje pri Petrovi vasi sem z glavne ceste zavila po komaj voznem kolovozu k manjšemu zaselku, ki ga je tvorilo le nekaj hiš.

Na sredi poti tudi moj "prinč" ni hotel več dalje in sem morala peš. Iz večje kmečke hiše s prostornim dvoriščem je bilo slišati otroški jok. Psov se sicer bojim, zlasti takih na verigi, majhnega psička, ki je prosto postopal po dvorišču in migal z repkom, pa se nisem bala. Morda je bilo trideset metrov poti do hiše in sem si rekla: „Bom spet naletela na zgodbo, kakršnih je sto totine? Spet ista usoda?“

Iz hiše so prihajali tudi glasovi radia, otroka pa ni bilo več slišati, ko sem potrkala na zadnja vrata. To sem se že navadila, da imajo prednja, velika vrata povsod bolj zaradi lepšega in so večinoma pri vseh hišah zaprta.

Odprla mi je ženska nedoločljive starosti in v tistem hipu se mi je zazdelo, da njena življenjska pot ni drugačna od tiste, ki jo že poznam. Najlepa leta pri ročnem gozdarstvu na njivah, po strmih vinogradih. Pa vojna in prevoz ranjenecov, pa lakota in otroci. Po vojni obnova, ruševine, želja, da bi hiša postala lepša, z zavesami, pralnim strojem, italijansko punčko na zakonskih posteljah. Bolezen se preboli na nogah, bolečine pa ne minejo. Zadnja leta so vsi v službah, mati pa gospodinji, obdeluje polje, krmi živino, pazi na otroke. V pogovoru mi je to do pikice natančno potrdila, le da ji je usoda še razmeroma mladi vzela moža. In še to značilnost sem spoznala: take kmečke žene praviloma kažejo najmanj pet let več, nikoli manj. Prav prijetno sva kramljali. Otroče, ki še ni znalo hoditi, je tačas lazilo po tleh in porivalo pred seboj igračko. Ženska mi je kot po navadi v belokranjski hiši ponudila kozarec domačega vina, piškote in kavo. Tudi to razvado so že poznali in turška kava se je že pred desetletjem na veliko kuhala celo po bajtah, kjer niso imeli za sol.

Ko sva se vse lepšo zmenili in sem ženi povedala še za čaj, ki baje blaži bolečine v križu, sem rekla: „Pa najlepša hvala, brez zamere, da vam kradem čas. Prosim pa še, da stopite z menoj pred hišo, da vas fotografiram. Samo v glavo ...“ Takrat je sicer prijazna ženska postala besna.

„Slikati se ne dam za nobeno ceno! To pa ne!“ je odločno pribila, pobrala s tal otroka, ga vzela v naročje in šla iz hiše. Nič hudega, sem si mislila, jo bom pa na skrivaj ujela v objektivi. Ampak ženska je to pogruntala, nekaj grodnjala in se umikala za hišo.

Aparat sem napela, šla na drugi konec stavbe in stopala nazaj, češ ko bo prišla izza vogala, pa tlesk. Novinar ne more objaviti intervjuja brez fotografije. To je, kot bi kmet gnojil, sejal pa ne, ali pa uradnik izdal odločbo brez pečata in podpisa.

Ženska je res prišla — otroka je spotoma nekje odložila — in se začela kregati name in kar proti meni je šla. Zadenjski sem se umaknila nekaj korakov, nato mi je zmanjkalo tal ... V tistem hipu, ko sem začutila, da padam, sem aparat zabilasala stran, sama pa sem se nekako zjelela, ampak preko kolena sem bila v gnojnici. Kar udiralo se je, in če ne bi bila tik brega, bi se najbrž težko skobacala ven. Ženska je medtem izginila, pa tudi iskala je nisem več.

Aparatu, ki je bil takrat še služben, se na srečo ni zgodilo nič, jaz pa sem mokra in smrdeča prišepala do avta, slekla nogavice, krilo in čevlje, oblekla plašč in gumijaste škornje, ki sam jih za vsak primer vedno imela v vozilu, pa za volan. Po čim krajši poti domov! Samo to sem si želela, da v bloku na stopnišču ne bi nikogar srečala. Res ga nisem.

Ne vem, kolikokrat sem se okopala z vsemi dišavami, pa se mi je še vsemer zdelo, da voham gnojnico. In avto sem večkrat sama oprala znotraj, preden sem ga upala dati v javno pralnico. Komurkoli pa sem potožila nad grenkostasno novinarskega poklica in mu opisala doživljanj, se je krohotal.

drobna brazgotina

Pri nas je pač tak red, da novinar ne more na dopust, preden si izmed maloštevilnih kolegov ne zagotovi tistega, ki je poleg svojega rednega dela za tisti čas pripravljen prevzeti na svoja šibka pleča in seveda na račun že tako skopo odmerjenega prostega časa še vse svoje obveznosti. No, očitno se vsako leto tudi to vprašanje nadeležno nekako uredi. In tako športni urednik za nekaj časa prevzame še uredjanje srednjih strani časopisa, tisti, ki je dolžan spremljati in ocenjevati knjižne novosti in skrbeti za RTV stran, se mora enkrat ali dvakrat na teden zapeljati po lepi asfaltni cesti v ene ali dve občinski središčih, od tam pa po precej manj lepih in prav nič asfaltnih poteh v področne vasi, kjer krajani v potu svojega obraza kopljejo jarke za vodovodne cevi ali popravljajo razdrapano kolovozno pot. Prav jim je, tam začasni „nadomestkom“ namreč, naj na svoji pločevini izkusijo, kako mi iz tedna v teden, iz leta v leto podrobno spoznavamo našo ožjo domovino. Z zasnoženimi cestami, ozekimi nogami in številnimi drugimi neprijetnostmi se jim pač ni treba soočati, ker je čas dopustov pač poletje.

besu, z grobimi in krivičnimi obtožbami o vsem dotakratnem pisanju našega časopisa o težavah in prizadevanjih njihovega delovnega kolektiva, ki se je končalo z zahtevom, naj jih nikar več ne spominjamo na neprijetne in mučne dni njihove delovne organizacije.

Je pa takrat več številnih praznikov, ki jih organizatorji najraje prireajo ob sobotah in nedeljah in se večkrat lahko krepko zavlečejo. Takrat se tisti, ki te nadeležne, med slavnostnim govorom in kulturnim programom (gotovo z ne preveč lepimi čustvi) spomni, kako ti leno poležuje v senčici ob morju in se hladiš z mrlim pivom, tisto nadnacionalno pijačo, ki daje več življenja, ali pa z domačo uspešnico, katere odmev na televiziji razkriva ženske obline in pometna steklenice s polico.

Pa se zgodi, kar se lahko zgodi. Od lani, ko si ga nazadnje „nafahtal“, da te je zamenjeval, se je v podjetju, ki prav sedaj praznuje pomembno obletnico, precej spremenilo. Te spremembe so med drugim odnesle dotadnjega direktorja, ki je delovno organizacijo zapustil ravno v najtežjih časih. V novinarjem spominu pa se je pri pisanju poročila s proslave vedno pogosteje oglasilo ime prejšnjega direktorja, o katerem je pač pri prejšnjih nadomestkih že večkrat pisal. In tako je naslednji četrtek izšlo poročilo, v katerem je črno na belem in neizbrano stalo ime „pobeglega“, namesto novega direktorja.

Seveda je v uredništvo takoj prišlo ogorčeno pismo z zahtevkom po popravku. Taka reakcija je razumljiva. Popravek in opravičilo sta bila objavljena v naslednji številki. Skupaj z zahtevkom po opravičilu pa je prišlo tudi neke vrste protestno pismo, očitno napisano v slepem

Resnica pa je taka, da lahko brez hvalisanja zapišem, da je prav naš časopis o velikih težavah, v katere so zašli tamkajšnji delavci ne po svoji krivdi, in o prizadevanjih za ureditev in ponoven začetek obratovanja, kar vse je bilo povezano z velikimi težavami in ogroženimi vsotami denarja, najboljše in sproti poročal. Ker smo novinarji pač plačani res po učinku in tako najbolj neposredno neposredni proizvajalci, so me kolegi na sejah redakcije celo zbadali, da sem si iz že zav tiste delovne organizacije naredil pravo zlato jamo, češ da mi urednik kar naprej objavlja številne članke o tem.

Vendar je ena sama napaka, ki je niti nisem zagrešil jaz, tako rekoč v hipu izničila vse moje dotakratno, najbrž ne samo objektivno, ampak celo zelo naklonjeno in razumevalno pisanje o njihovih težavah. In tako se je še enkrat potrdila resnica, da na svetu ni starejše stvari, kot je prejšnja številka časopisa. Vse je pozabljeno, oči so uprte naprej. Pozabljena je tudi napaka pri imenih direktorjev, pozabljen je popravek. Verjetno so celo „prizadevalci“, kot so se precej anonimno podpisali pod protestno pismo v kakšni pisarni, pozabili, da so kdaj kaj takega pisali. Da pa le ne bi vsega preplaval val črnega pozabljenja, je na novinarjevi koži, ki naj bi bila čim bolj trda, ostala drobna brazgotina, kot pač ostane po zajeljeni rani.

ANDREJ BARTEJL

v novinarski likalnici

K Dolenjskemu listu sem prišel oktobra 1960. Priporočil me je Ladislav Lesar. Silno se je potrudil in tako preproščljivo govoril o meni, da se je začela šefova zalezna volja topiti kot sladoled na soncu.

Takrat je bil šef oziroma glavni in odgovorni urednik Tone Gočnik, ki se je po potrebi podpisoval tudi kot direktor. Dogovorjenega dne me je sprejel v svoji pisarni in na hitro preletel izrezke iz Mladih potov, kjer sem občasno objavljal krajše recenzije. Te izrezke sem mu predložil kot dokaz, da v pisanju nisem popoln začetnik. Seveda pa mi je precej dal na znanje, da je pisanje za časopis nekaj popolnoma drugega in da bom pač moral, če se že tako odločam, spoznavati novinarski poklic od začetka.

vrigel na mizo sveženj gradiva za to sejo, češ naj ga preučim in uskladim z njim svoje zapiske, čez dva dni pa naj mu dam pet tipkanih strani dolgo poročilo.

Kakor je mislil, da je prav, je tudi ravnal. Po formalni predstavitvi zaposlenim, ki so v meni spoznali svojega novega sodelavca na preizkušnji, je odprl vrata v arhiv in pomenljivo dejal: „Za začetek boš delal tu notri. Občasno se mi javi, da bomo videli, kako stvar napreduje. In tole si zapomni za vse večne čase: če česa ne znaš ali ne razumeš, vprašaj! Bolje je desetkrat vprašati, kot narediti grdo napako.“

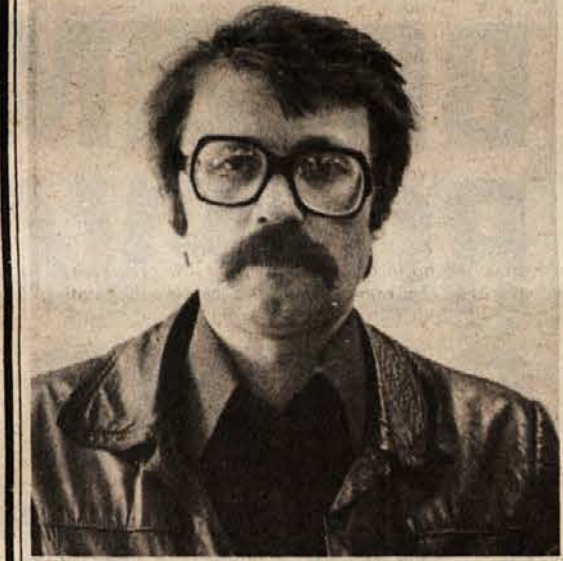
Rečeno — storjeno in ob dogovorjeni uri je imel Jakopec moj sestavek pred seboj. Brez besed je z njim odvihral h glavnemu in odgovornemu uredniku. Ko se je vrnil, je bil hudo resen. Odložil je tiste liste, prižgal cigareto in puhal vame iz polnih pljuč.

Tako sem prve tri tedne v arhivu luknjal najrazličnejše časopise in jih povezoval v svežnje. Nikoli se nisem zmotil, vse sem razumel in o delu šefa sproti obveščal. Očitno zadovoljen, da mi gre prvi novinarski uik tako hitro v glavo, mi je po treh tednih odkazal mizo v sobi, kjer je delala pisarica posadka Dolenjskega lista, sestavljena iz Miloša Jakopca in Jožeta Primca.

„Sranje!“ je siknil, „šef te je pohvalil, pa te moram še jaz. Perfektno si obdelal sejo, le malo predolgo.“ Odvrnil je čik, malo pobrunda pa z glasom, ki ni bil več strah vbijajoč, nadaljeval: „Zdaj si najin kolega. Pa še nekaj: medsebojne odnose bomo uredili. Od danes smo si na ti“. Razumeš, gumpec? Brez besede sem stisnil roko, ki mi jo je ponudil. Enako je storil Primc, ko se je vrnil s terena. „Še nekaj,“ je pomomljal Jakopec, „tale tvj sestavek bo obšel v šefovi mapi kot dokaz, da se dobro učiš, objavljeno bo pa moje, čeprav je slabše. Ha, hal“

Kajpak sem bil zanj od prve minute vajenec, ki ničesar ne ve in ničesar ne razume. Posebno Jakopec je to rad večkrat poudaril. Ko pa sta Jakopec in Primc, ki ima seveda še nisem smel reči kolega, videla, da je tudi na moji mizi začel rasti kup rokopisov, sta me začela jemati bolj resno in dovolila sta, da sem smel z njima pokaditi cigareto.

Predem sem zagledal svoje ime natisnjeno pod novinarskim prispevkom, je minilo še nekaj časa. Ko je šef menil, da se je v njegovi mapi nabralo dovolj dokazov za moje dozorevanje, je kolektivno predlagal, da me zaposlijo kot novinarskega pripravnika.

zakaj ne pišem novinarskih anket

Nekoč sem imel urednika, ki je bil sicer dobričina, ker pa je bil doma zatiran, je lahko povzdigoval glas samo v uredništvu. Ta možak, ki so mu dovolile stanovati v isti hiši tašča, žena, mati, dve hčeri, stanbovarka Julijana, papiga Aleksandra, pa tudi ribice v akvariju so bile vse ženskega spola, je bil pri našem listu zadolžen za novinarski naraščaj, ki je delal v tako imenovani mestni rubriki.

In neko deževno jutro nas je urednik postrojil pred sabo (pri voljkih je bil razvodnik) in s strogim glasom povedal, da ne bo iz nas nikoli nič, kaj šele novinarji, da nič ne vemo, da mora on misliti za nas. Iz najbolj zaupnih krogov da je zvedel, kako je mestna trgovina čisto na pso, ni tega in onega, ljudje pa imajo denarnice polne denarja, vendar so nezadovoljni, ker nimajo kaj kupiti. In na koncu je s prstom pokazal name in mojega kolega, ki smo mu rekli Cule, ter velel: „Petrošniška anketa!“ Ostali sotrpni so z olajšanjem spustili sapo iz pljuč in kar brez povelja postavili noge v položaj „na mestu voljno“.

imenovani dobro obveščeni in najbolj zaupni krogi nastanjeni kar v njegovi hiši, Tašča, žena, mati, parček hčera in preostalo živalstvo ženskega spola, ki se je pred tisočletji zateklo na Noetovo barko.

Kaj jim torej primanjkuje? Na srečo je včasih najinemu uredniku tudi kaj ušlo iz ust. Tako, da ima tašča največje težave, je malo manj vitka, z nakupi nedrčkov številka 6, mati se pritožuje nad izbiro uvoženih konzerv z rakci, hčeri pljuje na Elanove smuči (Križaj je bil takrat še v puberteti), žena pa je nezadovoljna s krznenimi bundami. Pri urednikovih živilih sva imela večje težave, morala sva v knjižnico (v knjigah piše vse) in prebrati, kaj najraje jedo ali potrebujejo jazbečarji, papige in druga menažerija. Nekoliko se nama je sanjalo, česa manj nenavadnega tudi sicer ni v trgovinah. Zlasti kar se tekočih stvari tiče.

Zadeva je tako postala čisto preprosta. Cule je sedel za pisalni stroj, jaz pa sem vzel v roke telefonski imenik, ga odprl na slepo in izbral neko ime. In tako je potem pisalo, da se upokojenka Marija Novak pritožuje s slabo založenostjo konfekcije oprsij, Jana Potočnik je tarnala za krznenimi bundami itd. Poseben hrup so zagnali tudi ljubitelji malih živali, kar pa se pomanjkanja pijače tiče, je bil najbolj glasen neki Peter Božič. Vmes so seveda nastopali tudi čisto normalno izmišljeni občani, na primer taki, ki se jim je tožilo samo po kavi.

Petrošniška anketa in sploh vsaka anketa je nevaležna novinarska zvrst. Na cesti moraš ustavljati ljudi, se predstaviti in na primer vprašati, kako užiten se zdi trebanjski krompir, sogovornik pa ti zabrusi, da krompirja sploh ne je. Spet drugi se razgovori, pišeš kot stenografka, na koncu leporočnež izjavi, da njegova izjava ne sme v časopis. Tretji spet se ne pusti slikati, to dovoljuje samo televiziji. Zadeva z anketami je nerodna tudi zato, ker najraje ustavljajo ljudi v kakšnem dobrem lokalu ali vsaj pred njim. Da te pozimi ne zebe, poleti pa pred vročino varuje pivo. V določene lokale hodijo določeni ljudje, kmalu jih imaš vse v časopisu. Dvakrat ali trikrat se gre, četrtrič ali petič se zazdi množica enih in istih obrazov sumljiva tudi najbolj mlečnozobemu uredniku.

Novinarske ankete morajo (žal) vsebovati še eno pomembno sestavino. Fotografijo govorca. Kdo bi mučil fotoreporterja? Ze zato ne, ker so osebe iz najine ankete žive le samo na papirju, poleg tega pa je bil dežurni fotoreporter ravno zelo zavzet s honorarnim izdelovanjem portretov za potne liste. In tako si je Cule spodbil iz dokumentacije številko ugledne tuje revije, vzel v roke škarje ter izrezal 13 portretov ne preveč uglednih osebnosti. Tako sva vsaj mislila, „Pildki“ so skupaj z izjavami romali v tiskarno in naslednjega dne nastopali kot slovenski Janezi, Toneti, Marije itd.

Culetov in moj to ni bil, vsaj v uredništvu ne. Lilo je kot iz škafe, kljub temu sva se s kolegom z veseljem zatekla v enega po malih in velikih anketah slavnih pirotečev in staknila glavi. Treba je bilo narediti bojni načrt in ga tudi praktično izvesti. Idejna zasnova je bila zelo preprosta, saj sva vedela, da so uredniki tako

Šef nama je na prihodnji seji uredništva segel v roko, lahko sva stala „na mestu voljno“, trgovska mreža belega mesta je bila po njegovih besedah dobesedno sesakana na koščke, pogazena do tal, poslovodje da že kupujejo vrvi in druge priprave zoper lastno življenje. V obrazložitvi za nagrado kolegija, ki sva jo tudi dobila, je urednik posebej poudaril, da sva imela poseben posluš za težave malih ljudi, češ samo zamislite si stiske ženske z nadržem številka 6 ali pa ubogo papigo, ki čivka za zrnjem s Salomonskih otokov.

Cule in jaz sva se grela v slavi, premijoi zapila z resničnim Petrom Božičem in modro preudarjala, če ne bi bilo kmalu dobro napisati tematsko novinarsko anketo o založenosti z lovskim orožjem. Glavni urednik je namreč nameraval postati lovec.

Slijano novinarsko kariero nama je čez kakšen mesec dni pretrgal nič hudega hotelič dopisnik našega časnika iz tujine, ki je prišel v belo mesto na dopust in brskal za novicami iz domačih logov. V lastno in občo grozo je ugotovil, da nastopa namesto nekoga učitelja Pavla Pavlina, ki je v anketi govoril o slabi založenosti s filmi, na sliki nihče drug kot pomemben funkcionar zunanjega ministrstva države, s katerim je on, dopisnik, večerjal ravno v času, ko sva Cule in jaz z njim „govorila“ o preskrbi s filmi. Čeprav ni tega, da je naš dopisnik delil hrano in pijačo z omenjenim diplomatom, verjel niti vratar, je zadeva s Culetom in mojo anketo v hipu prišla na dan. No, malo sva tudi pomagala.

Od takrat naprej ne pišem več nbenih novinarskih anket. Niti o tem ne, koliko je bila včeraj ob 12. uri ura. Pravzaprav me ne more k pisanju anket prisliliti niti moj trenutno najnovejši šef, čeprav je dober človek in nikakršen rezervni razvodnik. Enkrat me je že skoraj nagovoril, vendar se mi je v hipu prižgal rdeč semafor. Šef res nima tašče, papige in jazbečarke, je pa njegova hiša klub temu nenavadno obilno naseljena z ženstvom. In vse, od kod prihaja vse zlo.

RIA BAČER

IVAN ZORAN

MARJAN BAUER

Vsako leto se v uredništvu nabere lep kup pisem, s katerimi se bralci odzivajo na objavljene prispevke, sami kaj predlagajo, imajo morda kaj pripomniti k aktualnim dogodkom, potožijo nad nemarnostjo in slabim ravnanjem ali pa, redkeje sicer, kaj pohvalijo. Skratka, pisma bralcev so del časopisa, delček njegove vsebine in njegovega življenja. V zajetnem kupu, ki se preko leta pretoči skozi urednikove roke, je neznaten kupček pisem, ki takoj romajo v koš ali v posebno mapo, na kateri je zapisano: anonimke. Gre za pisma, katerih avtorji so neznani. Zaradi svojega značaja ne zaslužijo pozornosti, vendar so droben delec v življenju našega tednika, in ker razkrivajo slabši del človeka, je prav, da se jih enkrat spomnimo. Pa naredimo v jubilejni Prilogi kratek izlet v ta temni delček našega vsakdanjika.

Kdo so pisci anonimnih pisem? Sama beseda anonimen je grškega izvora (an-onymos, kar pomeni: nima oziroma brez imena). Skozi vso zgodovino se neljubi Anonymos vtika v življenje drugih, se junači, zasmehuje, obrekuje, draži in grozi z velikimi besedami, a z malo resničnega poguma. Odgovor, kdo je pisec anonimk, leži torej v pismu samem.

Mnenje, pod katerim si človek ne upa zapisati svojega imena, je ali lažno ali pa pisec sam ne verjame povsem vanj. Anonimna pisma take vrste ponavadi izražajo sovražni odnos do naše družbene ureditve, nacionalno ali versko nestrpnost. Precej anonimnih pisem ima namen osramotiti, užaliti ali kako drugače prizadeti povsem določeno osebo. Takih osebnih anonimk se v svetu verjetno največ napiše, vendar gredo po navadi kar na naslov posameznikov, na uredništva pa prav pogosto ne prihajajo, četudi poskušajo nekateri očrniti svoje sovraže tudi javno v časopisu. Del anonimk lahko uvrstimo med grožnje, namenjene uredniškemu odboru ali glavnemu in odgovornemu uredniku osebno. Torej takšna so anonimna pisma, ki jih dobivamo na uredništvo. Njih avtorji pa so njim podobni. Gre po vsej verjetnosti za nergače, zavistneže, ljudi okorelih in zaostalih nazorov, srditeže in nezadovoljneže, ki vsemu svojemu srdu in nezadovoljstvu ne zmorejo postaviti ob bok zrnce osebnega poguma. In tako se poslužijo starodavnega „izuma“, da avtorstvo prikrijejo. Najpreprostejše se pisec skriva tako, da se sploh ne podpiše. Velikokrat Anonymos uporabi lažno ime, kot ga je „upokojeni profesor“ Josip Vidmar iz enega manjših krajev na Dolenjskem. Soimenjak poznane slovenskega akademika je navedel celo natančen naslov, vendar se je izkazalo, da sta tako ime kot naslov izmišljena, saj je dopis, s katerim naj bi domnevni dolenjski profesor potrdil, da je pisec spornega pisma, prišel nazaj z oznako „neznan“. Velikokrat se pisci anonimnih pisem podpišejo kar v množini: Plačniki, Aktivisti, Starši ipd., včasih pa so podpisani prave cvetke domišljije. Svoj čas nam je večkrat pisal možakar, ki se je podpisoval kot Tujec OF. Naziv zveni sicer romantično, kar se tujca tiče, nikakor pa ne vemo, kaj naj bi zraven delala OF, še toliko manj, ker je pisec to kratko večkrat napisal tudi z malimi črkami. Nekdo drug se je podpisal kot Plačnik vsakršnih umazanij; eno je gotovo, za znamko in pismo, za lastno umazanijo, je res plačal sam.

Ljudi z repom ni

Vsej silni spolni revoluciji navkljub na Dolenjskem ne manjka ljudi, katerim gre v nos kakršno koli omenjanje spolnosti v časopisu. Ko smo v eni od števil objavili reprodukcijo čudovite slike Maxa Jacobya, na kateri je prikazana gola noseča mati z dvema otrokoma ob sebi, smo kmalu prejeli pisemce, v katerem se neznana tovarišica sprašuje: „Oj pamet, kje si doma? Oj pamet, kje si doma? Kaj vaš ni sram to v javnost poslat? “ Nato pa nam svetuje, naj bi raje objavili sliko kolesa. Vsa zadeva je hudo nejasna, pa smo se res spraševali: „Oj pamet, kje si doma?“

Tudi na rubriko Zdravnik svetuje, ki je več let izhajala v našem tedniku, so se tisti, katerih se ni dotaknila niti najrahlejša sapica spolne prosvetlitve, odzvali z jezo. „Kakšno pa daješ v časopis!“ je jezljivo pisal nek Anonymos ter nas v pismu podučil, da vse sporne rubrike sproti izrezuje iz časopisa, tako da jih ne morejo prebrati „otroci in duhovniki in stari ljudje“. Kot vidimo, se nepodpisani možakar čuti odgovornega in zrelejšega od sicer študiranih duhovnikov in od v življenju izkušenih starih ljudi. Ne dvomimo, da ima nekaj več izkušenj od otrok, katere želi z izrezovanjem spornih prispevkov rešiti pred „zablodami“, dvomimo pa, če je zares zrelejši. Ko bi samozvani cenzor ostal le pri rezanju časopisnega papirja, bi bilo še kar v redu, žal pa se pisec zaobljublja, da bo prišel „rezat“ tudi na uredništvo. V pismu je namreč zapisal, da bo treba komu na uredništvu „med nogami rezat, pa žile prevezati“ — pač nekaj takega, kar se bikcem naredi, da sožarni voliči postanejo. „Operacijo“ namerava izvesti ponoči, ker piše in opozarja našega glavnega in odgovornega, da ni dobro, če ponoči hodi okoli. Naš glavni in odgovorni ponoči tako ne hodi okrog, vendar ne iz strahu pred grozečim Anonymosom, temveč zato, ker ponoči spi in počiva, saj je večkrat hudo utrujen tudi zaradi takih „junakov“.

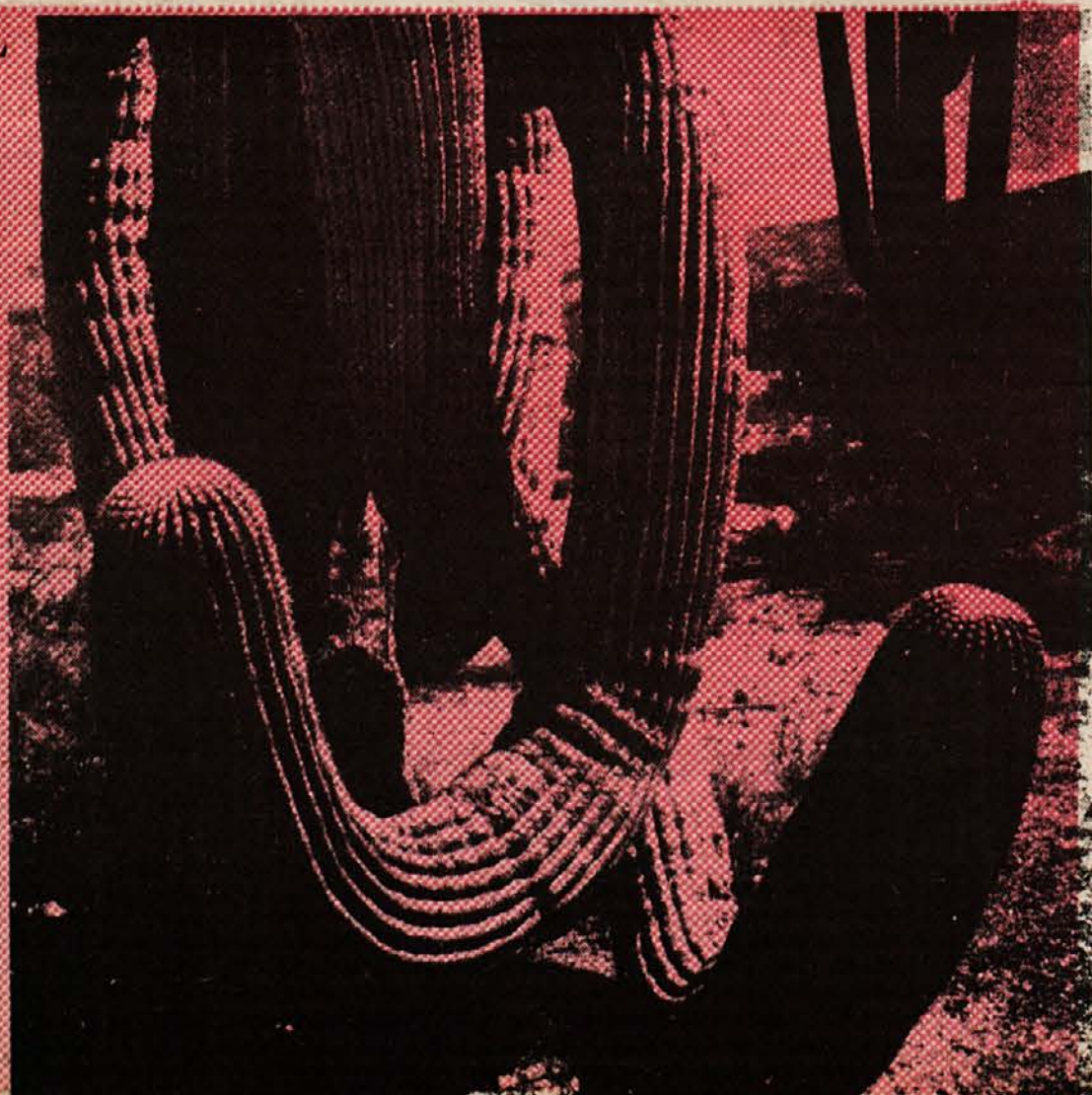
Drugačen je odziv neke bralke na pisanje o učbenikih o spolnosti, ki „uspešno prebijajo led“, kot je zapisal naš sodelavec. Anonimna bralka k temu pripominja, da ni kaj prebijati, ker „za spolno občevarje ni potreba nobene, ni najmanjše prakse. To znajo delat najbolj zaostali in nepismeni narodi. Tudi umsko prizadeti in popolnoma slepi in gluhi“. Nepodpisana bralka je verjetno nadarjena opazovalka življenja v naravi, saj v nadaljevanju pisma poučno dodaja: „To

BREZIMNOST ROJEVA ČUDNO CVETJE

znajo delat še veverice in miši in štakori. Kdo pa je njim led prebil?“ Hudo jo je zbegalo tudi pisanje o možkih oploditvenih celicah. Po njenem se znanstveniki motijo, ko pravijo, da so sestavljene iz glavice, vratu in repka. V

protidokaz navaja svojo vsakdanjo izkušnjo, češ, da še ni nikoli videla človeka z repom. Torej ga Dolenjski list s pisanjem o spolni vzgoji lomi, da je kaj. Povrh vsega je takšno pisanje „usodno za današnja mladina, ker ji še v šoli vzamejo vso

sramožljivost. Mladostniki spolno občujejo brez vsake sramote,” zaključuje svoj anonimni „trak-tato“ spolnosti neznana „prosvetiteljica“. Iz zadnjega stavka lahko sklepamo le to, da so nekdanji mladostniki spolno občevali z občutkom sramote, da pa prepovedanega sadeža pri miru niso pustili.

hitler v novomeški občini

Na uredništvu bi se zelo resno zamislili, če bi bile te besede resnične: „Vsako priložnost izkoristite za žalitve in poniževanje delavcev, kmetov in vseh vrst siromakov, celo mrtvih.“ Zaradi tega nas nek Anonymos pošilja „skupaj z nacifašisti v isto peč.“ Anonimno pismo, besede nepodpisane bralca, neresnične trditve. Neznani pisec, kot je razbrati iz pisma, sovraži naš družbenopolitični sistem, svojo jezo pa zgrinja na nas in nas poskuša žaliti, da bi si dal duška, ker je drugače prestrašopeten.

„Plačnik vsakršnih umazanij“ vidi pri nas vse polno nevarnosti, pa je pripravljen svoj nepodpisani srd razliti nad vsako besedo v časopisu. Zanima ga, „kdo poroča agresivne namišljene podatke“, nato pa urednika postavlja pred izbiro: „Če nadalje sprejemaš in objavljaš nekih teroristov umazanije bomo zahtevali sodnijski postopek.“ Isti pisec je poslal na uredništvo še eno pismo, v katerem svoje obsodbe stopnjuje. Odkril je, da so „tovariši dragi uredniki tako rekoč odgovorni za hitlerjansko ničvredno obvestila. Kaj takega da ne najdemo več, razčistite druhl in predajte oblastem!“ Tu misli pisec, da bo zadoščalo, ako „razkrinkano teroristično tolpo“, ki širi „izmišljene klevete“, predamo kar sodniku za prekrške. Pri vsej njegovi silni skrbi in obupnem papirnatem boju zoper teroristične klevete pa anonimni papirnat gverilec niti namigne ne, kaj ga je v časopisu spravilo na tako slabe misli.

Težavna pot do gradbenega dovoljenja je načela živce Nepodpisane proleterca, ki je na uredništvo poslal pismo, v katerem se jezi nad občinsko birokracijo, ker mu ne izda dovoljenja za gradnjo „ene preproste stavbe“. V sveti jeziki kliče na pomoč poštati iz preteklosti — samega zločinskega Hitlerja, da bi „red napravil“. Kakšen „proleterc“ je anonimni pisec, je torej jasno. Kar naj miga s peresom, a pretekli časi se ne bodo vrnil in Hitler po novomeški občini ne bo delal reda, pa če si graditelj „ene preproste stavbe“ še tako želi.

Najbrž isti človek je poslal še eno pismo. Četudi je pisava drugačna, je besedovanje podobno. Po piščevem mnenju je „razuzdana teroristična mafija na občini „kriva, če bo moral iz države. Takole sklepa: „Torej, če ne smeš graditi je to znak da je človek preganjan iz države!“ Nato pa: „Prosim objavite to z vašim pogumom strahopetni podlež!“ To zadnje smo mi, novinarji in naš glavni in odgovorni urednik, mi, katerih imena so zapisana v impresumu vsake številke Dolenjskega lista, mi, ki svoje ime zapišemo pod vsako kritično misel. Anonimnega pisma jeznega graditelja nismo objavili, a ne ker bi ne imeli poguma, temveč ker lovec na teroriste in borec zoper razuzdano mafijo ni zmogel toliko poguma, da bi se sam podpisal.

hodili so po glavi

Oglejmo si še nekaj cvetk, ki so zrastle na anonimnih njivah. Prav aktualno je pismo nekega delavca enega od dolenjskih gradbenih podjetij, ki je letos januarja poslal zapis, v katerem trdi, da je bolan, da mu zdravnik tega ne prizna, pa mora reče „raditi bolestan“, nakar zdravnika v sočnem južnem narečju pošilja nekam in z njim nekaj naredi — no, saj veste kaj.

Franz Kafka bi se navduševal nad anonimnim pismom, v katerem neznan možakar iz Kočevja popisuje grozljiv izlet v Ljubljano. Piše, da jih je nekdo z avtobusne postaje odpeljal na neki kraj in so tam morali „hoditi po glavi, noge pa uzrak in na vsaki nogi eno veliko torto. Pomislite kake težave so bile.“ Radi verjamemo, saj takšnih akrobacij ne zmore prikazati vsak cirkus, le kako naj jim bodo kos potniki navadnega dolenjskega avtobusa. Ne vemo sicer, ali se je pisec šalil, po skrivenčeni pisavi in slabem jeziku pa domnevamo, da gre za umsko prizadetega in da se je grozljivi izlet rodil v bolni domišljiji. Ubogemu možakarju, ki je morda želel sodelovati kot dopisnik, bi pismo sicer objavili, da bi mu naredili nekaj veselja, a kaj bi si mislili vi, dragi bralci? Potem bi še rekli, da ima prav tisti, ki bi rad prišel na uredništvo „rezat“.

Tudi žalostne zgodbe o nekem samomorilcu nismo mogli objaviti, četudi se je anonimni pisec prizadeval, da bi napisal zanimivo zgodbo. V resničnost smo podvomili, ko je za razlog samomora navedel ženino nezvestobo. Žena nesrečneža naj bi imela ljubčka, starega 70 let. Pisec naj raje napiše recept, kako v tako visoki starosti postati ljubimec, pa ga bomo na veselje mnogih bralcev radi objavili.

Se je zanimivih, pretresljivih, grozljivih in grdih pisem, katerih očetje in matere varno počivajo v temi anonimnosti. Naj kar tam ostanejo! Ko bodo dozoreli do tiste osebnostne stopnje, na kateri se človek svojih hotenj in naziranj ne samo zaveda, ampak jih je pripravljen tudi javno potrditi, bodo stopili iz brezoblične temne gmote brezimnosti.

Dobili bodo ime, z njim vred pa spoštovanje in zaupanje, in svoj kos prostora v časopisu.

MILAN MARKELJ

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE
LETO I. — STEV. 1 | NOVO MESTO, 17. februarja 1950 | Izhaja tedensko

Novinarji in številni dopisniki iz tedna v teden neutrudno sestavljamo Dolenjski list — in do konca leta se bo nabralo toliko posameznih števil, da bodo knjigovozci iz njih lahko naredili še eno veliko in debelo knjigo. Tudi ta bo najbrž večna pričevalka o zdajšnjem času in tukajšnjem prostoru, ki ju z življenjem in delom polni ljudje.

Takih knjig je že trideset, noben natisnjeni sestavek o pehanju in nehanju dolenjskega in okoliškega življa ne more biti pozabljen, zato je listanje po omenjenih knjigah svojevrstno doživetje. Tokrat bomo na kratko povzeli, kaj so pred leti prinesle t. i. slavnostne številke Dolenjskega lista.

17. februarja 1950

Spodobilo se je, da je imela prva številka uvodnik. „Srečno pot“. Tako se je glasil njegov naslov, z njim pa je uredništvo razkrilo namene in cilje časnika, ki je pod vodstvom Jožeta Zamljena postal glasilo OF okrajev Črnomelj, Novo mesto in Trebnje. „Srečno pot, dragi Dolenjski list! Naj pride s teboj v vsako dolenjsko hišo zadovoljstvo, naj teljudje z veseljem prebirajo in iščejo v tebi novih potov in novih pobud za delo in ustvarjanje! Prinesi v vsako hišo novega življenja in novih pobud za naš gospodarski napredek, za socialistično preobrazbo vasi in miselno prevzgojo našega ljudstva.“ Take so sklepne misli uvodnika, nato pa so v daljših prispevkih predstavljali trije okraji, prizadevanja OF za ljudski blagor, podani so tudi napotki, kako naj bralci sodelujejo s časnikom.

„Odvček bi poudariti, kako važen je les v našem gospodarstvu bodisi kot gradivo doma, bodisi kot izvozni predmet za nabavo potrebnih deviz.“ Za to uvodno ugotovitvijo je moč prebrati zanimiv članek o lesu; „Kaj nam je povedal Rajer Jože“ je naslov sestavka, v katerem teče beseda o združnem obdelovanju zemlje; preskrba delovnih ljudi pa je opisana v članku, ki tudi poimensko navaja tiste, katerim je redna preskrba potrošnikov s kmetijskimi pridelki v novomeškem okraju španska vas. „Imamo še vedno kmete, ki ne obdelujejo vse svoje zemlje, ne redijo potrebnega števila goveje živine in prašičev in se, ako le morejo, izmikajo obveznim oddajam pridelkov... Kdo torej zavira redno preskrbo delovnih ljudi? Nekateri kmetovalci in poedinci, ki so se vrinili v ljudsko oblast... Vsem takim pa odgovarja naše ljudstvo: kdor skupnosti ničesar ne daje, naj od nje ničesar ne pričakuje!“

V prvi številki Dolenjskega lista najdemo še odgovornega urednika zapis o kulturnem in prosvetnem delu na Dolenjskem, poročilo o obisku Ricmanjcev v Novem mestu, obvestilo, da v novomeškem kinu vrtijo avstrijski film „Srce mora molčati“ in da v gledališču pripravljajo premiero Gogoljeve „Ženitve“. In končno vabilo: „Pišite Dolenjskemu listu o vsem, karkoli se dogaja pri vas. Pišite o svojih uspehah, tekmovalnih, o planih frontnih organizacij, pošiljajte nam novice iz vašega kraja, neizprosno razkrinkujte vse, ki zavirajo graditev socializma pri nas!“

18. februarja 1955

V tej številki ni moč najti ene besede o tem, da gre tako rekoč za jubilejno izdajo. Dolenjski list je petletnico izhajanja proslavil brez morebitne hvale svojega dela. Tedaj je izhajal še ob petkih in 18. februarja 1955 je prinesel obilico novic iz domačih krajev. Poročilo z naslovom „Novomeška zveza komun“ povzema ugotovitve z „zgodovinske seje“, na kateri se je odločalo „o pravem pomenu in vlogi bodočih večjih občin oziroma komun“ na Dolenjskem. Jože B. rštnar je poudaril, „da naš družbeni razvoj in sedanji stopnji narekuje oblikovanje skupnosti proizvajalcev določenega področja, da se omogoči čim širše sodelovanje proizvajalcev pri družbenem samoupravljanju. Komun ali velika občina bo osnovna celica takega samoupravljanja. Res je ekonomska osnova za posamezne komunne šibke, toda socialistična zavest delovnih ljudi in pripravljenost za izboljšanje življenja sta vredni veliko. Ta zavest in pripravljenost bo lahko polno zaživela in dala še večje sadove prav v komuni.“

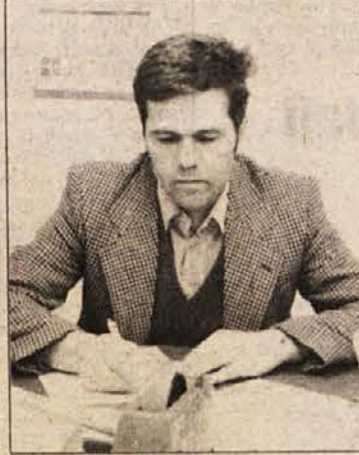
Domala cela časopisna stran je posvečena črnomaljskemu občinskemu prazniku, na tretji strani (tedaj je imel Dolenjski list kot tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto samo štiri strani) novice od Sv. Gregorja, iz Dol. Toplic, Dvorske vasi in drugih krajev. Beremo:

Jože Zamljen-Drejče

Tone Gošnik

Marjan Legan

Iz večnih pričevalk o času in prostoru

„V zadnjem času so se večkrat pojavili volkovi v naših krajih. Pred nekoliko dnevi so se pojavili celo v Novi vasi, vendar niso napravili nobene škode. Trije volkovi so spremljali dva voznička, ki sta vozila hlode iz Starega kota v Travnik v oddaljenosti enega metra od voza. Poskušala sta jih zadržati s cepini, vendar je kazalo, da se tudi volkovi pripravljajo za napad, in sta morala odstopiti.“

Tedaj ni bil električni stik nič manj nevaren ko dandanes, saj je povzročil požar v pisarni kovinskega podjetja „Kovinar“ v Novem mestu. „Obveščeni gasilci so takoj prihiteli in ugotovili, da gre za zelo nevaren požar, ki se le zaradi pomanjkanja zraka ni mogel razbesneti.“

V Mokronogu in okolici je bil 3. februarja „zelo živahen promet, zlasti z vprežnimi vozili. Ta dan je bil v Mokronogu živinski sejem in sodeč po številu vozovnikov, menda tudi dobre kupčije. Ni pa imela sreče posestnica iz Bitne vasi, ki je tisti dan doživela prometno nezgodo in je oškodovana, kakor sama trdi, za približno 80.000 dinarjev.“

Prebrati je moč še zapise o dogodkih „izpred sodišča“, precej športnih rezultatov, dvoje šal, črtico „Partija bilijarda“ A. Daudeta — in še kaj zanimivega bi se našlo.

17. februarja 1960

Točno na obletnico dneva, ko je začel izhajati, je Dolenjski list prišel k bralcem tudi deset let pozneje. Tedaj je bil glasilo SZDL novomeškega okraja, glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik pa je ob pomoči dveh novinarjev poskrbel, da je slavnostna številka izšla ob na 24 straneh. To je bil vsekakor izjemen obseg, izjemna pa je bila tudi razširjenost in poročevalska pomembnost Dolenjskega lista. Brez te ugotovitve skoraj ne najdemo zapisa družbenopolitičnih delavcev in bralcev, ki so jubilej počastili z besedami hvale (graje ni bilo) in dobriimi željami za naprej.

„Nikakršne potrebe ni torej, da bi si nadeval vlogo kritika... A čemu bi tudi poučeval. Od dobrih naukov ne bo tovarišem nič laže pri delu. Potrebni so pomoči, nas, novinarskega društva, in tistih, ki so ustanovitelji lista... Stiska za prostor in skrb za gmotno osnovo lista sta še vedno njihovih dnevni spremljevalki. No, Dolenjski list je naposled le širše zadihal. Ali ni bil že skrajni čas, da vsaj tako nagradimo požrtvovalnost tovarišev, ki so se sami dolgo borili za list.“ To je med drugim zapisano v čestitki Iva Tavčarja, takratnega predsednika Društva novinarjev Slovenije.

Gotovo najbolj zanimiv je spominski sestavek Jožeta Zamljena, prvega urednika Dolenjskega lista. Spominja se, kako se je rojeval časnik, kako so mu izbirali ime, kako so spisali in natisnili prvo številko. „Naj bo prisojeno našemu listu še dolgo, dolgo let, pa čeprav je zagledal svet na petek.“

„Mi o nas — ali nekaj nevsakdanjega: časnikar o časnikarjih“. Pod tem naslovom je Jože Primc zbral za ščepec utrinkov iz vsakdanjega novinarskega dela pri Dolenjskem listu. „Potem je šlo

bolje. S starejšim kolegom Milošem sva dobila mesečno 700 din kavarniškega dodatka in se preselila v najine uradne prostore v kavarno Metropol. To so bili časi! Takrat sva pisala kot po tekočem traku. Materiala nam ni bilo treba dosti zbirati, ker so ga ljudje kar sami nosili. Prišel je kdo v kavarno, prisedel, naročil nekaj za spit in potem: — pšpšpšpšpšpšpšpšpš... vidiš, to je za v časopis!“

Jubilejnega branja je še ogromno, številka pa je prinesla tudi sestavke o posameznih tovarnah na Dolenjskem, spomnila se je črnomaljskega občinskega praznika, pozabila pa kajpak ni na druge dogodke. Spet beremo „krvava“ poročila s sodišča, vesti iz Tržišča, Črnomlja, Vidma—Krškega, Kostanjevice, Novega mesta, precej kulturnih novic, nekaj podlistkov, cela stran je namenjena ženi in domu pa sodobnemu gospodinjstvu, bralci so tedaj lahko reševali tudi nagrado križanko.

18. februarja 1965

Ob petnajstletnici se je Dolenjski list odebil celo na 46 strani. Tedaj je že bil glasilo za devet občin, urejalo pa ga je sedem novinarjev. Pod naslovom „Iskreno pisati o resničnih problemih prebivalcev svojega področja“ so zbrani odgovori Franceta Kimovca — Žige, ki je povedal dokaj tehtnih besed o pomenu pokrajinskega tiska.

„Zdi se mi, da pri oceni vloge pokrajinskega tiska preradi pozabljamo, da je to pogosto edina pisana beseda, ki sploh prodre v domove podeželskih ljudi... Pogosto bi kazalo razmisliti prej o potrebnosti ali nepotrebnosti kake investicije v nove obrate, medtem ko obstoječi še niso dovolj izrabljeni, kakor pa odtegovati potreben denar tisku, ki je neredko edini politični aktivist, ki sploh prestopi prag podeželske hiše... Res pa je tudi, da si morajo tudi kolektivi posameznih pokrajinskih tednikov prizadevati za ekonomično in varčno gospodarjenje... Dolenjski list se približuje konceptu tednika, ki naj bo dopolnjevalec dnevnega tiska, čeprav ga mora pogosto iz objektivnih vzrokov še zmeraj celo nadomeščati tam, kjer dnevnik še ni mogel prodreti v podeželsko, zlasti kmečko hišo... Ker sem skoraj polovico dobe izhajanja tako rekoč živel s kolektivom Dolenjskega lista, sodeloval z njim, sem lahko spremljal dolgoletne napore kolegov, da bi bil „Dolenjec“ čim boljši. Znana mi je tudi navezanost bralcev na svoj tednik, njih ljubezen do svojega lista...“ To pa so besede Franca Šetinca, takratnega predsednika Društva novinarjev Slovenije.

Priložnostnih prispevkov o takem ali drugačem živem stiku s časnikom najdemo v tej številki še veliko, naj omenimo razgovor z Jožetom Zamljenom, ki je eno od svojihkušenj s časnikarstvom opisal takole: „Od zgoraj s predpisi, od spodaj z nasveti, z desne s prepričevanjem, z leve z okrožnicami, spredaj z božanjem, zadaj z brcami obložen sem v enem letu in še nekaj čez postalkot razjarjen pes, ki ti, da mu le pokažeš dva razkročena prsta, že zarenči, pokaže zobe...“

Bralci so imeli na voljo izbor iz Dolenjskih novic (15. februar 1895), zvečine bolj ko manj zanimivih izpovedi novinarjev (Ivan Zoran si je zaželel tole: „Da bi Dolenjski list ne bil večno pacient devetih babic, ampak ljubljen otrok devetih mater.“), sicer pa je imel časnik tedaj že t. i. komunske strani, na katerih je popisane toliko vsakršnega življenja, da bi prišli v zagato že, če bi hoteli navesti samo naslove. Zmanjkalo bi nam prostora.

Tedaj je Dolenjski list objavil 11. nadaljevanje J. Kersnika povesti „Testament“, mladi so se veselili dveh slikanic, tudi podlistek o začetkih Novega mesta in križanka nista umanjala, najmanj priljubljene pa so bile najbrž reklamne strani.

26. februarja 1970

Dvajsetletnico izhajanja je Dolenjski list slavil z enotedensko zamudo, toda tedaj se je res izkazal, saj je bralcem pripravil celo 60 strani. „Obveščena: potreba in pravica“ je naslov razgovora z Bogdanom Osolnikom; „Komunisti v akciji“ — prispevek za odgovori Franca Šetinca; „Fenomen, imenovan „Dolenjski list“ — besede Milana Pogačnika, predsednika DNS; „Ustvarjalnemu občanu — popolno obveščanje“, „Veliko — vendar povedano po svoje“, „Nova podoba“, „Sveder — ne le zrcalo!“, „Obveščena: lokalnih razmerah“ itd. — razmišljujoči sestavki urednikov slovenskih dnevnikov in pokrajinskih časnikov.

13. februarja 1975

Pred petimi leti je slavnostno številko Dolenjskega lista napovedal uvodnik glavnega in odgovornega urednika Marjana Legana. „Eno resnico smo predvsem spoznali: časnik ne more zaiti, če bo zajemal v resničnem življenju, če se bo pri pisanju in odločitvah spraševal, kaj pomenijo za delovnega človeka, kaj je življenjski interes delavca, kmeta, naprednega intelektualca. Čisto odvečno postane potem priseganje, opredeljevanje za neko politiko, ljudstvo se je odločilo za samoupravno socialistično pot in ljudski časnik z njim!“

Po tem uvodniku, iz katerega smo povzeli eno resnico, številka sploh ne daje slavnostnega videza. Prinaša toliko in še več besedi, ki kažejo bogastvo pa tudi revo našega življa. Nato pa: 16 strani slavnostne priloge, v kateri v razgovoru s Francem Šetincem preberemo: „Odlika Dolenjskega lista je, da piše ljudsko; jasno in razumljivo. Nasploh pa bo potrebno jezik izboljšati, za kar se bomo morali potruditi vsi. Vendar pa moram poudariti, da idejno neosveščeni ne bodo nikoli razumeli še tako razumljivo pisanih dokumentov. Vzoredno z akcijo za čist jezik moramo voditi akcijo za osveščanje ljudi. To pa ne opravičuje tistih, ki še vedno pišejo v nerazumljivem, baručno zavozlanem jeziku.“

Novinarji so se pogovarjali tudi z Josipom Vidmarjem, ki je med drugim dejal: „Dolenjski list večkrat vzamem v roke, ker me zanima, kaj prinaša svojim bralcem. Moram reči, da je prav zanimiv, poročanje je dostojno, živo, globoko. Tendence vsega življenja je, da bi bilo registrirano, in vi to delate. To je potrjevanje življenja, ki ga vaši ljudje žive. Kulturni dajete eno stran. Dosti več je težko pričakovati... Kar pravite o zaostajanju kulture na Dolenjskem, velja za vso Slovenijo. Kultura je siromašna. Veliko je tiskarnega, le malo vrednega. Složno se moramo boriti, da bodo umetnosti resnično nekaj, kar ima človeško vsebino, ne pa igračkanje in namerne prismođarije, kar nekateri očitno delajo in govore.“

Priloga je prinesla še veliko novinarskih prispevkov, ki so bili ubrani slavnostni številki primerno, zaključile pa so jo nagrajene zgodbe bralcev.

21. februarja 1980

Preberite si dobro današnje, tridesetletnici Dolenjskega lista posvečeno številko in skušajte na kratko povzeti njeno vsebino. Za vas, bralci, in za nas, ki smo jo spisali, je nova, da bolj ne bi mogla biti. Že jutri pa bo stara, čez čas se bo le malokdo spomnil, kaj je prinesla, toda v pozabo ne bo šla nikoli. Znašla se bo v naši trideseti knjigi, večni pričevalki, in listanje po njej bo doživetje že ob naslednjem jubileju. Kasneje pa še toliko bolj.

Pripravil: DRAGO RUSTJA

NAJDLJE ZVEŠTI DOLENJSKEMU LISTU

bralec od prve številke

„V tridesetih letih je Dolenjski list iz skrajnega skromnega časopisa postal tako po vsebini, zasnovi in obliki tednik, v katerem vsak lahko najde veliko novic in branja tako iz svoje občine, krajevne skupnosti in celo vasi, kot vse pomembnejše dogodke tedna v ožji in širši domovini in celo sveta.“ pravi Jože Gosenar iz Blatnika pri Črnomlju, upokojeni rudar, naročnik Dolenjskega lista od prve številke. „Takrat, pred tridesetimi leti, sem bil na mladinskem komiteju v Črnomlju, mladinci pa smo po terenu zbirali naročnike.“

Čprav je Gosenar že pred vojno iz šentjernejskega konca prišel v Belo krajino, je še danes navezan na kraje, kjer je prebil otroštvo in zgodnjo mladost. „Prav iz Dolenjskega lista pa izvem, kaj se dogaja v našem šentjernejskem koncu. Z ženo ga celega preberem, saj je to eden redkih časopisov, ki je pisan v lepem in vsakemu razumljivem jeziku. In tak je že od začetka.“

„tako domač je“

Marica Pureber iz Novega mesta: „Meni je Dolenjski list všeč, ker je tako domač. Piše o najbližjih krajih, ki jih poznam, ker sem po vojni začasno službovala tu in tam po Dolenjskem. Jaz ga začnem brati od zadnjega konca. Preletim naslove, potem berem natančneje. Križanke imam posebno rada, Priloga je v redu, šport pa me ne zanima. Sicer pa

vem, da so okusi različni in da morate ustreči vsem. Sem ena prvih naročnic na ta časopis in mi je Dolenjski list res nepogrešljiv prijatelj.“

res naše glasilo

„Ko danes berem v rubriki, kaj je Dolenjski list pisal pred dvajsetimi leti, se marsikaj spominim, kako sem o teh dogodkih bral takrat.“ je dejal Janez Vranešič, kmet iz Gorinjcev pri Adlešičih, naročnik Dolenjskega lista od prve številke. „Čprav imava z ženo naročenih še precej drugih časopisov, poslušava radio in televizijo, vse to pa je za kmeta s skromnimi dohodi ki kar precejšen izdatok, nama nikoli niti ne misel ni prišlo, da bi se odpovedala „Dolenjcu“. To je res naše glasilo, obvešča ale, spremljevalec in tol-

mač dogodkov v naši ožji domovini.

Mene še posebej zanima vse, kar piše o kmetijstvu, ki je pri nas še vedno preveč zapostavljeno. Zato si želim, da bi naš list še več pisal o vseh vprašanih, ki se tičejo kmetijstva, od kmetijskih nasvetov, strokovnih člankov o kmetovanju, obravnavanja širše problematike s tega področja do stanja na trgu in cen kmetijskih pridelkov.“

odpovedali bi ga

Milica Klinc iz Gor. Polja pri Straži pravi, da z možem prebereta vse. „Z listom smo zadovoljni. Če ne bi bil zanimiv, bi ga gotovo odpovedali, saj je toliko drugih. Navadili smo se na Dolenjski list tako, da se mu ne moremo odreči. Dokler bo izhajal, bomo naročniki. Zdi se mi vse zanimivo, kar v njem piše, samo šport mene ne zanima.“

Berem od začetka vse po vrsti, posebno me zanima, kaj je novega na tržnici, kakšne nesreče so se zgodile in tudi vse o politiki. Prav tako nimam pripomb čez Prilogo.“

domače podlistke!

Ena izmed najstarejših naročnic Dolenjskega lista iz krške občine, Marija Friedel z Dolnje Prekope, da je prednost domačemu listu, kot imenuje Dolenjski list, čeprav mu, odkrito povedano, nekaj stvari zamere. „Več bi lahko prinašal o kmetijstvu, če zaradi česa, rada sežem po Kmečkem glasu zato, ker najdem tam lepe podlistke.“

Nič ne rečem, saj je tudi ta štori ja o rakarjih zanimiva, vendar tistemu Hudičevemu dekletu izpred let nobena štori ja niti do kolena ni. To se je bralo, da si komaj čakal naslednji četrtek.“ pripoveduje, in že opisuje junake. Tisto o kontrabandi in podobno pri rakarjih v sedanjem podlistku ni nič posebnega, dogaja se namreč še danes. In to veliko bolj zares.“

od četrтка do četrška

Ana in Alojz Sodja s Sel pri Jugorju se še dobro spominjata, kako sta se pred tridesetimi leti naročila na Dolenjski list. „V vasi je bil sestanek, na katerem so nam povedali, da bo začel izhajati Dolenjski list, ki nas bo obveščal o dogodkih iz naših

krajev.“ sta pripovedovala. Takrat se je naročil tudi Anin sedaj že pokojni oče. „Z leti je naš časopis postal vse obsežnejši in boljši. Sedaj človek najde v njem vse, kar si želi. Pri nas preberemo celega, in to ne samo enkrat, kar od četrška do četrška ga beremo. Tako zvrno novice skoraj iz vsakega kraja.“

Več pa bi lahko objavljali kakšnih lepih povesti, romanov in podlistkov iz NOB. Tu pri nas je vse partizanško, od naše zlahe smo bili vsi ali zaprti ali internirani. Mi starejši vse to vemo, bolj bi s takratnim življenjem in bojem morali seznaniti mlade.“

rezultati in ideje

Andrej Arko iz Kočevja je naročnik od leta 1950 in obenem tudi eden najstarejših dopisnikov: „Menim, da je na športni strani preveč poudarka na rezultatih in premalo na idejnih zadevah, se pravi na organizaciji športnih dejavnosti. Tako so od portoroških sklepov minila tri leta, pa nismo še na čistem, kaj storiti. Uvedli smo maratonske teke, ki so lahko škodljivi za udeležence, če niso prej zdravstveno pregledani. Zlato medaljo dobi lahko že šestleten otrok. Slične pokale dele tako kravam kot uspešnim športnikom. V

Kočevju smo iz 11 sekcij Partizana, ki so dobro delale, naredili 12 klubov s potrebnimi odbori, ki pa se ne sestajajo, in tako vse vodijo le trenerji. Skratka: veliko bi se dalo o tem pisati.“

ni kaj dodati

Iskanje najstarejšega naročnika v sevniški občini nas je privedlo do Alojza Dirnbeka.

„Rad ga berem.“ je odvrnil dobrodušno, najprej sem bil seveda naročen na Posavski tednik. Ko je ta ugasil skupaj z okrajem, sem se „prilepil“ na Dolenjca. Rad pogledam, če je notri tudi kaj iz rodnih Pišec. „Ob lanskem brežškem ob-

činskem prazniku je izrezal fotografijo svakinje, ko je bila med medicami. „Ni ga mogoče prebrati v enem dnevu, takole v enem tednu, dokler ne pride drugi, pa se že da.“ je povedal in dodal, da je v „Dolenjskem“ tako rekoč vse zajeto.

dolenjci smo s srcem doma

Beti Kocjan iz Stare vasi na Bizeljskem je povedala, da v Dolenjskem listu najprej poišče znane obraze iz Dolenjske, nekdenje sošolce, znane sosede. „Nanj me je naročila mama in tako sem mu ostala zvesta. Doma sem iz Zabje vasi, na Bizeljskem pa učim že od leta 1956. Spominjam se, da je bil Dolenjec sprva bolj novomeški, pozneje pa je vedno bolj dihala iz njega širša pokrajina s Posavjem vred.“

Rada pogledam Prilogo, osveži mi spomin na marsikatero ime. Zame je list predvsem vez z Dolenjci, z domačim krajem, čeprav prebiram z

zanimanjem tudi o vsem drugem dogajanju. Nekaj je v na Dolenjcih, kar drugod pogrešamo, zato smo s srcem vedno doma. Ko dobim vaš tednik, pogledam najprej novice iz Brežic in Novega mesta. Zelo rada prebiram Prilogo, zlasti Razgled, kjer najdem piše iz moje generacije. Všeč mi je tudi to, da opisujete stari ne in vse značilnosti, ki izginjajo iz sodobnega življenja.“

napotilo za delo

Ivan Drobnič iz Ribnice, je naročnik od leta 1951: „Dolenjski list sem prvič videl pri nekemu krojaču v Polomu, kjer sem bil upravnik državnega posestva. Všeč mi je bil in ženi – umrla je novembra lani – tudi. V njem sem vedno našel veliko

takega, kar mi je prišlo prav pri rednem in političnem delu, pa tudi doma. Zelo so mi všeč članki o gospodarstvu, ker iz njih zvem, kako gospodarimo v domači občini in drugih. Preberem tudi vse o kriminalu in prav iz teh člankov bi se lahko veliko naučili, kako naj bi zavarovali svoje in družbeno premoženje.“

časnik je prijatelj

Albina Zupet z Mirne je tudi med najstarejšimi naročnicami Dolenjskega lista. „Časnik mi zelo ugaja. Brati ga začnem zadaj, saj so prav na zadnji strani bolj zanimive stvari.“

Potem preberem vse po vrsti. Zadnje čase imam veliko veselje s križankami. Res se je časopis v zadnjih letih vsebinsko spremenil, ampak mislim, da se je na bolje. Tudi vse novinarje poznam po pisanju in po imenih, medtem ko jih po podobi ne poznam. Mislim, da znajo dobro pisati, vsem razumljivo in jasno tudi o bolj zapletenih stvareh.“

„okrepljeno“ branje

Franc Novak iz Dobrave pri Dobrniču se že dvajset let vozi na delo v Litostroj v Ljubljano. Vstati mora že ob pol štirih zjutraj, domov pa se vrača šele v mraku. Tako pozimi skoraj ne vidi domače pokrajine v dnevni svetlobi, razen ob sobotah in nedeljah. Zaradi pomanjkanja časa in opasnega vida našega časopisa, na katerega je naročen že od začetka, ne prebira kaj dosti:

Žena Marija pa prav rada zase in zanj bere naš časnik, saj je bila nekoč tudi sama naročena nanj, po poroki s Francem Novakom pa sta začela prebirati njegov izvod. Tako lahko rečemo, da smo zaradi ene poroke izgubili eno naročnico, smo pa zaradi tega dobili „okrepljeno“ branje.“

o hriščku in košarki

Marija Fink iz Kočevja je naročnica od leta 1951: „Preberem predvsem kočevsko stran in še posebej „Drobne iz Kočevja“, potem metliško, ker sem doma iz Berče vasi pri Suhorju, in sevniško, ker imam tam sestro. Rada berem o starih ljudeh in tako zvem, da so še živi, pa tudi osmrtnice. Tudi vesti o nesrečah, s sodišča in sploh o kriminalu vedno vse preberem. Veliko zanimivega

zvem na zadnji strani. Ker sem Belokranjka in tako rekoč rojena pod trto, preberem vedno tudi „En hrišček bom kupil...“ tisto o vinu. Čeprav sem stara okoli 70 let, preberem tudi vse o košarki.“

naj bo, kot je

Rudolf Ahlin iz Novega mesta: „Spominjam se, da je pokojni Lojze Mirtič kot aktivist prišel v hišo zbirati prve naročnike za Dolenjski list. Takrat sem rekel DA in pri tem je ostalo. Ne bi mogel kaj slabega reči o Dolenjskem listu. Zanimiv je zlasti zato, ker je lokalno obarvan, česar v drugih časopisih ni. Nas domačine pa prav lokalne zadeve zanimajo.“

Mislim, da bi moral Dolenjski list, „ak kot je, tudi ostati, pa mu bomo še naprej ostali zvesti.“

vse me zanima

Terezija Grivec iz Grčaric 22 pri Ribnici ima Dolenjski list od 1951: „V Dolenjcu mi je všeč prav vse. Najprej pogledam zadnjo stran, potem pa ribniško in kočevsko. V Dolgi vasi pri Kočevju imam sestro, pa me zanima tudi vse iz te občine. Na prvi strani in drugod pogledam, če piše kaj o Titu. Tudi druga stran je zanimiva pa slike na tretji in Pisma bralec. Kultura me ne pritegne pre-

več, pri športu pa preberem vse o roketu. Zanimiva je tudi sredina, kriminal, rojstva, smrti in na novomeški strani „Četrtekovi intervju“. Na zadnji seveda vedno preberem zanimivo Gašperičevo humoresko.“

kaj pa varstvo okolja?

Vili Malenič iz Brežic je Dolenjsca naročil, ko je bil še v Novem mestu. „Zdaj sem že 25 let v Brežicah. Navadil sem se na list in ga ne mislim odpovedati. Všeč mi je zaradi pestrosti, jedrnatosti in pregleda dogodkov v posavskih in dolenjskih občinah.“

Ko takole leto za letom prebiram novice iz svoje pokrajine, me kot njenega prebivalca marsikaj moti, na primer to, da tako malo naredimo za varstvo okolja, zlasti za reko Krko. O zastupljanju voda in poginih rib pogosto berem, o rezultatih za preprečitev takih pojavov pa

skoraj nič. Krko poznam dobrih 25 let, od takrat, ko je bila še čista in je privabljal kopalce ob vsem toku. Zdaj se skali prav tedaj, kadar pridejo najtoplejši meseci. Takrat ni prav nič opaziti, da imajo kje čistilne naprave.“

bo letos obrodilo?

Franc Žern iz Velike vasi pri Leskovcu je prej živel v Kalcah. „Dolenjski list sem prebral pri sosedih. Leta 1955 ga je odpovedala in takrat sem ga naročil sam. Nikoli si nisem mislil, da me boste takole našli. Berem od nekdanj rad, poleti manj, pozimi več.“

Žena je pripomnila, da bi lahko objavljali več križank, ker jih mož nadvse rad rešuje, prebere pa vse od prve do zadnje strani. Ima tudi več časopisov, ker tudi sin rad bere. Njega zanima zlasti politika.

Žarnov konjiček je vinograd na Brezovski gori, zato z velikim zanimanjem prebira rubriko „En hrišček bom kupil“. Tri leta zapored mu je trsje pozeblo, letos pa upa, da bo obrodilo, če bo le zima dovolj dolgo držala.

najteže je sestiti in napisati

Med tistimi, ki so Dolenjskemur listu zvesti že od samega začetka, je tudi Milan Kovačič iz Gradca v Bli krajin. „Dobro se še spominjam prvih let našega časopisa. Takrat sem delal na okraju v Črnomlju, kamor je večkrat prišel takratni urednik Tone Gošnik in smo razpravljali na raznih sestankih, kako bi Dolenjski list med našimi prebivalci čim bolj razširili.“

Z večjim obsegom se seveda boljša tudi obveščena, saj sedaj lahko preberemo ne samo, kaj se dogaja le na ravni občine, marveč zvemo tudi o dogodkih v krajevni skupnosti in v posameznih vaseh. Še vedno pa je po mojem mnenju premalo poročevalcev s terena. Za to smo večkrat krivi tudi bralec sami in številne družbenopolitične organizacije, društva in drugi po krajevnih skupnostih. Marsikaj smo sposobni narediti, najteže je pa se je potem sestiti in o tem napisati kratko vest uredništvu. Tak način obveščanja bi bil zelo koristen, saj vemo, da novinar ne more biti povsod.“

dolenjski informativni in tiskarski center

Spomladi 1968 je nastal skromen osnutek in načrt za razširitev dejavnosti Dolenjskega lista. Pojavljale so se namreč vse večje potrebe in tahtve po sodobnem in poglobljenem samoupravljalnem obveščanju, hkrati pa so se tudi v zbirni in cenilni tehnologiji napovedovale tako revolucionarne spremembe, da je bilo mogoče in treba resneje razmisljati o osamosvojitvi ustanove, ki je s skoraj dvajsetletnimi izkušnjami in največjo naklado pokrajinskega tednika v Jugoslaviji, imela dovolj moči in poguma za tak korak.

Ustanovili smo Časopisno založniško podjetje, hkrati pa z Dolenjskim listom tudi med prvimi v Jugoslaviji prešli na sodobno pripravo tednika v offset tehniki. Že leta 1972 smo uvedli in usposobili lastno grafično pripravo in računalniško obdelavo besedil za takrat najsodobnejšo izdelavo množičnih publikacij. Tako smo dejansko ustvarili pogoje za razširjeno obveščanje, saj le tudi na našo pobudo začela izhajati vrsta glasil delovnih in družbenih organizacij, ki so nastajala in bila v sodelovanju s tiskarno Knjigotisk v celoti izdelana doma.

Veliko zanimanje in spodbude za še večjo osamosvojitve pokrajine v obveščanju so pomagali izoblikovati Razvojni načrt Dolenjskega lista, ki je zajel celotno področje družbenega in samoupravnega informiranja na Dolenjskem. Izoblikovala so se področja, brez katerih si vsestranskega seznanjanja z družbeno problematiko ni mogoče zamisliti:

- razširjen časopis Dolenjski list z dvakratnim, oziroma trikratnim izhajanjem na teden, po potrebi celo z vsakodnevnim izhajanjem,
- izhajanje drugih glasil, ki bi obravnavala splošno družbeno problematiko Dolenjske na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih,
- ustanovitev novinarskega servisa za pomoč glasilom delovnih in družbenih organizacij,
- ustanovitev lokalne radijske in televizijske postaje,
- oživitve Dolenjske založbe,
- usposobitev splošne ekonomsko-propagandne službe, ki je že uspešno zastavila tovrstno dejavnost in nabrala precej izkušenj v okviru te dejavnosti pri Dolenjskem listu,
- razvoj grafike za potrebe vseh navedenih dejavnosti.

Hkrati je v pokrajini nastajala tudi posebna INDOK služba občinskih skupščin, ki ima glede na naloge pri zbiranju podatkov in njihovi računalniški obdelavi prav gotovo veliko skupnih torišč z dejavnostjo Dolenjskega informativnega centra, kot smo zamislili o taki obveščevalni ustanovi začasno imenovali.

Novomeška tiskarna, ki je glede na podobne slovenske delovne organizacije krepko zaostala, je po dolgotrajnem sodelovanju z Dolenjskim listom naša dovolj skupnih interesov, da je lani spomladi prišlo do spojitve obeh delovnih organizacij v Dolenjski informativni in tiskarski center (DITC), ki naj bi z združenimi močmi zastavil prizadevanja za uresničitev tako obširnega in zahtevnega načrta.

Tako je v več kot desetih letih načrt družbenega obveščanja na Dolenjskem toliko dozorel, da je bilo mogoče začeti tudi z neposrednimi prizadevanji za njegovo izpeljavo. Vse priprave in izpopolnjevanje zamisli so ves čas spremljale dolenjske družbenopolitične organizacije in skupnosti ter jim dajale vso politično in moralno podporo, združeno delo pa jim je s svojimi potrebami in razumevanjem dajalo zagon in upravičenost.

Danes je že mogoče govoriti o prvih sadovih: izdelan je projekt za poslopje centra, pripravljena je lokacijska dokumentacija, opredeljene pa so tudi osnovne stopnje izgradnje. V teku so razgovori in sporazumevanja o združenju dela in sredstev, saj bo za uresničitev zamisli v nekaj letih treba zbrati skoraj sto milijonov dinarjev.

In kaj naj Dolenjska dobi za to ceno? Tednik Dolenjski list bo izpopolnil in prilagodil svoj koncept sodobnim potrebam po poglobljeni samoupravljalni obveščeni na ravni pokrajine, tako glede vsebine, kot glede obsega in pogostosti izhajanja. Izvedljiva bo pobuda in želja samoupravnih in drugih družbenopolitičnih skupnosti in drugih družbenopolitičnih

nih skupnosti za izdajanje glasil in publikacij za njihove potrebe. Olajšana bosta vsebinska razširitev in izboljšanje pogojev za izhajanje glasil organizacij združenega dela in glasil oziroma izdaj družbenih organizacij in društev.

nje pogojev za izhajanje glasil organizacij združenega dela in glasil oziroma izdaj družbenih organizacij in društev.

Omogočena bo ustanovitev lokalne radijske in televizijske postaje, tako glede potrebnih prostorov, kot tudi drugih pogojev, ki so za to dejavnost nujni, kot na primer skupna dokumentacijska in arhivska služba, skupna organizacija telekomunikacij, pa ne nazadnje tudi režijske in pomožne službe.

V skupnem programu bo z manj stroški dosti lažje zaživela tudi Dolenjska založba, za katero je nekaj uspešnih poskusov že opravljenih. Program, ki je bil za založbo pripravljen v okviru Razvojnega načrta Dolenjskega informativnega in tiskarskega centra, izčrpno utemeljuje potrebo po tej dejavnosti in prepričljivo dokazuje, kako žgoča je vrzel, ki nam jo je pustilo naše premajhno zanimanje za vsestransko predstavitev Dolenjske in za tovrstno vzgojo naših strokovnih in splošnih kadrov.

Koliko denarja odteka danes z našega področja, ker nimamo svoje ekonomsko-propagandne službe, je nemogoče izračunati. Po približnih ocenah iz naših organizacij združenega dela, pa nas res lahko glava zaboli. Tudi za poslovnega človeka so to tako velike številke, da si enostavno ne more razložiti, kakšne denarje smo pripravljene odšteti za storitve, ki bi jih z najmanj muke lahko že zdavnaj naložili v svoje lastne zmogljivosti. Najbolj žalostno je pri tem, da gre samo manjši del stroškov za strokovna dela, toliko več pa za „posredniške usluge“, za provizije in za „čisti profit“, kot bi se temu po starem lahko reklo; Če že mora tako biti, potem naj vsaj ta denar ostane doma!

In končno še grafične zmogljivosti. Tudi ta strošek pobere letno v Novem mestu najmanj toliko denarja, kot znaša investicijska vsota za komplet Dolenjski informativni in tiskarski center! Čeprav si vztrajno prizadevamo, da bi doma usposobili vsaj zmogljivosti za množično obveščanje, ki pomenijo najmanj tretjino omenjenih izdatkov, so težave zaradi ljubosumnosti večjih centrov vse večje. Če se temu pridružijo še splošne gospodarske težave in prepoved uvoza za najnujnejšo opremo, ki je v Jugoslaviji ne izdelujemo, je včasih lahko položaj že kar brezupen. Usodno pomembna je namreč obnovitev našega IBM sestava za obdelavo besedil, ki je v devetletni uporabi pri Dolenjskem listu popolnoma dotrajal, z novim računalniškim sestavom za svetlobni stavek, in osamosvojitve v tiskarski tehnologiji za množična sredstva obveščanja s časopisno offset rotacijo.

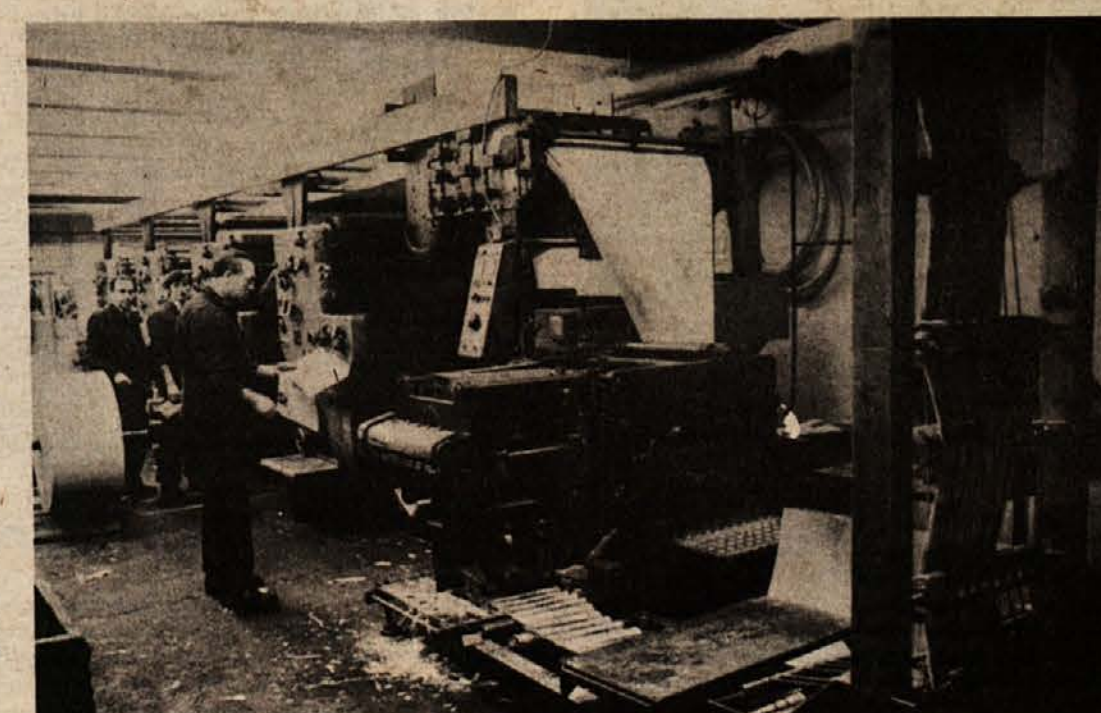
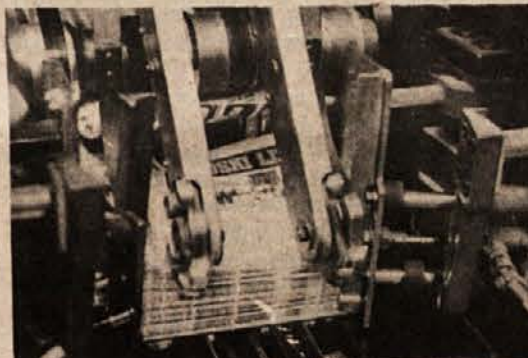
Prav tako mora tiskarna (dosedanji Knjigotisk) bistveno posodobiti svoje tiskarske zmogljivosti s pole, saj so te potrebe tudi na Dolenjskem vse večje in zahtevnejše. Dobra ekonomska propaganda in sodobna birotehnika brez takih tiskovin ne moreta biti uspešni.

In kaj taka naložba pomeni delavcem Dolenjskega lista in Tiskarne?

Najprej prav gotovo izboljšanje delovnih pogojev, večjo produktivnost in zaradi tega tudi boljše socialni položaj. Sedanji prostori obeh delovnih organizacij, ki gostujeta v šestih novomeških družbenih in zasebnih hišah, celo v gostilni, so nedvomno največja ovira za boljše in uspešnejše delo. Nekdanja stanovanja, preurejena v proizvodne prostore, zanesljivo ne morejo nuditi niti minimalnih delovnih pogojev. Neposredno so prizadeti delavci, posredno pa vsa pokrajina, saj ji navzlic vsej dobri volji ne moremo nuditi tistega, kar je naša dolžnost in kar bi od nas lahko pričakovala. Ne moremo več zadovoljiti niti kakovostnih, niti časovnih, niti dohodkovnih zahtev. Težko je nositi breme take odgovornosti v položaju, ki ni odvisen samo od dobre volje zaposlenih.

Vendar tudi te dobre volje ne manjka: delavci obeh temeljnih organizacij DITC so prepričani, da je njihovo poslanstvo vendarle tako pomembno za ta družbeni trenutek, kot za bodočnost, da bo s skupnimi napori in razumevanjem mogoče uresničiti načrt, ki so ga pripravili. Zavedajo se, da bodo potrebna tudi odpovedovanja, vendar upajo, da jih družba ne bo naložila samo na njihova ramena. Upravičeno lahko trdijo, da je 30-letnikov Dolenjskega lista in nekaj tisoč ton papirja, ki so ga v Novem mestu do zdaj potiskali in obdelali delavci Knjigotiska, zadostno zagotovilo za njihovo sposobnost in zrelost, da jim delovni ljudje Dolenjske morejo zaupati zgraditev in upravljanje tako pomembne ustanove, kot bo Dolenjski informativni in tiskarski center.

MARJAN MOŠKON

Na slikah so želje, od zgoraj navzdol: del načrta za novo poslopje v Žabji vasi; za računalniški sestav svetlobnega stavka, ki ga preizkušamo in zanj priučujemo kadre že več kot pol leta, ne moremo dobiti uvoznega dovoljenja; odprema, ena najbolj občutljivih stopenj časopisne proizvodnje, se bo iz zamudnega „kupčkanja“ (na slikah v sredi) spremenila v hitro in ceneno računalniško naslavljanje tiskanih izvodov; časopisna offset rotacija (spodaj, slikana v tiskarni Ljudske pravice v Ljubljani) je edina ekonomsko upravičena rešitev za pospešitev razvoja in pocenitev množičnega obveščanja na Dolenjskem – tudi za ta stroj že dve leti zaman prosimo za uvožno dovoljenje (Foto: Janez Pavlin)

gosje pero

1.000 din za „pero“ Jože Sladičeve

Blizu sto petdeset bralcev Dolenjskega lista je dober mesec najbrž nestrpno čakalo, da bi izvedeli, kako se je izšel natečaj za „Vašo zgodbo“. V tem času člani posebne komisije, ki smo jo sestavljali Andrej Bartelj, Drago Rustja in Ivan Zoran, kajpak nismo stali križemrok. Ugotovili smo, da je bil odziv tokrat nekoliko slabši od prejšnjih, saj so bralci spisali le 172 zgodb. Vsako od njih smo pozorno prebrali in nato določili, kolikšna je njena pripovedna, motivna, vsebinska, doživljajska in še kakšna vrednost. Vsekok smo se zavedali, da ne beremo dela izbranih pisateljev, zato smo temu prilagodili tudi merila. Na to, ali je zgodba natipkana ali napisana z okorno pisavo, seveda nismo gledali, tudi manjkajočih ločil in drugih pravopisnih napak zgodbam nismo šteli v zlo. Na kratko lahko povzamemo, da so prevladovali ljubezenske zgodbe (motivno segajo tudi v polpreteklo čase), precej je spominov na narodnoosvobodilni boj in hude čase pred zadnjo vojno, prebrali smo zgodbe o tegobah izseljencev in zdomcev, drobne utrinke iz otroštva pa vsakdanjika, tudi razmišljanja o najrazličnejših početjih ljudi so bila vmes. In še bi lahko naštevali, dodajmo pa, da odločitev, komu in za katero zgodbo podeliti nagrado, ni bila lahka. Izid je takle:

Za več zgodb, ki po našem mnenju predstavljajo najboljši sklop, dve pa sta dobili tudi najvišjo oceno, smo prvo nagrado (1.000 din) podelili Joži Sladiču iz Laz pri Uršnih selih.

Za večje število poslanih in kakovostno dokaj enakovrednih zgodb prejme drugo nagrado (700 din) Peter Vovk iz Kočevja.

Tretjo nagrado (500 din) smo za več dobrih zgodb podelili Mariji Nemanič iz Lokvice pri Metliki.

Četrto nagrado (400 din) po našem mnenju zasluži Danica Kocmut iz Ljubljane za zgodbo „Poljakinja“, peto (300 din) pa Ivanka Bogolin iz Šentlenarta pri Brežicah za zgodbo „Marjetice“.

Razpisali smo tudi deset knjižnih nagrad, toda odločili smo se, da jih podelimo kar petnajst. Dobitniki so:

Joži Petrič iz Preske pri Medvodah, Rudi Robič iz Ljubljane, avtorica zgodbe „Staro žrebe“ (čimprej naj nam sporoči svoj naslov), Marija Malus iz Ljubljane, Frančiška Požek iz Črnomlja, Karel Jakše iz Zagreba, Slavica C. Štivec iz francoskega Saint Maura, Angelca Cirnski iz Loke pri Zidanem mostu, Rezka Prijatelj iz Dol. Laz pri Ribnici, Miran Kvendec iz Koprivnice pri Brestanici, Franci Nahtigal iz Česnjice pri Mokronogu, Albina Koman iz Kočevja, Jožica Levar iz Dečnega sela pri Artičah ter avtorja zgodb „V rovih trpljenja“ in „Prvi roj“ (tudi ta dva naj sporočita naslov).

Danes objavljamo tri zgodbe, druge pa bomo postopoma natisnili na sredini Dolenjskega lista. Vse objavljene zgodbe bomo seveda honorirali s po 200 dinarji.

na razpotju

Izza ovinka se prikaže velik mesec, ves srebrn. Kot ogromen zlatnik ali sneg po polju se blešči, da jemlje vid. Kot pravljicev privid.

Ampak ne dam se, ne dam... Pa vendar ne vem, kako in kaj, kaj naj storim. Velike črne oči moje najmlajše me begajo. Tisti hip, ko omenim, da bi naredila konec z njenim očkom, izgubijo svoj edinstveni lesk in se zasolizijo. Ampak tako ne more iti več naprej, ne in ne.

Leta so minila, zbežala, ostal je grenak priokus nečesa, kar je odšlo tako po nemarnem, tako brez haska. Ali je mogoče, da v naših spominih najraje ostane le lepo? Tako malo lepega se spominjam iz teh let. Pa tako velik zalogaj ponižani, razvrednoteni in omalovaževani. Da, res, včasih sem se počutila kot razmajana omara, ki jo imaš nekje v kotu, včasih odpreš, pogledaš, ali je v njej še kaj koristnega, potem pa spet zaloputneš njena okorna vrata in jo prepustiš ničevosti. Zdaj je ta občutek izginil, spet sem tu jaz, koristna in malo več vredna, pa vendar, tu so se ogromne črne oči, ta velik vprašaj, ki čaka na tisto, najhujše, kar še ne more razumeti. In oklevam, spet sem stara omara, predmet ponižanj in očitkov pa zmerjanja. Toda enkrat bo konec s tem, enkrat bom korajžno pogledala v te zamgljene črne očke, in ko bom videla, da so malo bolj trezne, malo manj očitajoče, bom stisnila zobe, naredila tisti odločilni korak in za vedno zaprla za sabo to temno, žalostno obdobje.

Mesec je zdaj na desni, pred nami pa vasica z novoletno jelko na sredi dvorišča, z lučkami, zelenimi, rdečimi, modrimi, rumenimi, pa pravi sneg na vejah, ki se blešči v vseh odtenkih.

Avtobus se je ustavil in vanj vstopi kopica mladih, nasmejanih potnikov. Na delo gredo, kot vsak dan, kot vsa leta. Mladi so še in polni vere v jutri, v tisti jutri, ki je zame včeraj. Kako prav je, da znamo verjeti v jutri, v lepši jutri, in da včeraj pride bolj pozno.

Pa novice. Snežni viharji po Črni gori. Za hip je moja stiska potisnjena v stran. So pa res nesrečni ti ljudje! Najprej potres, potem povodenj, zdaj spet sneg. Kaj se je spravilo nad to ljudstvo? Koliko gorja tam pesti matere, mraz, pomanjkanje in večni strah, kaj bo naslednji trenutek.

Tam zadaj šepetata dve opravljkvi. Je res, da je...? Seveda, kurba pa taka pa namazana in sploh, kaj, če ga malo cukne tisti njen, je pa le miren, dostojen fant in kot ga ne bi bilo, pa ravno tako flenčo je moral dobiti, da je vedno na „laufu“. Pa spet bolj potihno, saj ne kaže, da bi ves svet vedel, kako pregrešno žive sosedje, ko so oni tako krepotni in značajni, pa gledajo naokrog, da ne bi kdo pomislil kaj napačnega.

In spet smo sredi polj, le mesec sveti in sneg se blešči. Kako je vendar dolga takale jutranja pot. Bolje, da ne mislim, kako enolično bo potekel spet delovni dan, popoldne doma pa perilo, šivanje, delo. In potem večer, ko ostanem sam sredi ljudi. Pravzaprav nisem rada sama; čeprav se samote ne bojim tako zelo, me včasih vendar pesti, izbraja sem si tako pot, da bom morala po njej hoditi sama. Otroci rastejo, odšli bodo, taka je usoda, tako je prav, vsakdo ima pravico do svoje lastnega življenja. In ostala bom spet stara, ne-

koristna omara. Ali pa ne, mogoče bo tudi moj jutrišnji dan boljši kot današnji. Pri vsem mi je le ostala vera v novo jutro, to je vendar ogromno, skoraj največ, kar človek premore od vseh čustev.

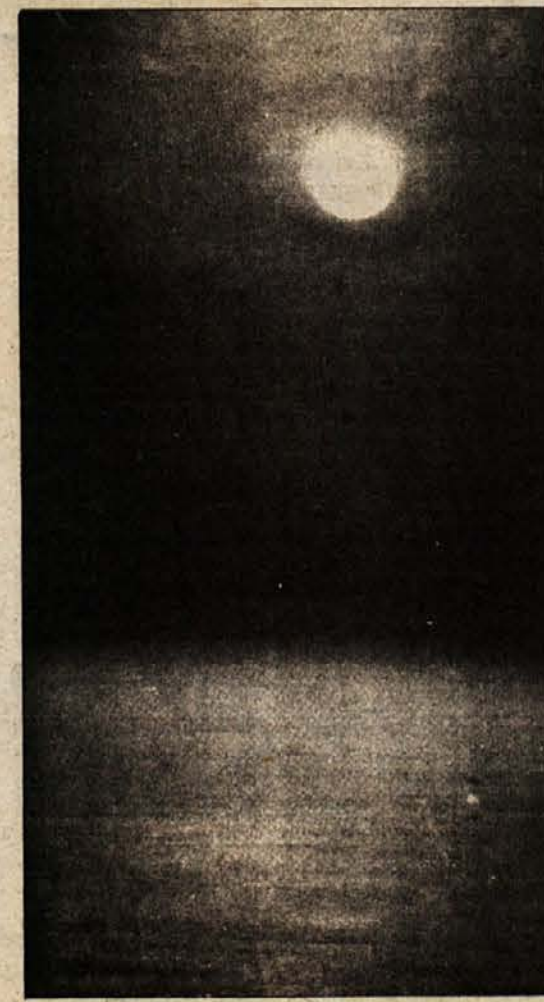
Spet postanek, nova gruča ljudi, vsak s svojimi težavami, skrbmi, tudi radostmi. Na obrazu jim bereš, če le malo pazljivo pogledaš v njihove oči, če razločiš kaj več kot barvo plašča, obleke in pokrivala. Plehkost z brbljivostjo, neskončno odmaknjenost od vsega okoli sebe, zaprte oči ali pogled usmerjen ven, v temno noč, misli pa daleč, tako daleč, da jih ne doseže hrup usod in brnenje avtobusa.

Ne, ne smem misliti, da mi je hudo, sploh mi ni hudo, tisto je že za mano, in ko ne bi bilo teh očitajočih oči moje ljubke hčerke, bi znala odločno pretrgati tisto trhlo, gnilo vez in se osvoboditi, poiskala bi spet svojo samozavest, samo sebe.

Se malo, pa bom tam, na razpotju se bom ustavila, se odločno napolnila po poti naprej in pustila za sabo vse dvome, strah in vsa tista čustva, nevedna človeka. Čaka me kup težav, in čeprav bom sama, vendar ne bom čisto sama. Saj imam nešteto drobnih opravkov, skrbi in tudi načrtov. In življenje vendar ni tako dolgo, da bi vsega tega zmanjkalo prej, kot je treba.

Avtobus se je ustavil pod neonsko reklamno vrsto črk in stopamo ven, v novo jutro, v nov dan. Le kaj bo prinesel? Mogoče tudi kaj lepega, kak svetel trenutek. Mogoče tudi tako potrebno odločitev.

J. S.

staro žrebe

Leto osemindesetdeseto. Pozna jesen. Jutra so hladna, doline polne megle. Na slapovih Krke se kadi ko iz majhnega vulkana.

Neprijetno je vstati iz tople postelje ob pol štirih zjutraj in se podati na siht, v mrzlo, iz debelega zidovja sestavljeno stavbo, na večer preprih. Vsa velika okna so brez šip, le debeli železni križi ne morejo zaustaviti mrzlega vetra. Z upanjem na lepše letne čase se more vse prenesti. Misel na delovne tovariše v izmeni, ki so vsi po vrsti veseljaki, mi izzbavi smehljaj v še tako slabem vremenu. Kaj nam bo prinesel dan, ki se šele poraja?

Ko grem čez most nad močno naraslo reko, se mi zdi čudno, da je tako temno. Navadno sveti močna žarnica nad vhodnimi vrati naše žage in kar dobro osvetljuje bližnjo okolico. Kaj je narobe, da tokrat ne sveti? Teško zdelujem dobro znano pot.

Pridem blizu stavbe, slišim razburjeno govorjenje sodelavcev. „Dobro jutro,“ rečem. „Kakšno dobro jutro neki?“ dobim v odgovor, „vse je zaklenjeno, luči ni, čuvaja ni!“ Vsako jutro smo čakali začetek šihta v magazinu nad žago. Tam je bila navadno močno zakurjena železna peč, ki nam je popravila nerazpoloženje zgodnjega jutra. Danes je magazin zaklenjen. Slišati je pridušene kletvice. Ne vidimo se, a se poznamo po glasovih. Ura se bliža četrti.

„Nekaj je treba storiti,“ reče Frenk. „In kaj naj bo to? Naj razbijemo vhodna vrata?“ pravi Tone. „Nimamo s čim.“ „Ima kdo šibice?“ vprašam. „Boš zažgala? Ne bo gorelo, les je moker,“ pravi Tone. Nekdo prižge vžgalico in mi da škatlico. Previdno se odpravim proti zadnji strani

vrnitev

Vlak se je ustavil na železniški postaji. Kot na vsaki postaji tudi tu ni bilo nobenih presenečenj: gneča potnikov in prtljage, nerazumljivi klici, pozdravljanje ob snidenju in solze slovesa.

Tu je izstopil tudi on. Srednjih let je bil, visoke postave, dobro oblečen. Okrog oči so se mu napravile drobne gubice, ki bi lahko marsikaj povedale, če bi znale govoriti: o trdnem kruhu v tujini, o mnogih odrekanih, o samotnih urah, ki jih je preživel v dvajsetih letih, o hrepenenju po domu, po materi. Ves ta čas mu je bil dom pred očmi in vendar tako nedosegljiv. Nobenega obiska ni imel, le redka pisma, ki jih je počasi in s preudarkom vedno znova prebiral. Večkrat je prihajal na kolodvor in gledal vlake, ki so odhajali proti domovini. Ljudje veselih in žarečih obrazov so bili v njih, on pa je ostajal sam, mrmrajoč nerazumljive besede nekam v brado, oči, stisnjenih od zadržanih solza. Ko je bil vlak le še drobna pika v daljavi in ko je nazadnje sploh izginil, se je z drsajočimi koraki kot starec odpravil s postaje.

Zdaj je doma. Za bežen hip je obstal med množico, ki se ni zmenila zanj. Čez čas so se ljudje razšli, on pa je pobral svojo prtljago in odšel za njimi.

Na cesti ga je sprejelo hladno zimsko jutro. Megla se je skoraj razkadila, modre zaplate jasne so se odkrivale nad njo. Pred postajo so čakali taksisti. Ni hotel vstopiti. Želel si je po dolgih letih spet sprehoditi se po mestu, ki ga je ljubil kljub revščini, v kateri je preživel mlada leta. Ljubil je sneg, ki je rahlo pobelil ceste, prav tako kot takrat, ko je odšel.

Vse se je spremenilo. Ceste so bile širše, asfaltirane, z modernimi križišči, svetlobne reklame so razsvetljevale nekdanje temne ulice, ob vsej poti so

ga spremljale moderne stolpnice. Mar bo tudi doma občutil neznanost dirko za denarjem, nobene prisrčnosti?

Koga bo še našel doma? Vedel je, da je mati že pred leti umrla. Da je ni več videl žive, si je venomer očital, bolečina se mu je zajedla nekam globoko v srce ter ga spominjala na njegov beg. Morda bo našel tovariše, s katerimi je preživel mlada leta, ali staro sosedo, ki je živela poleg njih?

Ko je obstal pred hišo, staro in čistiljivo, ki jo je komaj našel, ni mogel skriti solza. Bila je edina, ki se ni spremenila, ki ga je pričakala taka, kot mu je ostala v spominu. Sivi zidovi so ga pozdravili s hladno molčečnostjo, kot so ga pozdravljali ob odhodu. Takrat ni znal ceniti tega pozdrava, ni mogel slutiti, kolikokrat bo mislil z ljubeznijo na te mračne sive zidove. Zdaj je vedel, da bi moral ostati. Moral bi kljubovati viharju, ki se je dvignil v njem in ga tistega večera pognal v širni svet. Toda takrat je bil mlad, želja po tujih deželah in boljšem življenju je bila neustavljiva, moral

stavbe, kjer je lesena lopa, nekaj stranski podaljsek žage. Vem, kje je v steni močno razmajana deska. Odrinem jo in s težavo zlezem noter. Povsotim, povsod so kupi odpadkov in lesa. V temi počasi koračim naprej, svetiti si ne smem, lahko bi se vžgalo žaganje. Priti hočem do električnega dinamika, ki je v zadnji sobi. Skozi steklena vrata zagledam preskakujoče električne iskre. Vstopim, prižgem svetilko na mizici, pogledam za stikali. Pritisnem kar na štiri hkrati. Močna svetloba se razlije po vseh prostorih.

Vhodna vrata so imela znotraj močan železen zapah. Z ušesom sekire ga izbijem, vrata se odpro na stečaj. Deležna sem navdušenih klicev premraženih sodelavcev.

In kje je naš čuvaj s ključmi? Koci smo mu rekli in ponoči je rad zahajal v vas, kjer so kuhali žganje. Pomagal je varovati kotle, „ta kratkega“ pa se ni nikoli odrekel. Začeli smo ga iskati, saj bi mrha lahko padla v Krko ali kje drugje obležala, morda poškodovana.

Sprašujem se, kje bi Koci lahko bil. Spomnim se, da je včasih zalezal v hlev. Stopim pogledat. Ključa od hlevskih vrat ni na oknu. Ključka se vda pritisku roke, vrata se odpro, prižgem luč. Konja mirno leži v svojem predelu za vrati. Kobilica Zora pa stoji in zahrza. Preblizu se ji ne upam priti, ker ima grdo navado, da rada ritne. In tedaj ga zagledam našpogrešani Koci mirno leži pod kobilico, sključen, ves od žaganja. Smrči.

Luči ne ugasnem, stopim do sodelavcev in jim povem, da je kobilica Zora ponoči povrgla staro žrebe. Drug za drugim si hodijo ogledovat to čudno naravo. Smehu ni konca ves siht, staro žrebe pa smrči, in ko ga končno le spravimo izpod kobile, Koci preklinja, da se vse kreše.

Odtlej smo ga klicali Kobi.

MARJETA

ji je slediti. In vendar je zdaj, ko je stal pred vrati in se zamislil v preteklost, nenadoma občutil, da se je postaral.

Stanovanje, v katerem so živeli, je bilo preurejeno. Vhod je bil napravljen z druge strani, stara vrata zazidana, le zamreženo okno, ki se mu je zdela nekaj kot okno zapora, je ostalo enako. In betonski prizidek, na katerem so se otroci včasih igrali, kjer je sedel s svojim prvim dekletom in kateremu je nekdanj potožil svoje skrbi in težave.

Tudi zdaj se je nehotе naslonil nanj, kot da leta niso minila. Šele oddaljen hrup na cesti ga je zdramil.

Ko se je zbral, je potrkal pri sosedih. Ni ga takoj spoznala. Vedel je, da je tudi ona dvajset let starejša, pa vendar se mu je zdela prav taka kot takrat, ko je odhajal. Srebrne nitke v njenih temnih laseh so postale gostejše in lica bolj nagubana, iz oči pa ji je še vedno sijala vedrina. Bila je preseenečena, ko ga je spoznala. Prisrčno ga je objela in v njenem objemu je občutil radost, da ga spet vidi, on pa jo je nehotе primerjal s svojo materjo, ki tega veselja ni doživela. Bil je tako ganjen, da je minilo precej časa, preden je lahko spregovoril.

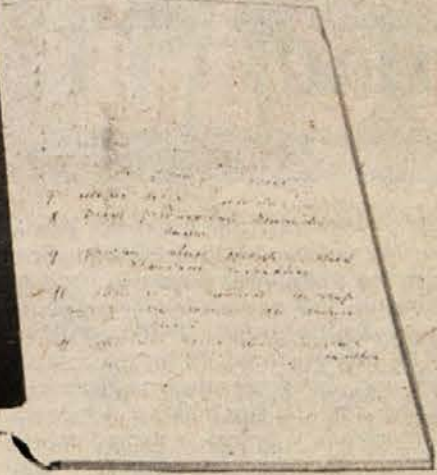
Domovino si je vsa leta predstavljal drugačno: tiho, nespremenjeno, z domačnostjo, ki ga je ves čas vabila nazaj in jo je v tujini tako pogrešal. Pa vendar ga je prevzela tudi taka, spremenjena in njemu skoraj tuja, kajti nenadoma je spoznal, da čas tudi v njej ni mogel obstati.

MARINA

Obzorja

PREDSTAVUJAMO VAM

prebrali smo

o jezusu

„Poročilo o Jezusu“ nemškega časnika Johanna Lehmana, ki je v prevodu Janka Modra izšlo lani pri Cankarjevi založbi v okviru medzaložniške zbirke Žepna knjiga, je med slo-

venskim bralstvom vzbudilo dokajšnjo pozornost. Njegov naslov pa tudi podnaslov obetata nova dognanja o življenjskih okoliščinah Jezusa Kristusa. Vendar tu ne gre toliko za Jezusov življenjski opis, kolikor za vprašanje o temeljih krščanske vere.

In prvi ter najbolj očiten zaključek, ki ga ta knjiga ponuja, je, da današnja krščanska vera ne obstaja na nauku zgodovinsko bivačega Jezusa. Avtor to dokazuje s pomočjo znamenitih Kumranskih rokopisov, ki so bili najdeni leta 1947 ob Mrtevem morju. V teh več kot dva tisoč let starih rokopisih gre za izvirne nauke, kakršni so se kasneje pojavili v Svetem pismu. In na podlagi teh rokopisov Lehmann ugotavlja, ali bolje rečeno, ne zanika, da Kristus ne bi obstajal. Vendar je tisti Jezus drugačen od Jezusa, kot se pojavlja v Svetem pismu. Bil je samo član ene izmed judovskih verskih ločin, tako imenovanih Esenov. To je bila meniška združba, ki je živela po zelo strogih zakonih. In bil je politični prevratnik, upornik proti rimski okupaciji. Vendar so bila vsa ta dejstva v Svetem pismu zbrisana ali zamegljena. V resnici je pri Jezusu šlo za odrešitev izpod jarma Rimljanov, v resnici je Jezus pripadal Judom,

tudi njegov upor je bil krvavo zadušen. V Svetem pismu pa je o tem najti samo bežne namige, medtem ko so najbolj otipljiva dejstva odstranjena. Kot najhujšega potvarjalca dejstev Lehmann navaja Pavla, pa tudi drugi avtorji evangelijev se niso odrezali nič bolje. Potemtakem je temelj in smisel krščanske vere vprašljiv, saj je sedanji nauk krščanske vere daleč od zgodovinske resnice. Ali drugače povedano: nauk krščanske vere ni nima nobene zveze z zgodovinsko izpričanim Jezusom.

Naj bo tako ali drugače, toka zgodovine ni mogoče spremeniti za nazaj. Zato ostaja Jezus ena izmed velikih osebnosti zgodovine, na kateri temelji sistem krščanskih moralnih vrednot. Zato lahko rečemo, da gre temu delu predvsem za vprašanje o krščanski veri kot taki, gre za njeno institucijo, to je za cerkev. Prav zaradi tega je ta knjiga vzbudila med vernimi vsaj polemičen odziv, če že ne popolno odklanjanje.

Treba pa je povedati, da delo ima svojo vrednost, saj s premišljanjem temeljev krščanske vere premišlja tudi temelje civilizacije kot celote. Vendar ima tako kot vsa dela, ki se ne morejo odločiti med znanstvenim pristopom ali svobodno žurnalističnim, precej pomankljivosti. Predvsem ne odgovarja na morebitna vprašanja bralcev, zakaj je bila iz Svetega pisma črtana vsa Jezusova politična dejavnost, iz kakšnih nagibov so Pavel in vsi ostali pisci evangelijev potvarjali zgodovinska dejstva. Hkrati gre zamera založniku, ker za naše razmeroma neizobraženo občinstvo (kar se tiče verskih zadev) ni oskrbelo malo bolj podrobnega uvoda o nastanku krščanske vere, o drugih dognanjih okoli Jezusa.

knjige

pet knjig

Pred mesecem dni je Slovenska matica poslala na knjižni trg šest knjig, s katerimi je v glavnem dopolnila svoj lanski založniški načrt. O zajetnem zborniku besedil s simpozija ob stolet-

nici rojstva Otona Župančiča bomo podrobneje pisali prihodnjič, tokrat pa na kratko predstavljamo preostala dela.

Pokojnega Alfonza Gspana drugi del „Cvetnika slovenskega umetnega pesništva do srede 19. stoletja“ prinaša antologijski pregled vezane besede na prehodu iz predromantike v romantiko. Objavljenih je blizu dvesto pesmi štiridesetih pesnikov (naj omenimo le U. Jarnika, J. Zupana, J. Ciglerja, B. Potočnika, M. Ravnikarja, M. Kastelca, A. M. Slomška, J. V. Koseskega in S. Vraza; sestavlja-lec je namenoma izpustil F. Prešerna). Tretjino knjige obsegajo literarnozgodovinske opombe, uvodno poglavje in posamezna dopolnila pa so delo Antona Slodnjaka, ki je po Gspanovi smrti uredil obe knjigi „Cvetnika...“

„Humanizem na Slovenskem in slovenski humanisti do srede

16. stoletja“ je knjižna izdaja doktorske disertacije Primoža Simoniti. Monografsko je obdelano vprašanje o razmerju med slovenskimi humanisti in reformacijo, temeljno izhodišče pa je, da za razvoj taktarne slovenske kulture in literature niso pomembna zgolj besedila v slovenščini, ampak celo v tujih jezikih.

Petnajst let po smrti dr. Franca Petka so izšli njegovi „Spomini“, v katerih je ta odločni politični bорец za državljanske in narodne pravice koroških Slovencev podrobno razčlenil položaj tega dela slovenskega življa med obema svetovnima vojnama. Potek spominov ni pisal sam, po zapisu z magnetofonskega traku jih je za objavo priredil Janko Pleterški, ki je sestavil tudi opombe, uvodno besedo pa je prispeval dr. Franci Zwitter.

„Edvard Kardelj ni napisal svojih spominov v običajnem pomenu te besede. Nikoli ni želel pisati samo o sebi, zlasti ne pisati avtobiografije, opisovati svoje življenjske poti, še posebno pa ne v obliki klasičnih memoarov. Kajti takšnim ustvarjalcem, kakršen je bil Kardelj, niso potrebni memoari, da bi jih svet spoznal na ta način in videl, kdo so bili in kaj so delali. O njih govori njihovo delo.“

Tako je uvodoma zapisano v spremni besedi uredniškega odbora, ki je poskrbel za natis Kardeljeve knjige „Boj za priznanje in neodvisnost nove Jugoslavije 1944–1957“ (v slovenščini je jo izdala Državna založba Slovenije).

Zadnja Kardeljeva knjiga resda nosi podnaslov Spomini, toda kot rečeno, ne gre za popis lastnih življenjskih posameznosti, ampak za prikaz širokih sklopov zgodovinskih dogodkov, katerih dejavna priča je bil Kardelj sam. Govori o času, ko je morala Jugoslavija dokončati oborožen boj proti tujim in domačim sovražnikom, zatem pa z nič manjšo odločno-

tjo doseči neodvisnost v razdeljenem povojnem svetu, ki nam je zlasti z vzhoda grozil celo z orožjem.

Ta čas, ki je bil s Kardeljevimi besedami „čas boja na življenje in smrt“, je v pričujoči knjigi popisan glede na okoliščine, v katerih je bilo treba izbojevati priznanje narodnoosvobodilnega gibanja, beseda teče o začasni vladi, o mirovniških pogajanjih, Kardelj govori o tem, kako so se na vzhodu pripravljali na obračun z Jugoslavijo, o kominformovstvu in o boju Jugoslavije v zunanje-politični areni. Knjiga, ki je svojevrstna analiza in sinteza odločilnih dogodkov v zgodovini Jugoslavije, je bila predvidena kot tretji del Kardeljevih Spominov; Prvih dveh mu ni uspelo sestaviti. Kardeljevo zgoščeno besedilo marsikje potrebuje pojasnila zato je uredniški odbor po avtorjevih priporočilih in zahtevah pripravil štirinajst dodatkov, ki dopolnjujejo posamezna dejstva, kronologijo in podobno. Knjigo zaključuje s podatki bogato imensko kazalo.

Kot 21. delo v Filozofski knjižnici je Slovenska matica izdala „Izbrane filozofske spise“ Gottfrieda W. Leibniza, enega vodilnih evropskih mislecev iz druge polovice 17. in začetka 18. stoletja. Mirko Hribar je poslovenil deset filozofskih sestavkov, iz katerih je moč izluščiti prvine miselnega sveta očeta nemškega razsvetljenstva, Leibnizovo življenje in delo pa je na kratko predstavil Frane Jerman.

Tragedija v petih dejanjih „Smrt Ivana Groznega“ je uvodno besedilo iz dramske trilogije manj znanega ruskega književnika Alekseja Konstantinoviča Tolstoj. Dramo je prevedel Josip Vidmar.

o starosti

„Izlušči in zapomni si tisto, kar potrebuješ! Uporabljal zapisana dejstva vsak dan, vsak hip, živi ves in ustvarjal naprej – saj ti je še toliko postorit!“

Takole dr. Mirko Birsa zaključuje uvodno napotilo bralcem, ki vzamejo v roke njegovo knjigo „Srečanje z Abraha-

mom“. To je zanimiv „priročnik za fante in dekleta ob petdesetletnici“ (in po tej starostni meji), založba Obzorja ga je izdala že v drugo, saj je kmalu po prvem izidu pred petimi leti pošel. Zgovornejšega dokaza o potrebnosti take knjige torej ni treba iskati.

Birsova knjiga s poznavalskimi in vedrimi besedami govori o vprašanjih, ki jih prinaša staranje oz. starost. Predstavljeno je telesno stanje človeka, ki se sreča z biblijskim očakom, govor je o telesni dejavnosti in obremenitvi v starosti, spodbu-

dni so nasveti o tem, kako se duševno in telesno pripraviti na starost, podane so značilnosti klimakterija, polno je podrobnosti o prehrani starejših ljudi. Še o veliko drugih stvareh, ki zadevajo starost, teče beseda, polovica knjige pa je namenjena morebitnim boleznim in zdravlilom.

Pisec ne plaši z neizbežno resnico staranja, prav nasprotno, njegova knjiga je zvrhana spodbud za tiste, ki so že dosegli ali se šele bližajo življenjskemu večeru. „Ostani duševno in telesno mlad! Zmogel si marsikaj, tudi to zmoreš!“ Kako udeležiti ta bodrilni nasvet, o tem govori knjiga, ki jo bodo morali najbrž spet ponatisniti.

ujetnika

Lajos Zilahyja roman „Ujetnika ljubezni in vojne“ je v prevodu Marka Mureca izdala Pomurska založba in tako tukajšnjemu bralstvu ponudila še eno delo iz madžarske književnosti, ki jo morebiti premalo poznamo in cenimo.

Pričujoči roman je tankočutna pripoved o možu in ženi, ki ju loči prva svetovna vojna in obema naloži dvojno ujetništvo. Njemu vojno in ljubezensko, njej ljubezensko in zakonsko ujetništvo. On v daljni Sibiriji trpi pomanjkanje in se vročično sprašuje, ali mu bo ona ostala zvesta. Ona je tudi oropana brezskrbnega življenja in si poišče uteho v novi ljubezni. Ko se po sedmih letih spet snideta, sta si tuja in se za vselej razideta.

Iz poglavja v poglavje Zilahy niza zdaj njegovo, zdaj njeno prestajanje peklenških muk, ki jih povzroča dvom v srečen konec zblojene vojne, tega pošastnega, nasilnega stanja, ki ljudem ne da uživati sadov ljubezni. Popis grenkih doživitev junakov je hkrati obtožba vojne in prikaz malomeščanskih navad ljudi, ki si znajo celo na račun bridkosti drugih kovati tak ali drugačen dobiček.

LAJOS ZILAHY

UJETNIKA

ljubezni in vojne

več ko fantovsko petje

Ritem življenja na vasi je precej odvisen od narave. In tesna povezanost kmetske zemlje je narekovala, da je po njej ukroji svoje navade in običaje. Tako so kmetske praznovale kolone, poleti žetev žita, jeseni ličkanje. Eden izmed običajev, ki se je dogajal skozi vse leto ne glede na letne čase ali opravila na polju, pa je bilo fantovsko petje. Prav po njem Slovenci še danes veljamo za pevski narod, čeprav mnogi ne znajo zapeti drugega kot „Pri farni cerkvi“. To tradicijo vse

bolj obujamo, saj je del naše narodne kulture. Ker fantovskega petja ni več, jo poskušamo obuditi s pevskimi zbori.

Mešani pevski zbor Kulturnoprosvetnega društva iz Šentlovenca je nastal prav iz tradicije fantovskega petja. Mnoge generacije fantov so se ob večerih zbirale na mostičku sredi vasi in v opojnih majskih nočeh se je ob njihovem petju odprlo marsikatero okno. Potem pa se je zaradi različnih vzrokov to petje opuščalo. Takratnemu učitelju na šoli Francu Poto-

karju je bilo žal za ubranim petjem, pa je spodbudil fante, da so ustanovili pevski zbor. Eden izmed prvih pevcev tega zbora tenorist Anton Kalar se je pozneje odselil v Ameriko in postal velik operni pevec. In prvi samostojni koncert so imeli pevci po koncu prve svetovne vojne. Ker se je po njej hkrati z Antonom Kalarjem preselilo v Ameriko še nekaj pevcev, je ta pevski zbor nekaj časa deloval skupaj s cerkvenim zborom, dokler ga ni po Purglju, ki je vodil združeni pevski zbor, prevzel Darko Bregar. Tedaj je enega izmed velikih uspehov doživel na športnih igrah, ki so jih imela sokolska športna društva leta 1935 v Stični. Od leta 1941 do konca vojne je zbor molčal, po vojni pa se je njegova dejavnost znova razžive-la. Tedaj je nastopal po vsem ob ročju trebanjske občine, pojavil pa se je tudi v Gabrovki, na Rabu, na Reki in še kje. Darko Bregar je vodil zbor do leta 1960, po njem pa še Franc Sedej, Franc Gačnik in Stane Peček.

Zadnje desetletje smo pri nas začeli spodbujati ljubiteljsko kulturno dejavnost. In zdi se, da smo prav pri pevskih zborih dosegli največje uspehe. Tako pevski zbor iz Šentlovenca, ki je nedavno opravil jubilejni koncert na Veliki Loki, danes šteje trideset pevki in pevcev. Vendar je v pevskem zboru vse manj mladih, zlasti med moškimi. V nasprotju s tradicijo danes vse bolj rade pojejo ženske.

Pevski zbor že peto leto vodi Ivan Matoš, ki je povedal, da je osnovna repertoarna naravnost zbora ohranjanje izvirne slovenske ljudske pesmi, zlasti ta-

ke, ki med ljudmi ne živi več. Lotevajo pa se tudi zahtevnejših umetnih pesmi, potem ko so z veliko pridnostjo odpravili napake pri intonaciji, artikulaciji in kar je še podobnih tehničnih fines zlorovskega petja. Kljub temu se še zahtevnejšega repertoarja ne bodo lotevali, ker menijo, da je boljše, da sodeluje veliko pevcev ob malo nižji ravni petja, kot pa majhno število ob veliki kvaliteti.

Vsem pevcem, ki se vsak četrtek zbera v šentlovenški osnovni šoli, stari več kot sto let, petje veliko pomeni. Zberejo se neglede na vreme in delovne obveznosti. Petje jih namreč tudi družabno povezuje. Zato Tone Bolka, ki sodeluje v zboru že od 1932, lahko reče, da mu je petje užitek, hkrati pa zabava. Pravi, da ga petje in druženje s tovariši drži pokonci in si življenja brez petja niti predstavljati ne more več. Jože Medved pa v zboru sodeluje od leta 1936. Pohvali se, da je zbor dosegel lepe uspehe, saj je po vojni na reviji pevskih zborov v Novem mestu dobil nagrado. Zdaj pa oba najstarejša člana zbora pogrešata mladih. Predvsem jim zamerita, da so čisto pozabili peti večglasno. Hudo-mušno sta namreč pripomnila, da so trije Slovenci že pevski zbor, ki zna zapeti štiriglasno.

Zborovsko petje je del naše narodne kulture. Velika škoda bi bila, če bi kdaj ostali brez tega dela. Zato je petje v zboru tudi del njenega ohranjanja. Če bodo vsi pevci tako vztrajni, kot sta Bolka in Medved, se nam ni bati, da bi slovensko zborovsko petje kdaj zamrlo.

J. SIMČIČ

SEVNIŠKE VOŠČENKE NA DUNAJSKEM DVORU

Tradicija pridelovanja sadja (predvsem jabolk) ima v sevniški občini spoštljivo tradicijo. Eden pomembnih mož slovenskega sadjarstva, napredni župnik Dragotin Ripšl, je služboval celo desetletje v Loki pri Zidanem mostu (1864 – 1874), dokler ni bil prestavljen na Videm pri Krškem kjer je tudi umrl. Zaradi omenjene naprednosti je moral večkrat „tam pa tam maširati“ v takratni črno-žolti monarhiji. V Sevnici je bil pred dobrim stoletjem med ustanovnimi udi tamkajšnje čitalnice.

Prizadevni zbiralec zgodovine sevniške občine Rudi Cimperšek je v spomin temu sadjarju ob podpori leta 1977 v Sevnici ustanovljenega Sadjarskega društva Slovenije izdal posebno brošuro v Ripšlov spomin. „Kadar je imel čas, je vzel čajno z nožem, žagico in cepiče ter šel po zemljiščih kmetov in cepil sadne divjake. Kmetje okoli Sv. Miklavža niso poznali vrednosti cepljenega drevja, ker so premogli samo divja jabolka, hruške lesnike in lesnjače. Jezili so se na Ripšla, ki je cepil, in ga tožili, da hoče kmetom uničiti sadno drevje. Sele ko je začelo cepljeno drevje roditi in dajati prve plodove, so postali hvaležni. Sadje so poslej lahko prodajali, da je jel v hišo pritekati denar. Nekateri sorte „Ripšlovih jabolk“ so še danes v okolici Rimskih Toplic znane kot tafeljček in vigojle.“ Povzema Cimperšek pripoved Matevža Deželaka iz Lož pri Rimskih Toplicah, ki je toliko slišal o Ripšlu od svojega deda.

Ripšl je umel zapeti tudi lepo slovensko pesem. V uvod svoje knjige „Kratki nauki za sadjorejo“, spisane „po najboljših virih“ in leta 1867 na Dunaju „na svitlo dane“, je zapel eno takih „Imaš kako prazno mesto, / Naj bo v vertu ali za cesto, / Sadno drevca tja posadi, / Al v jeseni, al spomladi: / Drevce tebi v zahvalo / Žlahno sa dje bode dalo / Če pa teb' zorelo, / Ime tvoje bo slovelo.“

Globokoumno ugotavlja v samem uvodu o težavah slovenskega kmeta, ki „včasih še komaj še svoje davke plačuje in dostikrat ne ve“ od kod vinarja dobiti za sol in druge vsakdanje potrebe. In vendar leži ravno u naši domovini še veliko zakladov u zemlji zakopanih, kateri čakajo, da bi jih kdo izkopal in u prid vbogega ljudstva obrnil.“

Malo nenavaden uvod in če jezik ne bi zvenel malce starinsko, bi mu danes prisodili, da ga je kdo povzel po kakšni stabilizacijski resoluciji. O sadju pač ni mogel govoriti drugače kot z ljubeznijo, oziroma mu je rekel kar – ta zaklad. „Naj se je vživalo sirovo ali posušeno, za dom ali za prodaj, naj bo iz njega združen jabelčnik ali hruševac ali kis. Korist, ki nam jo daje sadonosno drevje, je tako velika, da se po pravici čuditi moramo, kako da je še tako malo sadnega drevja po slovenskem svetu.“ Tako torej Ripšl leta 1867!

Njegova knjižica je postala klasično branje o tem, kako se mladim drevescem streže, predvsem pa, kako se cepi, kar je bilo tudi lepo narisano, bodisi da se je zarezalo „za kožo z dolago ali s popkom“. Boštanjski župan Jožef Drmelj se je čutil dolžnega, da je v Novicah 24. aprila 1867 javno pohvalil viteza Gutmannsthal, lastnika boštanjске graščine, za veliko dobroto, ko je sedmim soseskam njegove kmetijske podružnice podaril okoli osemsto lepih cepljenih jablan mno

govrstnih sort. Divjake in cepljena drevesa je podaril celo boštanjski ljudski šoli, in tako pripomogel, da je nastala velika drevesnica, da je bila, kot je zapisal: „za pouk šolske mladine in je bila v korist sadjereji v široki okolici.“ To tradicijo kot je zapisal v zborniku ob petstoletnici Krškega prof. dr. France Adamič, je lepo nadaljeval boštanjski nadučitelj Alojz Račič. Pridnim učencem je ta dobričina dajal cepljene jablane zastoj, kajpak s potrdilom: „Ako nisi vedenja lepega, ne dobiš drevesca nobenega“. Nič čudnega, da so Boštanjčani jeli kmalu prirejati tečaje, med drugim celo za pakiranje jabolk in hrušk v „ameriške zaboje“, kot so temu takret rekli. Sevniški nadučitelj Josip Mešiček je ustanovil prvo sadjarsko zadrugo med Zagrebom in Ljubljano. Bil je neutruden propagator „sevniške voščenske“, v katero so s slastjo grizli po dunajskem dvoru in še kje. Maslenke okrog Tržišča in Telč so bile ravno tako iskano tržno blago. Marsikaj, kar je o koristi uživanja sadja za telo napisal znani zdravnik dr. Drago Mušič iz Ljubljane (v Sevnici je deloval med obema vojnama), si velja zapomniti zlasti v zimskih mesecih, ko telo kliče po vitaminih. Najdemo jih neprimerno več v preprostem jabolku, kot v kakšni uvoženi „dobroti“ – banani ali pomaranči. Samo z dvema jabolkom na dan dobimo v svoj krvni obtok toliko pektina, da se pomembno zniža količina holesterola. Le-ta pa je dokazano glavni krivec zoženja žil, te hude nadloge sodobnosti.

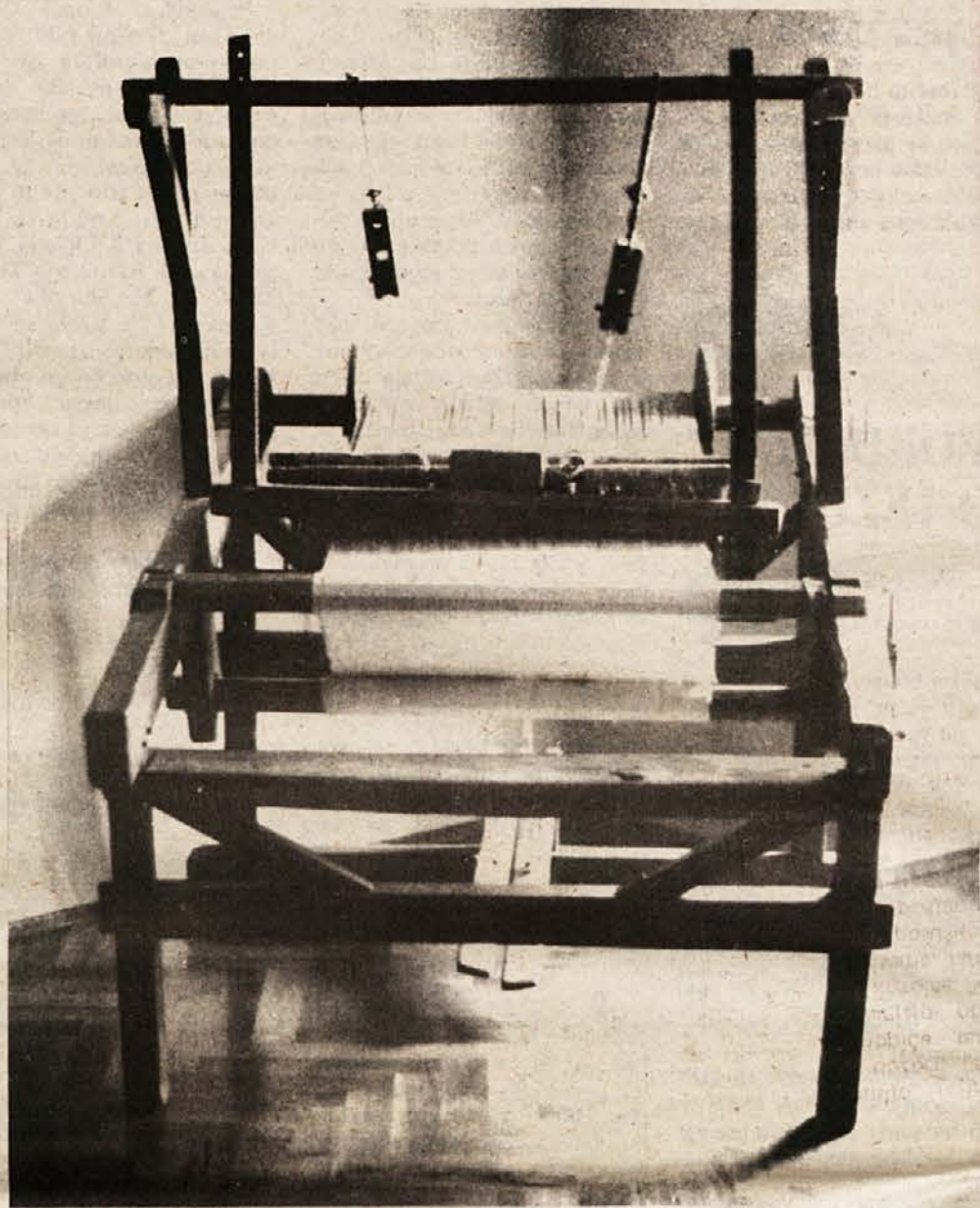
Kar nenavadno se sliši, da je ob tolikšni tradiciji v sevniški občini komaj kakšnih deset hektarov sadnih nasadov v zasebni lasti, v družbeni, pri Mercatorju, Kmetijskem kombinatu – tozdu Proizvodnja pa že nad 120. Izdelana pa je sicer čudovita študija, prav zajetna zelena knjiga o povečanju sadovnjakov od sedanjih 400 ton jabolk naprej. Ob koncu lanskega leta nam je na Bledu dober poznavalec velikih družbenih nasadov na Čanju in Blanci, republiški sekretar za kmetijstvo dipl. inž. Ivo Marenc, dejal, da se žal ta študija vse prepočasno spravlja v življenje.

Študija je bila namreč gotova že lani septembra. Odkrito je mogoče reči, da jo prehitujejo načrti sevniške industrije, ki namerava od Brezovega do izpod Blance, na tem, po sodbi dr. Adamiča, edinstvenem mikroklimatskem in talno ugodnem območju za sadje, graditi dvoje tovarn. Včasih pa je oče tam sadil drevo za sina.

ALFRED ŽELEZNIK

NASI ZAKLADI

ZADNJE DOMAČE PLATNO

Ko v trgovinah kupujemo blago, se redkokdaj spomnimo na naše prednike, ki so za en sam meter blaga porabili veliko ur dela in veliko truda. V času, ko še ni bilo tekstilne industrije, so ljudje tkali blago na statve.

Tkalstvo je stara domača obrt, saj so po svetu poznali statve že 700 let pred našim štetjem, o čemer pričajo risbe na grških, egipčanskih in rimskih vazah. Tudi mumije so zavijali v ročno tkane tkanine.

Tkanje blaga na statvah je bilo dokaj razširjeno v Beli krajini, a so zaradi oddaljenosti od ostale Slovenije in usmerjenosti Bele krajine k pomembnemu trgovskemu centru Karlovcu onkraj Gorjancev pozno spoznali to vrsto kmečke obrti. Bela krajina je bila revna, kajti kraška zemlja je bila skopa. Primitivnost življenja se je odražala v tkivih, ki so bila precej enostavna.

Belokranjski naseljenci so prinesli spretnost tkanja s seboj, zato se belokranjska tkiva razlikujejo od tistih iz drugih krajev. V prejšnjih časih so tkali povsod po Beli krajini, in sicer največ konopneno in laneno platno, ki je bilo lahko čisto ali mešano z bombažem. Božo Račič, ki se je veliko ukvarjal s proučevanjem domačega tkalstva v Beli krajini, je še pred 30 leti naštel v tej slovenski pokrajini 345 statev in okoli 400 tkalk. Profesor Jože Dular pa ve povedati, da je danes v Beli krajini le še okrog 15 žena, ki se ukvarjajo s tkalstvom.

Izdelek tkalk ni bilo le blago za obleke, ampak tudi pasovi, otirači, pregače, torbe, šarenice, odeje, preproge in sukno. Prav je, da omenimo najstarejšo tkalko poljanskih pasov, tako imenovanih „repov“, Ano Majerle, rojeno Molc, iz Predgrada pri Starem trgu. Dobro tkalko pa je gotovo imela Metlika, saj so metliški otirači najlepši. Eden ima celo sedem bordur, na katerih so upodobljeni petelini, pavi, osmerokrake zvezde ter zgornji del metliškega grba z dvema krokarjema. Poleg tega so še ozke bordurice geometričnih elementov. Za belokranjsko ornamentiko je značilen tudi kvadrat, ki stoji diagonalno pravokotno navogalu in ima na desnih in levih straneh po pol kvadrata z gor in dol obrnjenimi kljukami. Zelo zanimiv je star belokranjski vzorec s „svastiko“, ki je eden najstarejših slovanskih ornamentov in sega v VI. stoletje. Temeljna barva belokranjskih tekstilnih ornamentov je modra, kombinirana tudi z rdečo ali oranžno rumeno. Le pri poljanskih pasovih je poleg rdeče in modre še zelena.

Osnovne surovine za tkalstvo so lan, konoplja, bombaž in volna. Lan, posejan na

celino ali dobro pognojeno zemljo, raste povprečno 90 do 100 dni. Ko dozori, ga populijo, zvežejo v majhne snopiče ter razpostavijo po travnikih, prisanjajo ob gospodarska poslopja ali zdevajo v kozolce. S palico ali pod „tukačo“ otolčejo seme, lan namakajo v topli Kolpi, potem pa ga posušijo na pokošnem travniku. V sušilnici postane lan krhek. Izpod tukače potuje pod trlico in na greben, kjer se izčeščejo povsma za fino platno. Povsma se pritrdijo na preslice, s katerimi predemo. To je ročna preja. Predice predejo tudi na kolovrate. Preja se nato previje v klopčice in čaka na snovanje, tj. priprava osnove za tkanje.

Predelava konoplje je ista kot pri lanu. Bombaž so kupovali v Karlovcu, Vinici in Črnomlju, prav tako tudi volno od hrvaških ovčarjev.

Medtem ko pravijo Belokranjci statvam „krosna“, so jih Uskoki, ki so zasedli večino Gorjancev še v 16. stoletju, poimenovali „tara“. Vendar med statvami obojih ni bistvene razlike.

Tkalsko orodje so navadno izdelovali nadarjeni samouki, ki so ob opazovanju dela svojih žena in hčera prišli na praktično zamisel, ki so jo uveljavili pri nadaljnjih naročilih. Bistvenih variant ni bilo, šlo je le za ličnejšo ali slabšo izdelavo orodja. Posebni tipi statev so bila ozka krosna za tkanje otiračev in statvice za tkanje pasov iz Predgrada pri Starem trgu ob Kolpi.

Manjše orodje, kakor preslice in vretena, so delali doma. Priprave za vezanje ničalnic, ki so jih imenovali „nitnike“, je imelo le nekaj hiš v vasi in so si jih med seboj sposojali. Izdelovanje brd je bilo že bolj zahtevno, zato so jih izdelovali le nekateri, prav tako, kot so bili navadno kolovrati delo domačih kolarjev ali samoukov. Kolovrati so nastajali s pomočjo primitivnih strožnic na nožni pogon.

Takšna je bila nekoč domača obrt revnih Belokranjcev. Če je takrat dobra tkalka stkala v enem dnevu 6–8 metrov tkanine, jo danes njena potomka s pomočjo modernih strojev v tekstilni tovarni mnogo več. Tekstilna industrija je danes skoraj popolnoma izpodrinila domačo obrt. Pri tem delu torej vztraja le še nekaj žena, vendar pa domače platno še vedno uporabljamo za različne izdelke: za namizne prte, za letne obleke in srajce, okrašene z belokranjskimi vzorci, za ovoje za knjige, namizne garniture, tapetniške izdelke, kakor za prevleke foteljev in zof, za tapetiranje sten garderob in jedilnih kotičkov. Iz vzorčastega platna delajo torbe. Domače platno se da tudi dobro barvati in tiskati.

MIRJAM BEZEK

